

Inventaris van het oud archief der gemeente Roermond

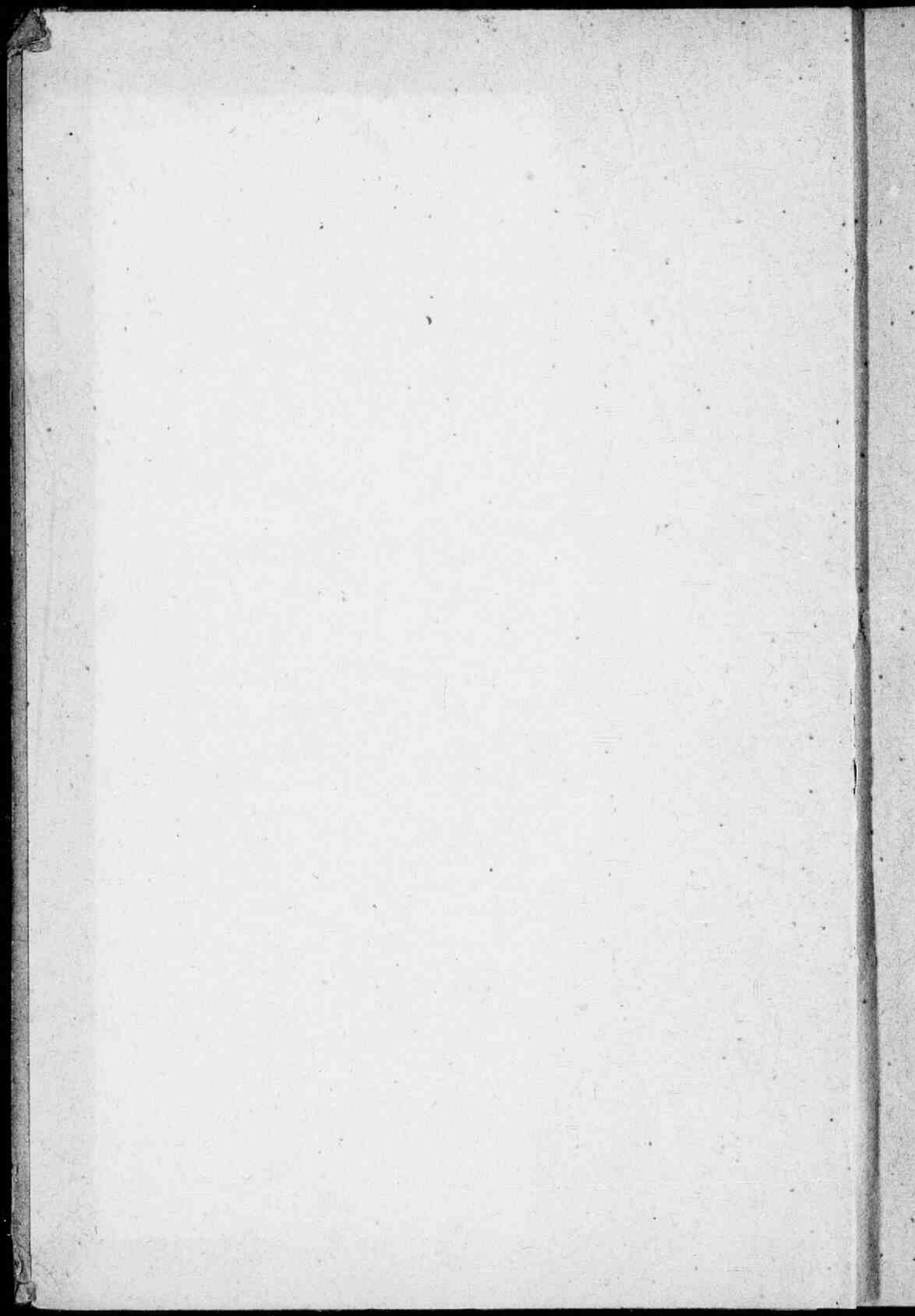
<https://hdl.handle.net/1874/313548>

INVENTARIS
VAN HET
OUD ARCHIEF
DER GEMEENTE
ROERMOND.

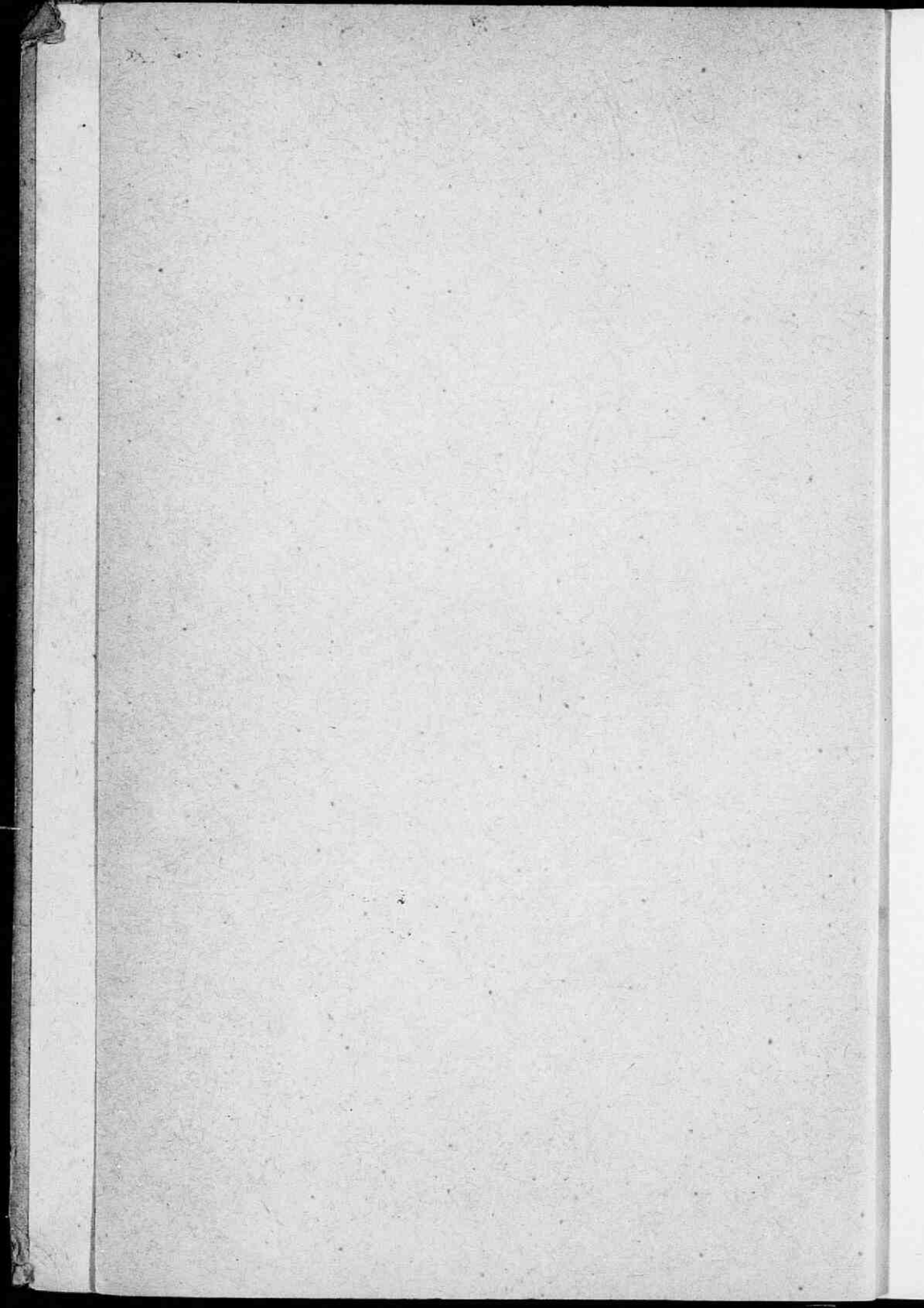
3^e STUK.

1ste AFLEVERING.

Bijlage tot het verslag van den toestand der
gemeente over het jaar 1874.

INVENTARIS
VAN HET
oud ARCHIEF

DER GEMEENTE
ROERMOND.

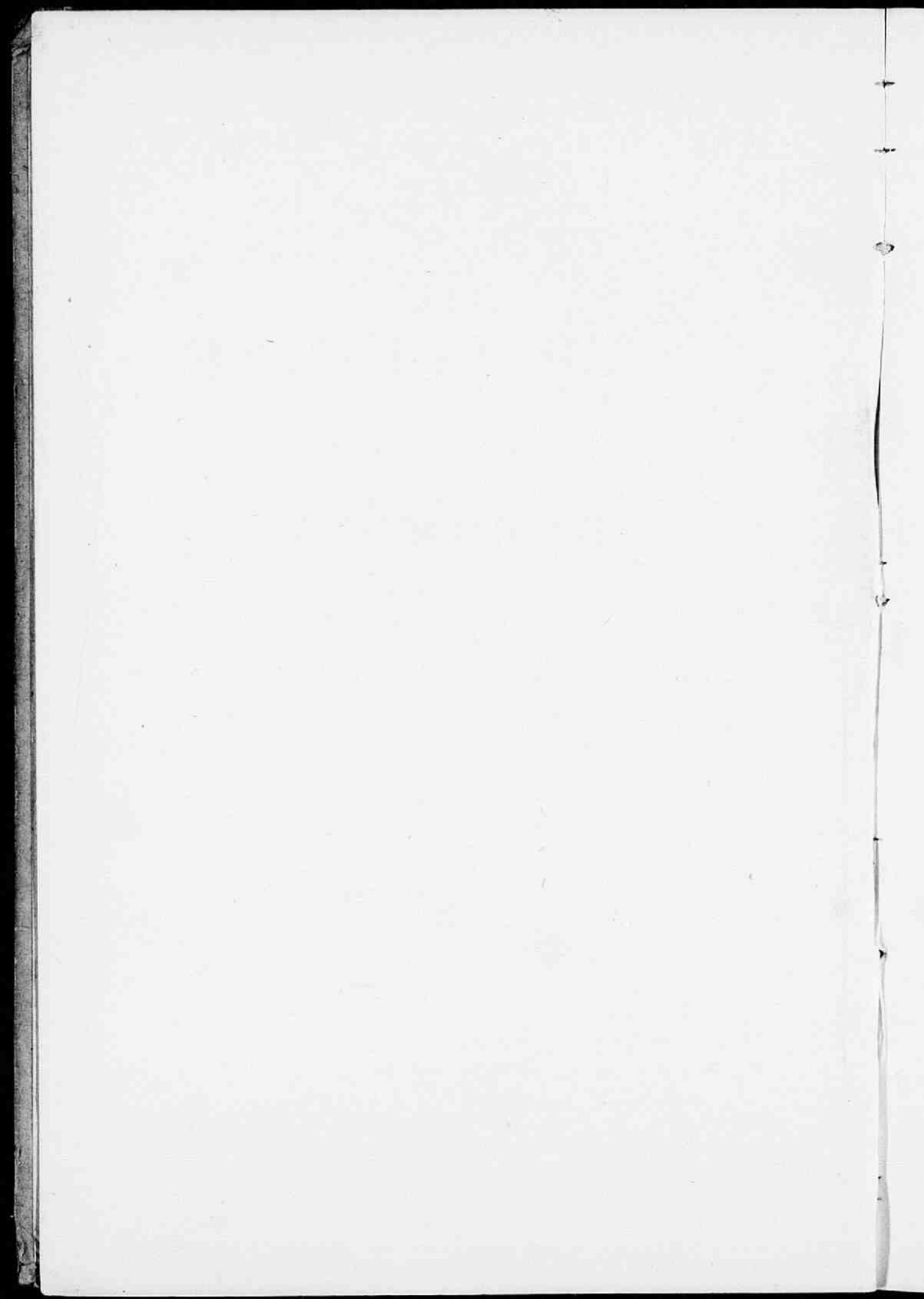
5^e STUK.
1ste AFLEVERING.

Bijlage tot het verslag van den toestand der
gemeente over het jaar 1874.

ROERMOND,
SNELPERSDRUK VAN J. J. ROMEN.

BIBLIOTHECA
CONVENTUS
WOERDENSI

TIJDREKENKUNDIG REGISTER.

~~~~~~

OUD-GELDERSCH ARCHIEF.

1614, 27 Mei. De aartshertogen geven een bevel, waarbij aan den momboir van het hof van Gelder verboden wordt voortaan iemand in regten aan te spreken in crimineele of burgerlijke zaken, zonder voorafgaand verlof of bevel van dat hof, en zulks op straffe van alle kosten, die daaruit ontstaan kunnen.

Afschrift, in omslag 21 N° 5.

1615, 7 September. Rekening van de verteringen, die door den tesorier generaal de Robiano en den kommies Dennetiers, door de aartshertogen naar Roermond gezonden, aldaar van den 22sten Augustus tot den 7^{den} September 1615 gemaakt werden; welke rekening, bedragende eene som van 302 gulden, door de staten van het kwartier ingevolge hunne resolutie vereffend werd.

Orig. in omslag 22 N° 55. Vergel. *de kwartiersrecessen*, deel V, bladz. 55 en 59 v°.

1621, 12 Julij. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden verklaart de abdij van Thorn en de heerlijkheid Stevensweert neutraal en vrij van contributie, tot dat daaromtrent eene nadere beslissing zal genomen zijn.

Gelijkt. afschrift gedagt. uit 's Gravenhage en get. *Mauris Huygens*, in omslag 24 N° 6.

1622, 30 April. Johan van Wittenhorst, Gerard Creyarts en Hendrik van Darth leggen aan de staten van het Overkwartier eene rekening over ten bedrage van 2856 gulden 6 $\frac{1}{2}$ stuiver wegens onkosten gemaakt op de reis, die zij den 16^{den} November 1621 op bevel der staten naar Brussel ondernomen hebben, alsmede wegens verblijfkosten aldaar tot 24 Maart 1622. Aan het slot bevindt zich de goedkeuring der staten.

Orig. get. *Bossman*, in omslag 20 N° 5; vergel. het tweede stuk van dezen inventaris bladz. 199 en 203.

1622, 2 Mei. Plakkaat en ordonnantie des konings, inhoudende de wijze hoe en het bedrag waarop voortaan te Roermond, Venlo en op 't fort te Arcen de licenten zullen geheven worden op koopwaren, die langs de rivier de Maas vervoerd worden.

Gedrukt exemplaar, in omslag 21 N° 55.

1624, 18 Januarij. De stadhouder van het Overkwartier geeft kwijting aan Ido Grammaye, raad en landrentmeester generaal van dat kwartier, van de som van 2000 Carolus guldens tot 20 stuiver loopende Roermondse munt 't stuk, als zijnde gemelde som hem in 't jaar 1623 door ridderschap en steden *toegelacht ende verehrt*.

Orig. gedagt. uit Annendaal en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 22 N° 57.

1624, 19 Februarij. De erfmaarschalk Hoensbroeck meldt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat de stadhouder verleden zaterdag het kasteel van Bronkhorst ingenomen hebbende den IJssel is overgetrokken en vervolgens *gelegert tot Middachten, ende van 't leger van staten verslagen ongeveer twintich compagnien perden, diewelke aen Sijne Wolgemelte Ex^{tie} (so het schint) den pas hebben versocht te verhinderen*; hij

durft voor de waarheid van dit bericht niet instaan, *altoos is seer apparent dat S. Ex^{tie} d'Issel is gepasseert.*

Orig. gedagt. uit het slot Haag en get. A. Hoensbroeck, in omslag 22 N° 58.

1628, 2 Februarij. Huwelijksche voorwaarden tusschen Hans Bertram van Bernsaw, zoon van Willem van Bernsaw, heer van Hardenberg, en van Elisabeth van Heese, ten eenre, en Elisabeth van Eyll, dochter van Engelbert van Eyll te Gastendonk en van Elisabeth Op den Bergh, ter andere zijde.

Orig. perk. in omslag 25 N° 9.

1629, 2 en 13 December. De erfmaarschalk A. Hoensbroeck verzoekt den gedeputeerden der staten van het Overkwartier voor de betaling te willen zorgen van hetgeen men aan den ontvanger Dirk van Ommeren, wegens door hem gedane ontvangsten van contributiën ten behoeve van dit kwartier verschuldigd is; hij meent zich te herinneren dat men den 25ten Maart 1628 met dien ontvanger daaromtrent een akkoord getroffen heeft, volgens hetwelk hem voor de 5 verlopen jaren 3000 gulden en voor het vervolg ieder jaar 1000 gulden zouden gegeven worden.

Twee orig. gedagt. uit Haag en geteekend A. Hoensbroeck, in omslag 22 N° 55.

1629, 14 December. De koning berigt aan den stadhouder dat hij den graaf de Solre met eene bijzondere commissie naar de Nederlanden heeft gezonden en verzoekt hem bijstand te verleen.

Afschrift, fr. in omslag 20 N° 15.

1629, 19 December. De koning schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het steeds zijn innigste wensch

geweest is om zijne koningrijken en staten te zien bloeien en in zijne vaderlijke liefde te doen deelen, die zij zich door ijver en trouw hebben waardig gemaakt; daar de landen van herwaarts over gedurende zijne regering zich meermalen in zijnen dienst onderscheidden, terwijl ook de diensten aan zijne voorzaten bewezen en hunne oude gehoorzaamheid hun een zeker regt tot voorrang verschaften, zoo heeft hij in aanmerking van deze redenen zijne bijzondere zorgen op hun welzijn gerigt, opdat zij naar hunne verdiensten loon mogen genieten en aan zijne overige onderdanen een blijk gegeven worde van de achting, die de koning voor hunne trouw heeft. Om aan dit besluit te beter gevolg te kunnen geven was hij voornemens zoodra mogelijk naar de Nederlanden te komen; hij heeft echter wegens den ijver, dien hij in den graaf de Solre heeft waargenomen en voornamelijk wegens het groote nut voor zijne bovengenoemde staten, den graaf gekozen om zich derwaarts te begeven, ten einde de staten, ingevolge dit schrijven, hem geloof zullen schenken in al wat hij in zijnen naam zal voordragen. Het opschrift van dezen brief luidt: A reverend pere en Dieu, nobles, noz chers et feaulx, chers et bien amez, les Euesque de Ruremonde, nobles et villes de noz pays et duché de Gueldres et comté de Zutphen, représentans les états d'iceux pays, ou à leurs deputez.

Orig. fr. gedagt. uit Madrid en get. *Philippe*,
J. Gervart, in omslag 20 N° 7.

1630, 4 Januarij. De ridderschap van het Rijnsche aartssticht Keulen schrijft aan de ridderschap van het vorstendom Gelder dat het domkapittel van Mentz in het jaar 1571 eene apostolische breve heeft weten te bekomen, ten gevolge waarvan de ridderschap der Keulsche

Guliksche, Geldersche, Westfaalsche en andere naburige vorstendommen en landen van de prebenden in dat domkapittel uitgesloten zijn geworden; dat zij over dat uitsluiten zich beklaagd hebben met het gevolg dat de Roomsche keizer en de Paus Gregorius XIII hun regt hebben erkend en deze laatste in 1579 eene bul gegeven heeft, waardoor zij in dat regt hersteld zijn geworden; daar deze bul echter door het Mentzer kapittel niet opgevolgd is geworden en de bovengenoemde ridderschappen tot heden van die prebenden zijn verstoken gebleven heeft de ridderschap van Keulen zich tot den tegenwoordigen Paus Urbanus VIII gewend en van hem niet alleen de bevestiging der bul van Gregorius XIII maar ook de benoeming van personen verkregen, die met de uitvoering daarvan belast zijn. Daar dit tot vele kosten aanleiding heeft gegeven en nog meer kosten te verwachten zijn, rigten zij het verzoek tot de ridderschap van Gelder ten einde daarin bij te dragen.

Orig. gedagt. uit Bonn en geteekend *Joh. van der Höelich Man, Peter von Bielern, L. Hynd*, in omslag 22 N° 15.

1630, 8 Januarij. De stadhouder schrijft aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat Geurt Peters, inwoner der heerlijkheid Well, gedurende 8 maanden voor zijne gemeente te Nijmegen gevangen gehouden is geworden; hij meent dat de billijkheid vordert hem daarvoor eenige vergoeding toe te kennen, zoo als met de inwoners van Helden, Vierssen en anderen heeft plaats gehad, die ook daàr gevangen gehouden werden.

Orig. gedagt. uit Gelder en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 23 N° 1.

1630, 20 Januarij. De aartshertogin geeft kennis aan de staten van het Overkwartier dat zij aan graaf Hendrik van den Bergh, stadhouder, en aan Hieronymus de Gaule, kanselier, den last heeft opgedragen tot het doen van een voorstel van harentwege op de eerstkomende vergadering der staten.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Isabel, Verreyken*, met de minuten van beschrijving der vergadering, in omslag 22 N° 14.

1630, 27 Januarij. De magistraat van Stralen verontschuldigt zich dat hij niet op den kwartiersdag van 28 Januarij kan verschijnen, aangezien op dien dag volgens oude gewoonte de stedelijke rekening gedaan wordt en nieuwe burgemeesters worden gekozen.

Orig. in omslag 22 N° 15.

1630, 29 Januarij. De scholtissen van Roermond en Venlo leggen aan het hof van Gelder een verzoekschrift over, betrekking hebbende op de belooningen, die hun in zake van justitie verschuldigd zijn.

Geauth. afschrift, get. *N. Maen*, in omslag 22 N° 59.

1630, 10 Februarij. De stadhouder berigt aan de staten van het Overkwartier de ontvangst hunner resolutie aangaande het buitengewone subsidie; de hertog van Aerschot, *als wesende het hoeff van de Staeten gnael van Brabant* en Kinschot, tesorier generaal, hebben hem gezegd dat de onderdanen van zijn gouvernement het minste inwilligden, waarop hij hun antwoordde dat het Overkwartier niet met Brabant kon vergeleken worden en dat het door de *daegelicxe ruine van de deurtochten van criechsvolck ende legers alsoock starcke ende swaere inquantirungen van guarnisoenen* in de onmogelijkheid ver-

keert meer dan 25,000 gulden toe te staan; hij zal dit aan de aartshertogin te kennen geven en hoopt dat zij met dat bedrag genoeg zal nemen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Henrich graff zu dem Bergh*, in omslag 22 N° 16.

1630, 18 Februarij. De magistraat van Erkelens schrijft aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat de buitengewone subsidiën steeds gevorderd en toegestaan zijn geworden om daarmede de groote ondragelijke *militärische pressuren* te voorkomen en te doen ophouden, en dat ook bij de laatste inwilliging de uitdrukkelijke voorwaarde gesteld is van het betalen van dit subsidie ontslagen te zijn wanneer op de klagten wegens deze gruweldaden geene afdoende maatregelen genomen worden. De magistraat heeft in den vorigen zomer en herfst veel *oppressie, auslagen und verderben* van de garnizoenen geleden; hij heeft den Mr de Camp Carolo Roma gedurende twee maanden voor 12 paarden van haver en stroo moeten voorzien, en daar hij zulks thans niet meer doen kan, zendt deze zijne onderhebbende soldaten naar de dorpen, die met geweld het stroo weg halen, zich daarenboven aldaar van kost en drank doen voorzien, *und wen sie woll gelebt, mit der rest ihre seck füllen*. De magistraat verzoekt de gedeputeerden naar luid der voorwaarden van de inwilliging der laatste bede deze handelwijze te doen ophouden, daar hij anders genoodzaakt is zelf het bedrag zijner quota aan te wenden om tot de afschaffing daarvan te geraken.

Orig. in omslag 22 N° 17.

1630, 13 Maart. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan Bruynlandt, hunnen agent te Brussel, uit een schrijven van den thesaurier generaal

aan den kanselier van Gelder vernomen te hebben dat de aartshertogin de buitengewone bede van 25,000 gulden aangenomen en op het bezwaarschrift der staten een gunstig besluit genomen heeft; de gedeputeerden verzoeken hem deze aanneming met het besluit der aartshertogin zoo spoedig mogelijk te willen verzenden.

Minute, in omslag 22 N° 18.

1630, 16 Maart. De aartshertogin schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de koning den graaf de Solre naar de staten der landen van herwaarts over gezonden heeft; daar deze echter niet tijdig genoeg naar het Overkwartier heeft kunnen komen om zijne missie in de laatste vergadering der staten van dat kwartier te kunnen openbaren, zal hij, om de kosten eener nieuwe vergadering te vermijden, den brief door den koning aan die staten gerigt verzenden en den stadhouder den last opdragen den staten van zijne missie kennis te geven.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Isabel, Verreyken*, in omslag 20 N° 5.

1630, 16 Maart. De aartshertogin draagt aan den stadhouder den last op de staten van het Overkwartier met de missie van den graaf de Solre bekend te maken, aangezien deze niet naar dat kwartier zal komen.

Afschrift, fr. in omslag 20 N° 12.

1630, 16 Maart. De graaf de Solre schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de aartshertogin wegens de redenen, die zij in haar schrijven van heden aan de staten kenbaar maakte, het niet doelmatig geacht heeft hem in persoon zijne missie te laten volbrengen, maar hem bevolen heeft die in geschrift op te stellen; hij zendt dit schrijven met 's konings brief aan de staten

met het verzoek hem hun antwoord daarop zoo spoedig mogelijk mede te deelen, aangezien hij binnen weinige dagen naar Spanje zal wederkeeren.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le comte de Solre*,
in omslag 20 N° 10.

1630, 16 Maart. De graaf de Solre schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij genoegzaam overtuigd zullen zijn van de liefde en genegenheid des konings voor het welzijn dezer provinciën en van de zorg, die hij aan haar behoud wijdt, waartoe hij voornamelijk bewogen wordt door den ijver en trouw, die deze provinciën hem bij alle gelegenheden en hoofdzakelijk in de laatste jaren betoond hebben; het verlies der steden in den vorigen zomer heeft dat gevoel verdubbeld, zoodat hij op het eerste bericht van dat verlies besloot zelf naar de Nederlanden te komen ten einde de krachtigste middelen aan te wenden tot troost van zijne goede onderdanen en tot herstel der geleden rampen; alvorens daaraan gevolg te geven moeten verschillende zaken geregeld worden, waartoe tijd noodig is, weshalve hij hem gelast heeft zich onmiddelijk naar deze provinciën te begeven, ten einde aldaar het gevoelen des konings, zijne achting voor haren ijver en trouw, zoo als ook zijn verlangen tot haar behoud en het herstel van den vrede te kennen te geven. De koning hoopt de rust en het welzijn der landen van herwaarts over door alle mogelijke middelen te herstellen en verzoekt den staten hem alles te willen mededeelen wat zij raadzaam achten zoo tot herstel der verwarringen en ongeregeldheden, die door den loop en de snoodheid der tijden zijn ingeslopen, als ook tot eene goede regeling van den handel en der correspondentie van de landen van herwaarts over met zijne overige koningrijken en staten, opdat hij daarna

alle middelen aanwende om tot het doel te geraken, dat hij zich zoo vast heeft voorgesteld.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le comte de Solre*, in omslag 20 N° 41.

1630, 4 April. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan den magistraat van Roermond en aan dien van Venlo op 30 Maart ll. een schrijven van het hof te hebben ontvangen, inhoudende het bevel om te doen publiceeren dat $\frac{2}{3}$ van de licenten *der waeren gebrocht van den vijandt deur de Mase* te Venlo moet betaald worden en het overblijvende $\frac{1}{3}$ te Roermond; daar dit echter strijdig is met de resolutie door ridder-schap en steden *mit groote kosten vuytgebrocht* houden zij de publicatie op tot dat in eene algemeene vergadering der staten daaromtrent een nader besluit zal genomen zijn.

Minute met een geauthentiseerd afschrift, geteekend *P. Bosman*, in omslag 22 N° 41.

1630, 8 April. De gedeputeerden der staten van het graafschap Zutfen zenden aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier afschrift van een beklag der gezamenlijke inwoners in dat graafschap over vorderingen van contributiën, die onder bedreiging van executie door Gysbert van Ravensway, ontvanger van de contributiën des konings van Spanje, gedaan worden. Aangezien gedeputeerden van dat graafschap zich naar Brussel begeben hebben, ten einde voor een jaar vrijstelling van die contributie te verzoeken, in aanmerking van *den ouergroten ende onuerwinlijcken schade*, die de inwoners in den afgeloopen zomer geleden hebben *door d'ouercompste ende langduyrige inlegeringe van de keyser- ende conincklycke armees*, niettegenstaande zij van de aartshertogin

brieven van sauvegarde hadden bekomen, rigten zij het verzoek tot de gedeputeerden van het Overkwartier om hun verzoek door hunne agenten te Brussel te doen ondersteunen.

Orig. get. P. Sels, met het vermelde afschrift, in omslag 22 N° 42.

1630, 8 April. Staat van de schade door de onderdanen van het Zutfensche kwartier geleden in het jaar 1629, door de komst en langdurige inlegering der keizerlijke en koninklijke legerkorpsen. Deze staat, uit de geregtelijke informatiën der officieren van het Zutfensche kwartier getrokken, loopt tot een totaal bedrag van 940298 gulden 10 stuiver.

Gelijktijdig afschrift, in omslag 22 N° 43.

1630, 25 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier rigten aan Bruynlandt, hunnen agent te Brussel, onder verzending van een afschrift van het schrijven der gedeputeerden van het Zutfensche kwartier dd. 8 April II, een verzoek tot ondersteuning van hetgeen die gedeputeerden te Brussel verzoeken; zij doen zulks te meer omdat zij weten *dat hun aengheuen in redenen ende billickeit is gefundeert*, en omdat de rekenkamer te Roermond verklaard heeft zeer gunstig daarop te zullen adviseeren, voor het geval dat hun advies in deze zaak gevraagd wordt.

Minute, met het antwoord van den agent geteekend *Guill. Bruynlandt*, in omslag 22 N° 44.

1630, 26 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan den magistraat van Luik vernomen te hebben dat van de goederen, die van Luik naar dit kwartier gebracht worden, zoo als kalk, ijzer,

kolen, enz. in plaats van den 12^{den} penning, zooals de schippers tot dusverre betaalden, thans tot aanmerkelijke verhooging van den prijs dier waren de 9de penning gevorderd wordt, terwijl diezelfde waren, te Maastricht ontladen, geheel vrij zijn; gedeputeerden kunnen dien maatregel niet begrijpen omdat het Overkwartier *onder eynen coeninck ende prince geseten van ghein erger conditie en behoirde toe sijn als die van Maastricht*; zij verlangen dus met laatstgemelde stad gelijk gesteld te worden, daar zij *sonsten middelen voir die handt hebben om hun verhaal te zoeken op die gueder soe van hir naer Luyck geoert sullen werden*, waartoe Z. M. stadhouder in dit gewest zijne hulp zal verleenen; zij zagen deze zaak echter *om naebuyricke freuntschap ende correspondentie te halden gaarne op eene andere wijze geregeld.*

Minute, in omslag 22 N° 45.

1630, 26 April. De aartshertogin geeft kennis aan de staten van het Overkwartier dat zij aan den stadhouder en aan den kanselier den last heeft opgedragen om in hunne eerstkomende vergadering namens haar een voorstel te doen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Isabel, Verreyken*, in omslag 22 N° 56.

1630, 29 April. De gedeputeerden der staten van het Nijmeegsche kwartier schrijven aan de gedeputeerden van het Overkwartier over het groote geweld, de straat-schenderijen en plunderingen, die sedert verleden zomer door de soldaten uit het Overkwartier op de ingezetenen van het Rijk van Nijmegen, onder de sauvegarde der aartshertogin staande, bedreven werden; zij hebben meermalen daarover geklaagd zonder dat aan hunne klagten gevolg gegeven werd; integendeel werd den 22sten dezer

door de soldaten van die zijde op eenige inwoners van Batenburg, Horssen, Borgharen en Apelteren, die op de weekmarkt van Nijmegen geweest waren, *grootte moetiwl ende streuperije* gepleegd; zij verzoeken dat de afgenomen goederen teruggegeven of vergoed en de moedwilligen gestraft worden, daar zij bij gebreke daarvan genoodzaakt zijn op gelijke wijze te moeten handelen, *daeruyt niet anders als allen onheyl ende verderff van beydersyts arme onderdanen soude te verwachten staen*, 't welk zij *lieuer voorgebouwet sagen*.

Orig. get. *J. van Benthem*, met andere stukken daarop betrekking hebbende, in omslag 22 N° 19.

1630, Mei. De staten van het Overkwartier berigten aan den graaf de Solre de ontvangst zijner letteren van 16 Maart en van het daarbij gevoegde schrijven des konings; zij verzoeken hem *Z. M. die generaele desolatie van dese landen te representeren die genochsam openbaer is* en zonder twijfel door de overige provinciën zal te kennen gegeven zijn; ingevolge het schrijven des konings verzoeken zij insgelijks aan Zijne Majesteit onder het oog te willen brengen dat dit kwartier, als zijnde op de grenzen van den vijand gelegen, van het eene jaar in het andere met inlegeringen, doortogten en groote garnizoenen *tenemael onder die voeten is commen, soedoch dient geconseruiert opdat den vijandt sijne fluegelen nijet en extendiert ende tgehele landt van Limburgh, Lutzenborgh, Brabant ende andere landen in contributie stelle ende mit inlegeronghen molestiere ende onder sich bringe*. Voorts wenschen zij dat hij *Z. M^{ts}* officieren in Spanje verzoekt geene nieuwigheden in te voeren en voortaan op brieven aan de staten gerigt den naam des bisschops weg te laten, want, ofschoon reeds vóór de oprigting der bis-

dommen prelaten in het land van Gelder aanwezig waren, zoo hebben die prelaten evenwel nooit zitting of stem gehad als leden der staten, zoo als dan ook de bisschoppen dit tot heden toe niet gehad hebben; de staten (zoo vervolgen zij) zouden *derhalven alles gern laeten in den staet den wij hebben gevonden.*

Minute, in omslag 20 N° 14.

1630, Mei. De staten van het Overkwartier schrijven aan den koning dat zij zijn schrijven hebben ontvangen en daaruit met blijdschap vernomen hebben de groote vaderlijke genegenheid, ijver en liefde, die de koning voor zijne Nederlanden koestert, en de groote begeerte, die hij heeft om die landen in rust en bloei te zien verkeeren; de staten zijn hem daarvoor dankbaar en wenschen hem eene langdurige regering tot welvaart zijner koningrijken en van deze Nederlanden; zij zullen ten allen tijde niet alleen zich als getrouwe onderdanen gedragen, maar insgelijks tot behoud der R. K. religie, den dienst des konings en de welvaart dezer landen *goet ende bloet opsetten ende zich nergens in spaeren, gelijk sij verhoopen dat Co. ma^t. ende dessen voorsaeten suslangh mitter daet genochsam gespuert ende bevonden sullen hebben.*

Minute, in omslag 20 N° 15.

1630, 8 Mei. De staten van het Overkwartier zenden aan den stadhouder een ontwerp der brieven, die zij met advies en goedkeuring van den kanselier ter verzending aan den koning en aan den graaf van Solre hebben opgesteld; zij verzoeken hem dat te willen nalezen en hun zijn gevoelen daarover mede te deelen, waarnaar zij zich zullen regelen.

Minute, in omslag 22 N° 46.

1630, 11 Mei. De stadhouder antwoordt aan de staten van het Overkwartier dat hij de ontworpen brieven goedkeurt; hij verzoekt hun die zoodra mogelijk te doen overschrijven en hem toe te zenden ten einde zij met zijn daarbij te voegen brief verzonden worden.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 22 N° 47.

1630, 14 Mei. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan den stadhouder van den magistraat van Wesel een schrijven te hebben ontvangen, waarin gemeld wordt dat door zeven Venlosche soldaten uit een schip goederen voor eene waarde van duizend gulden ontvreemd zijn, toebehoorende aan eene burgerdochter van Wesel; aangezien deze goederen *niet voir pryss en kunnen gereekend werden* en gedeputeerden vreezen dat die van Wesel *eenige repressalien mochten gebruycken*, verzoeken zij den stadhouder hierin te willen voorzien *op dat allen onheil voirgebout magh werden*.

Minute, in omslag 22 N° 40.

1630, 9 Junij. Bernard van Welderen, raad in het hof van Gelder, burggraaf en regter van het rijk en de stad Nijmegen, klaagt aan de staten van het Overkwartier over de groote ongeregeldheden, die door de soldaten in dat kwartier aanwezig *in den circul van der Oijen* bedreven worden in strijd met de brieven van sauvegarde, die de inwoners bezitten; hij verzoekt dat die soldaten gestraft worden en dat een *yeder van sulcke ende diergelijcke insolentien moge verhoedet blijven*.

Orig. gedagt. uit Nijmegen en get. *Bernart van Welderen*, in omslag 21 N° 7.

1630, 22 Junij- 12 Augustus. Briefwisseling tusschen gedeputeerden der staten van het Overkwartier en die van het kwartier van Nijmegen, over knevelarijen en plunderingen, die door de soldaten van weërszijden gepleegd zijn geworden.

Minuten en originelen, in omslag 22 N° 49.

1630, 14 Julij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven kennis aan G. Haghen en G. Bruynlandt, hunne agenten te Brussel, dat eenige heeren van de rekenkamer zich op reis begeven hebben; zij vreezen dat deze heeren iets *mochten attentieren tot last van dit Ouerkwartier*; weshalve zij hun verzoeken heimelijk te vernemen wat *hunne weruongh is*. Dit arm kwartier wordt geheel verdrukt en aangevallen; de amunitiepaarden kosten veel, terwijl de soldaten en knechten, die ze verzorgen, de arme onderdanen *ruynieren*; de steden zijn gedrukt door belastingen; Roermond heeft tot garnizoen drie vendels te voet, acht à negen honderd man sterk, de kompagnie paarden van zijne excellentie en nog eene andere kompagnie; Venlo, Gelder, Erkelens en Stralen hebben insgelijks hunnen last, die zwaar genoeg is; Weert kan ook niets meer dragen en de tien kompagniën paarden die in het land van Kriekenbeek liggen, *stellen hun selsaem aen*.

Minute, in omslag 22 N° 20.

1630, 19 Julij. Guill. Bruynlandt antwoordt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat hij niets heeft kunnen vernemen van hetgeen de heeren van de rekenkamer te Brussel uitvoeren, maar hij zal het *oor in den wint halden om te huysteren watter mochte ommegeaen*; tevens meldt hij dat hij in de naburige provinciën van geene verandering noch *discrepantie* (?) van de bede ge-

hoord heeft, *dan wel eer alle daeghen verhooginge van extraordinarisse accorden ende daerenbouen diuerse van penningen.*

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Guill. Bruynlandt*,
in omslag 22 N° 21.

1630, 13 Augustus. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan den stadhouder dat de gezamenlijke kooplieden en schippers op den 10^{den} dezer maand te Luik het besluit genomen hebben niet meer met eenig schip of waren de Maas op te varen zoo lang de strooperij op die rivier voortduurt; daar hierdoor handel en nering geheel zullen te niet gaan, *het Princen kantoer* niets zal ontvangen en dientengevolge de garnizoenen onbetaald zullen blijven, verzoeken zij den stadhouder onverwijld maatregelen in deze zaak te nemen.

Minute, in omslag 22 N° 22.

1630, 23 Augustus. A. Hoensbroeck, erfmaarschalk van Gelder, berigt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat hij van den markies de Leganes een schrijven ontvangen heeft, waarin deze hem te kennen geeft uit Brussel de mededeeling ontvangen te hebben dat eenige gedeputeerden van het Overkwartier aldaar over hem zouden geklaagd en voorgegeven hebben als zoude hij *aen dit q^r hebben gesonnen vur sijne keucken ende ordinarisse verterongen 200 gulden des daegs.* De erfmaarschalk verzoekt den gedeputeerden hem onmiddellijk te willen mededeelen wat hiervan waar is.

Orig. gedagt. uit Gelder en get. *A. Hoensbroeck*,
in omslag 22 N° 23.

1630, 24 Augustus. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier antwoorden op het schrijven van den

erfmaarschalk dat zich thans van wege het kwartier niemand te Brussel bevindt, dat zij ook geen letter aangaande het medegedeelde geschreven hebben, zoo als uit de minuten zal blijken, noch aan iemand last gegeven hebben zulks te Brussel te kennen te geven; wel hebben zij zich bij den kanselier beklaagd wegens *die excessiue kosten ende ruyne van de amonitie peerden ende die strouperien die oueral geschien, sulcx dat bynae niemants te water oft te lande kan reysen.*

Minute, in omslag 22 N° 24.

1630, 22 September. De markies de Leganes schrijft aan de staten van het Overkwartier dat hij den ijver vernomen heeft, dien zij bij gelegenheid der inwilliging van de bede aan den dag gelegd hebben en die getuigt van de genegenheid, die de staten steeds voor de dienst des konings hebben, voornamelijk in den tegenwoordigen toestand; hij bedankt hen dat zij op zijn voorgaand schrijven acht geslagen hebben, zullende bij voorkomende gevallen zijne genegenheid toonen en aan de aartshertogin verslag geven over dit kwartier, haar tevens de onkosten kenbaar makende, die het in den afgelopen zomer heeft moeten dragen.

Orig. fr. gedagt. uit Gelder en get. *Le marquis de Leganes*, in omslag 22 N° 25.

1630, 23 September. A. Hoensbroeck, erfmaarschalk van Gelder, schrijft aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat de markies de Leganes hem verzekerd heeft dat hij de paarden aanstonds zal doen vertrekken; voorts meldt hij dat Graaf Jan (van Nassau) zelf schrijft *dat syn rancoun is gemaect met Isselsteyn op 12000 gulden ende dat hij ierst dags vermeint hyr thoe sijn; Casal heeft gecapituliert ende die van binnen beoefft*

vuyt thoe trecken ingeuall dat sy vorden iersten 8^{bris} niet en worden ontsatt; den marquis soll die stadt inhebben ende het garnisoen soll syn geretiriert int kasteel.

Orig. gedagt. uit Gelder en get. A. Hoensbroeck,
in omslag 22 N° 26.

1630, 26 September. De erfmaarschalk schrijft aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat naar het schijnt de markies de Leganes bij het einde van de maand nog niet zal vertrekken; hij verzoekt dit aan den stadhouder en aan de staten van het kwartier mede te deelen en hem voorts te willen berigten hoe hij zich bij het einde van de maand met de levering van de fourragiën zal te gedragen hebben; men denkt dat de markies niet langer dan tot 6 October zal blijven, als naar men vermeent graaf Jan sal sijn gerelaxiert, maer ick bevregte seer (zegt hij) dat eine sulcke relaxatie sich well sol mogen vertrecken.

Orig. gedagt. uit Gelder en get. A. Hoensbroeck,
in omslag 22 N° 27.

1630, 12 October. Guill. Bruynlandt meldt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat er nog geene resolutie genomen is op het rekwest aangaande de munt; daar hij vernomen heeft dat het rapport gereed is denkt hij die resolutie binnen kort te ontvangen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. Guill. Bruynlandt,
in omslag 22 N° 28.

1630, 13 November. De staten van het Overkwartier stellen een rekwest op aan de aartshertogin, waarin zij de bezwaren te kennen geven tegen het op nieuw afkondigen der muntplakkaten.

Minute, in omslag 22 N° 29. Vergel. de *kwartiers-recessen*, deel VIII bladz. 54 v°.

1630, 29 November. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier klagen aan het hof van Gelder over den ontvanger der licenten, die zich veroorlooft van elke honderd pond zout, dat van hier stroomopwaarts vervoerd wordt, vijftien gulden meer te vorderen dan op de tollijst uitgedrukt staat; zij verzoeken het hof te willen gelasten dat restitutie van het te veel betaalde gegeven worde, daar dergelijke nieuwicheden oorzaak zijn dat de Luikenars de opwaarts vervoerde goederen hoe langer hoe meer belasten.

Minute, in omslag 22 N° 50.

1630, 29 November. G. Haghen schrijft aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat *het veruolch van de dispensatie van 't placcaet van de munte seer traech is* aangezien de raadsheer Steenhuysen, die daarmede belast is, door de reis van den raadsheer Roosen naar Spanje drukke zaken te behandelen heeft; hij heeft verschillende voorbeelden aangehaald van vroegere dispensatiën en te kennen gegeven dat dezelfde redenen daartoe *nu meer ende nyet minder en militeeren.*

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *G. Haghen*, in omslag 22 N° 50.

1630, 3 December. Op een tweede verzoekschrift van wege den bisschop van Roermond aan het hof van Gelder overgegeven en betrekking hebbende op de jurisdictie van het geestelijk hof neemt het hof het besluit dit verzoekschrift aan de staten van het Overkwartier tot advies te zenden, ten einde daarop ten spoedigste te *rescriberen, oppene dat by faulte van dyen thoff euenwel sal aduiseren.*

Orig. get. *Ant. Cruysancker*, in margine get. *N. Maen*, in omslag 21 N° 16.

1630, 6—20 December. Verschillende stukken aangaande eene klacht van de staten van het Nijmeegsche kwartier aan het Overkwartier over het in beslag nemen op de heide vóór de stad Nijmegen van eenige paarden door de ruiters van den kapitein Jan Dircksen in garnizoen te Bruggen, onder voorwendsel dat deze paarden gebruikt waren tot het vervoer van granen van Over-Asselt naar het ambt van Maas en Waal.

Orig. en minuten, in omslag 22 N° 31.

1630—1631. Verschillende brieven inhoudende 1° waarschuwingen wegens het betalen van contributiën ten einde de executie te voorkomen; 2° klachten over te hooge vorderingen van licenten en over den moedwil van soldaten.

Orig. en minuten, in omslag 23 N° 3.

1630—1632. Verschillende brieven van G. Bruynlandt, agent te Brussel, aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier, strekkende om die staten op de hoogte te houden van de pogingen, die hij aanwendt tegen de afkondiging der muntplakkaten in het Overkwartier.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Guill. Bruynlandt*, in omslag 25 N° 8.

1630—1633. Verschillende brieven door den magistraat van Roermond geschreven tot bijeenroeping der staten van het Overkwartier.

Minuten, in omslag 25 N° 6.

1630—1634. Verschillende brieven door Dirk van Ommeren, ontvanger der contributiën te 's Gravenwaard aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier geschreven over de invordering van contributiën.

Orig. gedagt. uit 's Gravenwaard en get. *Dirrick van Ommeren*, in omslag 22 N° 54.

1631. Briefwisseling tusschen de staten van het Overkwartier en die der kwartieren van Nijmegen en Zutphen over retorsiën, die van weerszijden geschied zijn.

Minuten en originelen, in omslag 21 N° 18.

1631, Januarij—September. Vijf brieven van Dirk van Ommeren, ontvanger der contributiën te 's Gravenwaard, over het innen van contributie en over de moeilijkheden, die hij daarin ondervindt.

Orig. gedagt. uit 's Gravenwaard en get. *Dirrick van Ommeren*, in omslag 21 N° 21.

1631, 11 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder over zeker plakkaat, dat aan de drosten gezonden werd en waarbij het vervoer van goederen te land (*lantvracht*) ten eenenmale verboden wordt; zij protesteeren tegen de publicatie daarvan aangezien den soldaten daardoor *eyne nieuwe straetschenderie in de handt* gegeven wordt en de steden Gelder, Stralen, Wachtendonk en Erkelens, die niet aan rivieren gelegen zijn, *sampt het platte landt mit tselue placcat den mondt tenemail sal werden gesloeten*. Gedeputeerden verzoeken derhalve dat met de publicatie van dit plakkaat worde gewacht tot dat de *interpretatie dairuan sal sein geschiet*.

Minute, in omslag 21 N° 19.

1631, 14 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan het hof van Gelder dat zij uit de ordonnantie van 11 Jan. aangaande de publicatie van het plakkaat van de *landvrachte* gezien hebben dat daarin alleen de handel met den vijand verboden wordt; zij verzoeken het hof insgelijks te willen verklaren dat versche zeevisschen, oesters en mosselen van 's Hertogen-

bosch hier aangebragt, mits daarvoor betaald worden de licenten, *vrije ende franck* zullen wezen, *ouermits deselue te water opcommende door langhwyligheit des tydts nyet te genyeten en syn.*

Minute, in omslag 21 N° 20.

1631, 20 Januarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven bevel aan de steden en drosten van het kwartier tot afkondiging van het plakkaat op de „landvrachten”; zij verzoeken daarbij insgelijks hun rekwest over deze aangelegenheid aan het hof van Gelder en de daarop gevolgde apostille te willen voorlezen.

Minute, in omslag 21 N° 22.

1631, 20 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier zenden aan den stadhouder brieven van de staten der kwartieren Nijmegen en Zutphen, waaruit men kan afleiden dat zij *allen onheil ende wegen van retorsien gern verhueft sagen*; gedeputeerden verzoeken derhalve dat de stadhouder den soldaten niet veroorlooft *iemanden van den nierkandt binnen sein ressort ennighe quellongen aen te doin*, daar zij vreezen dat de onkosten daarvan ten deele op dit kwartier zullen vallen, dat met andere lasten reeds genoeg bezwaard is en dagelijks nog meer overladen wordt.

Minute, in omslag 21 N° 23.

1631, 20 Januarij. De stadhouder berigt aan de staten van het Overkwartier, uit hun schrijven en een daarbij gevoegd afschrift van een brief der gedeputeerden van Nijmegen vernomen te hebben dat die gedeputeerden hun best doen zullen tot het vermijden van onheil en retorsie op het platte land van het Overkwartier; de stadhouder belooft dien ten gevolge er insgelijks voor te zullen waken, opdat uit het kwartier van Nijmegen

1631. Briefwisseling tusschen de staten van het Overkwartier en die der kwartieren van Nijmegen en Zutphen over retorsiën, die van weerszijden geschied zijn.

Minuten en originelen, in omslag 21 N° 18.

1631, Januarij—September. Vijf brieven van Dirk van Ommeren, ontvanger der contributiën te 's Gravenwaard, over het innen van contributie en over de moeilijkheden, die hij daarin ondervindt.

Orig. gedagt. uit 's Gravenwaard en get. *Dirrick van Ommeren*, in omslag 21 N° 21.

1631, 11 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder over zeker plakkaat, dat aan de drosten gezonden werd en waarbij het vervoer van goederen te land (*lantvracht*) ten eenenmale verboden wordt; zij protesteeren tegen de publicatie daarvan aangezien den soldaten daardoor *eyne nieuwe straetschenderie in de handt* gegeven wordt en de steden Gelder, Stralen, Wachtendonk en Erkelens, die niet aan rivieren gelegen zijn, *sampt het platte landt mit tsehe placcat den mondt tenemail sal werden gesloeten*. Gedeputeerden verzoeken derhalve dat met de publicatie van dit plakkaat worde gewacht tot dat de *interpretatie dairuan sal sein geschiet*.

Minute, in omslag 21 N° 19.

1631, 14 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan het hof van Gelder dat zij uit de ordonnantie van 11 Jan. aangaande de publicatie van het plakkaat van de *landvrachte* gezien hebben dat daarin alleen de handel met den vijand verboden wordt; zij verzoeken het hof insgelijks te willen verklaren dat versche zeevisschen, oesters en mosselen van 's Hertogen-

bosch hier aangebragt, mits daarvoor betaald worden de licenten, *vrÿe ende franck* zullen wezen, *ouermits deselue te water opcommende door langhwyligheit des tydts nyet te genyeten en syn.*

Minute, in omslag 21 N° 20.

1631, 20 Januarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven bevel aan de steden en drosten van het kwartier tot afkondiging van het plakkaat op de „landvrachten”; zij verzoeken daarbij insgelijks hun rekwest over deze aangelegenheid aan het hof van Gelder en de daarop gevolgde apostille te willen voorlezen.

Minute, in omslag 21 N° 22.

1631, 20 Januarij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier zenden aan den stadhouder brieven van de staten der kwartieren Nijmegen en Zutphen, waaruit men kan afleiden dat zij *allen onheil ende wegen van retorsien gern verhueft sagen*; gedeputeerden verzoeken derhalve dat de stadhouder den soldaten niet veroorlooft *iemanden van den nierkandt binnen sein ressort ennighe quellongen aen te doin*, daar zij vreezen dat de onkosten daarvan ten deele op dit kwartier zullen vallen, dat met andere lasten reeds genoeg bezwaard is en dagelijks nog meer overladen wordt.

Minute, in omslag 21 N° 23.

1631, 20 Januarij. De stadhouder berigt aan de staten van het Overkwartier, uit hun schrijven en een daarbij gevoegd afschrift van een brief der gedeputeerden van Nijmegen vernomen te hebben dat die gedeputeerden hun best doen zullen tot het vermijden van onheil en retorsie op het platte land van het Overkwartier; de stadhouder belooft dien ten gevolge er insgelijks voor te zullen waken, opdat uit het kwartier van Nijmegen

niemand in dit kwartier tegen regt en billijkheid in ongelegenheid gerake.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Henrich graeff zu den Bergh*, in omslag 20 N° 4.

1631, 23 Januarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan het hof van Gelder de ontvangst van een plakkaat, verbiedende aan neutrale personen om zonder uitdrukkelijk verlof des konings de vijandelijke landen te bezoeken; daar dit eene nieuwigheid is, die veroorzaken zal dat de naburige heeren en prinsen de arme onderdanen van dit kwartier op gelijke wijze zullen behandelen, moeten zij de publicatie van dat plakkaat weigeren; zij verzoeken echter het hof *bij die hoighe oeueringheit voir die suppleanten toe intercedieren dat hun tselue niet in ongenaden opgenohmen worde.*

Minute, in omslag 22 N° 52.

1631, 24 Januarij. De magistraat van Venlo berigt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat zij een plakkaat ontvingen, waardoor aan neutrale personen verboden wordt zonder uitdrukkelijk verlof des konings naar de vijandelijke landen te gaan of van daar te komen; aangezien dit plakkaat rijp dient overwogen te worden en de staten van het kwartier de publicatie van plakkatenzonder hunne goedkeuring verboden hebben, verwacht de magistraat antwoord alvorens tot de publicatie daarvan over te gaan.

Orig. get. *Conr. Schenck*, in omslag 22 N° 51.

1631, Januarij - 1 Mei. Verschillende brieven van Adriaan van Hoensbroeck, erfmaarschalk van Gelder, aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier

voornamelijk over de in 't werk gestelde pogingen tot afschaffing van de retorsiën.

Orig. gedagt. op het slot Haag en get. A. Hoensbroeck, in omslag 21 N° 26.

1631, 8 Februarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier zenden aan de steden, drosten en onderheeren van het kwartier, alsook aan Maeseyck, Horn, Heinsberg en Weert, afschrift van een schrijven der staten van het kwartier van Nijmegen, waarin gemeld wordt dat de Generale Staten tot *de afdoeningh van die gedaene retorsie ende repressalien* besloten hebben, van welk besluit zij de brieven hebben ontvangen, *en alsoe deselue ordonantie ende brieven syn tendierende tot ontlastinge van de foullien die hier int quartier ende inde benaebuyrde landen geschien.*

Minute, in omslag 21 N° 27.

1631, 22 Maart. De aartshertogin geeft bevel aan de staten van het Overkwartier tot het doen beschrijven eener vergadering op 28 Maart, ten einde alsdan het voorstel aan te hooren, dat namens haar door den stadhouder graaf Hendrik van den Bergh en door den kanselier Hieronimus de Gaule zal gedaan worden.

Orig. gedagt. uit Brussel en geteekend Isabel, Verreycken, in omslag 21 N° 28.

1631, 31 Maart. Op het verzoekschrift van den bisschop van Roermond aangaande de jurisdictie van het geestelijke hof, den 3^{den} Dec. II. tot advies aan de staten van het Overkwartier gezonden, nemen die staten het besluit om benevens den l' Moeits ook den momboir van het hof tot medewerking te verzoeken, ten einde daarop

te antwoorden ingevolge de vroegere resolutie der aartshertogen.

Kwartiersrecessen, deel VIII bladz. 69 v°.

1631, 5 Mei, De staten van het Overkwartier schrijven aan de aartshertogin dat zij tot heden steeds alles, zelfs het onmogelijke, gedaan hebben om een bewijs van hunnen ijver en trouw in de dienst van den koning te geven en derhalve gehoopt hadden van den doortogt en het logeeren van krijgsvolk versoond te blijven; het verdriet hun echter thans te ontwaren dat niettegenstaande hunne opregte trouw de aartshertogin haar mededoogend oog van dit kwartier afwendt en het besluit schijnt genomen te hebben het geheel te gronde te rigten door het logeeren van 's keizers krijgslieden, die in het land van Kriekenbeek en in de voogdij Gelder ten getale van 5000 man aanwezig zijn en bij een verblijf van acht dagen aldaar alles verwoest zullen hebben; zij smeeken de aartshertogin daaromtrent een gunstig besluit te willen nemen opdat de arme en verlaten onderdanen eenige redenen mogen hebben hare nagedachtenis te zegenen en uit de wanhoop gered worden, waarin zij moeten geraken, indien niet onmiddellijk in den nood voorzien wordt.

Minute, fr. in *kwartiersrecessen*, deel VIII, bladz. 72 v°.

1631, 15 September. De magistraat van Venlo zendt aan dien van Roermond afschrift van een schrijven van den stadhouder dd. 14 September; in dat schrijven berigt de stadhouder dat den volgenden dag het Italiaansche krijgsvolk naar Brabant vertrekken zal en hij goedgevonden heeft het *tot versoeninge des landts van Crieckenbeek in de heyde te logeren en jedenen soldaet te doen*

geuen een halff pondt kees ende een wittenbroet van eenen stuyuer, dwelck d'onderdaenen vant selue ampt voir vyff duysent man solden betaelen; hij berigt zulks opdat dit wittebrood op den bepaalden tijd klaar moge wezen en verzoekt aan den magistraat van Roermond insgelijks mededeeling te doen opdat deze zich van eene gelijke hoeveelheid voor den tweeden dag zou kunnen voorzien.

Orig. get. *Conr. Schenck*. met een geauth. afschrift van den brief des stadhouders insgelijks get. *Conr. Schenck*, in omslag 21 N° 24.

1632, 13 Maart - 12 Mei. Briefwisseling tusschen gedeputeerden van het Nijmeegsche kwartier en die van het Overkwartier wegens ossen en paarden, die door soldaten van de compagnie van den stadhouder uit het eerste kwartier gehaald zijn en waarvan restitutie of schadevergoeding gevorderd wordt.

Orig. en minuten in omslag 23 N° 4.

1632, 14 April. De magistraat van Venlo schrijft aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat hij een plakkaat des konings ontvangen heeft aangaande de vergunningen tot het bekomen van paspoorten van den vijand, hetwelk *teenemael prejudiciabel* voor de burgers is en dat, indien het ten uitvoer gelegd moet worden, *die steden geruineert* zullen worden terwijl *die fidele onder-saeten van den coninck teenemael bederuen ende verlopen sullen*; de magistraat verzoekt derhalve dat daaromtrent een vertoog naar Brussel gezonden worde.

Orig. get. *Conr. Schenck*, met het antwoord der gedeputeerden in omslag 22 N° 9.

1632, 2 Julij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan den erfmaarschalk, aan de heeren van Hillenraad, Horst en Elmpt en aan Jo. Asselt

dat de kanselier van Arnhem den dag te voren met twee adellijke raden, eenen rekenmeester en den leengriffier te Roermond zijn aangekomen, ten einde alle papieren, processen, rekeningen, documenten, enz. ingevolge de capitulatie te bezigtigen en mede te nemen. Daar dit eene zaak van groot gewigt voor het kwartier is, beschrijven zij de gemelde heeren op eene vergadering te Roermond te houden op den 6ten dezer, om over deze aangelegenheid te beraadslagen.

Minute, in omslag 22 N° 10.

1632, 24 Julij. G. Lintgens, ontvanger der contributiën te Gelder, schrijft aan Johan van Wittenhorst, drost des lands van Kessel, dat sedert den laatsten Junij de tijd verstreken is waarop de eerste termijn der bede had behooren voldaan te zijn, *ende dat ouermidts dese veranderinghe* nog geene bede is ingewilligd; ondertusschen verloopt de tijd, zoodat de eene termijn na den anderen zal komen te vervallen en te zamen zouden moeten gekwet worden tot groot ongerief der goede onderdanen; daarom heeft de gouverneur van Gelder den eersten termijn tot een bedrag van 15000 gl. bb. doen uitschrijven, als zijnde naar evenredigheid der beden van vorige jaren; de ontvanger geeft den drost hiervan kennis met verzoek de quota van het land van Kessel tot een bedrag van 3999 gl. binnen acht dagen den landrentmeester te Gelder te doen toekomen.

Geauth. afschrift, get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 22 N° 11.

1632, 16 Augustus. G. de Rouwe en Charles de Cocquiel, gecommitteerde leden uit de rekenkamer des konings in Gelderland, geven bevel aan Jeronimus Horst, scholtis van het ambt Kriekenbeek iedereen, die te Venlo

van den vijand eenige tienden mogt hebben gepacht, te verbieden den pacht prijs daarvan in handen van dien vijand te voldoen, op straffe nogmaals tot de betaling daarvan aan den koning gedwongen te worden.

Afschrift, in omslag 21 N° 13.

1632, $\frac{14}{24}$ Augustus. Het hof en de rekenkamer van Gelder, te Arnhem resideerende, schrijven aan Johan van Wittenhorst, drost van het land van Kessel, vernomen te hebben dat de officieren van den koning van Spanje zich aanmatigen 15000 gulden op de bede van het Overkwartier te doen invorderen, niettegenstaande de hoofd- en de andere steden (bij uitzondering van Gelder, *synde Wachtendonck neutrael*) onder de Vereenigde Staten gereduceerd zijn, hetgeen strijdt *tegens alle olde obseruantie, gewoonte ende ondercomminge die notoir is*; het hof en de rekenkamer geven derhalve bevel aan den drost om dien officieren hiervan kennis te geven opdat zij *die minste aentellinge van de voorss. bede niet en doen, op pene van dubbelde betaeling*e

Geauth. afschrift, get. P. Bossman, in omslag 21 N° 25.

1632, $\frac{14}{24}$ Augustus. De rekenkamer van Gelder te Arnhem zendt aan de staten van het Overkwartier afschrift van het bevel der rekenmeesters G. de Rouwe en Ch. de Cocquiell dd. 16 Augustus II.; waaruit blijkt dat die rekenmeesters zich tot den dienst des konings laten gebruiken; zij geeft bevel om op die personen te letten wanneer zij in Roermond mogten komen en haar op te geven of zij aldaar of elders in het Overkwartier goederen bezitten.

Afschrift, in omslag 21 N° 14.

1632, 25 Augustus De drost van het land van Kessel schrijft aan Bouwens van der Boijen, landrentmeester generaal te Gelder, dat hij de schepenen van dat land had doen gelasten hunne quota in de bede ten bedrage van 3999 gulden ten spoedigste te doen overstorten; dat echter eenigen tijd geleden een bevel van de rekenkamer te Arnhem ingekomen is houdende verbod tot die overstorting; dien ten gevolge verzoekt hij deze zaak in beraad te willen houden en geene executiën te doen plaats hebben tot dat daaromtrent een nader besluit door den koning en de Staten Generaal der Vereenigde Provinciën zal genomen zijn.

Afschrift, in omslag 22 N° 12.

1632, 20 September. De aartshertogin schrijft aan de gouverneurs van Gelder en Rijnberk dat zij van de staten van het Overkwartier klagten ontvangen heeft over het garnizoen van Rijnberk en andere krijgslieden van Z. M., die zich veroorloven om sedert het verlies der steden Venlo, Roermond en Stralen en gedurende de belegering van Maastricht de onderdanen van de vruchten van hun gewas te berooven die naar deze of andere vijandelijke steden gevoerd worden; hierdoor wordt aan die onderdanen niet alleen groot nadeel berokkend maar 't wordt hun onmogelijk gemaakt hunne contributiën te voldoen; de aartshertogin geeft derhalve bevel aan beide gouverneurs om deze handelingen te doen ophouden.

Gelijktijdig afschrift, in omslag 21 N° 15.

1632, 21 September. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier besluiten eene deputatie naar den prins van Oranje en de gecommiteerden der Staten Generaal van de Vereenigde Provinciën te zenden ten einde

het bezwaar te kennen te geven tegen eene *nieuwe vuytschryvinge* van 60000 gulden, die door den landrentmeester te Gelder gedaan is; zij benoemen daartoe van wege de ridderschap den heer van Hillenraad, van wege de stad Roermond den schepen Johannes ab Aquen en van wege de stad Venlo den burgemeester Hendrik Darth.

Minute, in omslag 21 N° 38.

1632, 30 September. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan Johan Hendrik van Elmpt, heer van Elmpt, en aan Peter Bossman, burgemeester van Roermond, ten einde zich naar Brussel te begeven en aldaar te kennen te geven dat de gouverneur van Gelder don Juan de Verdugo eenen termijn heeft doen uitschrijven van de bede of contributie van 60000 gulden *ende daer beneffens het platte landt mit rigeur van militaire executie heeft gecommineert*. De staten geven hun tevens volmagt om met de aartshertogin of hare gecommiteerden eene overeenkomst te sluiten aangaande de contributiën, die voortaan door het kwartier zullen moeten opgebracht worden.

Minuten, in *kwartiersrecessen*, deel IX, bladz. 5 v° — 8. Vergel. omslag 21 N° 4.

1632, September—December. Verschillende brieven bij de gedeputeerden der staten van het Overkwartier ingekomen of van hen uitgegaan, inhoudende: verzoek tot het bekomen van vrijstelling in de contributiën, klagten wegens vordering van onverschuldigde tolgelden, enz.

Orig. en minuten in omslag 23 N° 5.

1632, 11 October. De arme ingezetenen van het platte land in het Overkwartier geven aan de aartshertogin den bedroefden toestand te kennen, waarin zij verkeerden, zooals ook de onmogelijkheid om hunne quota

in de bede te kunnen voldoen; een gedeelte hunner granen en vruchten werd in de maanden Junij en Julij door de troepen van den prins van Oranje geroofd, terwijl het overblijvende daarna door die van den generaal van Papenheim, die onder groote ongeregeldheden en verwoestingen van Maastricht naar Duitschland trokken, bedorven of medegenomen werd; voorts hebben zij gedurende de belegering van Maastricht allerhande diensten zoo in persoon als met hunne paarden moeten verrigten, voornamelijk om de schepen op te trekken, waarbij verschillende personen en paarden zijn omgekomen en daarenboven hebben zij vele wederwaardigheden moeten verduren, die hun door de garnizoenen van Gelder, Rijnberk, Orsoy, Gulik enz aangedaan werden. Niettegenstaande dit alles dreigt don Jan Verdugo, gouverneur van Gelder, hen met militaire executie tot betaling eener bede van 60000 gulden, die zij niet kunnen voldoen; zij smeeken derhalve de aartshertogin bevel te geven om deze executie te doen ophouden tot dat hun aandeel in die bede op eene billijke wijze geregeld is, waartoe zij hunne afgevaardigden naar de aartshertogin hebben gezonden.

Minute, fr. in omslag 22 N° 13.

1632, 17 October. Hendrik van Elmpt en Peter Bossman schrijven aan de staten van het Overkwartier over de moeilijkheden, die zij in het volbrengen van den hun opgedragen last ondervinden; zij hopen echter dat de *voorgeworpene ongefundierte swaericheden sich watt sullen versoeten*, daar zij spoedig naar Roermond wenschen terug te keeren *soo veel te mehr omdat die schouwende siecte in dese stadt op verscheyden plaetsen grassirt*. Voorts melden zij dat er spraak is van vrede en zenden een afschrift van de artikelen, die daartoe door de Staten Generaal der Vereenigde Provinciën werden

overgelegd. Inliggende het antwoord der staten van het Overkwartier.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Henrick v. Elmpt*,
Pet. Bossman, met het orig. antwoord, get. *J. van*
Rijckenroy, in omslag 21 N° 12.

1632, 23 November. Op het verzoek van de gedeputeerden der geestelijken, ridderschap, officieren en ambtenaren van justitie van het hertogdom Limburg en der landen van Valkenberg, Daalhem en 's Hertogenrade, om de hun verleende sauvegarde brieven voor twee maanden, die thans verstreken zijn, te vernieuwen, geeft de aartshertogin aan de inwoners van de vermelde landen, eene verlenging dier brieven voor een nieuw tijdvak van twee maanden.

Gelijkt. afschrift, fr. in omslag 21 N° 2.

1632, 25 November. Op het verlangen der staten van het Overkwartier geeft de rekenkamer van Gelder eene verklaring af, waaruit blijkt dat ten gevolge der komst in dit kwartier, in de maand Junij ll., van den prins van Oranje met het leger der Staten Generaal van de Vereenigde Provinciën en de daarop gevolgde belegering en verovering der steden Venlo, Stralen en Roermond, de landen aan de beide Maasoeveren gelegen geheel bedorven zijn; dat ook de zomervruchten, door de aanhoudende doortogten *van de convoyen, amunitie ende victualien* van Nijmegen naar het leger vóór Maastricht en naar dat van den generaal, graaf van Papenheim, insgelijks groote schade geleden hebben; dat ook de bewoners van het platte land niet alleen in den vorigen zomer onophoudelijk aan de vestingwerken der steden Roermond en Venlo hebben moeten werken, maar ook verplicht zijn geworden de vermelde amunitiën, enz., zoo

te land als te water, te vervoeren, zoodat zij zich thans in eenen *armen en miserablen staet* bevinden en in *desen aenstaenden winter broet noodt sullen moeten lyden.*

Minute, in omslag 21 N° 3.

1632, 1 December. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan de heeren van Geleen, Horst, Brempt en Hillenraad dat er thans vele bezwaren zijn, vermits men groote contributiën en daarenboven het regt van licenten voldoen moet; dat bij de capitulatie der steden beloofd werd dat de inwoners zoo als die der steden Nijmegen, Arnhem en Zutfen zouden worden behandeld; doch 't is evenwel zeker *dat men den effect van dyen tot noch toe nyet en heeft genoeten*; daar thans het leger opgebroken is hebben zij het noodzakelijk geacht eenige personen naar 's Gravenhage af te vaardigen en hebben zij daartoe een lid van den magistrat van Roermond en een van dien van Venlo aangewezen.

Minute, in omslag 21 N° 37.

1632, 9 December. De aartshertogin schrijft aan de gouverneurs van Gelder en Rijnberk dat 's konings krijgslieden de paspoorten door haar, voor den tijd van twee jaren, aan de inwoners van Roermond, Venlo, Stralen en Erkelens verleend, als nietig beschouwen omdat zij hare handteekening daarop niet had gesteld; de aartshertogin had hun deswegens reeds bij brief van 8 Julij haar verlangen te kennen gegeven om, niettegenstaande dat gebrek, die paspoorten te eerbiedigen, maar verneemt thans dat men de inwoners van Roermond en Venlo op nieuw tracht te verontrusten onder het voorwendsel van onderzoek te doen of zij het roomsch katholiek of een ander geloof belijden; zij schrijft daarom nogmaals, opdat uitdrukkelijk bevel aan de sol-

daten verstrekt worde om die inwoners niet meer te verontrusten en hen vrij hunne paspoorten te laten genieten.

Afschrift, fr. in omslag 20 N° 6.

1632, 12 December. De aartshertogin neemt, op verzoek der staten van het Overkwartier, de plattelands bewoners van dat kwartier met al hunne bezittingen gedurende twee maanden onder hare bescherming en sauvegarde, en geeft tevens de vergunning om hunne granen naar de plaatsen en steden zoowel van de eene als van de andere zijde te mogen brengen en aldaar te verkoopen; zij zullen echter gehouden zijn zich tot die van finantiën te wenden over het daarvoor te betalen geld.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Isabel, Dellafaille*, in *Doleantiën en orders* deel VI, blad 3.

1632, 21 December. Johannes ab Aquen en Hendrik Darth schrijven aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat verleden dingsdag de eerste bijeenkomst der afgevaardigden van beide zijden heeft plaats gehad, maar dat van hunne werkzaamheden niets uitlekt, *hoop ende vrees hanght noch tusschen beyde*; graaf Hendrik en Warfusé zijn nog niet in de vergadering verschenen maar de prins en de afgevaardigden van deze zijde bezoeken den graaf dagelijks; *het schijnt dat in bedencken wordt genomen oft men 't volck van graeff Hendrick sal casseren ofte in staten dienst aennemen, den tijdt sal alles leeren.*

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. *Johan ab Aquen, Darth*, in omslag 21 N° 39.

1633. Briefwisseling tusschen G. Haghen, agent der staten van het Overkwartier te Brussel en de gedepu-

teerden dier staten aangaande een verzoek om vrijstelling van contributiën.

Orig. en minuten, in omslag 22 N° 7.

1633, 3 Januarij. De gecommiteerde raden van de admiraliteit schrijven uit Rotterdam aan den konvooi-meester en aan den controleur der konvooyen en licenten te Roermond vernomen te hebben dat in sommige veroverde steden eenige personen *sich soudén hebben opgeworpen totte collecte van de middelen der conuoyen ende licenten*; zij geven bevel dezen personen door den gouverneur of door den magistraat van die steden te doen berigten dat zij verpligt zijn rekening en verantwoording van hunne ontvangsten aan het comptoir van die admiraliteit over te leggen.

Geauth. afschrift, get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 21 N° 41.

1633, 10 Januarij—19 Maart. Briefwisseling van gedeputeerden der staten van het Overkwartier met den magistraat van Gelder over eenen bode van die stad, die door de soldaten van den gouverneur van Roermond werd gevangen genomen.

Orig. en minuten, in omslag 22 N° 8.

1633, 21 Januarij. De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, in aanmerking nemende dat door het overlijden van D' Gysbert van Brienen het officie van advocaat fiscaal over de garnizoenen in het vorstendom Gelder en graafschap Zutphen is opengefallen en dat het ter onderhouding van de militaire justitie noodzakelijk is in die vakature te voorzien, benoemen Hendrik Schrassert, doctor in de regten, tot advocaat fiscaal in dat vorstendom en graafschap *met d'aenleggende frontieren van den*

Rhijn en der Maes; zij stellen tevens zijne instructie daarbij vast.

Geauth. afschrift, waaronder staat: *Attestor G. Cruyner secretarius Hattemensis*, in omslag 20 N° 8.

1633, 27 Januarij. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden schrijft aan de kommandanten in het Overkwartier, vernomen te hebben dat de ingezetenen en geërfden van het platte land door de soldaten van hunne garnizoenen, op konvooi uitgaande, *met fourrageringe ende oock met geltvoerderingh beschadight ende belast worden*, hetgeen met de plakaten des lands strijdig is; de Raad van State geeft derhalve bevel dit te doen ophouden door de officieren, die de konvooyen vergezellen, verantwoordelijk te stellen voor hetgeen door de soldaten onder weg bedreven wordt; bij gebreke van dien zullen de kommandanten zelve aansprakelijk zijn.

Afschrift, in omslag 22 N° 57.

1633, 4 Februarij. Hendrik Darth, door het Overkwartier naar 's Gravenhage gezonden, schrijft aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat die van Weert te 's Gravenhage zijn aangekomen, alwaar zij *roepen und clagen over den ondragelijken last van hun garnizoen, wesende van 't volk so men genoempt heeft gehad graeff Henricx volck*; men moet hier, zoo vervolgt hij, *wonderbarliche propoosten van den gedreven handel hoeren*; *Warphusé ligt oock nog mit syn suyte alhier, vaert dagelick langs die straeten mit synen koetzen*; *wat syn pretentie oft werck ys, weet ich nyet*; eindelijk meldt hij dat een buitengewoon ambassadeur uit Frankrijk verwacht wordt: *Godt geue dat geene goede saecken mogen verhindert worden*.

Orig. gedagt. nit 's Gravenhage en get. Darth, in omslag 21 N° 40.

1633, 4 Februarij - 4 Junij. Verschillende stukken handelende over het *surplus of schippersteur*, dat aan Roermond en Venlo verleend was en waarvan men die steden thans wil berooven.

Orig. en minuten, in omslag 23 N° 7.

1633, 5 Februarij. Arnold Huyn van Geleen schrijft uit Wachtendonk aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat die van Gelder dagelijks *solcke onbehoeyrlycke insolentien gebruycken met perden op de heyde vuyttespannen* dat het aan de onderdanen van zijn ambt onmogelijk worden zal hunne contributiën te voldoen, wanneer daaraan niet ten spoedigste paal en perk gesteld wordt.

Orig. get. *Arnoldt Huyn zu Geleen*, in omslag 22 N° 1.

1633, 18 Februarij. De staten van het Overkwartier benoemen Peter Bossman, licentiaat in de regten, tot hunnen afgevaardigde te Arnhem, ten einde aldaar aan stadhouder, kanselier en raden te *vertoonen den alden gebruycken, herkommen, usantien ende priuilegien in materie van justitie soo criminel als ciuil*, en te verzoeken dat ingevolge de capitulatiën van Roermond en Venlo, die steden in hare privilegiën mogen gehandhaafd worden tot dat *by generale conuentie van de staeten deses furstendoms anders geuonden ende gestatueert sall moogen worden*.

Minute, in omslag 24 N° 46; vergel. de *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 14.

1633, 19 Februarij. De staten van het Overkwartier geven, op verlangen van Arnold Dederik Schenck van Nydeggen, heer te Hillenraad, eene verklaring af waaruit blijkt dat het hof van Gelder, vroeger te Roermond gevestigd, steeds de vonnissen als een souverain hof

gewezen en ter uitvoering gesteld heeft, zonder dat ooit revisie toegelaten of gepleegd is geworden; wel is waar hebben sommige partijen *alle vremde ende nieuwe middelen ende vonden int werck gestelt* zoo bij de Infante als bij den secreten raad, maar die zijn steeds verijdeld geworden door de pogingen, die de staten van het kwartier aanwendden.

Afschrift, in omslag 22 N° 3.

1633, 19 Februarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof te Arnhem dat allerhande *rechtstrydicheyden vuyt desen quartier door derselvaer onderdanen aldaer ingefuert en aengenomen worden* in strijd met hunne privilegiën en de capitulatiën der steden Roermond en Venlo; zij verzoeken dat dit afgeschafft worde.

Minute, in omslag 22 N° 2.

1633, 20 Februarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan den landrentmeester Bouwens van der Boijen dat het bureau van financiën aan het platte land van dit kwartier, wegens de groote schade in voorgaande tijden geleden, de som van 15000 gulden heeft kwijt gescholden; dat echter de rekenkamer, te Gelder resideerende, weigert deze kwijtschelding uit te voeren zoo lang zij de brieven daaromtrent uitgevaardigd niet gezien heeft; gedeputeerden verzoeken derhalve den landrentmeester een afschrift van die brieven aan de rekenkamer te willen mededeelen.

Minute, in omslag 24 N° 42.

1633, 24 Februarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier berigten aan G. Haghens te Brussel dat de rekenkamer van Gelder weigert gevolg te geven aan de kwijtschelding, die op 12 November II. ten

behoefte van het platte land in het Overkwartier door de aartshertogin en het bureau van financiën verleend is; zij verzoeken hem op de spoedige uitvaardiging daarvan aan te dringen.

Minute, in omslag 21 N° 43.

1633, 9 Maart. Hendrik, heer van Elmpt, schrijft aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier dat hij en de schepenen van Elmpt zich vereenigen met het voorstel om den prins van Oranje *mitt einer danck-bahrer recoignition in underthenigkeit zu gemuht te kommen*, waartoe zij volgens hunne geringe middelen gaarne willen bijdragen.

Orig. get. *Henrich von Elmpt*, in omslag 22 N° 4.

1633, 13 Maart. Hendrik Schrassert geeft kennis aan de staten van het Overkwartier van zijne benoeming tot advocaat fiscaal; hij verzoekt hem te willen melden wanneer de ingezetenen van dat kwartier, hetzij geestelijken of wereldlijken, klagten tegen de soldaten mogten inbrengen, in welk geval hij dadelijk zal over komen om daarop zoodanige orde te stellen *dat de foules, extorsien ende exactien geredresseert ende verhindert, die bosen gestraft, die goeden voorgestaen worden en de staten tegens d'infracteurs van derselver capitularien, privilegien, vry ende andere gerechtigheden tot contentement gemaintineert moegen worden*.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Henr. Schrassert*, in omslag 20 N° 9.

1633, 12 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan den kapitein Jeye te Venlo van den heer en de inwoners van Elmpt klagten te hebben ontvangen over de groote hoeveelheid hout, die ten behoeve der fortificatiën van Venlo uit het

Elmpterbosch gehaald is, terwijl er bevel gegeven is daaruit nog eene groote hoeveelheid naar die stad te brengen; dit is onder de regering van den koning nooit geschied en behoort ook thans geen plaats te hebben, te meer dewijl de staten der Vereenigde Provinciën alle fortificatiewerken aanbesteden en die niet op privaot kosten laten maken.

Minute, in omslag 21 N° 44.

1633, 7 Mei. Lijst van de inkomende regten, zoo als die in naam en van wege Wolfgang Willem, paltsgraaf van den Rijn, hertog van Beijeren, Gulik, Kleef, Berg, enz. te Bruggen geheven worden.

Gedrukt exemplaar, gedagt. uit Dusseldorp en get. *Schloësser*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 45—48

1633, 16 Mei. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder te Arnhem dat het kwartier thans voor het grootste gedeelte wederom met de overige deelen van het vorstendom vereenigd is; dat de staten der Vereenigde Provinciën, alsmede de prins van Oranje, beloofd hebben dit kwartier in het genot zijner oude privilegiën te laten; dat hiermede insgelijks de privilegiën van ridderschap en steden bedoeld worden, die vroeger steeds op de algemeene landdagen beschreven zijn geworden; aangezien zij nu vernomen hebben dat binnen korten tijd een landdag te Zutfen zal gehouden worden, verzoeken zij het hof maatregelen te willen nemen opdat het kwartier daarop vertegenwoordigd worde.

Minute, in omslag 22 N° 5.

1633, 25 Mei. De magistraat van Roermond zendt een schrijven aan de leden der staten van het Overkwartier

ten einde op 27 Mei in het klooster genaamd 't Zand, bij Stralen, te vergaderen.

Bij een tweeden brief van den volgenden dag herroept de magistraat het bovenstaande schrijven, omdat het leger des konings zich reeds in de omstreken der stad Roermond vertoont *ende*, zoo vervolgt hij, *wij villicht desen nacht den slach op den hals mochten crygen, aangezien het casteel van Weert al vast beschoten wordt.*

Twee minuten, in omslag 21 N° 1.

1633, 8 Augustus De raden der admiraliteit te Rotterdam schrijven aan de ambtenaren van de tolln en licenten te Roermond berigt ontvangen te hebben van de Staten Generaal dat uit de Vereenigde Provinciën naar Stevensweert, Weert, Maeseyck en Gelder vivres en munitie vervoerd worden tot groote versterking van den vijand en tot aanmerkelijk nadeel van dezen staat; dat zij derhalve het vervoer naar die plaatsen verbieden en uitdrukkelijk willen dat de goederen *derwaerts gaende sullen wesen van goeden prinse, wytgesondert het gewas ende gewin ten platten lande omtrent de voorss. plaetsen vallende, hetwelck bij den huyslieden derwaerts soude moeten gebracht worden.*

Geauth. afschrift, get. J. van Ryckenroy, in omslag 22 N° 52.

1633, 13 Augustus. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het bureau van finantiën te Brussel dat zij, na het overgaan der steden Roermond, Venlo en Stralen, getracht hebben eenen zekeren maatstaf te bekomen, waarnaar het Overkwartier in de contributiën zoude bijdragen; tot dus verre slaagden zij niet; thans echter wordt het bedrag van 60,000 gulden, dat vroeger door het geheele kwartier werd bijgedragen,

alleen van het platte land gevorderd, hetgeen onmogelijk is; zij verzoeken dat ook thans van de onderdanen niet meer gevorderd wordt dan zij vroeger hebben bijgedragen.

Minute, met andere stukken daarop betrekking hebbende, in omslag 22 N° 59.

1633, September. De staten van het Overkwartier geven aan den prins van Oranje te kennen dat het verbod der Staten Generaal van 8 Augustus II. aangaande het vervoer van koop- en eetwaren heeft te weeg gebracht dat men van de andere zijde allen toevoer hoege-naamd op de steden Maastricht, Roermond, Venlo en Stralen verboden heeft; dat onder het voorwendsel van dit laatste verbod de bewoners van het platte land *dermaeten zyn getraualeert, geuangen, ghespannen, geransonneert, spolieert ende berooft, oock gedwongen tot onlijdelicke composities, dattet onmoegelick is in cort te verhalen*. Daar nu de gouverneurs en kommandanten van Roermond, Venlo en Stralen bij wijze van retorsie beginnen te handelen en daardoor de inwoners van de middelen beroofd worden om hunne maandelijksche schattingen te voldoen, verzoeken zij den prins afdoende maatregelen in deze zaak te willen nemen.

Minute, in omslag 22 N° 33.

1633, 8 September. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven den last aan Arnold Dederik Schenck van Nydeggen om zich naar Gelder te begeven ten einde aldaar met den gouverneur en de rekenkamer in onderhandeling te treden over het genot van de kwijtschelding, die den 12ten November 1632 door de aarts-hertogin en het bureau van financiën ten behoeve der onderdanen van dit kwartier tot een bedrag van 15000 gulden verleend werd.

Minute, in omslag 22 N° 6.

1633, 14 December. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan Nicolaas Verbolt, raad en rekenmeester der Staten Generaal van de Vereenigde Nederlanden dat de staten van het kwartier besloten hebben aan den prins van Oranje eene vereering aan te bieden ter waarde van 2000 rijksdaalders; zij weten echter niet wat hem het aangenaamste zoude kunnen zijn, en verzoeken derhalve Verbolt den prins *heymelick t'enquesteren naer eene saecke die ter weerde als voorss. aengenaemlick soude moogen aengedient worden.*

Minute, in omslag 21 N° 45; vergel. de *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 27.

1633, 31 December. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan Johan van Wittenhorst, heer te Horst en drost van het land van Kessel, Franciscus Pollardt, schepen van Roermond en Hendrik Darth, schepen van Venlo, die zich naar 's Gravenhage zullen begeven ten einde aan den prins van Oranje eene vereering aan te bieden van 2000 rijksdaalders *in gelde off in clenodien soo ende gelijck sy mit advys des heeren Nicolaes Verbolt, raedt van syne Exc^{ie} sullen beuinden te wesen 't geraedtsaemst ende 't aengenaempst.* Voorts dragen zij aan bovengenoemde heeren den last op om den prins van Oranje over den *armen ende verdoruen staet* van dit Overkwartier te onderhouden en zijne bemiddeling te verzoeken om daarin te voorzien.

Minute met andere stukken tot deze zaak betrekking hebbende in omslag 22 N° 55; vergel. de *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 28 v°.

1633—1635. Verschillende stukken handelende over verzochten vrijdom van het betalen van contributiën, van tollën, enz.

Minuten en orig., in omslag 22 N° 60.

1634, 2 Januarij. De staten van het Overkwartier hechten hunne goedkeuring aan eene rekening overgelegd door D. Aquen en Darth, inhoudende de kosten, ten bedrage van 2071 gulden 11 st., gemaakt op de reis, die zij in 1632 en 1633 naar Arnhem en 's Gravenhage op last der staten ondernomen hebben.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Cortembach, ersuocht, Henrich van Elmpt, Dederich Schenck, Peter Bossman, Gossen van Arssen*, in omslag 21 N° 17.

1634, 19 Februarij. Het hof van Gelder, te Arnhem resideerende, draagt in naam der staten van het vorstendom Gelder en graafschap Zutphen aan de raadsheeren Johan Kaldenbach, Johan Hackfort en Johan Glimmer den last op zich met den leengriffier Johan Dibbets naar het Overkwartier te begeven, ten einde aldaar te verrigten hetgeen hun bij eene bijzondere resolutie van de landschap is opgedragen.

Geauth. afschrift, get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 21 N° 50.

1634, 9 Maart. De staten van het Overkwartier klagen aan den Raad van State der Vereenigde Nederlanden dat, niettegenstaande de plakaten van 1629 en 1633 *op de foulen ende logeringe van de soldaten ten platten lande, dagelijks en hoe langer hoe meer groote exactien plaats hebben door eenige crychsouerheyt, passerende ende repasserende garnisoenen, convoyen, enz., waardoor de arme onderdanen genootdrinckt sullen werden te verloopen; dat ook door de drie beneden kwartieren van Gelder onlangs te Zutphen eenige articulen offte resolutien syn verval en aan het Overkwartier toegezonden, die strijdig zijn met de capitulatiën by haer h. m. ende syn princelicke exc^{le} met de steden van Ruermunt ende Venlo*

ingegaen ende geaccordeert; dat de soldaten van het Overkwartier de bosschen, boomen en houtgewassen aan den heer van Elmpt en anderen toebehoorende afkappen en vernielen; dat de gewone wegen of toegangen tot de steden in het kwartier, waarlangs de ingezetenen moeten passeeren voor hunnen handel of het bebouwen hunner landerijen, gesloten gehouden worden, en dat ook de kommandanten der steden de bewoners van het platte land dwingen tot de levering van hout voor de fortificatiewerken en hen verplichten daaraan te arbeiden.

De staten verzoeken dat hieraan een einde gemaakt worde.

In margine antwoordt de Raad van State een onderzoek daaromtrent te zullen instellen.

Orig. in margine get. *M. Huygens*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 5.

1634, 17 Maart. De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden verbieden den invoer der dukatons van Brabant, alsmede van *alle oorden of vijfde parten van Rycxdalers* van Dantzig of Polen, Brandenburg en Hamburg.

Gedrukt plakkaat, in omslag 21 N° 32.

1634, 17 Maart. De raadsheeren Kaldenbach, Hacfort en Glummer met den leengriffier Dibbets geven in de vergadering der staten van het Overkwartier te kennen dat de stadhouder Frederik Hendrik, prins van Oranje, hen, na de reductie der staten van het kwartier onder de gehoorzaamheid van de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, tot zijne gecommitteerden heeft benoemd; dat zij in die hoedanigheid de staten hebben doen vergaderen en hun dank zeggen voor de trouwe opkomst; voorts geven zij den staten te kennen dat het

vooral noodig is *omme confusie ende onheyl te vermyden* eene goede regering zamen te stellen *daarmede des alingen quartiers incompsten wel ende behoirlick geadminstreert ende bevordert worde*; zij verzoeken daartoe een collegie van gedeputeerden uit de staten te verkiezen, waaraan de administratie zal worden toevertrouwd, en een instructie voor dat collegie te beramen, die zooveel mogelijk overeenstemt met die der drie overige kwartieren; tevens verzoeken zij dat de staten over het onderhoud van predikanten, schoolmeesters, enz. in beraadslaging treden en eenen *esgalen voet beramen ouer die verdeylinge van de grondschattungen ende contributien tusschen de grondheeren ende pachteren*.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 31 v°.

1634, 19 Maart. De door Frederik Hendrik benoemde gecommiteerden zenden aan de staten van het Overkwartier eene memorie, waarin zij verzoeken:

1° Dat in de steden Stralen, Erkelens en Wachtendonck aan die van de gereformeerde religie eene plaats aangewezen en ingeruimd worde, waarin zij *haeren publicquen godtzdienst bequaemer kunnen oeffenen*.

2° Dat voor het geval in die steden geene geschikte kerk voor de gereformeerden gevonden wordt zij *alsdan simultane mitte catolicquen* in de respectieve parochiekerken worden toegelaten, des zondags van 10 tot 12 ure voormiddag en van 1½ tot 3 ure namiddag, en op gelijke wijze nog tweemaal in de week of zoo dikwijls de kerkeraad of gemeente dat zal goedvinden.

3° Dat aan ieder predikant in deze steden eene jaarlijksche toelage gegeven worde van 500 gulden en aan iederen koster van 90 gulden.

4° Dat ook in de dorpen Vierssen, Greefraad, Hinsbeek en Cruchten predikanten zullen worden aangesteld op

eene jaarwedde van 400 gulden en kosters, die tevens bekwaam zijn *omme die jeught int lesen ende scryven* te onderwijzen op eene jaarwedde van 120 gulden.

5° Dat insgelijks drie predikanten en kosters op gelijke jaarwedden in de dorpen Venray, Horst en Blitterswijk aangesteld worden.

6° Dat in de voornoemde steden en dorpen geschikte woningen voor de kerk- en schooldienaren worden aangewezen, alsmede te Roermond en Venlo *voir elcx twee predicanten, neffens de schoeldieners*.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 33 v°.

1634, 20 Maart. De staten van het Overkwartier stellen eene instructie vast voor een collegie van gedeputeerden uit hun midden, en benoemen tot gedeputeerden den erfvoogd van Roermond, Johan Hendrik van Elmp, den Heer van Hillenraad, *einen van Ruremunde ende einen van Venloe*.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 34 v°. volgg.

1634, 30 Maart. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden maakt eene verordening tegen de *extorsien, vexatien, foulen ende overlast* door het krijgsvolk ten plattenlande in het Overkwartier gepleegd.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. *Henr. van der Capellen, v^t.*, *M. Huygens*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 7.

1634, 4 Junij. Op eene vergadering der ridderschap van het Overkwartier, te Kessel gehouden, wordt het voorstel der steden aangenomen strekkende om hare voorsteden in de contributiën, die op het platte land zullen geheven worden, te doen bijdragen.

Orig. ter ordonn. get. *D. Schers*, in omslag 21 N° 8.

1634, 10 Junij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan de heeren van Horst, Geleen en Hillenraad en aan de steden Venlo en Stralen gewaarschuwd te zijn dat, indien binnen korten tijd het aandeel der steden Roermond, Venlo en Stralen in de *bedestuyren*, die vroeger door die steden aan den koning betaald werden, niet binnen Gelder worden aangezuiverd, *die van Gelre voors. met rigoureuse executie van vangen ende spannen tegen deses quartiers onderdanen sullen vortfaeren*; de gedeputeerden beschrijven derhalve de voornoemde heeren en steden op den 12^d^o dezer, ten einde daarover te beraadslagen.

Minuten met andere stukken daarop betrekking hebbende, in omslag 21 N° 33.

1634, $\frac{5}{15}$ Junij. Het hof van Gelder te Arnhem resideerende berigt aan gedeputeerden der staten van het Overkwartier het schrijven gezien te hebben, dat zij onder dagteekening van 10 Junij aan de steden van het kwartier gerigt hebben *noopende bylaege te doen in des conincx van Spagnien bedesturen*. Het hof geeft zijne bevreemding te kennen over dien eisch van de steden, die onder 't gezag der Vereenigde Staten gebragt en met bezetting voorzien zijn; daar in deze steden volgens de ordonnantie en het gebruik van dit land geene contributie aan den vijand, *veel min bylaege van bedestuyre geleden en wordt*. Dientengevolge verzoekt het hof dergelijke zaken niet meer voor te stellen en alle invorderingen te doen ophouden.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Stuysken*, in omslag 21 N° 34.

1634, 2 September. De koning van Spanje neemt de ingezetenen van Ressen en Dorwijck in de Overbetuwe

gelegen, *midgaders allen dersehuen huysen, houn, schuyren, stallen, bestialen, vruchten, graenen ende andere haere roerende ende onroerende goederen, onder zijne bijzondere bescherming en sauvegarde.*

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 8.

1634, 4 September. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier bepalen eene vergadering der staten te Roermond op 7 September, ten einde de rekening der vereerte penningen aen syne Ex^{tie} den heere prince van Oragnien, met de daarop gelooopen kosten taenhoo-
ren ende helpen shuyten.

Minute, in omslag 22 N° 34.

1634, 20 November. De magistraat van Roermond geeft eene verklaring af, waaruit blijkt dat de inwoners van het Overkwartier ten allen tijde het privilegie gehad hebben om binnen het vorstendom Gelder regt en justitie te verzoeken en dat de groote revisie nooit bij den raad van Venlo in gebruik geweest is.

Afschrift, in omslag 21 N° 9.

1634, 12 December. Maximiliaan, graaf van Bronkhorst, vrijheer te Batenburg, Anholt en Stein, schrijft aan het hof van Gelder dat niet alleen de stad en het huis Batenburg gedurende deze onlusten zijn vernield, maar dat ook de kerk aldaar *tot in den gront is neder-
geworpen*; dat ook door den graaf van Mansfelt vier Batenburgsche klokken werden medegenomen, die door den bisschop van Roermond *aengehouden ende noch binnen der zelve stad zijn*. Daar thans met het herbouwen van die kerk een aanvang gemaakt is, wendt hij zich, op het verlangen der kerkmeesters tot het hof met het verzoek tot teruggave der vermelde klokken.

Orig. met daarbij behoorende stukken, in omslag 22 N° 36.

1635, 4 Januarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven eene verklaring af waaruit blijkt dat ingevolge hunne privilegiën en recessen niemand in het genot van adellijken vrijdom is dan alleen die personen, die op land- en kwartiersdagen beschreven worden en daarop verschijnen.

Minute, in omslag 21 N° 36.

1635, 6 Junij. De staten van het Overkwartier schenken honderd gulden tot het maken van een glasvenster in de nieuwe kerk te 's Gravenweert of Schenkenschans.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 56 v°.

1637, 15 September. De staten van het Overkwartier besluiten eene kwartiersvergadering te beleggen op 3 October aanstaande, daar het geheel kwartier thans onder de gehoorzaamheid van den koning teruggebracht is *ende geduerende vyff jaeren dismembrement desselfs soe tplatte landt als steden in allerhande extraordinaire swaerigheden, lasten ende schaeden is comen te vervallen, waer inne die ordinariisse gedeputeerden nyet en hebben weten te remedieren.*

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 62 en 64.

1637, 3 October. De staten van het Overkwartier besluiten dat ieder lid uit hun midden op nieuw den eed de non revelando zal afleggen en dat, zoo iemand daartegen mogt handelen, *hij van des quartiers conventien affgesneden sal sijn ende blijven, sonder dissimulatie offte oogluyckinge van wat staet ende qualiteyt hij can sijn.*

Besluit, met het formulier van dien eed, in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 65.

1637, 3 October. De staten van het Overkwartier, overwegende dat door de binnenlandsche oorlogen het kwartier onder andere nadeelen ook verdeeld en ver-

scheurd werd en de vroegere unie en eensgezindheid tusschen de ridderschap en de steden gesloten verbroken is geworden, nemen het volgende besluit: de unie zal vernieuwd worden, terwijl *elck een den anderen* zal beloven *alle rechten, gerechtigheden, privilegien, indulten ende alde hercomen* onder algemeene lasten en kosten te verdedigen en handhaven, zoodat ook alle kwartiersrecessen, ordonnantiën en actiën, die vóór de verovering der steden Roermond, Venlo, Erkelens en Stralen in het jaar 1632 gemaakt werden, thans *hernieuwt, geratificeert ende geconfirmeert* worden.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 65 vº.

1637, 3 October. De staten van het Overkwartier besluiten aan den landvoogd te kennen te geven dat gedurende het *dismembrement des quartiers* het drostambt van Montfort aan den kapitein Anthoni Olimart gegeven is; dat hij noch edelman noch in dit vorstendom geboren is en dus volgens de privilegiën niet bevoegd is dit ambt waar te nemen; weshalve zij verzoeken dat dit aan een riddermatig en daartoe bevoegd persoon toevertrouwd worde.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 66.

1637, 6 November. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier besluiten, onder nadere goedkeuring op eene algemeene vergadering, dat voortaan de leden der ridderschap en de afgevaardigden der steden, wanneer zij op kwartiersdagen verschijnen, *voor maeltijt sullen genyeten eenen halffuen Ryxdaler ende geljcken halffuen Ryxdaler aen wijn, maeckende des daechs twee Ryxdaler*, voor elken dienaar twee gulden per dag en voor elk paard eenen halven rijksdaalder.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 71.

1637, 11 December. De staten van het kwartier van Nijmegen klagen aan de staten van het Overkwartier over het garnizoen van Stralen, dat te Groesbeek drie paarden weggehaald heeft onder voorwendsel dat daarvan bij invoer geen licentregt voldaan is.

Orig. get. *J. van Benthouen*, met andere stukken daartoe betrekking hebbende, in omslag 19 N° 16.

1638, 24 April. De staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder te Arnhem dat de ontvanger Ommeren op bevel van de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden en op verzoek van den graaf Hendrik van den Bergh het hof van Gelder te Roermond gesommeerd heeft tot inruiming van het ambt Montfort aan dien graaf, in den staat zoo als hij dit vroeger heeft bezeten; dat die inruiming door den koning niet zal worden toegestaan aangezien hij het huis Montfort met de steden van het Overkwartier *militairement gerecupe-reerd* heeft; dat ook de afstand van Montfort aan den graaf gedaan was toen hij in den dienst des konings was, maar dat hij door vonnis van den Grooten Raad van Mechelen dd. 13 Maart 1634 daarvan vervallen verklaard is geworden. De staten geven voorts te kennen dat indien door den graaf van den Bergh op militaire wijze iets tegen Montfort ondernomen wordt, bij wijze van retorsie *gelycke executie* tegen het Arnheemsche kwartier zal geschieden. De staten verzoeken derhalve maatregelen te nemen om dit te voorkomen.

Minute, in omslag 23 N° 10.

1639, 28 Februarij. De landvoogd Ferdinand, kardinaal infant van Spanje, berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier Hieronimus de Gaule den last heeft opgedragen in de eerstkomende ver-

gadering dier staten namens den koning een voorstel van bede uit te brengen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *El card^l infante*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 20.

1639, 28 Februarij. De landvoogd Ferdinand geeft eene instructie aan den kanselier Hieronimus de Gaule om in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier een buitengewoon subsidie aan te vragen ten bedrage van 40000 gulden.

Geauth. afschrift, fr. get. *J. de Gaule*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 22.

1639, 8 Maart. Het hof van Gelder de ambtlieden van het kwartier op de kanselarij hebbende doen vergaderen geeft hun mededeeling van een brief des konings dd. 19 Februarij II; daarin wordt de overlegging der lijst van de weerbare mannen des Overkwartiërs gevorderd, ten einde daaruit 200 te nemen, die als recruten onder het regiment van den kolonel Brion zullen worden ingelijfd om gedurende de eerstkomende *campaigne ofte den tijdt van sesse maenden* te dienen; tevens wordt daarin het Overkwartier aangewezen om deze soldaten gedurende hunnen diensttijd te betalen, *midts gevende jeder op de handt ein croon tot loopgeldt ende vervolgentlich 's daghs vijf stuver*. Het hof verlangt van de ambtlieden te vernemen hoe men deze bevelen het best zal kunnen uitvoeren.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 83.

1639, 8 Maart. Het hof van Gelder maakt een verbaal op van het antwoord der staten van het Overkwartier op het voorstel vervat in den brief des konings van 19 Februarij II; daaruit blijkt dat de ambtlieden met de afgevaardigden der steden geantwoord hebben *bereet te*

sijn lijff ende goedt op te setten voor den dienst van Sijne Ma^t voor soo veele tselue practicabel is, maar dat het platte land, zich onder contributie en sauvegarde van den vijand bevindende, geene soldaten mag leveren, terwijl de steden tot de werving alle mogelijke assistentie zullen verleenen maer geene borgers daartoe cunnen pressen; voorts komen de staten op tegen de beschrijving van die ambtlieden, en zeggen, dat wanneer de staten op de oude wijze beschreven worden, zoo als zulks honderden jaren plaats had, zij dan steeds bereid zullen zijn, voor soo vele moegelijk is meer te doen als van hun versocht woirdt en hunne voorouders gedaen hebben.

Geauthentiseerd afschrift, get. P. Bossman, in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 85. Verg. *Doleantiën en orders*, deel VI blad 29.

1639, 29 Maart. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder vernomen te hebben dat de vorst van Gulik te Cruchten, in het ressort van dit kwartier, eenen ontvanger van eenen nieuwen Gulikschen tol benoemd heeft; daar dit niet toegestaan mag worden verzoeken zij het hof daaromtrent maatregelen te willen nemen.

Inliggend een brief van den voogd van Cruchten, Wegberg en Brempst over dit onderwerp, van 10 Junij 1639.

Twee orig. het 1^e get. Pet. Bossman, het 2^e get. *Conr. Vogel*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 49—51.

1639, April. De staten van het Overkwartier geven aan den landvoogd kennis dat zij in hunne vergadering van 21 Maart ll., boven en behalve het gewone subsidie van 60000 gulden, dat zij sedert eenige jaren hebben

moeten opbrengen, een buitengewoon subsidie van 30000 gulden toestonden; zij stellen tevens een klaagschrift op, vervat in 16 artikelen, en verzoeken den landvoogd daarop eene gunstige beslissing te willen nemen.

Orig. fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 35—37.

1639, 16 April. De landvoogd Ferdinand geeft akte van aanneming van een buitengewoon subsidie, dat tot een bedrag van 30000 gulden door de staten van het Overkwartier toegestaan is, mits de gemelde som binnen drie maanden voldaan worde; aangaande de klagten der staten over de buitengewone schatting waarmede het ambt van Gelder bezwaard is, zoo als ook *aengaende de geduericheyt van de magistraeten van de steden van 't voorss. quartier*, zal de landvoogd informatiën inwinnen ten einde daarop zulke resolutiën te nemen als *naer redene ende equiteyt bevonden sal worden te behooren*.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *El Car^l Infante*, Verreyken, in *Doleantiën en orders* deel VI blad 33.

1639, 5 December. De staten van het Overkwartier benoemen Jan Spee, schepen van Roermond, en Jacob van Bree, schepen van Venlo, tot hunne afgevaardigden naar Brussel; zij geven hun volmagt om aldaar naar goedvinden te handelen tot het bereiken van 't doel, dat hun bij afzonderlijke instructie is te kennen gegeven.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, met het opgeplakte zegel der stad Roermond (*denwelcken wij in alle des quartiers saecken sijn gebruyckende*) in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 53.

1639, 5 December. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan hunne bovengemelde afgevaardigden, waarbij hun wordt voorgeschreven:

1° te solliciteeren dat de magistraat in Roermond en Venlo niet meer telken jare vernieuwd, maar zijne perpetuïteit terugbekome, zoo als zulks meer dan 300 jaren heeft plaats gehad; wordt dit niet toegestemd dan magtiging te verzoeken voor de staten om deze aangelegenheid voor den secreten raad te Brussel of voor den grooten raad te Mechelen in regten te brengen;

2° een verhoog uit te brengen tegen het invoeren van nieuwe tollèn en licenten in het land van Gulik;

3° er op aan te dringen dat de vaart op de rivier de Maas bevoorreed en de „landvrachten” verboden worden;

4° de groote ongeregeldheden te kennen te geven, die door de officieren der garnizoenen in het Overkwartier, voornamelijk door dat van Stralen, veroorzaakt worden; *dewelcke niet alleen die huysluyden mit slaen ende stooten van allerhande victualie spolieren* maar hun ook groote sommen geld afpersen;

5° te verzoeken om de *onverdrachlijke exactien*, waaraan de schippers en kooplieden op de Maas blootgesteld zijn, te doen ophouden;

6° insgelijks te verzoeken dat de beden zoo als vroeger aan de staten voorgesteld worden en daarvoor hunne toestemming gevraagd wordt;

en 7° te kennen te geven dat 's konings onderdanen de tollèn van Geervliet, Gorcum, Lith en Cuyck tweemaal voldoen moeten, *als naementlijk eenmael aen Sijne con^o ma^t tot Venlo, ende andermael aen des viandts sijde* en daaromtrent maatregelen te verzoeken.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 54—56.

1639, 6 December. De staten van het Overkwartier zenden een schrijven aan den landvoogd, waarin zij op

afdoening van de bezwaren aandringen, die zij hierboven in de instructie van 5 December vermeld hebben.

In margine bevindt zich het antwoord van den landvoogd.

Orig. fr. in margine gedagt. uit Brussel op 8 Februarij 1640 en get. *El card^l Infante*, par ordonnance de Son Al^{te} get. *E. Gottignies*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 59—62.

1640, 1 Januarij. Koning Filips benoemt Willem van Bette, markgraaf van Lede, tot stadhouder van Gelderland.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 112.

1640, 8 Februarij. De landvoogd zendt aan den stadhouder een extract uit het schrijven der staten van het Overkwartier dd. 6 December 1639 en geeft het bevel om de afpersingen (*extorsions*), die onder de benaming van *foygelt* ten nadeele van de kooplieden en schippers op de Maas geschieden, te doen ophouden omdat die afpersingen niet alleen tot groot nadeel strekken van de inwoners en het garnizoen wegens de duurte, die daardoor ontstaat, maar ook omdat zij eene merkelijke vermindering van opbrengst der licenten veroorzaken.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *El Card^l Infante*, *E. Gottignies*, met het vermelde extract in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 65—67.

1640, 21 Februarij. De landvoogd geeft bevel aan het hof van Gelder om ten spoedigste de staten van het Overkwartier te doen vergaderen.

5 Maart. Het hof zendt een afschrift van voorgaand schrijven aan den magistraat van Roermond ter beschrijving van die vergadering.

12 Maart. Het hof geeft afschrift aan den burgemeester van Roermond van zijne verklaring, inhoudende dat hij de twee vermelde stukken heeft ontvangen en dat het hof hem gelast heeft die vergadering op 14 Maart te beschrijven.

Geauth. afschriften, de beide eerste get. *N. Maen*, en het derde get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 69—71.

1640, 14 Maart. De staten van het Overkwartier zenden aan het hof van Geider een lijst van bezwaren, waarvan zij de afdoening verlangen alvorens een besluit te kunnen nemen op de aangevraagde bede en 't buitengewoon subsidie; daarin wordt verzocht: de opheffing van het verbod van in- en uitvoer van granen daar anders de onderdanen niet genoeg kunnen verdienen om hunne quota's te voldoen; voorts het vrije vervoer van die granen, zoodat de onderdanen onder voorwendsel dat dit vervoer naar vijandelijke plaatsen geschiedt, niet meer *gespolieerd en gerantsoeneerd* worden; de afschaffing der landvrachten ter bevoordeeling der vaart op de Maas; de handhaving der vroegere recessen van de staten nopens het ligten van contributiën en beden en voornamelijk van het reces, waarbij de heffing van 18 stuiver op het malder *erffpachts* ingevoerd is; het herstellen van de magistraten in hunne perpetuïteit; en eindelijk het geven van schadevergoeding aan de personen, wier erven in de fortificatie werken getrokken werden, hetgeen door den magistraat van Gelder voor die stad alleen op 20000 gulden geschat wordt

In margine bevindt zich het antwoord van het hof.

Orig. in margine get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 75—78.

1640, 19 Maart. Op het rekwest van J^r Johan Dederik van Ertzbach wordt hij tot de ridderschap toegelaten om voortaan op de vergaderingen der staten beschreven te worden; dientengevolge legt hij den eed de non revelando af.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 107.

1640, 19 Maart. Op het rekwest van J^r Johan Bertram van Berensauwe, waarbij hij zijne adellijke kwartieren overlegt en verzoekt tot de vergaderingen der staten te worden toegelaten, verklaren de staten die kwartieren te kennen en voor echt te houden, zoodat zij zijn regt erkennen en hem als riddermatig persoon toelaten, onder voorwaarde van binnen het jaar 't bewijs te leveren dat het huis Dornberg gelegen in het ambt Kriekenbeek *ein riddersmesigh geseess* is en zijne voorouders wegens dat huis beschreven zijn geworden. Dientengevolge legt hij den eed de non revelando af.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 108. Vergelijk aldaar, bladz. 128.

1640, 30 Junij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier de ontvangst van hun schrijven dd. 17 Maart ll. waarbij hem kennis gegeven wordt dat zij op het voorstel van een buitengewoon subsidie ten bedrage van 40000 gulden de som van 25000 gulden hebben ingewilligd, in 4 termijnen te voldoen van drie tot drie maanden; in aanmerking van den tegenwoordigen toestand van het kwartier neemt hij dit bedrag aan onder voorwaarde dat de betaling binnen den termijn van zes maanden, iedere maand een zesde gedeelte, zal geschieden, aangezien dit bedrag moet strekken *tot betaeling van de compagnien gelogeert in den landt van*

Limburg. Aangaande het vervoer van granen en het afschaffen der landvrachten heeft hij den stadhouder opgedragen informatiën in te winnen, waarop hij dan eene nadere resolutie zal nemen.

Orig. gedagt. uit Rijssel en get. *El Car^t Infante*, ter ord^{ie} get. *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 79.

1641, 20 Januarij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den markies de Lede, stadhouder, en aan Hieronimus de Gaule, kanselier, den last opgedragen heeft om namens hem een voorstel te doen in de vergadering der staten, die hij op 29 dezer bepaald heeft.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *El Card^t Infante*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 81.

1641, 22 Januarij. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier tot het voorstellen van een buitengewoon subsidie van 40000 gulden in de vergadering der staten van het Overkwartier; hij heeft berigt ontvangen dat de vijand aan alle kanten groote toebereidselen maakt om hen onder een schandelijk en zwaar juk te brengen, zoodat hij voor God en de wereld laakbaar zoude zijn indien hij niet in tijds door zijne zorg en waakzaamheid dit trachtte te voorkomen; hij weet dat hij veel vraagt, maar hij rekent op den goeden wil en de trouw der staten, die het gevraagde bedrag niet zullen verminderen, aangezien dit noodzakelijk is ten einde hem in de mogelijkheid te stellen om met kracht tegen den vijand op te treden en alle ongeregelheden te doen ophouden, die tot dusverre plaats grepen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 82—84.

1641, 18 Februarij. De staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder dat zij eenige dagen geleden, ten dienste des konings en tot 's lands welvaart, eene bede van 60000 gulden en een buitengewoon subsidie van 40000 gulden hebben toegestaan; daar het echter onmogelijk is deze 100000 gulden *vuytte erven van desen kleinen quartier* op te brengen, voornamelijk wijl een derde gedeelte der landerijen daarin thans onbebouwd *ende voir vogelweide* liggen blijft, zoo hebben de staten voor dit jaar *eenen linderlicken taxt* gesteld op de bieren, zoo als ook op de beesten ten platten lande; de staten verzoeken het hof hieraan zijne goedkeuring te willen hechten. In margine bevindt zich die goedkeuring onder dagteekening van 23 Februarij.

Orig. get. P. Bossman, in margine get. N. Maen, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 91.

1641, 21 Februarij. In de vergadering der staten van het Overkwartier van 21 Februarij worden Johan Hendrik van Winckelhusen, wegens de heerlijkheid Mierlo, J^r Gelis van Haften, wegens het huis Overen, en Johan Willem van Bocholt tot leden van de ridderschap aangenomen, mits zij volgens oude gewoonte hunne wapenen op perkament geschilderd overleggen.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 153 v°. Vergel. aldaar bladz. 153.

1641, 22 Februarij. De staten van het Overkwartier schrijven aan den koning dat zij bij de ontvangst van het voorstel van een buitengewoon subsidie *in diepe considerationen den overgrooten verarmden en wytgeputten staet deses quartiers overwoegen hebben*; zij geven daarbij te kennen dat het met geene andere provincie mag vergeleken worden, aangezien het tusschen de landen en steden van

den vijand ingesloten en door aanhoudende doortogten van 's konings legers, van keizerlijke en vijandelijke troepen *gepilleert ende geruyneert is, zoodat huysen, gehuchten, jae geheele dorperen affgebroken ende gebrandt zijn geworden; de erven en landerijen blijven onbebouwd als vogelweide liggen; de steden zijn door zware garnizoenen en ondragelijk servies in verval ende door faute van traffycke ende interdictie van de uytvoeringe der graenen verarmt ende bloot van gelde; den stroom van de Maese is door toelae-tinge van de landvrachten bedoruen en de inwoners van het platte land door de gedurige diensten, zoo van personen als paarden, aan de fortificatiën der steden in de onmogelijkheid om hunnen akker te bebouwen. In weerwil van dezen benarden toestand hebben de staten, om de gewigtige redenen, die in de aanvraag gemeld worden, het aangevraagde bedrag van 40000 gulden buiten en behalve de gewone bede van 60000 gulden geheel toegestaan, onder voorwaarde dat beide sommen *sullen worden bekeert tot betaeling van de garnisoenen ende andere neces-siteyten van denseluen quartiers ende nieuwers anders ge-diuerteert.**

Geauth. afschrift, get. Goss. Dulcken, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 93—95.

1641, 28 Februarij. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier tot het innen eener vrijwillige contributie in het Overkwartier; deze is noodzakelijk bevonden, doordien de oproerige provinciën toebereidselen gemaakt en buitengewone pogingen in het werk gesteld hebben om de hulp der Franschen te verkrijgen, waarmede zij dan ook hun verbond vernieuwd hebben ten einde door knevelarijen en ondragelijke geweldinarijen de gehoorzame provinciën tot verdeeldheid te brengen, hetgeen met kracht moet verhinderd worden.

De landvoogd verzoekt hun de ware en dringende redenen voor deze vrijwillige contributie in het kwartier bekend te maken en het hof en de rekenkamer tot bijdrage te bewegen, te weten: elk lid van het hof voor eene som van 800 gulden, de kanselier 1600, en de rekenkamer voor een bedrag van 20000 gulden gezamenlijk; zij zullen voorts de ridderschap en de magistraten der steden aansporen op vrijgeveige wijze hun pligt te doen, opdat door hun voorbeeld het volk bewogen worde milddadig van het zijne bij te dragen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 97—100.

1641, 7 Mei. De landvoogd geeft aan de staten van het Overkwartier akte van aanneming van het buitengewoon subsidie van 40000 gulden; hij belooft de hem te kennen gegeven klagten der staten te onderzoeken en na informatiën daaromtrent te hebben ingewonnen, een besluit te nemen; hij vergunt tevens het vervoer der granen naar neutrale en andere landen onder des konings gehoorzaamheid, mits genoegzame provisie voorhanden blijve opdat de steden des noods een beleg zouden kunnen weerstaan.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *El Card^l Infant*, ter ordonnantie get. *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 101, 102.

1642, 11 Februarij. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden schrijft aan den graaf van Guebriant en aan den graaf van Eberstein het berigt ontvangen te hebben hoe het Overkwartier, alsmede de landen van Overmaas, te weten de vier kwartieren van Limburg, Valkenburg Dalhem en 's Hertogenrade door hun onderhebbend krijgsvolk worden *getracteerd ende dat hun oock contributien worden afgevordert*. De Raad geeft hun te

kennen dat alhoewel deze landen onder het gebied van den koning gelegen zijn, zij contributie aan de Vereenigde Provinciën betalen en dientengevolge niet dubbel mogen worden aangeslagen, terwijl ook de landen, die contributie aan den koning van Frankrijk betalen, van deze zijde daarvan zijn vrijgesteld; derhalve verlangt hij dat die landen met geene nieuwe contributiën bezwaard en *soo veel doenlick van winter inquantieringe mogen worden verschoont*.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 104.

1642, 22 Februarij. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden schrijft aan de graven van Guebriant en van Eberstein van de staten van het Overkwartier berigt te hebben ontvangen dat hunne onderhebbende soldaten de door dien Raad afgegeven paspoorten niet eerbiedigen en reeds ten laste van de schippers en kooplieden op de Maas en den Rijn, tegen den inhoud daarvan gehandeld hebben. De Raad verzoekt hun maatregelen te nemen opdat die schippers en kooplieden voortaan *niet en worden ghekwelt*.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 106.

1642, 17 Maart. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij eene vergadering bepaald heeft op 27 Maart e. k. en aan den markies de Lede, stadhouder, en aan Hieronimus de Gaule, kanselier, den last opgedragen heeft daarin namens hem een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 108.

1642, 17 Maart. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier tot het aan-

vragen van een subsidie van 40000 gulden in de vergadering der staten van 27 Maart e. k.

Zij zullen aan die staten te kennen geven dat, aangezien dit de eerste aanvraag is, die hij doet sedert zijne majesteit hem tot landvoogd benoemd heeft, hij welwillendheid en buitengewonen spoed hoopt te ondervinden, vermits hij niet vraagt voor zich zelf maar voor hun belang, want dit bedrag moet strekken tot hunne verdediging en behoud; dat hij daarmede de verderfelijke plannen van den vijand hoopt te verijdelen, want hij houdt de staten voor overtuigd dat de voorbereidselen, die de oproerige provinciën en de Franschen overal gemaakt hebben, oneindig grooter zijn dan zulks in vorige jaren het geval was, en vermits zij de grondvesten van dezen staat niet hebben kunnen doen schudden, zoo als zij zich voorgesteld hadden, hebben zij zich dit jaar nog sterker uitgerust ten einde betere zaken te kunnen doen dan in het voorgaande; dat ook de troepen tusschen den Rijn en de Maas onder het bevel van den graaf van Guebriant in de landen van Keulen en Gulik buitengewone wreedheden bedreven hebben en dit insgelijks in de landen onder 's konings gehoorzaamheid zouden beproeven, indien daarin door hunne keizerlijke en koninklijke majesteiten niet voorzien werd; voorts zullen zij den staten alles onder het oog brengen wat zij noodig zullen achten en ten strengste aandringen op het spoedig en onvoorwaardelijk toestaan der gevraagde 40000 gulden, ten einde hij die som met de ondersteuning uit Spanje, onmiddellijk tot hun behoud en rust kan aanwenden.

Geauth. afschrift, fr. get. *N. Maen*, in *Dolcantiën en orders*, deel VI blad 409—411.

1642, 1 April. De staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat, alhoewel de armoede

in het kwartier dit jaar niet verminderde, veeleer door inkwartiering en doortogt der legers vermeerderde en eindelijk door den inval der Fransche, Weimarsche en Hessische troepen *in extreme onsprekelycke miserien ende allerhande sorten calamiteyten* gebragt werd, de staten nogtans, in aanmerking genomen het eerste verzoek van den landvoogd en *geroert door die ijverige propositie* van den stadhouder boven de bede van 60000 gulden ook het volle bedrag van het subsidie ad 40000 gulden ingewilligd hebben; zij zullen dit bedrag echter op interest moeten ligten aangezien de bede van het vorige jaar nog niet geheel is ingevorderd kunnen worden; zij geven de hoop te kennen dat deze penningen *tot betaelinghe van nootsaeckelyckheyt van desen quartier sonder diversie bekeert sullen worden.*

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 113, 114.

1642, Mei. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven aan de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden te kennen dat de koning van Spanje in het jaar 1623 aan den graaf Hendrik van den Bergh bij wijze van gift in pandschap *d'opcomsten ende vruchten van den Ample Montfoirt* met de inkomsten van den tol te Stevensweert geschonken heeft; dat deze pandschap door den koning *propter ingratitude* gerevoceert en dientengevolge de erfgenamen bij vonnis van den grooten raad te Mechelen daarvan vervallen verklaard zijn; dat deswegens door de prinses van Hohenzollern een proces voor het hof van Gelder aanhangig gemaakt is; niettegenstaande dit proces nog niet is afgelopen, heeft graaf Herman van den Bergh de pachters der domeinen van dat ambt doen citeeren om binnen Maastricht die pachten te komen voldoen en heeft daarop ook ver-

scheidene pachters laten *vangen ende spannen*, terwijl een daarvan doodgeschoten is geworden; de gedeputeerden verzoeken aan de Staten Generaal te willen zorgen dat graaf Herman van die onbehoorlijke procedure afziet en zoo hij eenig regt op de vermelde pandschap meent te bezitten dat hij zich dan in het proces van de prinses van Hohenzollern doet vertegenwoordigen of *eene particuliere actie institueere, soo naer slants rechten ende coustumen zal behooren.*

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 121.

1642, 3 Mei. De Raad van State schrijft op de vernieuwde klagten van de gedeputeerden der staten van het Overkwartier nogmaals aan de graven van Guebriant en van Eberstein in denzelfden zin als zijn schrijven van 22 Februarij II.

Twee duplic. gedagt. uit 's Gravenhage en get. *M. Huygens*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 117 en 122.

1642, 17 Mei. De landvoogd geeft akte van aanneming aan de staten van het Overkwartier van het subsidie van 40000 gulden dat die staten, buiten en behalve de bede van 60000 gulden, hebben ingewilligd; hij geeft zijne toestemming dat dit bedrag *sonder eenighe diuersie* tot betaling van de behoeften in dat kwartier zal aangewend worden en hij zal zorg dragen zooveel mogelijk het van *logeringhe ende passagie van het volck van oorloghe* vrij te houden, zoo als ook van de levering van fouragiën en andere dergelijke lasten.

Orig. gedagt. in 't leger bij de stad van Bassée en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 125.

1642, 9 September. De ingezetenen van het eiland en heerlijkheid Stevensweert geven aan den Raad van State der Vereenigde Nederlanden te kennen dat de overledene graaf Hendrik van den Bergh op 12 Julij 1621 verkregen heeft dat gemelde heerlijkheid bij provisie *vrij ende exempt sal gehouden werden* van het betalen der contributiën tot dat daaromtrent nader zal besloten worden; dat in 1638 door den Raad van State evenwel bevel gegeven werd tot het innen van die contributie sedert het einde van den wapenstilstand; dit is strijdig met boven vermelde akte van 12 Julij 1621, weshalve zij verzoeken tot het jaar 1638 van die contributie verschoond te blijven.

In margine bevindt zich het besluit van den Raad van State, waarbij aan de rekwestranten te kennen gegeven wordt dat hetgeen zij sedert 1638 boven de loopende contributie betaald hebben, zal blijven, maar dat hetgeen nog ten achteren is van 1621 af hun geremiteerd wordt, *gereserveert niettemin d'actie van 't landt op het Ouerkwartier van Gelderlandt*.

Geauth. afschrift, get. J. P. Timmers not' pub. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 127.

1642, 22 November. De staten van het Overkwartier geven aan den landvoogd te kennen dat de ijver, trouw en spoed, waarmede zij de buitengewone subsidiën sedert het terugbrengen der steden Roermond en Venlo onder de gehoorzaamheid des konings niettegenstaande de rampen van het Overkwartier hebben ingewilligd, genoegzaam bekend zijn; zij hadden derhalve gehoopt dat ook de gewone beden zoo als zulks vroeger geschiedde, wederom bij hen aangevraagd en aan hunne toestemming onderworpen zouden worden; daar zij van dit oud privilegie niet willen afzien gevoelen zij zich verpligt,

bij het eindigen der loopende bedde, de volgende niet meer toe te staan dan alleen in geval zoo die als vroeger bij hen aangevraagd wordt.

De landvoogd, na den raad van financiën te hebben gehoord, besluit dat de gewone bedde van het Overkwartier voortaan op den ouden voet, bij wijze van voorstel in de vergadering van dat kwartier, van jaar tot jaar zal worden aangevraagd.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Don fr^{co} de Mello, H. comte de Noyelle, f. van Kinschot, J. B. Maes, J. v. Beken*, in *Doleantien en orders*, deel VI blad 129 en 132.

1643, 18 Februarij. De landvoogd bepaalt eene vergadering der staten van het Overkwartier op 29 Februarij e. k. en magtigt Hieronimus de Gaule, kanselier, tot het doen van een voorstel van zijnent wege.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 135.

1643, 18 Februarij. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier om in de vergadering der staten van het Overkwartier de voortzetting der bedde van 60000 gulden en een buitengewoon subsidie van 50000 gulden aan te vragen. Hij zal den staten de noodzakelijkheid daarvan onder het oog brengen, daar dezelfde redenen in zijne voorgaande instructie ontwikkeld ook thans nog bestaan, en daar bijvoegen dat de toebereidselen die in Frankrijk en Holland gemaakt worden buitengemeen groot zijn, waaruit men moet afleiden dat de Franschen besloten hebben den vrede te weigeren en de geheele Christenheid in onrust te willen houden om hunne snoode ondernemingen te doen gelukken; dat hij deze som noodig heeft ten einde deze landen te kunnen verdedigen

en den oorlog in Frankrijk te voeren ; dat hij besloten heeft een derde leger op de been te brengen, dat met de overige legers of afzonderlijk, naar de omstandigheden zullen vereischen, zal handelen; dat de koning hem daartoe groote sommen ter hand gesteld en daarenboven zijne domeinen verpand heeft; de kanselier zal de staten zoo goed mogelijk trachten te overreden om in de tegenwoordige dringende omstandigheden de gevraagde sommen met denzelfden ijver in te willigen, waarvan zij steeds blijken gegeven hebben.

Geauth. afschrift, fr. get. *P. Bossman*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 136, 137.

1643, 21 Februarij. Het hof van Gelder berigt aan de staten van het Overkwartier dat de landvoogd last gegeven heeft tot het doen vergaderen dier staten op 2 Maart e. k. en geeft bevel daaraan te voldoen.

Orig. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 139.

1643, 6 Maart. De staten van het Overkwartier nemen het besluit om Johan Arnold van Wachtendonck wegens het huis Vlasraey tot de kwartiersvergaderingen toe te laten, waarop deze den gevorderden eed aflegt.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 162 v.

1643, 30 Mei. De baron van Hoensbroek, maarschalk van het hertogdom, drost van de stad, voogdij en nederambt van Gelder en gedeputeerde der staten van het Overkwartier, legt aan den landvoogd eenige punten van bezwaar over, waarop hij eene spoedige en gunstige resolutie hoopt te bekomen, opdat de staten daarna kunnen overgaan tot de behandeling der aangevraagde bede en van 't buitengewoon subsidie.

1° Daar de abt van Kamp in het Munster klooster te Roermond de keus voor eene nieuwe abdis, die door de kloosterlingen op Adama van Egeren uitgebragt is, niet heeft goedgekeurd en eene andere persoon daartoe heeft aangesteld, verzoekt hij dat de eerste keuze goedgekeurd worde.

2° Dat de moedwil der soldaten ten platten lande te keer gegaan worde, daar zij de onderdanen van hunne meubelen, fouragiën en granen berooven, hun hout afkappen en wegvoeren.

3° Dat de onderdanen ten platten lande vrijgesteld worden van den arbeid aan de fortificatiën der steden en forten.

4° Dat aan de magistraten van Roermond en Venlo hunne oude privilegiën en gewoonten worden teruggegeven.

5° Dat er maatregelen genomen worden om de klagen te doen ophouden tegen den hertog van Neubourg, die onlangs groote licentregten heeft ingevoerd op waren, die uit Duitschland gebragt worden.

6° Dat voortaan voor iedere inwilliging der staten, hetzij van eene gewone bede, hetzij van een buitengewoon subsidie, zoo als vroeger, akte van non prejuditie verleend worde.

In margine bevindt zich het antwoord van den landvoogd.

Orig. fr. in margine gedagt. uit Condé en get.
Don fr^{co} de Mello, Verreyken, in Doleantiën en orders,
deel VI blad 141, 142.

1643, 30 Mei. De landvoogd schrijft aan den kanselier vernomen te hebben dat de staten van het Overkwartier op zijne aanvraag tot een buitengewoon subsidie van 40000 gulden slechts 20000 gulden hebben

ingewilligd; hij gelast hem nogmaals bij die staten ernstig aan te dringen dat zij dit toegestane bedrag, zoo als de vorige jaren, op 40000 gulden brengen. De kanselier kan aan de staten melden dat de landvoogd hun in de zaak van het Munsterklooster volle bevrediging zal geven en dat zij aangaande de overige punten zijne meening zullen vernemen in margine van hun bezwaarschrift, dat hierbij teruggezonden wordt.

Geauth. afschrift, fr. get. P. Bossman, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 143.

1643, Junij-December. Verschillende stukken strekkende om de gevraagde groote revisie van een vonnis in een proces tusschen de familie Schenck van Nydeggen te doen weigeren.

Orig. en afschriften, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 155—175.

1643, 18 Junij. Het hof van Gelder geeft bevel aan de staten van het Overkwartier om op 26 Junij nogmaals eene vergadering te houden, ten einde de kanselier daarin het voorstel zou kunnen doen tot verhooging van het subsidie, waartoe hij bevel van den landvoogd bekomen heeft.

Orig. get. N. Maen, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 145, 146.

1643, Augustus. De magistraat van Roermond schrijft aan den landvoogd dat de gouverneur en de auditeur van het kwartier op kosten der stad gehuisvest en van servies voorzien worden; aangezien hunne bedieningen zoowel ten voordeele van de overige steden als van het platte land strekken geeft de magistraat als zijne meening te kennen dat zij ook op kosten van het kwartier inwoning en servies moeten genieten; te meer daar de stad,

BISL. CON
O.F.M.
WUCHENS

na hare overgave, door de veranderingen van garnizoen tot zulk verval geraakt is dat een vierde deel der huizen geheel vernield is, terwijl zich daarenboven daarin elf kloosters bevinden, die met het kapittel, het hof en de rekenkamer van inkwartiering vrij zijn.

Orig. fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 150.

1643, 4 September. De landvoogd zendt aan het hof van Gelder een verzoekschrift, door den magistraat van Roermond aan hem gerigt, ten einde hem daarop te dienen van advies.

Orig. fr. gedagt. uit Namen en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 149.

1644, 22 Maart. De landvoogd, onderzocht hebbende de rekwesten der abdij van het Munster te Roermond van 21 December 1642 en van 22 en 30 October 1643, zoo als ook dat van den secreten raad van 26 October 1643 en het rescript daarop door den abt van Kamp, zoo in zijn naam als in naam van Catharina d'Ortigoza overgelegd, geeft bevel tot het uitvaardigen van brieven, waardoor de Jonkvrouw Adama van Egeren in de waardigheid van abdis van dat klooster bevestigd worde; hij geeft tevens bevel dat de reformatie van dat klooster, vroeger door de aartshertogin in 't werk gesteld, uitdrukkelijk gevolgd en de kloostergeloften getrouw nageleefd moeten worden.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 177.

1644, 23 Maart. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier de Gaule last gegeven heeft in de vergadering, die hij

op 5 April bepaald heeft, namens hem een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 179.

1644, 23 Maart. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier tot het aanvragen in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 5 April van eene bede ten bedrage van 60000 gulden en van een buitengewoon subsidie tot hetzelfde bedrag. Hij zal aan die staten te kennen geven dat de tijd nooit dringender geweest is om de verderfelijke plannen der Franschen en Hollanders te beletten dan tegenwoordig, aangezien men van alle kanten verneemt dat zij zich naar de vergadering van Munster begeven om vrede te sluiten, maar daarbij de denkbeelden van oorlog geenszins laten varen en die zelfs nog meer dan vroeger koesteren, want het is zoo klaar als de dag dat zij den vrede door traktaten niet wenschen, maar dat zij dien door geweld willen opdringen; voorts zal hij den staten datgene voorhouden wat hij noodig oordeelen zal en zeggen dat het onnoodig is hun den tegenwoordigen nood nader te ontwikkelen daar die genoeg blijkt, en dat men geen woorden maar daden behoeft, zoodat hij spoed verlangt daar tijd en omstandigheden dien vorderen.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 180, 181.

1644, 6 April. De staten van het Overkwartier laten Arnold Wolfgang Huyn, heer te Geleen, en Arnold van Boickholt tot Boickholt als riddermatige personen toe om voortaan als zoodanig op de kwartiersdagen te worden

beschreven. Dientengevolge leggen beiden den gevorderden eed in handen der staten af.

Kwartiersrecessen, deel IX bladz. 181 v°.

1644, 7 April. De staten van het Overkwartier nemen Johan Godfried Huyn, heer te Horst, tot riddermatig persoon aan, mits hij zijne wapens in behoorlijken vorm op perkament geschilderd inlevere en den gevorderden eed aflegge.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel IX bladz. 184.

1644, 11 April. De landvoogd betoont aan de staten van het Overkwartier zijne groote tevredenheid over het goede besluit, dat zij aangaande de gevraagde bede met buitengewoon subsidie genomen hebben; daar hij een goed gedeelte, ten minste de helft daarvan, spoedig noodig heeft tot betaling en behoud der garnizoenen in het Overkwartier, verzoekt hij hun dat gedeelte op hun crediet te willen ligten, waartoe hij aan Albert Bouwens van der Boye, landrentmeester generaal, vergunt hun de behulpzame hand te bieden.

Orig. fr. gedagt. uit Antwerpen en get. *Don fr^{co} de Mello, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 183.

1644, 16 April. De staten van het Overkwartier geven volmagt aan Albert Bouwens van der Boye, landrentmeester generaal van Gelder, om het ingewilligde subsidie ten bedrage van 60000 gulden in 't geheel of voor de helft te Antwerpen, Keulen of elders te ligten of daartoe een ander persoon te committeeren, belovende hetgeen door hem of door zijne gecommiteerden zal verrigt worden te zullen goedkeuren.

Orig. get. *A. Bon de Hoensbroeck, Johan Wilhelm von Cortenbach erfvoogt, Henr. Marsen, J. Pollart*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 185.

1644, 16 April. Ten gevolge van de voorgaande magtiging geeft Albert Bouwens van der Boye eene verklaring af, waarbij hij belooft dat de interesten op het te ligten bedrag vallende ten laste zullen komen van den koning.

Orig. get. *A. van der Boye*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 186.

1644, 16 April. De landvoogd geeft akte van aanneming aan de staten van het Overkwartier voor de toegestane bede van 60000 gulden en het buitengewoon subsidie tot hetzelfde bedrag; de staten tevens *hoochlyck bedankende van de goetwillicheyd ende affectie die zij dienaengaende gethoont hebben ten dienste van Z. M., denwelcken zjyne Exc^{ie} metten iersten daerof sal informeren*. Hij verklaart voorts die penningen tot betaling der garnizoenen in het Overkwartier te zullen aanwenden en vertrouwt dat de staten al hun crediet zullen gebruiken om het bedrag of minstens de helft bij anticipatie te verschaffen.

Orig. gedagt. uit Antwerpen en get. *Don fr^{co} de Mello*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 189.

1644, 27 Junij. De landvoogd zendt aan het hof van Gelder afdrucken van een muntplakkaat, benevens eene evaluatie en eene particuliere instructie, waarnaar de magistraten der steden zich zullen gedragen gedurende de eerste 15 dagen na de publicatie *om d'uytroeyinge van het billon*. Het hof zal bevel geven om dit plakkaat op den 29sten Julij overal te doen afkondigen.

Geauth. afschrift, get. *N. Maen*, met een gedrukt exemplaar van de instructie en evaluatie, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 195—204.

1644, 5 Julij. Het hof van Gelder zendt aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier afschrift van

een schrijven van den landvoogd dd. 27 Junij ll. met een gedrukt exemplaar van een muntplakkaat, met bevel dit op 29 Julij e. k. te doen afkondigen.

Orig. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 192.

1644, 21 Julij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder dat het hun onmogelijk is het plakkaat op de munt, hun onlangs toegezonden, op te volgen; zij verzoeken derhalve van de publicatie daarvan verschoond te blijven.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 205.

1644, 23 November. Het hof van Gelder zendt aan de staten van het Overkwartier een translaat van een schrijven van den landvoogd, waarbij gevoegd is een gedrukt exemplaar van de declaratie des konings aangaande het muntplakkaat, met bevel beide stukken onmiddellijk te doen afkondigen. Door deze declaratie wordt de afkondiging en behoorlijke naleving van dat muntplakkaat bevolen.

Orig. get. *N. Maen*, met een geauth. afschrift van het translaat en een gedrukt exemplaar der declaratie in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 210—212.

1644, 30 December. Het hof van Gelder schrijft aan den magistraat van Roermond dat de landvoogd verlangende *te worden geïnformeert exactelick ende tot het minste toe van den staet ende gelegtheyt* van dit kwartier, aan het hof den last heeft opgedragen daarnaar informatiën in te stellen; het hof verzoekt den magistraat derhalve zoo spoedig mogelijk een staat te willen inleveren, die, door een beëdigd secretaris onderteekend, alle inkomsten en uitgaven zonder uitzondering bevat, welke gedurende dit jaar door die stad gedaan werden.

Orig. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 215.

1645, 14 Januarij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij op bevel des konings eene vergadering bepaald heeft op 24 Januarij, en aan Hieronimus de Gaule, kanselier, den last heeft opgedragen daarin een voorstel te doen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, in *Dolcantiën en orders*, deel VI blad 217.

1645, 14 Januarij. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier tot het aanvragen in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 24 Januarij e. k. van een subsidie tot een bedrag van 200000 gulden; hij zal aan die staten te kennen geven dat van verschillende zijden het eensluidend berigt is ingekomen van de groote toebereidselen, die door 's konings vijanden ter bereiking van hunne verderfelijke plannen gemaakt worden; dat het ambt hem door den koning toevertrouwd hem noodzaakt waakzaam te zijn voor het behoud der gehoorzame provinciën en in tijds voor de middelen te zorgen, die tot verdediging en tot bekoming van het overwigt moeten dienen om het gewenschte doel, namelijk eenen duurzamen vrede, te verkrijgen; dat volgens ontvangen berigten over de goede gezindheid van Zijne Heiligheid om de Christenheid in rust en vrede te brengen en de groote diensten, die deze daartoe met de overige prinsen bemiddelaars bewijst, hem de hoop geven binnen weinige maanden tot een gunstigen uitslag te komen; dat men deswegens echter den krijg niet moet opgeven maar door verdubbelde pogingen moet trachten niet alleen den vijand te wederstaan, maar ook een gedeelte der gedane verliezen terug te krijgen en hem op zijne beurt de ongemakken van den krijg moet doen gevoelen; de kanselier zal voorts aan de staten zoodanige

redenen ontwikkelen als hij geschikt acht om hen tot een edelmoedig en waardig besluit te brengen, maar hij zal hun voornamelijk de schande, spijt en schaamte voor ooggen stellen, die hun en hunne nakomelingen zullen aankleven, wanneer zij, in plaats van het bedroefde vaderland te hulp te komen, zich door zijne puinhoopen zullen laten overstelpen; dit toch is met hunne onschendbare liefde voor den koning onmogelijk overeen te brengen.

Gauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 219, 220.

1645, 1 Februarij. De staten van het Overkwartier zenden aan het hof van Gelder een besluit, waarbij zij den aanslag op de beesten en het bier van het jaar 1641 tot een hooger bedrag opvoeren en uitbreiden, zoodat voortaan zal moeten betaald worden :

van eene melkgevende koe	1 gl. 8 st.
„ een rund	„ „ 14 „
„ een schaap	„ „ 05 „
„ een korf bijen.	„ „ 07 „
„ een ton bier	1 „ „
„ een kan brandewijn of gebrand water	„ „ 3 „
„ een aam Rijsche wijn	} 2 „ 16 „
„ een okshoofd Fransche wijn	

De staten verzoeken daaromtrent de bevestiging van het hof, die in margine gegeven wordt.

Orig. get. *P. Bossman*, in margine get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 225 en 224.
Vergel. de *kwartiersrecessen* deel X bladz. 6.

1645, 3 Februarij. De staten van het Overkwartier berigten aan den koning dat krachtens eene instructie van den landvoogd dd. 14 Januarij II. hun een subsidie van 200000 gulden werd voorgesteld tot ondersteuning

en bevordering van den oorlog tegen Z. M. vijanden en rebellen; de staten hebben dit voorstel in rijpe overweging genomen en geven aan den koning te kennen hoe zij in het afgeloopen jaar hunnen ijver getoond hebben daar zij de bede en het subsidie zonder korting inwilligden; dat die ijver echter de magt en het vermogen van het kwartier te boven ging, aangezien de termijnen daarvan op verre na nog niet hebben kunnen voldaan worden; zij hebben evenwel uit pligt en gehoorzaamheid aan Z. M. en tot behoud der Kath. Religie eene som van 100000 gulden toegestaan en hopen dat daarmede de garnizoenen van het kwartier betaald zullen worden, opdat de arme onderdanen *eenmael van de insolentien, exactien, foullen ende vuytrovinge van de soldaten vertroost ende geanimeert mogen worden om in hunnen yver te continueren.*

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 221, 222. Vergelijk de *kwartiersrecessen* deel X bladz. 8 en 9.

1645, 5 Februarij. De staten van het Overkwartier benoemen Adriaan van Hoensbroeck, erfmaarschalk, Peter Bossman, licenciaat en schepen van Roermond, en Jacob van Bree, schepen van Venlo, tot hunne afgevaardigden naar Brussel ten einde aldaar bij den landvoogd den markies de Castel Rodrigo *goede ende favorable resolutie* te verzoeken op de klagten, die de staten in geschrift vervat hebben en hun bij instructie zullen mededeelen.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 227.

1645, 5 Februarij. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan hunne afgevaardigden naar

Brussel, waarbij hun den last wordt opgedragen aldaar te verzoeken :

1° Dat de magistraten in dit kwartier hunne perpetuïteit terug bekomen ;

2° Dat de opengevallen betrekking van raad in het hof van Gelder, zoo als ook voortaan alle andere bedieningen in het kwartier, aan inlanders gegeven worden.

3° Dat in het kwartier zoo spoedig mogelijk wederom een stadhouder aangesteld worde.

4° Dat aan alle officieren daarin aanwezig het uitoefenen der jacht verboden worde.

5° Dat de licenten door den hertog van Neuburg ingesteld afgeschafft worden.

6° Dat die van Stevensweert hunne quota's in de beden en subsidiën mogen *collecteren volgende den stijl in desen quartier bruyckelyck*, en den gouverneur aldaar verboden worde zulks te verhinderen. Voor het geval dat op de vermelde punten behoorlijke voldoening gegeven worde, magtigen de staten hunne afgevaardigden om boven en behalve de toegestane bede van 100000 gulden *alnoch eene somme van 50000 gulden voor desen loopenden jaere tot dienst van sijne ma^t in te willigen*.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, met het opgeplakte zegel ad causas der stad Roermond, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 228. Vergel. de *kwartiersrecessen* deel X bladz. 5 en 10.

1645, 3 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier verzoeken den landvoogd maatregelen te willen nemen om de knevelarijen der soldaten in het kwartier te doen ophouden en daartoe aan den gouverneur Petro de la Cottera en aan dien te Venlo, Stralen, en Roermond te willen bevelen hunne soldaten in toom te houden, opdat de landlieden en vreemdelingen zich

vrij kunnen bewegen en hunnen arbeid verrigten; 't zoude anders onmogelijk worden de beden en subsidiën op te brengen.

In margine geeft de landvoogd bevel aan alle gouverneurs en kommandanten van het kwartier om die knevelarijen te doen ophouden, het ontnomene te doen teruggeven en het bedrag daarvan van de soldij der officieren en soldaten, die daaraan schuldig bevonden worden, te doen afhouden.

Orig. fr. in margine gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken, in Doleantiën en orders*, deel VI blad 231.

1645, 6 April. De landvoogd geeft aan de staten van het Overkwartier akte van aanneming bij provisie van het toegestane subsidie ten bedrage van 100000 gulden; hij heeft de zaak betrekkelijk de perpetuïteit van de magistraten van Roermond en Venlo in deliberatie doen stellen bij den Raad van State ten einde eene resolutie daaromtrent te nemen; het punt nopens hun privilegie de non evocando heeft hij in den secreten raad gebragt *met ordre van haer daerop terstont te consulteren*, terwijl hij in het verzoek nopens de licenten door den hertog van Neuburg geligt, naar behooren zal voorzien.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken, in Doleantiën en orders*, deel VI blad 233.

1645, 20 April. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij den kanselier de Gaule last gegeven heeft tot het doen van een voorstel namens den koning in de vergadering dier staten, door hem bepaald op 3 Mei aanstaande.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken, in Doleantiën en orders*, deel VI blad 235.

1645, 20 April. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier ten einde in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 3 Mei aanstaande de voortzetting der bede tot een bedrag van 60000 gulden aan te vragen. Hij zal te dien einde de staten nopens den tegenwoordigen staat der zaken inlichten en hen met de groote behoefte aan ondersteuning bekend maken die de koning op dit oogenblik heeft, daar hij zich tegen een groot aantal vijanden, die zijne staten dreigen te overrompelen, moet verdedigen.

Geauth. afschrift, fr. get. *P. Bossman*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 236.

1645, 12 Augustus. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier en het hof van Gelder den last opgedragen heeft hem de redenen te ontwikkelen, die hem bewogen hebben eene vrijwillige contributie te vorderen; hij hoopt dat zij al het mogelijke zullen aanwenden tot eene vrijzinnige bijdrage in het onderhoud van 's konings legers en andere krijgskosten; daarmede zal men trachten de pogingen der vijanden en rebellen te verijdelen opdat de gehoorzame provinciën niet onder eene zware en schandelijke verdrukking komen en beroofd worden van de dienst onzer religie, die de staten zoodanig verplicht zijn te beminnen en te beschermen, dat het geen blijk van een goed Christen noch goed onderdaan zijn zoude, wanneer zij hunne bezittingen spaarden om haar te verlaten en prijs te geven. De vrijgevigheid der staten in vroegere tijden, toen de nood minder drukkend was dan thans, is hem bekend, zoodat hij ook ditmaal van hunne liefde

voor den vorst en het bedroefde vaderland de beste verwachtingen koestert.

Orig. fr. gedagt. uit Gent en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 239.

1645, 13 Augustus. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier de ontvangst van hun schrijven, waarin zij hem melden dat zij op de aanvraag van een buitengewoon subsidie van 200000 gulden aanvankelijk voor bede en subsidie een bedrag van 100000 gulden hadden ingewilligd, maar dat zij naderhand hunne afgevaardigden gemagtigd hadden dit bedrag met 50000 gulden te verhoogen voor het geval dat op hun bezwaarschrift eene gunstige beslissing zoude vallen; de landvoogd neemt deze verhooging aan en stemt bij provisie toe in de perpetuïteit van de magistraten van Roermond en Venlo, op voorwaarde nogtans dat de fungerende landvoogd telken jare de burgemeester dier twee steden zal vernieuwen en dat wanneer eene nieuwe benoeming van schepenen wegens overlijden, vertrek of anderzins zal moeten plaats hebben, dit door hem, op hunne voordragt van drie personen zal geschieden; hij zal de goedkeuring des konings voor deze regeling vragen en zoo die geweigerd wordt belooft hij den staten de som van 50000 gulden te doen restitueeren of hun die van de eerstvolgende bede te laten inhouden.

Orig. gedagt. uit Gend en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 241, 242. Zie ook daaromtrent het volgende stuk, blad 243.

1645, 15 September. De staten van het Overkwartier schrijven aan het hof van Gelder dat de *stiegeronge*

ende veranderinge van den koers der gouden en zilveren munten in de omliggende neutrale landen groot nadeel aan dit kwartier berokkenen, zoodat, wanneer daarin niet voorzien wordt, geen handel meer zal kunnen gedreven worden; zij hebben derhalve een provisioneel reglement opgesteld, dat zij hierbij aan het hof ter bekrachtiging verzenden, met verzoek daarbij te bevelen dat een ieder zich daarnaar gedragen moet, *sonder preiuditie van syne Co. Ma^s placcaten ende comptoiren in desen quartier gelegen*. De staten verzoeken het hof tevens het bijliggende reglement op de belooning van de arbeidslieden te willen goedkeuren.

Minute met gedrukte exemplaren der hierboven vermelde reglementen, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 245, 253 en 255.

1645, 20 November. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij den kanselier de Gaule gelast heeft een voorstel te doen in hunne vergadering door hem bepaald op 29 November e. k.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 260.

1645, 20 November. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier tot het aanvragen in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 29 November, van eene bede ten bedrage van 60000 gulden en in plaats van een buitengewoon subsidie te voorzien in het onderhoud van 976 man infanterie en van 325 paarden. Hij zal den staten te kennen geven dat het Gode behaagd heeft hem door de slechte uitkomsten van dezen veldtocht op den proef te stellen, waardoor 's konings vijanden nog meer dan vroeger aangewakkerd werden tot het

weigeren der voorstellen van vrede of wapenstilstand ; dat hij met leedwezen , in plaats van de gehoorzame provinciën te ontlasten , zoo als hij gehoopt had , zich verplicht gevoelt de aanvraag te vergrooten in evenredigheid van het toenemen der behoeften , veroorzaakt door het dreigende gevaar waarin men zich thans bevindt om godsdienst, heerschappij, vermogen en rust der getrouwe onderdanen te verliezen, wanneer men niet door buitengewone pogingen weerstand aan den vijand tracht te bieden; de landvoogd houdt zich voor overtuigd dat zij liever hun vermogen en hun leven opofferen zullen dan tot dit uiterste te vervallen en zich aan de verwijten der nakomelingschap bloot te stellen van geene maatregelen genomen te hebben toen het kwaad nog te voorkomen was.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 261. Vergelijk de *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 22.

1645, 3 December. De staten van het Overkwartier nemen Adam Schellart van Obbendorp, heer te Geisteren, tot riddermatig persoon aan en geven bevel hem voortaan op de kwartiersdagen te beschrijven.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 26 v°.

1645, 3 December. De staten van het Overkwartier nemen het besluit voortaan niemand meer als riddermatig persoon toe te laten dan nadat zijne kwartieren door twee adellijke personen zullen zijn bezworen zoo als in *stifften ende andere benaburte ridderlicke vergaderingen gewoonlick ende gebruyckelick is*.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 26 v°.

1645, 9 December. De staten van het Overkwartier benoemen Marcelis van Gelre, heer te Arcen en drost

van het land van Kessel, Frans van Pollart, schepen van Roermond, Peter Roemer, schepen van Venlo, en Goswinus Dulcken, secretaris van Roermond, tot hunne afgevaardigden naar Brussel, ten einde aldaar den landvoogd, den markies de Castel Rodrigo, een verhoog te bieden tegen de inkwartiering der Lotharingsche soldaten in het Overkwartier.

Orig. get. *P. Bossman*, met het opgeplakte zegel ad causas der stad Roermond, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 264.

1645, 15 December. De afgevaardigden der staten van het Overkwartier geven aan den landvoogd te kennen dat op het berigt van de komst naar het Overkwartier van de vier regimenten Lotharingsche kavallerie, de arme inwoners, die gedurende de laatste 10 jaren zoo door de legers van hunne keiz. en koninklijke magistraten als door die hunner vijanden uit Frankrijk, Holland en Hessen geheel uitgeput zijn, in grooten getale de vlugt genomen hebben om hunne personen en bezittingen te redden; hierdoor is het onderwerp hunner commissie eenigzins gewijzigd, daar zij in last hadden den landvoogd het berigt te brengen dat deze komst niet alleen de landlieden maar ook de inwoners der steden zoude noodzaken met hunne familiën en bezittingen hun heil in de vlugt te zoeken; aangezien dit thans reeds gedeeltelijk geschied is, op het berigt alleen van die komst, verzoeken zij den landvoogd die troepen niet in het kwartier te brengen, daar anders nog meer personen het land zullen verlaten en men in de onmogelijkheid zal geraken om de beden en subsidiën op te brengen.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 265.

1646, 17 Februarij. Filips, koning van Spanje benoemt Jan Conrard d'Ambremont, heer van Ribaucourt, ridder der orde van St Jacques, tot stadhouder van het hertogdom Gelder en graafschap Zutfen.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 36 v° — 39.

1646, 27 Februarij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier de ontvangst van het schrijven, waarin zij hem te kennen geven dat zij op het voorstel van 20 November 1645 eene bede van 60000 gulden met een subsidie van 40000 gulden hebben ingewilligd en daarenboven 20000 gulden voor de redemptie van de corweyen die bij de gouverneurs geheyscht worden tot laste van de inwoonderen voor de fortificatiën van de steden; de landvoogd neemt deze sommen aan onder voorbehoud dat deze redemptie van den corweyen sal wesen voor den tijd van een jaer; tevens belooft hij het kwartier niet te zullen lastig vallen met de troepen van den hertog van Lotharingen, van den baron de Lamboy en anderen, noch met het betalen van placquillios en de levering van fouragiën, uitgenomen hetgeen het garnizoen van iedere stad zal noodig hebben.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo*, Verreyken, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 268.

1646, 27 Februarij. De landvoogd schrijft aan de kommandanten van de bezetting der steden Roermond, Venlo, Stralen en Karpen vernomen te hebben dat eenige officieren en soldaten zich op eene slinksche wijze door de arme inwoners der steden en van het platte land van het Overkwartier geschenken doen geven,

hij beveelt hun te waken dat zulks voortaan niet meer plaats grijpe.

Gelijktijdig afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 270.

1646, 27 Februarij. De landvoogd verbiedt aan de kommandanten van de bezetting der steden Roermond, Venlo, Stralen en Karpen het uitreiken van paspoorten aan officieren of soldaten van den vijand tot uitoefening van het jagtbedrijf; ook verbiedt hij hun dergelijke paspoorten bij den vijand te nemen of die door hunne kapiteinen, officieren en soldaten te laten nemen.

Gelijkt. afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 272.

1646, 17 Maart. Plakkaat van de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, waarbij alle paspoorten voor nietig verklaard worden, tenzij die door hen, door den prins van Oranje, door graaf Willem Frederik van Nassau of door den Raad van State zijn afgegeven.

Gedrukt exemplaar, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 274.

1646, 24 Maart. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het bureau van Z. M. domeinen en financiën dat in de akte van aanneming der bede van dit jaar uitdrukkelijk beloofd werd het kwartier niet lastig te vallen met Lotharingsche en andere troepen; dat evenwel eene kompagnie ruiters van den baron van Lamboy te Stevensweert is ingekwartierd, die in het ambt Montfort zijn *commen fouragieren*; dat andere kompagnien binnen Erkelens dit eveneens in de omstreken doen; dat de kompagnie van Weert in het ambt Kessel kwam brandschatten en der goeden onderdanen in verschillende dorpen meer dan 300

pattacons heeft afgenomen; dat de compagnie van Stralen het dorp Afferden bezocht en onder voorwendsel van daartoe door den landvoogd gemagtigd te zijn van daar meer dan 100 malder granen medegenomen heeft; de staten verzoeken dat dit alles ophoude of dat de waarde daarvan op de bede moge gekort worden.

Aan het slot van dit schrijven magtigt het bureau de staten om de verdeling der fouragiën en placquillios aan de kavallerie te doen ingevolge het reglement, dat hun zal worden ter hand gesteld, en het bedrag daarvan op de toegestane bede te korten.

Orig. aan het slot gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, le conte d'Isenburg, J. v. Kinschot, J. B. Maes, C. de Gryssperre*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 275, 276.

1646, 3 Mei. Formulier van den eed door den nieuw benoemden stadhouder, Jan Conrard d'Ambremont, heer van Ribaucourt, in handen der staten van het Overkwartier afgelegd.

Kwartiersrecessen, deel X bladz. 55 v°.

1646, 7 Junij De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de belanghebbenden, wier erven in de fortificatiewerken van de stad Gelder of in het nieuwe kanaal begrepen zijn, bij hem om schadevergoeding aanhouden; daar 's konings middelen reeds eene andere bestemming gekregen hebben kunnen deze arme lieden evenwel niet alleen lijden in het belang van het geheele kwartier, zoo gelast hij den staten met de rekenkamer en den ontvanger van Gelder eene juiste rekening en schatting op te maken van het verlies met de interessen door vermelde belanghebbenden geleden, opdat

daarna schadevergoeding verleend worde, hetzij door afdoening van het kapitaal, of door betaling van de renten daarvan.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 277.

1646, 3 September. De Ribaucourt, stadhouder van Gelder, schrijft aan Ravenhaupt, colonel en gouverneur van Nuis, dat de staten van het Overkwartier hem geklaagd hebben over eenige soldaten van de landgravin van Hessen, die onder geleide van den luitenantkolonel Sprewitz in de dorpen Aldekerk en Nieuwkerk en in de omstreken van Erkelens zijn komen logeeren en aldaar verscheidene rooverijen, beledigingen en knevelarijen tegen de inwoners gepleegd hebben. Daar deze handelingen met de neutraliteit en de goede nabuurschap, die tot heden tusschen de troepen van den koning en die van de landgravin van Hessen in acht genomen werd, strijdig zijn, heeft hij alvorens den landvoogd daarvan te onderrigten zich tot hem gewend met het verzoek daaromtrent een onderzoek in te stellen, schadevergoeding aan die dorpen te verleenen en maatregelen te nemen dat dergelijke ongeregeldheden in het vervolg niet meer plaats grijpen.

Gelijkt. afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 279.

TIJDREKENKUNDIG REGISTER.

oud-roermondsch archief.

1609, 15 September. De aartshertogen geven aan den magistraat van 's Hertogenbosch hunne tevredenheid te kennen over het besluit tot oprigting aldaar van een kollegie der societeit Jesu; dit is het beste middel om de katholieke religie te handhaven, den burgers hunne pligten te herinneren en de jeugd te onderwijzen. Zij sporen den magistraat aan zoo spoedig mogelijk dat besluit ten uitvoer te brengen, daar zij verzekerd zijn dat God het begunstigen en zijne hemelsche genade over de stad vermenigvuldigen zal.

Geauth. afschrift, fr. afgegeven door den openb. notaris Gerling Ruys en get. *G. Ruys*, in omslag 29 N° 49.

1610, 15 Julij. Hendrik Menthen, schepen der stad Tongeren, doet voor stadhouder en leenmannen van den leenzaal van Curringen namens zijne echtgenoot Catharina Moersmans, weduwe van Mathijs van Hinnisdael, afstand van het vruchtgebruik der halve heerlijkheid van

Huern in het kwartier van de stad Borgloon, tusschen Hex en Vechtmaal gelegen, ten behoeve van Huibrecht van Hinnisdael, die vervolgens den eigendom met het vruchtgebruik vereenigd aan Jonker Dionys van Hinnisdael den jongen en Françoise van Ryckel, zijne wettige huisvrouw, opdraagt.

Door een transfix dd. 1 October 1610 doet Karel Hacken als gevolmagtigde van Jonker Jan Baptiste Musart voor stadhouder en leenmannen van denzelfden leenzaal opdracht van de wederhelft der genoemde heerlijkheid ten behoeve van denzelfden Jonker Dionys van Hinnisdael.

Twee orig. op perkament, waaraan hangt het zegel van den leenzaal van Curringen in rood was, in doos 5 N° 40.

1614, 11 Januarij. Overeenkomst gesloten voor stadhouder en leenmannen van het graafschap Horn voor scholtis en schepenen van Swalmen en voor laten van den hof en heerlijkheid Asselt, waarbij Johan Schellart, vrijheer te Doorenweert, enz., Walraf Schellart, heer te Schinnen, enz. en Vincent Schellart, heer te Geisteren, enz. den hof van Asselt met al zijne dependentiën afstaan ten behoeve van vrouwe Ursula de Merode, weduwe van Johan Schellart van Gurtzenich.

Orig. perk. get. *Mathis van Cruchten, Scholtus te Swalmen, Steffen Reutter als gerichtsschriuer des gerichtstot Swalmen*, met twee zegels in groen was, in doos 5 N° 46.

1615. Verschillende stukken over een regtsgeding, aanhangig voor het schepengerigt van Roermond tusschen de kooplieden in hout van Dordrecht en het huurvaarders gild van Roermond over het loon, dat de huurvaarders zullen genieten.

Orig. in omslag 29 N° 42.

1615, 12 Februarij. De magistraat van Roermond maakt, daar er verschil ontstaan was tusschen het gewantmakersgild dier stad en Joost Scheyven, bezitter van den volmolen op de Roer over de geregtigheid van dezen molen, eene ordonnantie vervat in negen artikelen, waarnaar beide partijen zich voor het vervolg zullen moeten gedragen.

Afschrift in het *Verdrachsboeck*, bladz. 167.

1615, 13 Februarij. Jan van Kercken te Roermond geeft aan het hof van Gelder te kennen dat hij bij het gevangen nemen zijner huisvrouw wegens het feit van tooverij afwezig was om door arbeid den kost te verdienen; dat bij die gelegenheid zijn huis door den scholtis gesloten werd en het hem tot dusverre niet vergund werd daarin te komen; dat hij ook niet weet of een inventaris is opgemaakt van de zich daarin bevindende goederen; mogt dit geschied zijn, dan wenscht hij dien te zien om tot eene deeling der roerende goederen te kunnen geraken; tevens verzoekt hij dat huis te mogen bewonen, mits betalende hetgeen een ander daarvoor zoude willen geven, na aftrek der 25 gulden, die hij, zoo als ieder weet, er aan verbouwd heeft.

In margine geeft het hof bevel tot vertooning van den inventaris en, zoo die niet aanwezig is, tot de onmiddellijke zamenstelling daarvan.

Orig. in margine geteekend *J. van Kerckhousen*, in omslag 14 N° 9.

1615. Peter Leemkuyl, wiens huisvrouw Alidt Ruyters door het hoofdgericht van Roermond als tooveres schuldig verklaard en geëxecuteerd is geworden op 23 Dec. 1613, verzoekt het hof van Gelder de meubelen, die te zijnen huize in beslag genomen zijn, te mogen behouden. In margine bevindt zich de toestemming van het hof gedagteekend 16 Maart 1615.

Inliggend het advies van den scholtis en de inventaris der in beslag genomen meubelen.

Orig. in omslag 10 N° 53.

1615, 22 April. De magistraat van Roermond geeft bevel tot het op nieuw afkondigen der verordening op de pest, aangezien die ziekte zich thans wederom heeft geopenbaard; voorts geeft hij bevel aan de burgers, in wier huizen de ziekte mogt uitbreken, hunne deuren gesloten te houden en daarop een stuk blik *mit den soeten naem Jesus* te bevestigen.

Verdrachsboeck, bladz. 169.

1615, 11 Mei. De magistraat van Roermond sluit eene overeenkomst met meester Andries Craenheck tot het maken van een zangkoor (*oxael*) in de moederkerk alhier.

Verdrachsboeck, bladz. 170.

1615, 9 Junij. Philips Altendorff, waradijn generaal van den Nederlandschen en Westfaalschen kreits, stelt op een afschrift van eenen rentebrief dd. 1 April 1500, de volgende verklaring: „Wan verschrieben stehet in den jharen „1502, ein Martinus postulaet gulden, gult van stoff vnd „vprecht van munte vnd derselb ietzo 1615 betzalt soll „werden, so ist er an jetz lauffenden Colnischen paiement „werdt einen halben goltgulden, fünff albus vier heller, „oder 52 albus 4 heller. Vrkundt dieses, so geben Colln „am 9ten Junij 1615.”

(Get.) *Philips Altendorff des Niederlandischen Westphalischen kreiss generall werdein*, in omslag 22 N° 30.

1615, 5 October. De aartshertogen vergunnen den magistraat van Roermond ieder jaar, in weerwil van 't verbod van 16 December 1614, in Roermond veertig stuk-

ken engelsch laken in te voeren op voorwaarde dat die invoer langs Weert geschiede, die lakens aldaar verzegeld en het licentregt daarvan voldaan worde.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Albert, N. de Montmorency, A. de Noyelle, B. de Robiano, P. de Ayala, J. Desmetieres, H. van Etten*, in omslag 25 N° 59.

1615, 5 October. Christoffel Braetz, scholtis van Roermond, schrijft aan het hof van Gelder dat hij, vóór twee jaren, volgens bevel van het *heufftgericht* van Roermond, op de beschuldiging van Eva Wennemeekers en andere wegens tooverij door het vuur geëxecuteerde personen, ook de dochter van deze Eva, Grietje genaamd, wegens hetzelfde feit gevangen genomen heeft; dat deze door het voornoemd *gericht* ondervraagd en met de torture bedreigd tot de volle bekentenis van hare schuld gekomen is; dat de schepenen evenwel weigeren in die zaak uitspraak te doen, niettegenstaande hij zulks meermalen heeft verzocht, zoodat de genoemde persoon bij voortdur-
ring, den prince tot schwaren exspensen in de gevangenis verblijft; hij verzoekt het hof hierin naar behooren te willen voorzien

In margine beveelt het hof aan het gericht onder eede te verklaren dat zij *de zake nyet wijs en zijn*. (1)

Orig. geteekend *Christoffel Braetz*, in margine geteekend *J. van Kerckhoue*, in omslag 14 N° 8.

1615, 6 November. De magistraat van Roermond schrijft aan dien van Nijmegen, Arnhem en Zutfen dat gedurende de onlusten, zoo als ook door grooten wind en onweder, de glasramen der moederkerk geheel vernield

(1) *Nyet wijs en zijn*: dat zij, om de twijfelachtigheid der zaak hunne gevoelens niet tot eenparigheid kunnen brengen, en alzoo geene uitspraak kunnen doen, niet kunnen *wijsen*

zijn en noodzakelijke vernieuwing behoeven; hij verzoekt dat elk der drie steden een venster, voorzien van haren naam en wapen, tot dat doel schenke.

Minute, in omslag 14 N° 5.

1615, 7 November. Op het verzoekschrift van den magistraat van Roermond wijzigt het bureau van financiën de toestemming tot het invoeren van veertig stukken engelsch laken en zooverre dat die invoer langs de Maas, maar door geene andere dan door de kraanpoort zal mogen geschieden.

Orig. fr. gedagt, uit Brussel en get. *A. de Noyelle*, *B. de Robiano*, *J. de Desmetieres*, *H. van Etten*, in omslag 25 N° 60.

1615, 8 November. Burgemeester, schepenen en raad der stad Nijmegen schenken een venster van geschilderd glas om in de moederkerk te Roermond geplaatst te worden.

Orig. in omslag 1 N° 37.

1615, 10 November. Burgemeester, schepenen en raad van Arnhem schenken een venster van geschilderd glas om in de moederkerk te Roermond geplaatst te worden.

Orig. in omslag 1 N° 38.

1615, 12 November. Het bureau van financiën te Brussel bevestigt het octrooi in December 1579 aan de stad Roermond verleend, inhoudende de opheffing van den opslag te Linne en in het land van Montfort.

Geauth. afschrift get. *J. R. Poell*, in *Jura et privilegia* II bl. 443. Zie het orig. van dit octrooi 1° stuk van dezen inventaris, bladz. 243.

1615, 15 November. Burgemeester, schepenen en raad van Zutfen schenken een venster van geschilderd glas om in de moederkerk van Roermond geplaatst te worden.

Orig. inliggend kopie van het wapen van Zutfen, in omslag 1 N° 39.

1615, 8 December. G. Haghen schrijft aan den magistraat van Roermond hoe hij nu eenige jaren in dienst van het kwartier werkzaam geweest is en daarin met *alle getrouwicheyt, neersticheyt ende goeden ijver* wenscht voort te gaan; daar dit hem echter zwaar valt voor zulk eene kleine belooning ad 90 gulden 's jaars, verzoekt hij den magistraat het rekwest, dat hij te dien einde aan de staten van het Overkwartier heeft gerigt, te willen ondersteunen.

Orig. gedagt. uit Brussel en geteekend G. Haghen, in omslag 25 N° 55.

1615, 13 December. De magistraat van Roermond schrijft aan den *premier Verreycken* vernomen te hebben dat hij te Venlo 'zoude bezig zijn met het verpachten der tollén van de benedenkwartieren van het vorstendom Gelder, die vroeger te Grave ontvangen werden; dat bij deze verpachting de vrijdom der stad Roermond gelimiteerd zoude worden bij hetgeen in die stad geconsumeerd wordt, terwijl Venlo zijnen ouden vrijdom zoude blijven genieten; de magistraat komt hiertegen op, vermits de stad Roermond het eerst dien vrijdom verkregen heeft en Venlo eerst later in hetzelfde regt, dat de stad Roermond genoot, getreden is; de magistraat verzoekt derhalve de verpachting uit te stellen tot dat zijne naar Brussel gezonden gedeputeerden, zullen teruggekeerd zijn.

Minute, in omslag 28 N° 4.

1616, 8 Januarij. Joris Peters zoon van Assenraed geeft aan het hof van Gelder te kennen dat zijne huisvrouw, die hij voor deugdzaam hield is *erkand culpabel in veneficio ende voir alsulcke een is geexecuteerd alhier te Ruremunde*; daar thans de scholtis de helft van zijne meubelen in beslag genomen heeft, verzoekt hij, daar hij oud en arm en niet meer in staat is zijn brood te winnen, die meubelen te mogen behouden.

Het hof, na het advies van den scholtis en van den momboir te hebben ingewonnen, stemt het verzoek toe.

Orig. in omslag 18 N° 40.

1616, Maart – Julij. Briefwisseling tusschen den magistraat van Roermond en dien van Nijmegen betrekking hebbende op de onderhandelingen van beide zijden gevoerd over het afschaffen der licenten te Urmond en te Gennep.

Minuten en orig. get. *J. de Beyer*, in omslag 25 N° 14.

1616, April. Bepaling door ridderschap en steden van het Overkwartier gemaakt tot welk bedrag de munten door geheel het kwartier moeten ontvangen worden.

Afschrift, in omslag 1 N° 61.

1616, 8 April. Accoord gemaakt door den magistraat van Roermond met *Mr. Jan Roeloffs* van Diepenbeek. Deze verbindt zich om binnen de 13 à 14 maanden in het O. L. Vr. koor van de moederkerk vier geschilderde glasvensters te maken en zulks voor den prijs van honderd en zes Phlen voor ieder venster.

Orig. in omslag 1 N° 40.

1616, 13 Mei. Instructie voor den waradijn en essayeur der munt van de stad Roermond.

Geauthentiseerd afschrift in omslag 1 N° 63.

1616, 30 Mei. De hoofdlieden van het brouwersgild der stad Roermond verklaren dat Johannes van Cueckhoven, rector van het altaar van den H. Rumoldus in de parochie kerk, gemeld rectoraat waarvan zij de begevers en beschermers zijn vrijwillig in hunne handen heeft nedergelegd, in tegenwoordigheid van Gerard Creyarts, licentiaat en schepen der stad, en Adolf van der Smitzen. Dientengevolge hebben zij Bernardus van Aeken tot rector van dat altaar benoemd, dien zij tevens aan den bisschop voordragen met verzoek die benoeming te willen bekrachtigen.

Minute, lat. in omslag 26 N° 1.

1616, 9 Junij. G. Haghen berigt aan den magistraat van Roermond dat de aartshertog geneigd is de licenten te Urmond af te schaffen gelijkelijk met die te Gennep, maar aangezien men den hertog van Neuburg voor den bezitter van deze laatste houdt, heeft men hem eerst daarover moeten schrijven.

Orig. gedagteekend uit Brussel en geteekend G. Haghen, in omslag 25 N° 57.

1616, 22 Junij. G. Haghen schrijft aan den magistraat van Roermond dat de resolutie op het stuk van de munt verzonden zal worden overeenkomstig *de capitularien ende conditiën* van het origineel advies van den muntmeester generaal Harlebeke, dat aan den magistraat medegedeeld wordt; hij heeft geen middel gezien *yet naerder te cunnen becomen* en verzoekt den magistraat die conditiën te willen inzien ten einde hem mede te deelen wat verder in die zaak verrigt moet worden.

Orig. gedagt. uit Brussel en geteekend G. Haghen, in omslag 28 N° 8.

1616, 13 Julij. Hendrik van Winarden, Willem Nielissen, Reinier Wagemans, Jan Wilms, Ruth Rutgens en Mathijs Gerarts, schepenen van Neer, verklaren dat zij op de klagt van Maria Cuecken, weduwe van Jan Beren, als zijnde door Nuel Custers weduwe van Willem Roy beschuldigd *dat sij met touerje ende swarten consten omginghe*, deze laatste persoon voor hare schepenbank hebben doen verschijnen. De weduwe Roy verklaarde zulks gedaan en vermeldde Maria Cuecken in haren goeden naam en faam geschaad te hebben; daar zij echter daarover haar leedwezen betuigde, en genegen was hare woorden te herroepen heeft zij dat *neder op der aerden vallende datelijck gedaen, opentlijck seggende van de clagersse anders niet dan erhe, duecht ende vroemicheit te weten ende wat sy ter contrarie gesproecken heeft onwarachtich te syn.*

De schepenbank veroordeelde haar slechts om op den *spindach in den gerstmaent* (1), ten bewijze van haar leedwezen in de kerk door de broedermeesters van O. L. Vr. twee malder rogge om Gods wil te laten uitdeelen, met openbare vermelding dat dit wegens de voorschreven herroeping geschiedde.

Orig. perk. waarop beneden geschreven staat *Andries Dressen pastor tot Neer scripsit*, en waaraan is hangende het beschadigd zegel der schepenbank, in doos 5 N° 34.

1616, 14 Julij. De magistraat van Roermond zendt aan G. Haghen te Brussel zijne aanmerkingen op de instructie door de generale muntmeesters ontworpen, aangaande het munten van zilveren geldstukken door de stad Roermond.

(1) D. i. op den dag in de maand September, wanneer men brood aan de armen uitdeelt.

In margine bevindt zich de volgende nota :

Memorie, te gedincken dat op den braspenningck ende haluen het lieff vrouken aen eene sijde macht geslaegen werden.

Minute, in omslag 22 N° 8.

1617. Verzoekschrift van den magistraat der stad Roermond aan het hof van Gelder tot vergunning om te mogen munten zilveren penningen, zoo als stooters, halve stooters en mindere munten, ingevolge een privilegie hun door de vroegere hertogen van Gelre verleend.

Minute, in omslag 1 N° 16.

1617, 29 Februarij. Burgemeester, schepenen en raad der rijksstad Aken berigten aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat in het vorige jaar te Roermond eenige tovenaars zijn geëxecuteerd geworden; zij melden dat zij insgelijks voor dat feit zekere Maria Claessen gevangen genomen hebben en wenschen te weten of niemand der te Roermond geëxecuteerde personen in hunne confessie de genoemde Maria Claessen beschuldigd heeft.

Orig. in omslag 1 N° 14.

1617, 28 Maart. De aartshertogen verpachten aan Christiaan Laurens van Ravenstein en aan Jan Baptiste Sterck het regt van licenten te Roermond, Venlo, Mook, Gennep, Rijnberk en het licentregt, dat in geheel Gelder te land geheven wordt, voor eenen termijn van vier jaren, tegen eenen jaarlijkschen pachtprijs van 281222 gulden 15 stuiver en op dezelfde voorwaarden als van de vroegere verpachting; daarbij wordt bepaald dat wanneer de aartshertogen het licentregt te Grave mogten willen opheffen, de pachters alsdan de licenten te Roermond en Venlo tot hun geheel bedrag zullen mogen

ontvangen, op welke licenten zij volgens de bestaande voorwaarden thans een derde gedeelte moeten korten.

Geauth. afschrift, fr. geteekend *J. van Ryckenroy*, in omslag 26 N° 4.

1617, 2 April. G. Haghen schrijft aan den magistraat van Roermond dat de afloop der zaak van den muntmeester niet zoo uitgevallen is dat hij binnen korten tijd vrij zal zijn, want bij vonnis is de *versochte prouisionele relaxatie* afgeslagen ende *geseyt voorts ten principaele te procederen bij ordre van rechten*; hij is beducht dat zijne detentie nog lang zal duren; zoude hij echter *den weech van abolitie vervolghen, soude corter moeghen gedaen hebben*, maar hij is dit niet van zins te doen, daar hij in dit geval ook zoude moeten afzien om voortaan in de landen der aartshertogen te blijven en aldaar te munten.

Orig. gedagt. uit Brussel en geteekend *G. Haghen*, in omslag 25 N° 56.

1617, 8 April. Scholtis, burgemeester, schepenen en raad van Roermond getuigen dat Hans Jonkbloet, scherprechter van het vorstendom Gelre, die zich elders wil vestigen, gedurende 10 jaren te Roermond gewoond heeft en aldaar het ambt van scherprechter *mit den sweerde, strop oft corde, vuyr ende raebraecken, oyck py-nigen, geexerceert ende gedaen heeft* en dat hij zich daarvan steeds, zoo als het behoort, gekweten heeft.

Orig. op perkament in omslag 1 N° 23.

1617, 24 April. Statuten voor de oprigting eener schutterij onder het kramersgild der stad Roermond.

Minute, in omslag 1 N° 40.

1617, 8 Mei. Hendrik, graaf van den Bergh, schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij, wegens eene

te ondernemen reis, niet aan zijne beloften kan voldoen om tegenwoordig te zijn bij het vogelschieten te Roermond; tevens berigt hij dat zijn broeder Frederik daarbij zal verschijnen.

Orig. get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 1 N° 11.

1617, 26 Junij. Christoffel Schenck van Nydeggen, heer te Hillenraad, en Gerard Creyarts, burgemeester van Roermond, leggen, op last van de ridderschap en steden van het Overkwartier, den eersten steen van het klooster der Clarissen.

Jura et privilegia 1, bladz. 111.

1617. 31 Augustus. Burgemeester, schepenen en raad van Roermond, als provisoren van het kollegie van den H. Hieronimus te Keulen, overwegende dat zij verscheidene vruchteloze pogingen hebben aangewend om van het donkapittel van Keulen betaling te bekomen van den achterstand aan dat kollegie verschuldigd, geven volmagt aan Theodoor Styns, licenciaat in de regten, om de goederen die dat kapittel in het Overkwartier bezit, *voir alsulcke tachterheit aen te spreken ende soe noedich het mits rechtsdwanck tot betalinge te constringeren.*

Minute, met andere stukken daarop betrekking hebbende, in omslag 25 N° 22. Vergelijk *Dond. prot.* 1. bladz. 260 v°.

1617, 25 November. De bisschop van Roermond, Jacobus à Castro, wijdt drie altaren in de kerk der Jesuiten aldaar.

Orig. perkam. lat. met het uithangend zegel van den bisschop, tusschen papier gedrukt, in doos 5 N° 6.

1618. Stukken betrekking hebbende op den vrijdom van den marktlot te Nijmegen, die door de steden Roermond en Venlo gevorderd wordt.

Afschriften en extracten, in omslag 10 N° 24.

1618, 21 Februarij. De magistraat van Roermond besluit dat de burgers der stad, die gedurende twee jaren elders gevestigd zijn, hun burgerschap verloren hebben.

Afschrift in *Jura et privilegia*, I bladz. 48.

1618, Mei. Op verlangen van den magistraat van Roermond geven de meesters der ambten aldaar de namen der personen op, die van elk gild deel uitmaken; zoo als ook de wapenen, die zij dragen wanneer zij de processien vergezellen.

Orig. in omslag 28 N° 27.

1618, 7 Junij. De magistraat van Roermond benoemt Hendrik Pijnappel tot muntgezel der stad, en zulks omdat de stad tot het munten van eenige zilveren penningen privilegie bekomen heeft en er thans geen muntmeester en muntgezellen meer aanwezig zijn.

Minute, in omslag 21 N° 19.

1618, 4 September. Brief van den magistraat van Roermond aan de gravin van den Bergh, inhoudende rouwbeklag over den dood van haren echtgenoot den gouverneur, graaf Frederik van den Bergh, den 2ten Sept. 1618 overleden.

Minute, in omslag 1 N° 18.

1618, 27 September. De magistraat van Roermond verleent vrijdom van accijns aan Jacob Canisius, pastoor te Montfort, voor het bier, dat hij tot zijn gebruik zal

noodig hebben en zulks uit dankbaarheid omdat genoemde pastoor tijdens hij in Roermond kapellaan was zich zoo getrouw in zijne dienst, en voornamelijk door het bezoeken der pestlijders, gedragen heeft.

Dond. prot. I, bladz. 272 v°.

1618, 31 October. Arnold Schenck van Nijdeggen wordt door de schepenbank van Cruchten in het bezit gesteld van eenige goederen onder Brempt gelegen, die hem door Agnes van den Bijlant, gravin te Neyl, enz. bij wijze van gift onder de levenden, ingevolge daarvan opgemaakte akte dd. 30 October 1618, geschonken waren.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos 5 N° 42.

1619, 7 Februarij. De magistraat van Roermond vergunt aan den *Custer van de moderkercke om die graue in deselue kercke op en toe te maecten* en daarvoor te nemen *alsulcke mrs van murers ampt als hem belieft* en met hen *van wege hunn arbeidsloon te accorderen*.

Minute, in omslag 26 N° 59.

1619, 10 Mei. Reglement van de aartshertogen voor den stadhouder en den raad van Gelderland.

Afschrift, in *code des princ. traités, etc.* bladz. 107.

1619, 18 Mei. Tollijst van Wassenberg, medegedeeld aan den magistraat van Roermond van wege den keurvorst Wolfgang Wilhelm.

Orig. gedagt. uit Dusseldorf en get. *Orssbeeck*, in omslag 25 N° 58.

1619, 31 Julij. De magistraat van Roermond geeft bevel aan de zes kapiteins en vaandrigs om hunne adel-

borsten te noodzaken in persoon de wachten te betrekken en dit niet aan andere personen op te dragen.

Orig. get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 26 N° 11.

1619, 12 Augustus. Johan Coninx en Jacob op de Haell, inwoners der vrijheerlijkheid Elsloo, leggen, op verlangen van den magistraat van Roermond, voor scholtis en schepenen te Herten en Ool de verklaring af dat *de ingegoldene burgers als sie jair ende dach vuyr ende rock hebben laeten opgaen binnen de stat Ruremunde* en de burgerlijke lasten zoo als de *ingeborene* burgers hebben helpen dragen, steeds tolvrij langs den tol te Herwarden en Meurs gevaren zijn.

Twee orig. gedagt. uit Roermond *op verlenther erden*, met het opgeplakte zegel van den scholtis Nikolaas Spee van Vorst en dat van de schepenen van Herten en Ool, in omslag 26 N° 40.

1619, 28 Augustus. De magistraat van Roermond door de minderbroeders dezer stad gevraagd om te komen zien hoe bouwvallig hun klooster is en daarvan een bewijs af te geven, verklaren na onderzoek bevonden te hebben dat het *dormitorium van ende vuyt ein anderen geweken, gescheurt, vervuylt ende dergestalt bouwfellig is*, dat men zonder groot gevaar daarin niet meer verblijven kan en het hoe eerder hoe beter op nieuw moet worden opgetrokken. De magistraat verzoekt dat ieder daartoe *haere charitaeten mildelick om Godes wille mit wil deyten* aangezien de stad en hare burgers door de voorgaande krijgslasten en geringe nering zeer verarmd en niet in staat zijn de vermeldte restauratie te bekostigen.

Minute, in omslag 25 N° 25.

1619, October. De magistraat van Roermond schrijft aan Matthieu d'Honeux te Maastricht over gebreken, die

men heeft waargenomen aan de door hem nieuw gebouwde kerk der Clarissen te Roermond.

Inliggend twee brieven aan Matthieu d'Honeux tot antwoord aan den magistraat.

Minuten en orig. in omslag 28 N° 20.

1619, October. Ten gevolge van het muntplakkaat van 11 Mei 1618 maakt de magistraat van Roermond eene nieuwe ordonnantie op de belooning der daghuurders, *ambachts- ende handwerckxluysden*.

Minute, in omslag 28 N° 12.

1620, 1 Maart. De magistraat van Zalt-Bommel klaagt aan dien van Roermond over onbehoorlijke vordering van tol te Asselt; in 1327 hebben de poorters van Zalt-Bommel van graaf Reinald het privilegie bekomen om door het geheele graafschap tolvrij te mogen varen, uitgezonderd te Lobede en te Roermond; de magistraat verzoekt derhalve dat deze onregmatige tol afgeschafft worde opdat hij niet genoodzaakt zij *met gelycke middelen ende remedien* tegen de burgers van Roermond te procedeeren.

Orig. get. *P. van Enschede S^t in Bo.*, in omslag 25 N° 63.

1620, 23 Maart. De magistraat van Roermond maakt een akkoord met Conrard Janssen, klokkengieter te Venlo, wegens het hergieten eener klok voor de moederkerk; op deze klok zullen de volgende woorden gebragt worden: *Jesus heit ick. Die doode roep ick. Die leuende vergaeder ick.*

Verdrachsboek, bladz. 213 v°.

1620, 9 Julij. De magistraat van Roermond geeft aan Everard van Thorn, waradijn der munt, verlof om te gelijker tijd zijn ambt te Stevensweert te mogen uitoefenen, mits hij altijd gereed zij wanneer men zijne diensten in deze stad zal behoeven.

Besluit in Dond. prot. deel II bladz. 5.

1620, 20 Augustus. Op het verzoekschrift van de abdis en de conventualen van het Clarissen klooster te Roermond, geeft de magistraat haar de vergunning *eene generaele bede te doen* door de stad tot voltooiing van den bouw harer kerk en klooster.

Dond. prot. deel II bladz. 6 v°.

1620, 20 Augustus. Willem Moeits berigt aan den magistraat van Roermond tijding te hebben bekomen dat don Luis te Velasco den volgenden dag omtrent den middag te Weert zal aankomen. Bij brief van den volgenden dag berigt hij dat don Luis de Velasco omstreeks half acht uur des voormiddags te Weert is aangekomen, maar niet van zijn paard gestegen is ten einde dien avond nog te Venlo aan te komen.

Twee orig. gedagt. uit Weert en geteekend *Wilhelm Moeits*, in omslag 25 N° 64.

1620, 26 Augustus. De markies de Belvedere schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij de schipbrug te Venlo niet meer noodig heeft en bevel gegeven heeft die naar Roermond terug te brengen.

Orig. fr. gedagt. uit Venlo en get *El marq. de belvedere*, in omslag 25 N° 62.

1621, 17 Maart. Het hof van Gelder schrijft aan den aartshertog dat, aangezien het bestand weldra eindigt en waarschijnlijk niet verlengd wordt, het met den magistraat

van Roermond de vestingwerken der stad heeft bezigtigd en de daaraan te verrigten herstellingen heeft opgenomen, ten einde niet door den vijand verrast te worden; die vestingwerken zijn in zulk een slechten toestand dat de rekenkamer van Gelder reeds sedert geruimen tijd hare residentie van Roermond naar Maastricht heeft moeten overbrengen, opdat bij eene eventueele inneming der stad de onder haar berustende dokumenten niet zouden verloren gaan; het hof verzoekt derhalve dat de stad in behoorlijken staat van tegenweer gebragt worde; dat daartoe een bekwaam bevelhebber benoemd en een garnizoen derwaarts gezonden worde, dat de landstaal verstaat en met de burgers de stad kan verdedigen; voorts dat het noodige buskruid en voornamelijk geld worde gezonden tot het herstellen der fortificatiewerken, aangezien de stad *gans arm is en sonder eenige neeringe, ende geene middelen heeft om daertoe eenige penningen te weege te bringen.*

Minute, in omslag 29 N° 8.

1621, 29 Maart en 19 Augustus. Twee brieven van den magistraat van Roermond aan Cornelius van Dale te 's Hertogenbosch over de belooning, die hem verstrekt zal worden in geval hij zich te Roermond wil komen vestigen, ten einde aldaar met zijne huisvrouw onderrigt in de Fransche taal te geven.

Twee afschriften, in omslag 29 N° 35.

1621, 21 Junij. G. Hagen te Brussel schrijft aan Gerard Creyarts, schepen te Roermond, dat *daer twee twystich syn, moet den eenen den peys maecken*; van deze zijde schijnen echter meer toebereidselen tot den oorlog dan tot een wapenstilstand gemaakt te worden, terwijl hij gelooft dat die van de andere zijde *genouch exterieur*

thoonen sullen ; dan de saecken van Duytsland sullen de merckt stellen; men verneemt te Brussel dat aldaar binnen kort een of meer ambassadeurs uit Engeland zullen aankomen; wat hunne brieven inhouden, zal men weldra hooren; de koning van Frankrijk heeft, zoo als men zegt, cleyn gehoor gegeven aen de affesanten van de Hollantsche.

Orig. get. *G. Haghen*, in omslag 29 N° 34.

1621, 16 Julij. De stadhouder geeft kennis aan den magistraat van Roermond dat hij aan den kapitein *Hernando Ninffo* te Venlo bevolen heeft alle schepen en ponten, waarmede men zoo te paard als te voet de Maas kan overvaren van Asselt tot Venlo naar deze laatste stad te doen brengen.

Orig. gedagt. uit *Stevensweert* en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 7.

1621, 24 Julij. De magistraat van Roermond maakt eene ordonnantie, waarbij aan de zes burgervendelen en aan de leden van den magistraat de plaatsen worden aangewezen waar zij zich *in cas van alarme* moeten bevinden.

Orig. in omslag 29 N° 40.

1621, 11 en 27 September, 27 October. Drie brieven van den magistraat van Venlo aan dien van Roermond over de verpachting der licenten.

Orig. in omslag 29 N° 36.

1621, 23 December. De stadhouder meldt aan den magistraat van Roermond dat de markies de *Spinola* hem berigt heeft *Bentinck* bevolen te hebben alleen met de soldaten van zijn vendel, die te Stralen gelegen hebben, naar Roermond te komen, en met geene anderen, aangezien die voorloopig te Venlo moeten blijven; ook

berigt de markies hem *dat geduerende dese belegeringe (1) aldaer dry compagnien ruyters in garnisoen souden comen*, en daar hij hoopt dat die belegering niet lang meer zal aanhouden, verzoekt hij *dieselue naer gelegenheyt onder te bringhen*.

Orig. gedagt. uit Broich bij Gulik en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 9.

1621, 26 December. Ambrosius de Spinola verzoekt den magistraat van Roermond in de tegenwoordige omstandigheden de drie kompagniën ruiters, die hij naar de stad gezonden heeft, te logeeren en daarin te willen berusten, gedurende het beleg van Gulik, dat niet lang meer zal duren.

Orig. fr. gedagt. uit Gladbach en get. *Ambroise Sp^l*. in omslag 29 N° 14.

1621, 27 December. De stadhouder schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij de stad gaarne van eene kompagnie ruiters verschoond zou hebben en het middel daartoe aan den markies de Spinola te kennen gaf, die echter goedgevonden heeft de drie kompagniën in Roermond te leggen; tevens meldt hij dat de sleutels der stad in handen van den commissaris generaal moeten gesteld worden, maar aangaande de woning van dezen commissaris kan hij niet toegeven dat zijn logement daartoe aangewezen wordt; *het soude quaelick voegen hem daerinne te laeten diewyl hij onder onsse charge staet*.

Orig. gedagt. uit het leger bij Broich en geteekend *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 10.

1622, 7 Februarij. De stadhouder berigt aan den magistraat van Roermond dat de commissaris generaal en

(1) Hier wordt bedoeld het beleg van Gulik.

de kompagniën ruiters Roermond zullen verlaten, terwijl twee kompagniën Duitschers te voet van het regiment van den hertog van Aerschot, namelijk de kompagnie Coronelle en die van den heer van Frontenay, aldaar zullen komen.

Orig. gedagt. uit Overbach en get *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N°. 12.

1622, 9 Februarij. De stadhouder antwoordt op een schrijven van den magistraat van Roermond dd. 8 Februarij dat de 100 man van kapitein Bentinck, die te Roermond in garnizoen zijn, naar hun vendel te Venlo zullen vertrekken zoodra de twee kompagniën van het regiment van den hertog van Aerschot te Roermond zullen zijn aangekomen.

Orig. gedagt. uit Overbach en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 11.

1622, 3 April. De aartshertogin Isabella schrijft aan den magistraat van Roermond dat pater Josse du Chastel, de vice-commissaris van het heilige land, den nood te kennen gegeven heeft, waarin de Christenen aldaar zich bevinden, en hoe het te vreezen is dat deze heilige plaatsen niet meer zullen bezocht worden door hen, die dat gewoon waren, wanneer niet spoedig ondersteuning opdaagt; zij spoort den magistraat aan om door gedeputeerden uit zijn midden eene collecte in Roermond te doen plaats hebben tot behoud van dat land en het bedrag daarvan in handen van dien vice-commissaris te stellen.

Orig. fr. gedagteekend uit Brussel, en geteekend *Isabel, de la faille*, in omslag 15 N° 67.

1622, 16 April. De stadhouder berigt aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat *sekeren Tamborin* van Heusden met twee soldaten uit 's Hertogenbosch te Roermond gekomen is, *willende naer den*

Palts rijden, om die bagasie van wijlen den heere van Tilborch afftehaelen, maar dat zij door den magistraat werden aangehouden als komende van buiten zijn gouvernement; hij dankt den magistraat voor zijn goed opzicht, maar verzoekt hen te laten gaan, aengesien sulx wel geoirloft ende meer gesien is.

Orig. gedagteekend uit Annendael en geteekend *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 13.

1622, 28 April. De magistraat van Roermond sluit eene overeenkomst met François Raclé en Simon Brochar tot het hergieten der groote klok in de moederkerk *soe onlangs geborsten is*. Het loon wordt daarbij bepaald op zes gulden Roermondsche munt voor iedere honderd pond, terwijl voor dat hergieten 7762 ponden beschikbaar gesteld werden.

Verdrachsboeck. bladz. 220.

1622, 26 Junij. De stadhouder schrijft aan den magistraat van Roermond dat in strijd met zijn bevel door de soldaten der garnizoenen in het Overkwartier dagelijks groote ongeregeldheden bedreven worden, *doende, boven eten ende drincken, hun gelt geven van den huysluyden*; hij verzoekt den magistraat overal te doen bekend maken dat wanneer zulks nog plaats heeft daarvan in de steden aangifte moet gedaan worden opdat de schuldingen gestraft worden.

Orig. gedagt. uit het leger te *Meerhem* en get. *Henrich graff zu den Bergh*, in omslag 29 N° 6.

1622, 19 Julij. De staten van Gelre en Zutfen te Nijmegen vergaderd stellen de Geldersche waterregten vast, vervat in 34 artikelen.

Afschrift, in *Jura et privilegia II*, bladz. 453.

1622, 25 Julij. De magistraat van Venlo schrijft aan dien van Roermond den vorigen dag uit het vijandelijke leger aan den Rijn het berigt te hebben ontvangen dat men een aanslag op de eene of andere stad van het Overkwartier voor heeft, waartoe *eene quantiteit ledderen und verscheidene bruggen gefatsioniert omme ouer grafften in de wallen te brengen, aldaer gereit solden sijn*; daar het niet bekend is wanneer en op welke stad deze aanslag zal ondernomen worden, geeft de magistraat hiervan berigt opdat ieder op zijne hoede zij.

Orig. in omslag 29 N° 5.

1622, 24 October. Aangezien de magistraat van Roermond de tijding bekomen heeft dat de bisschop van Halberstadt en de graaf van Mansfelt met hun leger te Gennep zijn aangekomen, heeft hij aan de minderbroeders alhier op hun verzoek, *toegeschickt sesse dobbel haecken, daertoe noodigen poluer, looten ende lonten, om daermede van den thoren achter hun conuent defensie te doen.*

Verdrachsboeck, bladz. 222 v°.

1623. De magistraat van Roermond onderwerpt aan de goedkeuring van de rekenkamer van Gelder eene door hem ontworpen lijst, waarnaar voortaan de licentgelden te Roermond en te Venlo zullen geheven worden op goederen, die langs de Maas worden vervoerd.

Orig. in omslag 29 N° 58.

1623, 16 Februarij. Op een vertoog door het gewantmakersgild (lakenwevers) van Roermond aan den magistraat aldaar ingeleverd, neemt deze het besluit om voortaan aan vreemde gewantmakers op de te Roermond te houden jaarmarkten den verkoop van het laken per el te verbieden, op voorwaarde evenwel dat de lakenwevers van

Roermond beloven zullen *dat sÿ hun int vercoopen in alle billicheit sullen vinden laeten.*

Orig. get. *P. Bossman*, met het opgeplakte zegel der stad benevens het vermelde vertoog, in omslag 29 N° 41.

1623, 29 April — 1625, 20 Januarij. Briefwisseling tusschen den magistraat van Roermond en den stadhouder, graaf Hendrik van den Bergh, over de betwistbare leenen in het Overkwartier gelegen, waarover de momboir van het hof van Gelder een regtsgeding had ingesteld.

Orig. en minuten, in omslag 31 N° 3.

1623, 8 Junij. Overeenkomst gesloten ten overstaan van den magistraat van Venlo tusschen het convent genaamd Begijnhofal daar, dat eenige huizen en erven nabij de H. Geest kerk gelegen, gekocht heeft om daarop een klooster te bouwen, en Michiel van den Heergraeff, burgemeester van Venlo, die naast deze huizen en erven eenen tuin bezit.

Orig. perk. get. *Conrard. Schenck*, zegel verloren, in doos 5 N° 43.

1624, Januarij. De magistraat van Roermond schrijft aan den licentiaat Joannes Tossanum, rector van het kollegie genaamd het Roermondsche huis te Keulen, dat hij van den regent van het Laurentiaansch kollegie aldaar de uitnoodiging ontvangen heeft om bij het verwerven van den doctoralen graad in de regtsgeleerdheid van zijn broeder te willen tegenwoordig zijn; daar de wegen onveilig zijn verzoekt de magistraat den rector hem daarbij te vervangen en namens hem aan den gepromoveerde twintig rijksdaalders te vereeren.

Minute, met bijbehorende stukken, in omslag 30 N° 39.

1624, 16 Maart. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een translaat uit de Fransche in de Nederduitsche taal eener missive van den koning dd. 23 Februarij II, ter voorkoming van geschillen en zwarigheden, die tusschen de geestelijke en wereldlijke regters ontstaan met betrekking tot de geestelijke censuren en excommunicatiën.

Geauth. afschrift, get. *H. G. van Laer*, in *Jura et privilegia* II bladz. 477.

1624, 26 April. Lijst, waarnaar voortaan de regten van uit- en doorvoer op allerhande waren in de beide vorstendommen Gulik en Berg zullen geheven worden.

Afschrift, in omslag 29 N° 39.

1625. Verschillende stukken betrekking hebbende op een proces, aanhangig voor het hof van Gelder, tusschen den magistraat van Roermond en Matthis Puteanus, die tegen den wil van den magistraat door de aartshertogin tot het scholtisambt van Roermond was benoemd geworden.

Orig. en minuten, in omslag 25 N° 17.

1625, 20 Januarij. De magistraat van Roermond bezigtigt de vestingwerken en poorten der stad en neemt de herstellingen op, die daaraan moeten worden verrigt.

Minute, in omslag 22 N° 35.

1625, 24 April. Het gild der schrijnwerkers te Roermond legt aan den magistraat aldaar een nieuw ontwerp van gildebrieff over met verzoek dien te willen bekrachtigen.

Orig. in omslag 29 N° 37.

1625, 22 Mei. De magistraat van Roermond klaagt aan den heer van Dalenbroek over eenige inwoners van

Maasniel, die den halfman van den armenhof te Muggenbroek verhinderd hebben turf te steken in het veen en hem den gestoken turf hebben afgenomen; de magistraat geeft te kennen dat de ingezetenen van Roermond evenveel regt in dat veen hebben als die van Maasniel, weshalve hij verzoekt den afgenomen turf te doen teruggeven en maatregelen te nemen dat dergelijke handelingen niet meer plaats grijpen.

Minute, in omslag 30 N° 18.

1626, 17 September. De magistraat van Gelder verzoekt dien van Roermond hem te willen inlichten aangaande de bediening van het scholtis ambt te Roermond, de zaken waarin de tegenwoordigheid van dien ambtenaar vereischt en de belooning, die hem daarvoor toegekend wordt.

Inliggend het antwoord van den magistraat van Roermond.

Orig. get. *J. Richardt* en minute in omslag 30 N° 26.

1627, 29 Maart. Brief van den magistraat van Roermond aan den graaf Hendrik van den Bergh inhoudende een rouwbeklag over den dood van Margaretha van den Bergh, zijne echtgenoot, overleden den 27sten Maart 1627.

Minute, in omslag 1 N° 21.

1627, 19 Junij. Peter Bossman, burgemeester en Peter Bossman, secretaris van Roermond, schrijven uit Venlo aan den magistraat van Roermond dat de ridder-schap van meening was de geheele onkosten der reis van de aartshertogin door de steden te doen dragen, maar dat zij thans, door toedoen van den stadhouder, uit de kwartiersmiddelen zullen bestreden worden; zij berigten voorts dat waarschijnlijk de aartshertogin op één dag van Gelder te Roermond zal komen en sporen den magistraat aan voor allerhande provisiën te willen

zorgen; zij hebben mit d'accommodatie ende logementen ehre ende danck behaelt; de burgerij van Venlo heeft groote ehre behalden, zoodat het noodig zal zijn de burgers van Roermond te vermanen, dat sij hun bereyden tegens die wedercompste, ende desgelicx doen, in soe verre het weder niet wederom contrarie valt.

Orig. get. *Pet. Bossman*, *P. Bossman*, in omslag 51 N° 20.

1627, 19 Junij. Peter Bossman en Willem Moeits schrijven aan den magistraat van Roermond over de spoedige aankomst der aartshertogin in die stad en verzoeken nogmaals te willen zorgen voor hetgeen zij in hun voorgaand schrijven vroegen, voornamelijk voor allerhande provisiën; zij zullen den dag van aankomst nader berigten.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Pet. Bossman*, *W. Moeits*, in omslag 51 N° 21.

1627, 20 Junij. Peter Bossman, secretaris der stad Roermond, berigt uit Gelder aan den magistraat van Roermond dat de aartshertogin dien dag van Rynberk te Gelder terugkwam; dat zij den volgenden dag te 2 uren te Venlo zijn zal en omstreeks 6 uren te Roermond zal aankomen; hij schrijft dat de stadhouder den magistraat laat verzoeken het geschut tegen dien tijd gereed te houden en de burgers met hun geweer in gelederen te plaatsen op de breyde sandtstraet bij de brouchhenne ende windmoelen; voorts schrijft hij dat men ook voor de noodige provisie dient te zorgen en voornamelijk voor eenige levende zalmen, tien vette hamels minstens, zes of acht vette kalveren, anderhalff rintbeeste, honder, kieckens ende duyuen sonder getal, want der stadt ehre moet nu bewaert worden, ende can nu al gedaen worden sonder dersenuer coste.

Orig. get. *P. Bossman*, in omslag 51 N° 19.

1627, 29 October. De aartshertogin Isabella vergunt aan de twee burgemeesters van Roermond den vijand paspoorten te vragen, ten einde de dijken door hen aangelegd om den loop der Maas langs de stad te versterken in oogenschouw te nemen

Orig. fr. get. *Isabel*, in omslag 8 N° 28.

1628, 2 December. De schepenbank van Sevenum getuigt dat de provisorsen van Pollarts-gasthuis te Roermond, het *rotgeld*, dat in de jaren 1615 en 1617 was *uitgerot*, afgelost hebben.

Orig. perk. waaraan het zegel van het schependom Sevenum in groen was, in doos 5 N° 2.

1628, 5 Januarij. De magistraat van Roermond overwegende dat onlangs door die van Elmpt inbreuk gemaakt is op het gebruik en het bezit van den Luisenkamp en het beweiden van het Maasnielder broek en veen, daar die eigendommen aan de stad Roermond en de inwoners van Maasniel toebehooren, neemt het besluit om die van Maasniel te helpen en gezamenlijk hunne regten te handhaven.

Verdrachsboeck, bladz. 238.

1628, 3 April. De schepenbank van Asselt en Swalmen verkoopt aan Jonker Hans Willem van Baecxen een oirt *heydens ghenoept den Schllehorst voor Baecxenhoeven gelegen*, ten einde uit de opbrengst van den verkoop zekere vordering ten laste van Asselt en Swalmen, die door Fijlt Noltten, burger van Venlo, was aangekocht, te *beschudden* (1)

Orig. perk. get. *Arnoldt Schenck van Nijdeken*, zegel verloren, in doos 5 N° 44.

(1) *Beschudden*, d. i. door terugbetaling der hoofdsom het daarvoor te pand staande goed *lossen*, *weder tot zich nemen*.

1628, 7 April. De aartshertogin geeft aan den magistraat van Roermond vergunning bij de staten der oproerige provinciën sauvegarde brieven aan te vragen voor den tijd van zes maanden, opdat hij zich daarmede op het platte land begeve ten einde voor de dijken te zorgen, die noodzakelijk zijn tot keering der Maas en aan den linker Maasoever gelegen zijn

Orig. fr. gedagteekend uit Brussel en get. *Isabel, Verreyken*, in omslag 29 N° 2.

1628, 11 Mei. De magistraat van Roermond magtigt den licentiaat en schepen Matthias Maroyen om *als einen hulder off leendraeger van de gruyte* namens de stad aan Jonker Harthardt van Spee, drost en stadhouder der leenen in het land van Montfort, *te presteren ende te vernieuwen den behoerlicken eydt van getrouwicheit.*

Verdrachsboeck, bladz. 258 v°.

1628, 16 Augustus. Jacobus de Potter, biechtvader der arme Clarissen te Roermond, stelt een vertoog op tegen eene vernieuwde resolutie door den magistraat aan die Clarissen gezonden, waarbij haar verboden wordt zonder zijn uitdrukkelijk consent of voorweten meer dan *seuenthiën personen, soo ingesloten als buytensusters*, in haar klooster aan te nemen.

Orig. get. *Jacobus de Potter*, in omslag 22 N° 26.

1628, 9 November. Paus Urbanus VIII vergunt de ridderschap van Gelderland in het aartsbisschoppelijk kapittel van Maintz toe te laten.

Afschrift lat. in *Code des principaux traités*, etc. bladz. 101.

1628, 23 November. De magistraat van Roermond stelt na het overlijden van Leonard Oliesleger tot wijn-

roeijer en landmeter der stad aan Mr Petrus Huedtmecher van Dulcken, bepaalt zijne belooning op een bedrag van 80 bb. guldens 's jaars en schrijft hem zijne instructie met het formulier van zijnen af te leggen eed voor.

Orig. in omslag 30 N° 21.

1628, 29 December. De magistraat van Roermond beveelt alle stroodaken, die zich in de voorstad buiten de kraanpoort bevinden, af te breken en door leijen of pannen te vervangen.

Dond. prot. deel II, bladz. 60.

1629, 30 Mei. Stukken betrekking hebben op een geschil tusschen de steden Roermond en Venlo over het stapelregt,

Orig. get. *J. van Ryckenroy*, en afschriften in omslag 29 N° 31.

1629, Julij. De naar Brussel afgevaardigden van het Overkwartier stellen eene akte van protest op tegen het stapelregt, dat die van Venlo beweren te bezitten en ten gevolge van welk regt de schippers verplicht zijn de goederen langs de Maas aldaar aangebragt te ontladen.

Minute en afschrift, gedagt. uit Brussel, in omslag 31 N° 2.

1629, 3 Augustus. Verschillende personen leggen ten overstaan van den deken en het kapittel van Roermond, en voorts van burgemeesters, schepenen en raad dier stad de verklaring af dat de inwoners van Nijmegen steeds te Asselt tol hebben betaald.

Afschrift, in omslag 30 N° 5.

1629, 4 Augustus. De stad Roermond bekent eene hoofdsom van 2000 gulden ten behoeve van Dirick

Puytlinck , welke som tot nut en profijt van de stad is aangewend , als : 1° tot inlossing of beschut eener jaar-rente van 16 goudgulden en 2° tot betaling van het aandeel der stad in de ingewilligde bede en onraads-penningen *dweil soo wel het korpus als die gemeyne bur-geren deser stadt duer het verbodt van de coopmanschap mit die van Hollandt ende hunne geassocieerde dermaeten in schulden geraeden ende ten achteren gecommen sijn dat et onmoegelijk is geweest die selve optebrenge[n] ende te betaelen.* Afgelost 17 Aug. 1719.

Orig. perk. zegel verloren, in doos 4 N° 6.

1629, 3 September. De magistraat van Roermond , gelet hebbende op de goede, lange en getrouwe diensten door den secretaris Peter Bossman aan de stad bewezen, benoemt zijn zoon, ook Peter genaamd, tot secretaris.

Verdrachsboeck, bladz. 243.

1629, 6 September. De magistraat van Roermond geeft bevel aan den wachtmeester Peter van Staveren , *als hebbende in itziger coniuncturen den laste ende charge van de amonitie alhier* , tot het leveren op het raadhuis van een ton buskruid en vier mandjes kogels.

Orig. get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 30 N° 2.

1630. De magistraat van Arnhem verklaart dat bij de vergaderingen der staten van dat kwartier geene andere secretarissen dienst doen dan die van de hoofdstad ; dat ook alle stukken van die staten of van hunne gedeputeerden uitgaande met de handteekening van een dier secretarissen voorzien en onder het zegel der hoofdstad worden afgegeven.

Orig. get. *Dibbets*, in omslag 30 N° 24.

1630, 29 Januarij. De magistraat van Nijmegen geeft eene verklaring af inhoudende dat een der stads secretarissen steeds op de vergaderingen der staten van het Nijmeegsche kwartier de functiën van secretaris waarneemt zonder dat het noodig is daartoe de toestemming dier staten te verzoeken, als zijnde een voorregt dat aan de stad als hoofdstad toekomt; de magistraat verklaart voorts dat aldaar een kollegie van gedeputeerden uit 6 personen, drie uit de ridderschap en drie uit de steden, bestaat waaraan het bestuur is opgedragen wanneer de staten niet bij elkander zijn, en dat die gedeputeerden door de staten worden benoemd en bezoldigd.

Orig. get. *W. Klerckse*, met het opgeplakte zegel der stad Nijmegen, in omslag 30 N° 14.

1630, 12 Februarij. Overeenkomst tusschen den magistraat van Roermond en het Karthuizer klooster aldaar aangaande de betaling der kosten van een proces, dat tusschen beiden gerezen was over de visscherij op de rivier de Roer en den 18^{den} Julij 1629 door het hof van Gelder ten voordeele van het klooster was beslist geworden.

Orig. met het opgeplakte zegel ad causas der stad en dat van de Karthuizers en get. *P. Bossman*, *F. Jacobus de Hollandre prior Cartine Ruremundensis*, in omslag 29 N° 17. Zie ook omslag 30 N° 17.

1630, 25 Februarij. De magistraat van Roermond vernomen hebbende dat de nieuwe *perthens*, die te Stevensweert geslagen zijn, te Venlo, Gelder en elders niet hooger ontvangen worden dan voor vijf oorden, bepaalt dat die in Roermond insgelijks tegen dien koers zullen uitgegeven worden; voorts bepaalt hij dat de Stevenweerder goudgulden tot geen hooger bedrag mag

worden uitgegeven dan de Luiksche goudgulden , d. i tegen drie gulden, drie stuiver.

Dond. prot. deel II, bladz. 67 v°.

1630, 4 April. Walraf Willem van Wittenhorst, vrijheer te Horst, krijgsraad en overste van duizend kurasiers in dienst van zijne keizerlijke majesteit , benoemt bij uitersten wil zijne echtgenootte vrouwe Agnes Wilhelmina de Merode tot zijne universeele erfgename.

Orig. perk. get. *Henr. Fabritius Notarius* , en voorzien van zijn notarieel merk , in doos 5 N° 45.

1630, 18 April. Agnes Gelis, weduwe van Gossen van Dulcken, doet voor schepenen van Roermond opdragt van een huis genaamd Mereelshuis gelegen *in de leeghe heghstracte, daer tegenwoirdelyck in is wohnende den Eerw. heere Jacobus a Castro bisschop van Ruremonde* , ten behoeve van dezen bisschop.

Orig. perk. get. *J. van Ryckenroy* , waaraan nog hangt een zegel in groen was, in doos 5 N° 41.

1630, 3 September. De stadhouder schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij nagelaten heeft eene vergadering der staten van het Overkwartier te doen beschrijven tot dat men zoude kunnen weten in welke onkosten het land door de inkwartiering der artillerie , met hunne wagens, paarden, enz. vervallen was ; daar thans een gedeelte daarvan vertrokken is en men die kosten zoude kunnen beramen , heeft de landvoogd hem gelast de staten op den 16^{den} van die maand te doen vergaderen , waarvan hij den magistraat berigt geeft.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Henrich graff zu den Bergh* , in omslag 31 N° 12.

1631, 28 Februarij. De magistraat van Roermond verbiedt ernstig aan de ingezetenen der stad om op den

aanstaanden vastenavond door hunne dienstboden of kinderen *eenige vhuynen op de straeten te doen maecken oft oick jemanden op de straeten ofte elders te vangen.*

Dond. prot. deel II bladz. 75.

1631, 20 October. Bisschop Jacobus à Castro geeft aan scholtis, burgemeester en schepenen der stad Roermond zijne verwondering te kennen dat op hun bevel priesters zouden mishandeld zijn.

Orig. get. *Jacobus epus Ruremundensis*, in omslag 1 N° 24.

1632, 11 Januarij. Bruynlandt schrijft aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat de graaf van Warfusé den volgenden dag te Roermond zou komen; hij berigt dit opdat de noodige maatregelen voor zijn logement genomen worden.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Bruynlandt*, in omslag 31 N° 7.

1632, Maart. De magistraat van Roermond rigt een schrijven aan broeder Augustinus Neaerius, generaal der orde van de kruisheeren, strekkende om den tegenwoordigen prior in het kruisheeren klooster te Roermond, Henricus ab Aken genaamd, als zoodanig niet te vervangen.

Inliggend het antwoord van den generaal, waaruit blijkt dat eene nieuwe verkiezing moet plaats hebben, maar dat hij, indien de tegenwoordige herkozen wordt, hem zal bevestigen.

Minute, lat. en orig. lat. gedagt. uit Huy en get. *Fr. Augustinus Neaerius generalis S. Crucis*, in omslag 31 N° 14.

1632, 14 April. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een gedrukt exemplaar van

een plakkaat des konings dd. 16 Maart II. aangaande de vergunning tot het verkrijgen van paspoorten van den vijand.

Orig. get. *N. Maen*, met het vermelde exemplaar, in omslag 29 N° 16.

1632, Junij. Bestek tot reparatie van de kerk van St Joris te Roermond. Daarbij is gevoegd de opmeting van die kerk en die van het begijnhof door den landmeter Peter Hoedmachers.

In omslag 10 N° 21.

1632, 2 Junij. De magistraat van Roermond schrijft aan den baron de Ribaucourt, kolonel van een regiment Walen in garnizoen te Roermond, dat hij vermits de stad Venlo reeds door den vijand genomen is, den stadhouder van Gelder verzocht heeft 4 kompagnien Italianen te Erkelens in garnizoen naar Roermond te zenden; dat deze reeds op den 1ste Junij aangekomen en ingekwartierd zijn bij de geestelijkheid en de raden van de kanselarij en rekenkamer; daar echter eenigen van hen dit ingevolge hun privilegie weigeren en de magistraat van meening is dat die handeling noodzakelijk is dewijl de overige burgers genoeg inkwartiering hebben, verzoekt hij zijne hulp in deze zaak.

Orig. met het antwoord van den kolonel in margine, in omslag 1 N° 48.

1632, 4 Junij. burgemeesteren, schepenen en raad der stad Roermond, benevens de tienmannen, getuigen dat zij den ritsburgemeester Peter Bossman en den schepen Johan van Aecken gemagtigd hebben in conferentie te treden met graaf Ernst Casimir van Nassau aangaande de overgave der stad.

Orig. met het opgeplakte zegel ad causas der stad en get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 1 N° 47.

1632, 5 Junij. Verdrag van overgave der stad Roermond aan den prins van Oranje.

Twee afschriften, waarvan het eene geauthentiseerd door den secretaris J. van Ryckenroy, in omslag 1 N° 36. Een derde afschrift in omslag 1 N° 71 en een vierde in *Jura et privilegia* II bladz. 530.

1632, 8 Junij. Afschrift van de order op het logeeren van het krijgsvolk en op de betaling van de serviesgelden, vastgesteld door den Raad van State te 's Gravenhage den 19^{d^e} November 1595 en gezonden aan den magistraat van Roermond uit het leger omtrent Maeseyck.

In omslag 10 N° 22.

1632, 10 Junij. Schepenen en raad van Roermond geven eene verklaring af waaruit blijkt dat Petrus Bossman, de tegenwoordige burgemeester, zich gedurende het beleg en de overgave der stad heeft *gedragen ende gehalden gelijk eenen getrauwen, vigilanten ende manhaften burgemeester te doen toestaet* en dat hij nacht en dag groote zorg voor hare verdediging heeft gedragen; voorts verklaren Adolf van der Smitsen, Jan van Reydt en Mathis Dencken dat genoemde burgemeester op vrijdag morgen den 4ten Junij van de stadsvesten op de markt, nabij het raadhuis is gekomen, alwaar hij eene kompagnie burgers, die aldaar de nachtwacht gehouden en eenigzins uitgerust had, heeft aangetroffen; dat hij die verzocht zich naar *de bres tusschen de Nieler- en Zwartbroecker porten* te begeven alwaar het statenleger *starck approcheerde*, ten einde de burgers, die aldaar den geheelen dag en nacht *hun dapper hadden gewehrt, te ontzetten*; dat, toen hij hen daartoe niet kon bewegen, gemelde burgemeester *nehmende syn stoeken in de handt geseyt heeft: ick sall d'eersten syn en vlieden voorgaen, der des*

heren lyeff heeft behoort hem te volgen, is alsoe hun voorgetoegen maer seer wenigh syn hem gevolcht; het is den magistraat ook kennelijk dat meergemelde burgemeester, toen de geestelijkheid met het hof van Gelder en de rekenkamer het besluit genomen hadden de stad bij capitulatie over te geven, daarin niet heeft willen toestemmen, alvorens de tienmannen, representerende 't corpus van de geheele gemeynte daarover gehoord was.

Minute, in omslag 31 N° 6.

1632. Julij. Formulier van den eed door de schepen en raadsverwanten der stad Roermond in 1632 aan de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden afgelegd.

Afschrift, in omslag 6 N° 19.

1632, Julij. De magistraat van Roermond schrijft aan de rekenkamer van Zijne Majesteit in Gelre hoe de stad in Junij II. door de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden onder aanvoering van den prins van Oranje onverwachts belegerd werd; dat het *eene wuste ende eene stadt van groot begriep is*, die destijds met weinig garnizoen bezet en niet van voldoende kriegsbehoefden voorzien was; dat de burgers evenwel hunnen pligt betracht hebben en om haar te verdedigen *nyet alleen lonten, koegelen, reepen ofte touwen om die stucken te trecken, yzeren in plaetse van koegelen in stucken te houwen, maer oock menichte van ribben ende plancken, coruen ende manden, groote quantiteyt van loot, raeders totte stucken* hebben moeten aankopen, voor welchen aankoop de stad zich heeft moeten verbinden tot een bedrag van 100 pattacons; daar de belofte gegeven werd dit bedrag te restitueeren uit 's konings middelen, verzoekt de magistraat dat hieraan gevolg moge gegeven worden.

Minute, in omslag 31 N° 11.

1632, Julij. Jacobus a Castro, bisschop van Roermond, bedankt een lid van den magistraat aldaar voor de uitnemende gunst aan hem bewezen dat hij zijne kerk aan de gereformeerden heeft aanbevolen en voor zooveel hij vermogt hem van zijnen bisschoppelijken zetel verdreven heeft; „de daad, (zoo vervolgt de bisschop) is passend „voor een katholiek magistraat, want hoe zou hij meer „het bewijs kunnen leveren hoezeer hij met geestdrift „bezield is, ik zeg niet, om de katholieke religie te ver- „drukken maar om die geheel ter zijde te stellen, dan „door den zetel waar het hoofd van den godsdienst in „deze plaats gewoon is het oppertoezicht te hebben, in de „magt der ketters te brengen. De zaak staat goed „daar het ons klaarblijkelijk wordt wat in de harten van „dergelijke staatkundigen verborgen is en wat wij van „hunne schijnschoone woorden gelooven moeten. Op dezen „weg vooruitgaande zult gij binnen korten tijd, niet de „begunstigers maar de aanhangers van de gereformeerde „religie zijn, want die het hoofd van zich stooten kunnen „het ligchaam niet langer aanhangen.”

Orig. lat. get. *Vester quondam episcopus, Jacobus episcopus Ruraemundensis*, in omslag 30 N° 4.

1632, 12 Julij. De magistraat van Venlo schrijft aan dien van Roermond dat, op bevel van de gedeputeerden van dit vorstendom, plakkaten zijn uitgevaardigd aangaande de verpachting van 's lands middelen en imposten; daar hij vermoedt dat dit insgelijks te Roermond geschied is, geeft hij den magistraat van die stad in bedenking of het niet goed ware daaromtrent in communicatie te treden ten einde te zien *off men, met will ende consent der gedeputeerden, eenigen anderen voet tot meerder vuerdeel des landts*

ende tot minder lesie der schemeler onderdaenen zoude kunnen vinden.

Orig. get. *Conr. Schenck*, met het toestemmend antwoord van den mag. van Roermond, in omslag 29 N° 28.

1632, 21 Julij. Brief van den bisschop Jacobus a Castro aan een burgemeester van Roermond. Dat hij den vorigen brief (zie bl. 133) aan één lid van 't collegie geschreven had geschiedde met opzet: hij meende dat niet het geheele collegie zich aan geringe belangstelling in den godsdienst schuldig maakte. Het overige had hij geschreven in toepassing op hen, die den godsdienst stellen beneden het belang van den staat. Dat hij onder-teekende *vester quondam episcopus* geschiedde uit droefheid over 't geen hij meende te zien: namelijk dat sommigen naar vrijheid hunkerden alsof zij van 't geestelijk gezag een walg hadden. Hij wil niemand in 't bijzonder bedoelen, maar verzoekt dat de leden van den magistraat bij zich zelve onderzoeken in hoeverre zij bij het treurspel tegen den bisschoppelijken stoel hebben medegewerkt.

Orig. lat. get. *Vester in Domino servus Jacobus episcopus Ruraemundensis*, in omslag 31 N° 22.

1632, 22 Julij. Jacob van Randwijk schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij op last en met voorkennis van de Staten Generaal tot serviesmeester van het garnizoen benoemd heeft Arnold Lus.

Orig. get. *Jacob v. Randwijk*, in omslag 1 N° 49.

1632, 3 Augustus. De magistraat van Roermond schrijft aan den agent Spenraedt te Brussel dat het den landvoogd behaagd heeft aan de ingezetenen van Roermond, na het overgaan dier stad, voor eenen tijd van twee jaren paspoorten te verleen om zich daarmede

in de neutrale landen zoo als ook in de landen en steden onder 's konings gehoorzaamheid staande vrij te mogen bewegen; in weerwil daarvan worden die ingezetenen echter door 's konings garnizoen verhinderd hun koren en ander gewas in de stad te brengen, zoodat zij *dieselve saecken tegens alle redenen en billicheit prijs maecken ende alsoe den schaemelen borgers den mondt sluyten*. De magistraat verzoekt hem daaromtrent een verzoekschrift tot den landvoogd te rigten, opdat de burgers *hun eigen coerengewass vrye ende ongemolesteerd* mogen inbrengen om die *lyftochte daervan te genyeten*.

Minute, in omslag 31 N° 10.

1632, 27 Augustus. De magistraat van Roermond schrijft aan de schepenen Johannes ab Aquen en jonker Horpusch dat de tegenwoordige omstandigheden vereischen dat de magistraat *einheilsaemlich bij den anderen moet sijn*, zoo als dit onlangs *in pleno consilio bij handtastinge aengeloeft is worden*; hij verzoekt beide schepenen derhalve terstond binnen de stad terug te komen.

Minute, in omslag 31 N° 5.

1632, 8 September. Peter Bossman en Johannes ab Aquen schrijven uit Maastricht aan den magistraat van Roermond dat zij bij den prins van Oranje op vermindering van garnizoen hebben aangedrongen wegens de groote armoede der burgers, maar zij hebben vernomen dat bevel gegeven was een nog grooter getal soldaten binnen Roermond te brengen; zij hebben daarop de onmogelijkheid te kennen gegeven om die soldaten van bedden te voorzien, waarop de prins ten antwoord heeft gegeven *genoich te sijn dat sij onder daeck wahren ende in plaats van bedde stroe hadden*. Voorts melden zij dat den avond te voren de stad Maastricht en het *ouermaeten sterck*

fort van Limborch gekomen is in de obediëntie der staten van de Vereenigde Provinciën door het beleid van de heeren Staectenbroeck en Pinssen.

Orig. gedagt. uit Maastricht en geteekend *Pet. Bossman, Jo. ab Aquen*, in omslag 29 N° 21.

1632, 10 September. Het hof van Gelder geeft bevel aan den magistraat van Roermond tot het doen houden van dankgebeden en het luiden der klokken in alle kerken wegens de inneming van *het sterck casteel en stad Limburgh.*

Orig. gedagt. uit Arnhem en geteekend *Dibbets*, in omslag 30 N° 13.

1632, 20 September. De zaakgelastigde van den H. Stoel te Brussel schrijft aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat, niettegenstaande het verdrag met den prins van Oranje bij de overgave der stad Roermond gesloten aangaande de vrije uitoefening van den katholieken godsdienst, de geestelijkheid aldaar bij de H. Mis en het verrigten van andere godsdienstplegtigheden niet alleen door den moedwil der kettersche soldaten belemmerd, maar ook op onbetamelijke wijze bemoeijelijkt wordt; hij verzoekt den magistraat bij den gouverneur der stad of, zoo hij zulks doelmatiger oordeelt, bij den prins van Oranje zelve spoedig aan te dringen om de bepalingen in het verdrag opgenomen naauwkeurig te doen naleven, opdat de geestelijken zonder bemoeijelijkt te worden, zonder kwelling en hindernis in vrijheid hunnen dienst kunnen verrigten; hij vertrouwt dat de magistraat deze zaak tot heil der zielen en tot bevordering van den godsdienst zooveel mogelijk zal ter harte nemen.

Orig. lat. gedagt. uit Brussel, geteekend *Fs. Archiep. Compt.*, (1) in omslag 30 N° 29.

(1) D. i. Fabius de Lagonissa, aartsbisschop van Comptan.

1632, 24 September. De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden schrijven aan den magistraat van Roermond dat zij besloten hebben aldaar een *comptoir der convoyen ende licenten* op te rigten en tot het ontvangen, de directie en het toezicht van dat middel eenige personen benoemd hebben, als: Willem ten Holter tot licent- en konvooimeester, Joachim Vlucht tot controleur, Jacques Godefroy en Adriaan Aerts Vosch tot *chercheurs*. De staten verzoeken den magistraat deze personen in hunne respectieve hoedanigheden te erkennen en hun tot de uitoefening van hunne bedieningen de behulpzame hand te verleen.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. *Corn. Musch*, in omslag 30 N° 11.

1632, 28 September. De magistraat van Stralen geeft aan dien van Roermond te kennen dat hij niet op den kwartiersdag van heden vertegenwoordigd is, daar eenige leden naar Brussel vertrokken zijn ten einde over het groote bezwaar van het garnizoen te klagen, terwijl anderen door verschillende stedelijke aangelegenheden, zoo als de herstellingen aan het stadhuis, teruggehouden werden.

Orig. in omslag 29 N° 30.

1632, 2 October. De magistraat van Roermond zendt aan dien van Maastricht afschrift van de stukken, die omtrent 27 jaren geleden aangaande de afschaffing der licenten van Urmond en Gennep gewisseld zijn; hij verzoekt tevens den magistraat van Maastricht met zijne ijverige bemoeijingen in deze zaak te willen voortgaan en belooft van zijnen kant al het noodige ter bevordering van die afschaffing te verrigten.

Minute, in omslag 30 N° 12.

1632, 11 October. De magistraat van Grave schrijft aan dien van Roermond dat de burgers van Grave steeds op alle Geldersche tolln vrijdom genoten hebben, maar thans daarin op den tol te Roermond belemmerd worden.

De magistraat van Roermond antwoordt zich niet te kunnen herinneren dat de burgers van Grave ooit vrijdom op den Roermondschen of Hansummertol bezeten hebben; dat deze tol ook geen Geldersche is maar door de stad van het graafschap Horn in leen wordt gehouden.

Orig. en minute, in omslag 30 N° 6.

1632 — 1635. Twee staten houdende opgave van verceeringen, die van 1632 tot 1635 aan den heer van Rantwijk, gouverneur van Roermond, gedaan werden.

In omslag 6 N° 5.

1632, 19 October. Don Johan Verdugo, gouverneur van Gelder, schrijft aan den magistraat van Roermond het berigt te hebben ontvangen dat aldaar eenig *huysraet ende mobilia* toebehoorende aan den rekenmeester de Rouwe en aan den auditeur Cocquiël, uit kracht van zekere brieven van het hof van Gelder en de rekenkamer te Arnhem, zijn aangehouden geworden. Alhoewel het waar is dat genoemde rekenmeester en auditeur na hun vertrek uit Roermond te Gelder *ghevaceert hebben in saecken van syne Ma.* zoo als zij dit verplicht waren aangezien de koning in die plaats te bevelen heeft, zoo vergunt toch de capitulatie van Roermond gedurende twee jaren de vrije beschikking over hunne goederen aan alle ingezetenen, die eenig ambt waargenomen hebbende de stad willen verlaten; hij verzoekt derhalve dat gemelde meubels worden teruggegeven *om de interruptie te verhoeden over het gebruyck ende genieten der effect van de paspoorten.*

die aan de ingezetenen van Roermond, uit hoofde van de vermelde capitulatie door den landvoogd verleend zijn.

Orig. gedagt. uit Gelder en get. *Don Johan Verdugo*, in omslag 31 N° 8.

1632, 21 October. De magistraat van Roermond verklaart dat de Staten Generaal der Vereenigde Provinciën in aanmerking nemende *het geheel verderff van desen jaere door de legers ende conuoyen ghecauseert*, mit oock die *grootte miserie van 't arme ende desolaet Ouerquartier*, twee maanden in den *impost* aan de stad Roermond geheel geschonken en dien van het volgende half jaar op de helft gebragt hebben, en zulks niettegenstaande in de capitulatie dier stad bepaald was dat zij op gelijken voet als de steden Nijmegen, Arnhem en Zutfen zoude bijdragen.

Minute, en een geauth. afschrift, get. *P. Bossman*, in omslag 29 N° 29.

1632, 22 October. De magistraat van Roermond antwoordt op het schrijven van Don Johan Verdugo, gouverneur van Gelder, dat alhoewel het hem niet betaamt met den gouverneur van Roermond, van Rantwyk, *te disputeren off die voorss. heeren yetwes te veel oft te weynich ergens innegedaen, oft sich tegens de capitulatie verloopen mochten hebben*, zoo heeft hij nogtans eenige leden uit zijn midden naar dien gouverneur gezonden ten einde eenig berigt van hem te bekomen; die gouverneur heeft hun geantwoord geen *interpres oft uylegger* van de capitulatie te zijn, dat dit aan den prins van Oranje voegt, en indien de rekenmeester en auditeur vermeenen zich te beklagen te hebben, zij zich tot den prins hebben te wenden, naar wiens bevelen hij zich zal gedragen.

Minute, in omslag 31 N° 9.

1632, 1 December. De magistraat van Roermond verklaart den schepen Johannes ab Aquen gemagtigd te hebben benevens een gemagtigde van den magistraat van Venlo zich naar 's Gravenhage te begeven, ten einde aldaar de bezwaren der beide steden te kennen te geven, die hun bij instructie medegedeeld zijn.

Minute, met de vermelde instructie, in omslag 29 N° 22.

1633, 30 Januarij. Het hof van Gelder schrijft aan den magistraat van Roermond dat de dag nadert waarop men in Roermond gewoon is nieuwe leden van den magistraat te verkiezen; dat de magistraat onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden goed zoude doen *int kies en ende assumieren van eenige van de gereformierde religie die van eerbaer leuen, wandel ende vreedleuich synde, de stadt respect, eer ende welstandt reconcilieren*; de magistraat zoude zich daarvoor tevens *sonderling aennemelick ende recommandabel* maken, niet alleen bij de Staten Generaal en den Prins van Oranje maar vooral bij de staten van dit vorstendom, waarvan Roermond de tweede hoofdstad is.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Luysken*, in omslag 30 N° 9.

1633, 3 Februarij. De magistraat van Roermond klaagt aan den stadhouder graaf Hendrik van den Bergh over de soldaten in garnizoen op het huis Montfort, die op eenen pachthof genaamd *Houbert* onder Linne gelegen en toebehoorende aan den schepen Gerard Puytlinck meer dan 120 eikenboomen afgehouden *ende tot brandt gebruikt hebben*.

Minute, in omslag 29 N° 27.

1633, 14 Februarij. De magistraat van Roermond antwoordt op het schrijven van het hof van Gelder dd.

30 Januarij dat *opden aenstaenden kkeurdach* slechts twee nieuwe burgemeesters zullen verkozen worden en dat op den hem medegedeelden raad om eenigen van de gereformeerde religie te verkiesen in eene vergadering van den magistraat *regardt ende goede deliberatie sal genomen worden.*

Minute, in omslag 30 N° 10.

1633, 14 Februarij. Johannes ab Aquen meldt aan den magistraat van Roermond dat *de handelinghe van den Treues noch een seer wilde saecke is en gelyckende steyt ongebonden bessemen.* Hij verzoekt zijne medeleden van den magistraat over het ontstane geschil met den gouverneur wederom *in vriendschap en correspondentie te treden*, niet omdat men de vriendschap van dien gouverneur meer dan de stedelijke privilegiën achten moet, maar alleen omdat de stad in dezen tijd niet sterk genoeg is *om de coorde soe stijff te trecken als het recht wel is vereysschende*; de stad wordt te 's Gravenhage al genoeg zwart gemaakt; men gelooft daar ligt wat tegen haar wordt aangebragt daar zij voor katholiek en koningsgezind gehouden wordt; voorts geeft hij den raad bij het kiezen van nieuwe leden voor den magistraat op de bekwaamste personen te letten.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. *Johan van Aquen*, in omslag 29 N° 23.

1633, 20 Februarij tot 15 Maart. Verschillende brieven van Johannes ab Aquen en Hendrik Darth aan den magistraat van Roermond over het doel hunner zending

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage, in omslag 29 N° 24.

1633, 15 Maart. Johannes ab Aquen schrijft aan den magistraat van Roermond dat te 's Gravenhage *vremde*

discoursen gehouden worden, zoo over het weigeren van eenen serviesmeester als over het vermeederen van den magistraat van Roermond, waarbij men die van de religie heeft voorbijgegaen; hij verdedigde echter de gedane keus en allegeert voor warachtich ende alle de werelt kennelijck de onbequaemheijt derselue die door den heer gouverneur waren gepresenteert. Voorts meldt hij dat men goede hoop heeft op eenen wapenstilstand; alhoewel er de vorige en deze week geene vergadering heeft plaats gehad van beyder syden, sijn edoch de staten generael dagelyckx opt stuck van den trefues besoiingnerende.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. Johan van Aquen, in omslag 29 N° 25.

1633, 30 Maart. Johannes ab Aquen en Hendrik Darth schrijven aan den magistraat van Roermond dat de hertog van Aerschot den 22ten van die maand naar Brabant vertrokken is; dat gedeputeerden van beide zijden evenwel vergaderingen gehouden hebben op den 24ten, 26ten en op heden voormiddag; men twijfelt niet aan eene goede uitkomst der onderhandelingen, maar het schijnt dat om de wichticheyt van de saecke en om een vast seecker werck voor te brengen alles nyet soo haest als men wel vermeynt heeft, gedaen wil sijn.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en get. Johan van Aquen, Hendrik v. Darth, in omslag 29 N° 26.

1633, April. Augustus. Twee brieven ingekomen bij de stad Roermond van het hof van Gelder bepalende het houden van vast- en bededagen.

Orig. get. J. Sluysken, in omslag 10 N° 34.

1633, 2 Mei. De magistraat van Roermond sluit eene overeenkomst met den muntmeester Jan Vossinx om ingevolge de autorisatie van het hof van Gelder dd. 11

Maart II te munten *sesse duisent marck doeyten op den voet van prouintie van Hollandt*, ieder mark tegen honderd zestien duiten gerekend en niet meer. De eene zijde van die duiten zal 't *waepen van 't gemeyne landt, wesende twee climmende leuwen*, en de andere zijde het wapen der stad Roermond vertoonen.

Verdrachsboeck, bladz. 247 v°.

1633, 31 Mei. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat der Staten Generaal dd. 20 Mei 1633 tegen het transport der goederen over de veeren op de rivier de Maas.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Sluysken*, met een gedrukt exemplaar van het plakkaat, in omslag 31 N° 46.

1633, 19 Junij. Het hof van Gelder te Arnhem hecht zijne goedkeuring aan een verdrag en een reglement op het gebruik van het bosch gelegen in het ambt Wassenberg en genaamd *mijnweg*, die tusschen Geldersche en Guliksche afgevaardigden tot stand gekomen zijn.

Geauth. afschrift, get. *A. G. van Laer*, in *Jura et privilegia* II bladz. 501.

1633, 15 Augustus. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden geeft een bevelschrift aan den ontvanger generaal Filips Doublet tot betaling aan den magistraat van Roermond eener som van 15168 pond en zes schellingen, 't pond tegen 40 grooten gerekend, wegens zes maanden logiesgeld van het garnizoen, van 1 Augustus 1632 tot 10 Februarij 1633.

Gelijkt. afschrift, in omslag 30 N° 16.

1633, 8 October. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat, uitgevaardigd op

verzoek van den heer, de schepenen en gezworenen van Elmpt, tegen het vernielen van 't bosch ende holt-houwen in 't Elmpterwalt, met bevel dit op de gewone plaatsen te doen afkondigen.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Dibbets* met het plakkaat insgelijks get. *Dibbets*, in omslag 30 N° 30.

1633, 11 December. De stadhouder Frederik Hendrik beveelt, aangezien het kwartier van Roermond wederom met het vorstendom Gelder vereenigd is, allen die leenen of gedeelten daarvan, aan dat vorstendom leenroerig, bezitten, deze binnen vier maanden te verheffen en voor zooveel noodig den eed te vernieuwen.

Gedrukt exemplaar, in omslag 5 N° 15.

1633 - 1636. Verschillende stukken handelende over de verpachting der generale middelen van de stad Roermond over de jaren 1633 - 1636.

Orig. en minuten, in omslag 30 N° 31.

1634, 9 Februarij. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden beveelt den magistraat van Roermond de burgers ernstig te vermanen om minstens voor zes maanden voorraad van meel en koren op te doen, ten einde dien te gebruiken in geval van belegering der stad.

Orig. in omslag 5 N° 9.

1634, 9 Maart. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden schrijft aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat de officieren, doortrekkende garnizoenen en konvooyen niet alleen met *logeringe maer oock met afschattinge van gelde, wytcoop ende anderssints*, de onderdanen van het platte land zeer benadeelen; weshalve hij het bevel geeft de plakaten dienaangaande nogmaals te publiceeren, opdat de arme onderdanen

van sulcke foulen mogen blyven onbelast ende buyten clachten gestelt.

Orig. gedagt. uit 's Gravenhage en geteekend *F. vrijheer van Schwartzbergh*, ter ord. *M. Huygens*, in omslag 50 N° 22.

1634, 17 Maart. De gecommiteerden van stadhouder en raden van Gelderland en Zutfen verbieden aan alle conventen of societeiten van geestelijken te Roermond andere personen in hunne gestichten te onderhouden dan die er zich thans bevinden, of de stad te verlaten, zonder voorkennis of verlof van den gouverneur of magistraat der stad.

Orig get. *Dibbets*, in omslag 5 N° 6.

1634, 30 Maart. De magistraat van Roermond schrijft aan dien van Maeseyck dat hij, uit kracht van de capitulatie bij het overgaan der stad in 1632, onlangs aan gecommiteerden der Staten Generaal van de Vereenigde Nederlanden den eed heeft moeten afleggen; dat hij daarover *van veel nijdige ende affgunstige tongen* gelasterd wordt en onder anderen door den gewezen scholtis *Mathis Puteanus*, die zich thans te Maeseyck zoude bevinden; deze persoon heeft naar Leuven en Brussel brieven geschreven, waarin hij den magistraat van Roermond *soeckt te denigreren apparentelick om voer syne calomnien een recompens te becomen, ende die borgeren deser stadt van hunne alnoch duyrende vrijheyt te doen priveren*. De magistraat zendt afschriften van die brieven van Puteanus aan den magistraat van Maeseyck met verzoek hem daarover een verhoor te doen ondergaan en zijn antwoord te willen toezenden, aangezien het den magistraat *nootsaekelijck toestuet zynen nahme ende fame van dusdanige loegenachtige calomnien te vindiceren*.

Minute, in omslag 50 N° 1.

1634, 30 Maart. De magistraat van Roermond vaardigt op bevel van het hof van Gelder een verbod uit *dat noch d'een noch d'andere van beyde religien* waar het ook zijn moge *in tauernen ofte anders* elkander zullen lasteren, *schimpen ofte schelden oft eenige woorden vuytwerpen daermede eenich onheyl ofte crackeel solde moegen ontstaen.*

Minute, in omslag 29 N° 20.

1634, 30 Maart. De Raad van State der Vereenigde Nederlanden, in aanmerking nemende dat niettegenstaande de bestaande plakkat en voornamelijk dat van het jaar 1631, *die extorsien, vexatien, fouillen ende overlaster des criechsvolcx* niet ophouden maar dagelijks meer en meer gepleegd worden, neemt ernstige maatregelen om die ongeregheden te keer te gaan.

Geauth. afschrift, get. *Conr. Schenck*, secretaris van Venlo, in omslag 31 N° 18.

1634, 8 April. De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden verbieden bij plakkaat het ontvangen en uitgeven van andere duiten dan die in de verschillende provinciën geslagen en op dit plakkaat afgebeeld zijn.

Gedrukt exempl. in omslag 31 N° 17.

1634, 27 April. De magistraat van Roermond geeft eene instructie aan den pater rector van het collegie der Jesuiten te Roermond om zich naar Brussel te begeben en ten spoedigste, minstens voor één jaar, paspoorten te bezorgen aan den magistraat en inwoners van Roermond; de rector zal zorgen dat het woord *rebellens* aangaande de Staten-Generaal niet gebezigd worde; verder zal hij doen opmerken dat zonder die paspoorten de burgers geen voet uit de poort kunnen zetten of zij

beloopen den kans door 's konings krijgsvolk gevangen of doodgeslagen te worden.

Orig. get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 5 N° 54.

1634, 5 Mei. De magistraat van Roermond geeft, bij gelegenheid dat eenige burgers eene bedevaart naar O. L. Vrouw te Scherpenheuvel ondernemen willen ten einde de *schouwelicke sieckte der peste waarmede Godt almachtich de stadt heeft heymgesocht* moge ophouden, eene verklaring af dat bij deze bedevaartgangers zich niemand bevindt die *geinfecteerd* is of uit een der *geinfecteerde huysen* afkomstig is.

Minute, in omslag 50 N° 15.

1634, 23 Mei. De magistraat van Roermond sluit eene overeenkomst met Jan Daemen en Jan Peeters van de Vorst tot het maken van drie wolfskuilen aan de Muurkens, Maasnieler en Zwartbroeker poorten der stad; zij zullen daartoe alle benoodigde materialen aanvoeren en die kuilen volgens bestek vervaardigen tegen eene vergoeding van 650 gulden Hollandsch geld voor iederen kuil.

Minute, in omslag 50 N° 19.

1634, 28 Mei. De magistraat van Roermond schrijft aan den pater rector van het collegie der Jesuiten te Roermond, die zich te Brussel bevindt, dat hij alle mogelijke middelen heeft aangewend om den secretaris Bossman, die te Gelder gevangen gehouden wordt, op vrije voeten te doen stellen; ook heeft de pater gardiaan, die daartoe naar Gelder was afgevaardigd, niets kunnen gedaan krijgen maar aldaar vernomen dat tot die vrijstelling een uitdrukkelijk bevel van den markies d'Aylona noodig was; de magistraat verzoekt den rector dit bevel bij den markies aan te vragen en tevens te willen zorgen

dat de *pasporten*, waarvan *d'expiratie vast voir de duere is*, verlengd worden.

Minute, get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 28 N° 21.

1634, 5 Junij. De magistraat van Roermond schrijft aan den heer van Dalenbroek dat hij *tot vermijdongh der schuwelicker sieckte die (Godt erbarmt) taemelick grassiert*, alle de poelen heeft doen reinigen en rigt tevens het verzoek tot hem om de stad met een goed aantal karren en paarden te hulp te komen tot verwijdering van de uit die poelen gekomen aarde en mest, *om de straeten tegens kunstigen sondach wezende deser stadt kermisse soe-veel moegelyck schoen te crygen*.

Minute, in omslag 30 N° 8.

1634, 10 Junij. De magistraat van Roermond schrijft nogmaals aan den rector der Jesuiten, die zich te Brussel bevindt, over de verlenging der paspoorten; *en in soe verre daer apparentie waere, dat sulcx, doir middel van penningen te wege sol konnen gebracht worden magtigt de magistraat hem op naam der stad duizend gulden of duizend daalders optenemen, om de selve penningen te vereeren ende te verdeylen aen alsulcke heeren ende persoenen duert hem goet duncken sal*.

Minute, get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 28 N° 22.

1634, 24 Julij. Franc. de Moncada, markies d'Aytona, luitenant gouverneur en kapitein generaal der Nederlanden, geeft een brief van sauvegarde aan de inwoners van Roermond, waarmede zij zich ongehinderd een half uur van de stad mogen verwijderen, ten einde hunne beesten te weiden en hunne granen en turf binnen te halen.

Orig. geteekend *Marquis d'Aytona*, par ordonnance *Verreyken*, in omslag 17 N° 18.

1634, 2 Augustus. Antoine Olimart, kapitein en drost te Montfort, berigt aan den magistraat van Roermond de ontvangst van zijn schrijven waarbij de sauvegarde brieven gevoegd waren, die door den markies d'Aytona aan de stad verleend zijn; hij zal zijnen soldaten bevelen die brieven te eerbiedigen en den magistraat geene redenen tot klagen te geven.

Orig. fr. gedagt. uit Montfort en get. *Antoine Olimart Cap^{ne} et drossart*, met andere brieven in eensluitenden zin van de bevelhebbers van Weert, Gulik, enz., in omslag 31 N° 15.

1634, 20 Augustus. De magistraat van Roermond geeft op het verlangen van Arnold Huyn, heer te Geleen, eene verklaring af, waaruit blijkt dat het volgende in het Overkwartier *eene ongetwijfelte coutume* is; wanneer van twee echtelieden een komt te overlijden en kinderen uit zijn huwelijk nalaat, blijft de langstlevende het vruchtgebruik van alle goederen zoo leen- als allodiale erfgoederen genieten, maar mag ze niet verkoopen, verminderen of bezwaren.

Minute, in omslag 30 N° 28.

1634, 31 Augustus. De magistraat van Roermond protesteert tegen de besluiten die te Venlo den 10^{den} Augustus 1634 door de aldaar aanwezige heeren van de ridderschap genomen zijn.

Orig. get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 6 N° 2.

1634, 14 October. Het hof van Gelder te Arnhem geeft, op verzoek van den magistraat van Roermond, vergunning aan de paters Jesuiten aldaar tot het aannemen van twee nieuwe paters, ter vervanging van een die overleden en van een ander, die door hoogen ouderdom ongeschikt geworden is.

Twee geauth. afschriften, get. *P. Bossman*, in omslag 29 N° 15.

1634, 10 November. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat tegen alle realen van Spanje, Mexico en Peru, als ook tegen de ducats van Brabant en de oorden offte vyffdeparten van ricxdalers van Dansick off Poolen, Brandenburch ende Hamburch.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Stuysken*, met een incompleeten afdruk van 't plakkaat, in omslag 30 N° 32.

1634, 5 December. Het hof van Gelder verleent octrooi aan Anna Sophia van Boetbergh tot het verkoopen van het adellijk huis en goed Wankum onder Wetten gelegen aan haren neef, den ritmeester Gerard Adriaan van Boetbergh.

Geauth. afschrift, get. *Jacob Holtappes*, in omslag 30 N° 3.

1634, 18 December. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat tegen den uitvoer der paarden.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Stuysken*, met een gedrukt exemplaar van het vermelde plakkaat, in omslag 30 N° 44.

1635, 24 Januarij. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat betreffende het verheffen der leenen in het vorstendom Gelder of het vernieuwen van den daartoe betrekkelijken eed.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Dibbets*, met twee gedrukte exemplaren van het plakkaat in omslag 30 N° 35.

1635, 23 Maart. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een reglement door de Staten

Generaal vastgesteld, ingevolge waarvan het aan de ingezetenen der Vereenigde Nederlanden veroorloofd wordt *sout, tabacq, cottoen ende allerhande waeren van coopmanschappen te haelen, vallende in seecker gedeelte van de limiten van 't Octroy der West Indische compagnie.*

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Stuysken*, met een gedrukt exemplaar van het reglement, in omslag 31 N° 1.

1635, 12 December. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat der Staten Generaal, waarbij de penningen van vier, twee, een, een halve stuiver als mede de *oortgens*, allen te Groningen geslagen, voor biljoen verklaard worden.

Orig. gedagt. uit Arnhem en geteekend *Stuysken*, in omslag 30 N° 27.

1636. Briefwisseling tusschen H. Ingelbercht, ontvanger der contributiën te Gelder, en den magistraat van Roermond over de betaling van de verschuldigde contributiën der stad en *buytelingen aldaer* aan de Spaansche Nederlanden.

Orig. en minuten in omslag 30 N° 33.

1636, 4 Junij. De bisschop Jacobus a Castro schrijft aan den magistraat van Roermond vernomen te hebben dat Willem van Helden, vikaris van het altaar van den H. Joannes, gesticht in de H. Geestkerk, die op voordragt van den magistraat daartoe benoemd is geworden, het voornemen heeft die bediening neder te leggen; daar hij niet twijfelt of er zullen vele personen de voordragt van den magistraat zoeken te verwerven, beveelt hij zekeren Joannes Coppens aan, die alle vereischten daartoe

bezit en daarenboven eene krachtige stem heeft, zoodat het koor daardoor zeer versterkt zoude worden.

Orig. lat. get. *Jacobus episcopus Ruræmundensis*, in omslag 31 N° 4.

1636, 17 Junij. De gouverneur der stad Roermond rigt een verzoekschrift tot den Raad van State der Vereenigde Nederlanden, strekkende tot het bekomen van een nieuw subsidie ter betaling van den pestmeester en de noodige geneesmiddelen, aangezien de pest op nieuw onder de soldaten van het garnizoen is uitgebroken en het subsidie van het vorige jaar ten bedrage van 4000 gulden geheel is uitgegeven.

De Raad van State antwoordt daarop dat de kommandant van Randwijk den magistraat zal vermanen tot het betalen van den pestmeester en het leveren der geneesmiddelen, waartoe de Raad nogmaals een subsidie van 300 gulden verleent.

Geauth. afschrift get. *J. van Ryckenroy*, in omslag 50 N° 7.

1637, 20 Januarij. Het hof van Gelder te Arnhem zendt exemplaren van een plakkaat waarbij aan de ingezetenen van het Overkwartier verboden wordt voortaan bij de raden van den koning van Spanje te Gelder residerende eenig regtsgeding ahangig te maken of voort te zetten, onder verbeurte van 1000 goudgulden voor iederen overtreder.

Orig. get. *Sluysken*, in omslag 4 N° 9, met een gedrukt exemplaar in omslag 50 N° 25; uitgegeven in het *Groot Geld. placcaetboeck*, deel II col. 279.

1637, 23 Februarij. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond twee plakkatzen van de

Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden , het eerste tegen de Fransche, Engelsche en Schotsche soldaten, die uit den dienst dier staten wegloopende zich in den dienst der Westindische Compagnie op zee hebben begeven , en het tweede tegen het verkoopen en nederleggen van krijgsofficiën.

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Sluysken* , met een gedrukt exemplaar van het tweede plakkaat , in omslag 50 N° 37.

1637 , 4 Julij. Het hof van Gelder schrijft aan den magistraat van Roermond dat de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden besloten hebben , niet alleen tot voldoening van de vrienden en geallieërden *maer principaelick tot steutinge van den grooten hoemoet ende openbaer gewelt van onsen onversoenlicken vijandt*, een goed leger op de been te brengen , ten einde dat onder het wijs beleid van den prins van Oranje *tot offensie van den vijandt ofte defensie van den staet* te stellen ; dat de Staten Generaal bevel gegeven hebben tot het houden van eenen dank- en bededag op 22 Julij , ten einde de onderdanen met een nederig gemoed God almagtig vurig bidden om *den persoon van syne hoocheyt voor alle perickel ende gevaer te beschermen ende hem met den geest des wysheyts, voorsigticheyts ende cloeckmoedicheyts te begaueu.*

Orig. gedagt. uit Arnhem en get. *Engelen* , in omslag 50 N° 25.

1637 , Augustus - September. Verhaal van het beleg en het stormenderhand innemen van Roermond door den kardinaal Ferdinand.

Orig. lat. 2 exemplaren elk van 12 bladzijden in omslag 41 N° 5. Uitgegeven in de Publications de la Soc. hist. et archeol. dans le duché du Limbourg, VIII bladz. 555.

1637, 3 September. Verdrag van overgave der stad Roermond aan den kardinaal infant van Spanje.

Afschrift, in omslag 1 N° 12 en in *Jura et privilegia* II bladz. 538.

1637, 7 November. Koning Filips (IV) vernieuwt, ten behoeve van de societeit Jesu te Roermond, het octrooi van koning Filips II van het jaar 1584 en dat van de aartshertogen van het jaar 1613, waardoor aan de collegiën van Jesuiten vergund wordt in plaatsen, waar geene universiteit bestaat, vaste goederen te bezitten tot een jaarlijksch inkomen van drie duizend gulden. Tevens bekrachtigt hij de gifte door Anna van Baerlo te hunnen behoeve gedaan, onder voorwaarde dat zij wegens die geschonken goederen de beden, contributiën, tienden en andere verschuldigde lasten voldoen op den voet zoo als zulks in het vorstendom Gelder van alle geestelijke goederen pleegt te geschieden.

Op den omgeslagen rand staat: *Bij den Coninck. In zynen Raede des forstendoms Gelre ende Graeffschaps Zutphen, etc. mij present (get.) N. Maen.*

Orig. perk. zegel zeer beschadigd, in doos 5 N° 39.

1637. De magistraat van Roermond, benoemd na de herovering der stad, geeft aan den stadhouder te kennen dat de afgedankte magistraat, gesteund door eenige leden van het hof van Gelder en van de rekenkamer over hunne personen en handelingen lasteringen verspreid heeft; daar zij hierdoor in hunnen goeden naam, eer en zelfs in hunnen afgelegden eed gekrenkt worden, zenden zij hem eene verdediging van hun gedrag ten einde die lasteringen daardoor te ontzenuwen.

Minute, in omslag 30 N° 36.

1637, 19 November. De kardinaal infant van Spanje maakt, ten gevolge van een klaagschrift van den magistraat van Roermond, een reglement op de huisvesting der krijgslieden.

Geauth. afschrift get. A. G. van Laer, in *Jura et privilegia* II bladz. 545. Dit reglement wordt vernieuwd in 1642. Zie aldaar bl. 612.

1637, 10 December. Jan van Ryckenroy legt wegens hoogen ouderdom in handen van den magistraat van Roermond het ambt van secretaris neder, dat hij sedert het jaar 1604 bediend heeft; dientengevolge benoemt de magistraat den raadsverwant Gossen Dulcken tot secretaris, onder voorwaarde dat hij bovengenoemden van Ryckenroy, gedurende zijn leven de vaste belooning aan het ambt verbonden zal laten genieten.

Verdrachsboeck, bladz. 255.

1638. De magistraat van Roermond geeft aan den landvoogd te kennen dat gedurende het laatste beleg der stad, waardoor zij wederom onder de gehoorzaamheid des konings gebragt werd, hare muren en poorten zeer beschadigd en gedeeltelijk vernield zijn geworden, zoodat die niet alleen herstelling maar op sommige plaatsen geheele herbouwing vereischen ten einde de burgers tegen alle aanvallen te verdedigen; daar echter dit herbouwen niet kan geschieden uit de inkomsten der stad, die gedurende deze onlusten te zware lasten heeft moeten dragen, verzoekt de magistraat dat de landvoogd, die hare armoede, ellende en vernieling gezien heeft, haar met eenige middelen tot gemeld herstel te hulp kome.

Minute, fr. in omslag 51 N° 15.

1638, 31 Maart. De magistraat van Roermond gebiedt aan de vrouwen, wier echtgenooten in vijandelijken dienst

zijn of geweest zijn *sonder daervan geene behoirlicke abolitie vercregen te hebben*, de stad binnen tweemaal 24 uren te verlaten, daar zij na het verstrijken van dien tijd *van goeden prijse sullen wesen*.

Dond. prot. deel II, bladz. 134.

1638, 23 Junij. De magistraat van Roermond geeft bevel aan alle burgers, die eenig wapen van den vijand bij zijn vertrek uit deze stad gekocht of van hem in bewaring genomen hebben, dit binnen twee maal vier en twintig uren aan den magistraat over te leveren tegen teruggave van hunne daarvoor verschoten gelden.

Orig. get. P. Bossman, in omslag 50 N° 20.

1638, 22 September. De magistraat van Venlo klaagt aan dien van Roermond over eene knevelarij, die op den weg tusschen beide steden gepleegd is door eenige vijandelijke soldaten in garnizoen te Breda, onder aanvoering van Herman Heyncamp. Hij verzoekt daarover aan den gouverneur van die stad te schrijven.

Orig. get. Arssen, in omslag 50 N° 58.

1638, 30 December. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat dd. 24 November 1638, verbiedende *dat de luyden van de doode handt, als cloosters, geestelicke, geene onruerende goederen mooghen acquireeren*.

Geauth. afschriften, get. A. G. van Laer, in Jura et privilegia II bladz. 550

1639, 14 Januarij. Ordonnantie van het hof en de rekenkamer van Gelder, houdende verlof aan de stad Roermond om koperen oortjens en duiten te munten tot eene hoeveelheid van 25 pond koper.

Afschrift, in omslag 1 N° 74.

1639, 2 Mei. Het hof van Gelder zendt een plakkaat van koning Filips dd. 30 Maart 1639, waarbij vergiffenis beloofd wordt aan *veele van het landt van Luyck*, die zich *teghens die wetthen van de neutraliteyt* in vijandelijken dienst begeven hebben, wanneer zij binnen eene maand na de dagteekening van dit plakkaat zullen weerkeeren.

Orig. get. *N. Maen*, met een afdruk van het plakkaat, in omslag 6 N° 14.

1639, 11 Mei. Het hof van Gelder zendt aan den magistraat van Roermond een plakkaat dd. 10 Maart 1639, inhoudende verbod tot invoer van Fransche en Luiksche wijnen.

Geauth. afschriften, get. *A. G. van Laer*, in *Jura et privilegia* II bladz. 555.

1639, 9 Julij. Het bureau van financiën te Brussel verleent aan de steden Roermond en Venlo octrooi tot continuatie der ligting van het superplus.

Geauth. afschrift, get. *A. G. van Laer*, in *Jura et privilegia* II bladz. 548.

1639, 31 Augustus. Ferdinand, infant van Spanje en landvoogd der Nederlanden, geeft bevel aan den magistraat van Roermond om Jacques Graus, dien hij tot sergeant majoor van de stad Roermond benoemd heeft, als zoodanig te erkennen en hem zijn ambt te laten uitoefenen.

Orig. fr. gedagt. uit Antwerpen en get. *El Card^l Infant, Verreyken*, met andere stukken daarop betrekking hebbende, in omslag 29 N° 52.

1639, 14 December. Verzoekschrift van den magistraat der stad Roermond aan het hof van Gelder om

vergunning te bekomen tot het munten van peerdtgens en stooters. Daarbij is gevoegd de autorisatie van het hof.

Afschrift in omslag 1 N° 17.

1640, 15 Mei. Johan Hompes, rentmeester van het collegie te Keulen genaamd het Roermondsche huis, legt aan provisoren van dat collegie zijne rekening over van de ontvangsten en uitgaven door hem gedaan van 1 Mei 1637 tot 1 Mei 1640. Deze rekening, sluitende met een batig saldo van 724 gulden 15¹/₂ stuiver, is door de provisoren goedgekeurd.

Orig. get. *Petr. a Kueckhoven*, deken, *J. Pollart*, *Theodorus Coix*, *Bossman*, *A. Bossman*, *Dirrick van Hyllen*, *B. van Dyck*, *Johan Hompes*, in omslag 29 N° 53.

1641, 12 Julij. De magistraat van Roermond maakt een akkoord met mr. Jan Schade, orgelmaker te Aken, aangaande het onderhoud van het orgel in de parochiale kerk, voor eene jaarlijksche som van zes rijksdaalders, waarvan de eene helft door de stad en de andere helft door de kerk zal betaald worden; genoemde orgelmaker verbindt zich eenmaal in 't jaar naar Roermond te komen om het orgel te onderzoeken en de gebreken daaraan te herstellen.

Dond. prot. deel II, bladz. 162 v°.

INVENTARIS

VAN HET

OUD ARCHIEF

DER GEMEENTE

ROERMOND.

3^e STUK.

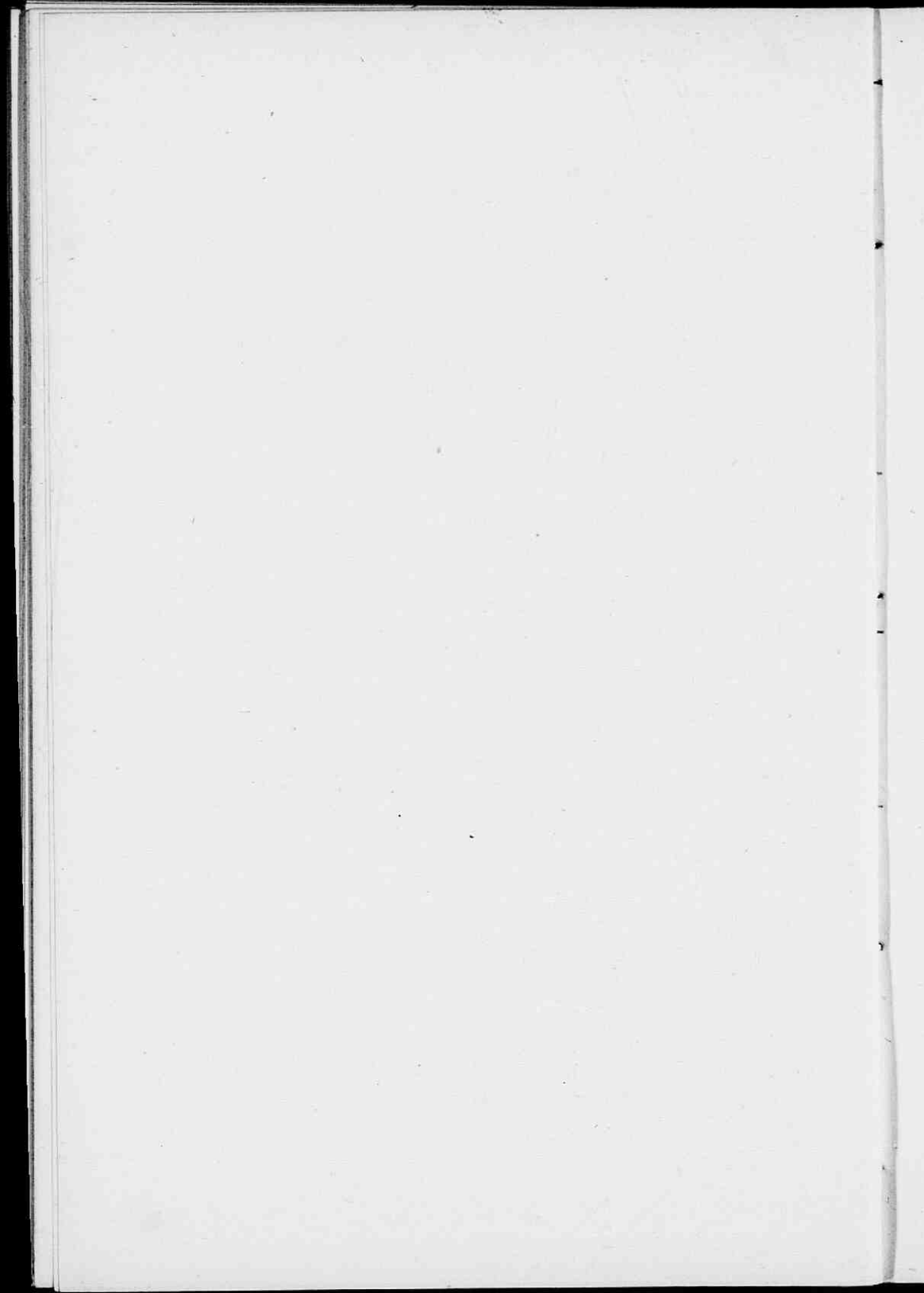
2de AFLEVERING.

**Bijlage tot het verslag van den toestand der
gemeente over het jaar 1875.**

ROERMOND.

SNELPERSDRUK VAN J. J. ROMEN.

TIJDREKENKUNDIG REGISTER.

oud-geldersch archief.

1622, 2 Mei. Plakkaat en ordonnantie des konings inhoudende het bedrag der licenten op waren, die langs de rivier de Maas vervoerd wordende te Roermond, Venlo en op 't fort te Arcen zullen ingevorderd worden, en de wijze van invordering.

Gedrukt exemplaar, in omslag 25 N° 1.

1633, 20 Mei. De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden maken eene provisioneele ordonnantie *over de comptoiren der convoyen ende licenten langs de Maze.*

Gedrukt exemplaar in omslag 25 N° 2.

1646, 4 September. De landvoogd schrijft aan den stadhouder de Ribaucourt dat de dienst van Z. M., het behoud en de verdediging dezer landen het noodzakelijk maken om het leger, dat door dezen veldtogt zeer verminderd is, met 1800 man te versterken; hij geeft hem bevel om uit het hertogdom Gelder 100 man daartoe naar Dendermonde te zenden, die hij met 2 of 3 uit ieder dorp kan ligten, of op zoodanige andere wijze bijeenbrengen als hij zal goedvinden.

Bijliggend een afschrift van het antwoord van den stadhouder, waarin hij meldt dat zulks in het hertogdom niet doenlijk is.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le marquis de Castel Rodrigo, Verreyken*, met het vermelde afschrift in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 281 en 282.

1646, 20 November. De landvoogd stelt een reglement op naar 't welk de betaling der krijgslieden, zoo te voet als te paard, op het platte land of in de steden logeerende, moet geschieden.

Geauth. afschrift, fr. get. *Schouten*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 288.

1646. 10 December. De landvoogd schrijft aan den stadhouder onderrigt te zijn van hetgeen hij onder dagteekening van 1 en 8 December ll., nopens het logeeren in het Overkwartier der troepen van den hertog van Lotharingen, aan den audiencier geschreven heeft; daar dit logeeren niet kan vermeden worden, moet de stadhouder zich zoo goed mogelijk behelpen om hiervoor te zorgen; hij zal aan de staten bevel geven om voor hun onderhoud te zorgen, volgens bijgevoegd reglement, terwijl zij alsdan het bedrag daarvan op de beden kunnen korten.

Geauth. afschrift, fr. zoo als ook van het vermelde reglement, get. *J. Schouten*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 287—289. Zie ook aldaar blad 293—301.

1647, 7 Januarij. De landvoogd zendt aan den stadhouder afschrift van een reglement, naar 't welk de regimenten, zoo infanterie als kavallerie, moeten betaald worden, en welk reglement de hertog van

Lotharingen insgelijks tot maatstaf voor de betaling zijner troepen heeft aangenomen.

Geauth. afschrift, fr. met een geauth. afschrift van het vermelde reglement, fr. beiden get. *Schouten*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 299—301.

1647, 14 Februarij. De staten van het Overkwartier besluiten den graaf van Isenborch eene dankbetuiging te doen toekomen voor *die eere, affectie ende gunst* door hem aan dit kwartier bewezen, met verzoek daarmede te willen voortgaan; te dien einde zal van Schelbergen, agent der staten, hem eene som van 600 rijksdaalders vereeren *off voor een overgulde lampett off sesse peerden voor eenen carosse*.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 84.

1647, 7 Mei. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan de Ribaucourt, stadhouder, en aan Hieronimus de Gaule, kanselier, den last opgedragen heeft om in hunne eerstkomende vergadering namens hem een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guilleaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 303.

1647, 7 Mei. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier tot het voorstellen in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier van een buitengewoon subsidie van 100000 gulden en van eene bedde van 60000 gulden; zij zullen aan de staten kenbaar maken dat alhoewel de tijdsomstandigheden, waaronder hij het ambt hem door den koning toevertrouwd aanvaardt, zeer ongunstig zijn, zijne groote liefde voor deze provinciën hem heeft doen besluiten eene lastige reis te ondernemen

om haar hulp te verleen; dat hij zorgen noch waakzaamheid, bloed noch leven zal sparen om de ellenden en rampspoeden, die haar bedroeven, te doen ophouden en haar het zoete van den vrede te doen genieten; dat de Franschen echter, door voorspoed verblind, zich tegen den vrede blijven verzetten, zoodat hij geen middel weet om dien te bekomen dan door de wapenen, gesteund en versterkt door vrijwillige en buitengewone bijdragen der onderdanen, in evenredigheid met de liefde en genegenheid, die zij den koning en het vaderland toedragen. Eindelijk zullen de stadhouder en de kanselier al het mogelijke aanwenden om de staten tot de inwilliging van de gevraagde bedragen te bewegen, opdat den landvoogd de middelen niet ontbreken om de ongeregheden door eene gestrengere regtvaardigheid te doen ophouden en den vrede door eenen geduchten oorlog te bespoedigen.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 304, 305.

1647, 17 Julij. De landvoogd geeft akte van aanneming van de op zijne aanvraag door de staten van het Overkwartier toegestane geldsommen, als: 60000 gulden tot continuatie der gewone bede, 80000 gulden voor een buitengewoon subsidie en 20000 gulden tot *redemptie van de corweyen*, die door de gouverneurs en kommandanten der steden in het kwartier ten laste der inwoners tot onderhoud van de fortificatiën der steden geëischt worden.

De landvoogd belooft aangaande de perpetuïteit der magistraten van Roermond en Venlo binnen kort een gunstig besluit te zullen nemen en op het verlangen der staten om hunne in het vorige jaar aan de

Lotharingsche troepen verschotene gelden van de bovenstaande bedragen te mogen inhouden verzoekt hij van die uitgaven eenen naauwkeurigen staat te ontvangen ten einde dan een besluit daaromtrent te nemen.

Orig. gedagt. in het leger voor Landreschies en get. *Leopold de Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 312.

1647, 10 December. De landvoogd zendt aan de staten van het Overkwartier eene lijst der regimenten, die gedurende den winter in het Overkwartier verblijven zullen en geeft hun bevel om de benoodigde gelden tot het onderhoud van die soldaten op de toegestane of nog in te willigen subsidiën voor te schieten.

Volgens deze lijst moesten in het Overkwartier en in het land van Weert verblijven de regimenten infanterie der graven van Isembourg en Ritberg en der kolonels Arias, Wolf en Alemány, acht kompagnien kavallerie en de twee Lotharingsche regimenten kavallerie; in het land van Gulik drie kompagnien kavallerie.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 307. Zie *Kwartiersrecessen*, deel X bladz. 72 v° en 73.

1648, 17 Maart. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan Dederik Schenck van Nijdeggen, heer te Blijenbeek, Aefferden en Grubbenvorst en aan Marsilius van Gelre, heer te Arcen en drost te Kessel, ten einde zich naar Brussel te begeven en aldaar aan den landvoogd te kennen te geven: *dat den gemeynen landtroep valt* en ook uit art. 52 van het traktaat van Munster zoude voortvloeyen dat het

Overkwartier tegen een equivalent door de staten der Vereenigde Provinciën aan den Koning te geven, met de overige drie kwartieren van Gelderland zoude vereenigd worden; dat de staten daaraan geen geloof kunnen hechten, eerstens omdat de vroegere vorsten van Gelder door traktaten van 1423, 1493 en 1538 beloofd en bezworen hebben geene steden, landen, enz. te zullen *eweck geven, verpanden, vercoopen of beswaeren* zonder het consent der staten; en vervolgens omdat de onderdanen van het kwartier zich steeds *naer de intentie van Sijne Ma^t gereguleert ende noyntmaels opentlick off moetwillichlick tegens Sijne Ma^t gerebelleert hebben*; en ook nu bij de zeventig jaren gedurende de bloedige oorlogen *goet ende bloet hebben opgezet* om onder de gehoorzaamheid des konings en in het genot der Roomsche religie te kunnen blijven. Eindelijk zullen zij de bemiddeling van den landvoogd inroepen om van den koning te verkrijgen dat hij *van desen armen verschulden ende vuytgeputten quartier eenen genaedichsten protecteur en beschermer* wil zijn en blijven.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, met het opgeplakte zegel der stad Roermond, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 324.

1648, 17 Maart. De staten rigten een verzoekschrift tot den landvoogd in den zin van de instructie aan hunne afgevaardigden naar Brussel gegeven.

Aan den voet daarvan antwoordt de landvoogd dat de koning zal trachten het Overkwartier te behouden en de staten door alle mogelijke middelen zal trachten te bevredigen; hij zal een afschrift van hun verzoekschrift naar 's konings gevolmagtigden te Munster zen-

den, om na hun advies daarop ontvangen te hebben zijne majesteit daarover te raadplegen.

Orig. latijn, aan den voet gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, par ord^{ce} get. *Finia*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 326, 327.

1648, 18 Maart. De staten van het Overkwartier vernomen hebbende dat Johan Hendrik van Elmpt, heer aldaar, onlangs door zijnen knecht vermoord is geworden *ende allen vasallen ende onderdaenen van desen alingen quartier* veel daaraan gelegen ligt *dat alsulcken feyt niet en blijue ongestraft*, beloven eene premie van 600 pond uit te keerēn aan de personen, die den moordenaar aan het geregt zullen overleveren.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 44.

1648, 14 April. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder de Ribaucourt en aan den kanselier Hieronimus de Gaule om in de vergadering der staten van het Overkwartier, door hem bepaald op 9 Mei e. k., namens zijne majesteit de heffing in dat kwartier aan te vragen van het klein zegel zoo als die in de Provincie Brabant reeds ingevoerd is; deze heffing moet dienen om daaruit de groote en buitengewone kosten te voldoen, die door de aanneming van het vredestraktaat met de staten der Vereenigde Nederlanden ontstaan zijn, zoo als ook om de kosten te bestrijden van eenen veldtogt tegen de Franschen, voor het geval dat zij aan dat traktaat hunne toetreding weigeren, na hun daartoe alle mogelijke offers en voorwaarden te hebben aangeboden.

Geauth. afschrift, fr. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 315, 316.

1648, 14 April. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij met tevredenheid en algemeene toejuiching den goeden uitslag zullen vernomen hebben, die ten opzichte van het sluiten van een vredes-traktaat met de staten der Vereenigde Provinciën te Munster verkregen is; daar echter de uitvoering en het genot van dat traktaat van de vervulling der punten afhangt, die door geheime neventraktaten werden vastgesteld en waaraan niet dan door groote uitgaven kan voldaan worden, zoo als blijkt uit een vertoog hem door den staatsraad en plenipotentiaris Brun overhandigd, waarvan de stadhouder en de kanselier den inhoud aan de staten zullen mededeelen; om deze middelen te bekomen heeft hij in de overige provinciën subsidiën aangevraagd, maar voor dit kwartier vraagt hij in plaats daarvan de heffing van het regt van zegel voor een tijdvak van vier jaren, zoo als dat in Brabant reeds ingevoerd is. De landvoogd twijfelt niet of de staten zullen door hunne toestemming tot de heffing van dat regt blijken geven van hunne ingenomenheid met dit traktaat; als daarvan de uitvoering door gebrek aan middelen geschorst werden zou dit nadeelige gevolgen veroorzaken.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get *Leopold de Guil-laume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 318, 319, met een afschrift van het vertoog van den staatsraad Brun, aldaar blad 320—323.

1648, 10 Mei. De staten van het Overkwartier, gezien de *qualificatie ende waepenen* van Adriaan van Botbergen te Wanckum, erkennen hem als riddermatig persoon en nemen hem dientengevolge den eed de non revelando af.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 66.

1648, 11 Mei. De staten van het Overkwartier nemen Jo. Willem van Merwick te Kessel tot riddermatig persoon aan *in consideratie van de diensten bij zijnen overleden vader gedaen* en geven bevel hem voortaan op de vergaderingen der staten te beschrijven.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X. bladz. 66 v.

1648, 11 Mei. De staten van het Overkwartier, beraadslagende over de aanvraag van subsidie voor het loopende jaar, en over de ligting van een zegelrecht gedurende den tijd van vier jaren, geven, in aanmerking nemende dat de vrede tusschen Z. M. en de geunïeerde provintiën te Munster gesloten is en onkosten daaruit ontstaan zijn, terwijl het noodig is *om die campagne tegens die Francoisen te continueren*, hunne inwilliging tot eene bede van 60000 gulden en een buitengewoon subsidie van 100000 gulden.

In betrekking tot de ligting van het klein zegel geven de staten te kennen dat zulks in het kwartier niet doenlijk is, wegens het kleine getal notarissen en het weinige gebruik dat van deze ambtenaren gemaakt wordt, *zijnde van seer ouden hercommen altoos eene usantie geweest dat partijen contrahenten hunne pacten selfs beschrijven* en door geloofwaardige getuigen doen onderteekenen; zij verzoeken derhalve bij hunne oude regten te mogen blijven, die hun door keizer Karel V zijn verleend en door zijne opvolgers bezworen geworden om ten eeuwigen dage gehandhaafd te worden, *in welken Roomschen rijk noytmaelen dusdanige zegelrechten gepractiseert cunnen worden*.

Kwartiersrecessen, deel X bladz. 67 volgg. Zie ook aldaar bladz. 70. 71.

1648, 29 Mei. De landvoogd geeft aan den stadhouder de Ribaucourt en aan den kanselier Hieronimus de Gaule eene instructie om zich uit zijn naam naar Gelder, Roermond en Venlo te begeven en aan de magistraten dier steden te kennen te geven dat de Franschen alle voorstellen tot vrede geweigerd hebben en zich gereed maken deze provinciën met eene buitengewone krijgsmagt aan te vallen; dat het tot krachtige verdediging noodzakelijk is nevens Gods hulp en het vertrouwen op de regtvaardigheid van 's koningszaak ook tot uitbreiding der legers en tot het behoorlijk onderhoud daarvan alle mogelijke middelen in 't werk te stellen; daartoe zullen zij aan de magistraten dier drie steden de ligting en het onderhoud op hunne gezamentlijke kosten aanvragen van twee kompagniën die, met de kompagniën door andere steden te ligten, een regiment zullen vormen, waarvan de landvoogd gedurende dezen veldtocht kolonel zijn zal.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad. 329, 330.

1648, 12 Junij. De stadhouder de Ribaucourt vaardigt een plakkaat uit tegen verschillende soldaten van de 5 regimenten Duitschers, die op bevel van den aartshertog Leopold naar het leger in Vlaanderen gezonden werden, en zoo als hij verneemt *hunne regimenten ende compagniën int velt hebben verlaten ende daarvan verlopen sijn*, zoodat zij thans hier en daar schuilen, *de gemeyne heerenstraeten infesteren, die goede luyden ende passanten affsetten ende spolieren*. Hij geeft aan die soldaten 't bevel binnen acht dagen na de publicatie van dit plakkaat zich bij hem of bij den kolonel Bitot, kommandant van Roermond, aan te melden om naar hunne

regimenten te worden teruggezonden, daar zij anders voor deserteurs zullen gehouden worden.

Gedrukt exemplaar, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 317.

1648, 18 Julij. Het bureau van financiën te Brussel berigt aan de staten dat het buitengewoon subsidie van 100000 gulden aangenomen is, zoodat het verzoekt, aangezien de groote behoeften van het leger dit vereischen, onmiddellijk den eersten termijn tot een bedrag van 25000 gulden te willen storten en den tweeden zoo spoedig mogelijk te laten volgen, ten einde daaruit de dringende betalingen te kunnen doen, die uit het aannemen van het vredetraktaat voortvloeijen; het bureau belooft voor de vooruit betaalde termijnen eenen redelijken interest te zullen vergoeden.

Orig. fr. get. *Coosmans*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 333.

1648, 26 Julij. Het bureau van financiën te Brussel schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het van zeer groot belang voor den dienst des konings is het traktaat met den prins van Oranje gesloten zoo spoedig mogelijk uit te voeren; dewijl daartoe echter gereede penningen noodzakelijk zijn en de landvoogd op de onmiddellijke voldoening van den tweeden termijn van het ingewilligde subsidie gerekend heeft, verzoekt het bureau van financiën dringend dezen termijn tegen vergoeding der interesten zoodra mogelijk te storten en indien dit niet spoedig genoeg kan gedaan worden eene obligatie te geven om deze betaling in den kortst mogelijken tijd te doen plaats hebben.

Orig. fr. get. *H. v. Croonendael*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 335.

1648, 27 Julij. De landvoogd geeft aan de staten van het Overkwartier akte van aanneming van eene ingewilligde bedde van 60000 gulden en van een subsidie van 100000 gulden ; hij verklaart dat door deze inwilliging *den heysch oft instantie totte lichtinghe oft impositie van den cleynen seghel sal cesserem.*

Orig. gedagt. uit het leger bij Rijssel en get. *Leopolde Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 331.

1648, 28 Julij. Het bureau van financiën te Brussel schrijft aan de staten van het Overkwartier dat sedert zijn schrijven van 26 dezer de staatsraad Hovines aan den graaf van Noyelles geschreven heeft over de groote hinderpalen, die te verwachten zijn wanneer niet onmiddellijk gevolg aan zijn schrijven gegeven wordt ; uit bijgevoegd afschrift van den brief van dien staatsraad kunnen de staten die hinderpalen vernemen om tot hun eigen welzijn en behoud daarin te voorzien. Het bureau verzoekt spoedig een besluit te nemen, dat geëvenredigd is en aan het voordeel, dat zij door den vrede bekomen hebben en aan de noodzakelijkheid om de voorwaarden en kosten te voldoen, die daardoor ontstaan zijn.

Orig. fr. get. *E. de Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 337, met het vermelde afschrift aldaar blad 338.

1648, 4 November. De landvoogd zendt aan de staten van het Overkwartier eene lijst van de regimenten soldaten, die gedurende den winter in het Overkwartier moeten onderhouden worden, en gelast hun dat onderhoud volgens bijgaande reglementen voor te schieten

en het bedrag van de toegestane of nog in te willigen beden te korten.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume*. met de vermelde lijst en reglementen, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 341—345.

1648, 6 November. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan Marselius van Gelre, heer te Arcen en drost van het ambt Kessel, Godfried van Steenen, burgemeester van Roermond en Pieter Roomer, burgemeester van Venlo, ten einde zich naar Brussel te begeven om aldaar informatiën in te winnen aangaande de te logeeren troepen gedurende den winter; voorts het onvermogen van het kwartier te kennen te geven en op de verwijdering der Lotharingsche troepen aan te dringen.

Minute, in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 74, afschrift in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 24.

1648, 19 November. De staten van het Overkwartier, in aanmerking nemende dat tengevolge van den vrede met de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden gesloten de heffing van licenten op den Rijn en op de Schelde opgeheven is, besluiten op gemeene landskosten insgelijks de opheffing te verkrijgen der licenten, die in het land van Gulik en op de rivier de Maas geheven worden.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 77.

1648, 14 December. De landvoogd rigt een schrijven aan den stadhouder over het onderhoud der regimenten in het Overkwartier; van de twee regimenten van den hertog, die zich in het graafschap Horn gelegerd hebben, behoeft hij zich niets aan te trekken, maar wanneer de soldaten daartoe behoorende zich veroorloven 's konings

landen af te loopen en die te plunderen zal hij hen doen vatten en naar verdiensten doen straffen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 347.

1648, 20 December. De staten van het Overkwartier maken eene regeling met den graaf de Ligueville aangaande de fouragiën en placquillen, die zij ten behoeve van het regiment van den graaf zullen moeten leveren.

Geauth. afschrift, get. *P. Bossman*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 351.

1648, 22 December. De staten van het Overkwartier nemen het besluit tot heffing van een algemeen hoofdgeld in het kwartier, ten einde daardoor *mette minste lesie van de onderdaenen* tot de middelen te geraken waarmede de fouragiën en placquillen voor *de onverwachte en beswaerlijcke inquantieringe van de volkeren van sijne ma' ende andere van syne hooch' van Lorraine* noodich kunnen bestreden worden; zij bepalen voorts hoeveel ieder persoon, hetzij geestelijk of wereldlijk, daaraan moet bijdragen.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI, blad 354.

1648, 22 December. De staten van het Overkwartier, in aanmerking nemende de zware inlegering van krijgsvolk, waardoor *het vuyterste verderff ende ruine soo van steden als van den platten lande niet en can verhoedet ofte voorgebouwet worden als met prompte middelen van gelde*, besluiten tot de invordering van een hoofdgeld op het platte land van het kwartier.

Het bedrag van dit hoofdgeld zal zijn: voor iederen pastoor een rijksdaalder, voor de kapellaans een halve; de adellijke personen elk $1\frac{1}{2}$ rijksdaalder; de officieren, schepenen, halflieden en andere huislieden, op hunne

eigene goederen wonende , eenen pattacon ; de kleine akkerlieden (*koeteren*), daghuurders, knechten en meiden, boven de tien pattacons in 't jaar verdienende, een halven pattacon ; alle vrouwen betalen *gelijk hunne mans ende die weduwen gelijk de vrouwen* ; de kinderen boven 12 jaren een halven pattacon, de jongeren zijn vrij.

Kwartiersrecessen, deel X bladz. 78—80.

1648, 26 December. De staten van het Overkwartier geven aan het hof van Gelder te kennen dat zij, om hunnen ijver te toonen in het opbrengen der penningen benoodigd tot het onderhoud der troepen, het besluit genomen hebben een algemeen hoofdgeld te heffen over de ingezetenen van het kwartier, waartoe zij 's hofs bekrachtiging verzoeken.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, in margine get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 353.

1648, 26 December. Het hof van Gelder, in aanmerking nemende *de vuyterste ende hoogste noodt, daer inne dit quartier ouermitz den overlast van sijne ma^{te} ende die Lorrainsche trouppen sich bevindt*, verleent zijne goedkeuring aan het ontwerp op de invordering van een hoofdgeld, door de staten van het Overkwartier vastgesteld.

Afschrift in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 80.

1649, 7 Februarij. De staten van het Overkwartier in aanmerking nemende dat het algemeene hoofdgeld niet heeft opgebracht hetgeen men daarvan had verwacht, en daar de nood vereischt dat onmiddellijk nog een bedrag van 100000 gulden gevonden worde om in de kosten van de tegenwoordige *inquantieringe van de Lothringsche, Lamboysche ende Coninxsche soldaten* te

voorzien, besluiten het vermelde bedrag volgens de oude wijze over het kwartier om te slaan.

In margine geeft het hof van Gelder daartoe zijne toestemming.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, in margine get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 359, 360. Zie ook *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 81—83.

1649, 11 Februarij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat de dienst des konings vordert om de krijgslieden in het kwartier aanwezig onmiddelijk te doen oprukken en geeft bevel hen behalve het verschuldigde voor eene maand vooruit van placquillen en fouragiën te voorzien; hij vertrouwt dat de staten aan zijn bevel zullen gehoorzamen, daar zulks tot het welzijn en de rust der onderdanen moet strekken, vermits daaruit volgens alle waarschijnlijkheid binnen kort de vrede zal tot stand komen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VI blad 363.

1649, Maart. Verschillende stukken betreffende een schrijven door den vicaris generaal en de geestelijkheid van het diocees van Roermond aan den landvoogd overhandigd, waarin geklaagd wordt over de ongelijke verdeling der over het kwartier omgeslagene gewone en buitengewone lasten, en de schade, die de geestelijkheid daardoor belooft.

Afschrift in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 6—20.

1649, 14 Maart. De landvoogd geeft in naam des konings bevel aan den stadhouder de Ribaucourt om de officieren en soldaten van het regiment van den kolonel Michiel van der Waerten, die in de stad Gulik

gebleven zijn, zoo als ook de recruten, die zij achter-eenvolgens zullen ontvangen, te voorzien van de noodzakelijke fouragiën uit het magazijn aldaar.

Orig. fr. gedagt. uit Valenciennes en get. *Leopolde Guillaume*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 34.

1649, 16 Maart. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de personen, wier landerijen vroeger in de fortificatiën van Gelder en in het nieuwe kanaal gevallen zijn, tot dusverre geene schadeloosstelling hebben kunnen bekomen, aangezien daartoe geene middelen voorhanden waren; daar echter met den tegenwoordigen vrede een omkeer in de zaken zal plaats grijpen verzoekt hij de staten door eene verhooging der bedde die schadeloosstelling mogelijk te maken.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, De Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 30.

1649, 5 April. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier door den hertog van Lotharingen onderrigt te zijn dat zijn bevel tot het onderhoud der troepen, die van dezen hertog nog in het kwartier gebleven zijn, tot dusverre niet opgevolgd is geworden; hij beveelt nogmaals in naam des konings aan de troepen, die zich nog in het land van Gelder bevinden, logies, placquillen en fouragiën te verstrekken en aan de overige, die reeds te velde getrokken zijn, de placquillen uit te betalen voor de maanden, die tot het winterkwartier gerekend worden; hij verlangt dat dit alles zal geschieden tot volle tevredenheid van genoemden hertog.

Orig. fr. gedagt. uit het kamp van Vaudecourt en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 38.

1649, 21 Mei. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij tot dusverre de placquillen over de maanden Maart en April aan de troepen van den hertog van Lotharingen verschuldigd nog niet voldaan hebben en zij aan die troepen ook geene hulp verleenden gedurende hun verblijf in Frankrijk, waardoor die veel geleden hebben; hij verzoekt daaraan alsnog gevolg te geven, en mogten de staten moeilijkheden daarin ondervinden alsdan ten minste het bedrag voor ééne maand te voldoen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 61.

1649, 30 Julij. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier om in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 16 Augustus het voorstel te doen van eene bede en een buitengewoon subsidie, elk tot een bedrag van 100000 gulden. Bij een schrijven van 9 Augustus daarna berigt de landvoogd aan bovengenoemde personen dat in zijn eerste schrijven aangaande de aan te vragen bedragen een abuis heeft plaats gegrepen, zoodat die brief moet gewijzigd worden en de bede tot een bedrag van 60000 en het subsidie tot een bedrag van 160000 gulden dient te worden aangevraagd.

Twee afschriften, fr. get. *J. de Gaule*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 52.

1649, 30 Julij. De landvoogd geeft kennis aan de staten van het Overkwartier dat hij den stadhouder en den kanselier den last heeft opgedragen om in de vergadering dier staten, die hij op 16 Augustus bepaald heeft, eene bede aan te vragen.

Orig. fr. gedagt. uit Bouchain, en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 48.

1649, 18 Augustus. De staten van het Overkwartier geven hunne toestemming tot eene bede van 60000 gulden en een subsidie van 100000 gulden onder uitdrukkelijk voorbehoud dat, ingevolge belofte van den landvoogd bij zijne brieven van 10 December 1647 en 4 November 1648, deze bedragen zullen gebruikt worden tot terugbetaling der penningen, die door het kwartier werden voorgesloten tot betaling van de placquillen en fouragiën der regimenten, die in het kwartier overwinterd hebben, en dat het overschot dier gelden tot *gelycke betaeling van den aenstaenden winterquartieringe* zal worden aangewend.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X blad. 90.

1649, 18 Augustus. De staten van het Overkwartier vernieuwen hun provisioneel reglement op den koers der munten van 20 Aug. 1645, ten einde daardoor *woecker tot verdieringhe van allen coopmanschappen daeruyt spruytende te breken ende des ghemeynen mans heyne-lycke schaeden voor te komen.*

Gedrukt exemplaar, ter ordie van de staten get. *Goss. Dulcken*, in omslag 21 N° 31. Zie ook hierover in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 64 en 65.

1649, 20 Augustus. De staten van het Overkwartier benoemen Adriaan van en tot Hoensbroek, erfmaarschalk van het vorstendom, drost der stad en ambt Gelder, Arnold van Boeckholt, Johan Spee, licentiaat in de regten en schepen van Roermond en Pieter Roomer, burgemeester en schepen van Venlo, om zich ten spoedigste naar Brussel, Doornik of elders, alwaar de landvoogd kan worden aangetroffen, te begeven, ten einde hem in kennis te stellen met de inwilliging eener bede van 60000 gulden en van een buitenge-

woon subsidie van 100000 gulden en op de aanneming dier sommen aan te dringen; voorts zullen zij hem te kennen geven het onvermogen en de *t' achterheyt van schulden*, waarin het kwartier door de inlegering van regimenten zoo te voet als te paard in de jaren 1647 en 1648 geraakt is, zoo dat het *onmoegelyck is om daerinne te continueeren ende indien daerinne geen vertroostinge en verlichtinge gewonnen kan worden, voor den aenstaenden winter d'arme ondersaeten van mismoet ende miserie verloopen ende huys ende hoff verlaeten sullen moeten.*

Minute, in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 93—98, afschrift in *Doleantiën en orders*, deel VII, blad 79.

1649, 7 October. Het hof van Gelder vaardigt een plakkaat uit, waarbij aan de bezitters van waarden, zanden of eilanden, die zich in de rivier de Maas in het vorstendom Gelder gevormd hebben, eenen laatsten termijn van 14 dagen gesteld wordt ten einde daarvan hunne titels of bescheiden van eigendom op de griffie van het hof te vertoonen; als na afloop van dezen termijn aan dat vertoonen geen gevolg is gegeven zullen die waarden, enz. aan den koning vervallen.

Gedrukt exemplaar, ter ordonnantie van 't hof get. N. Maen en voorzien van het zegel, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 63.

1649, 13 November. De landvoogd zendt aan de staten van het Overkwartier eene lijst van het krijgsvolk door hem aangewezen om den winter in het kwartier door te brengen; hij beveelt tevens de penningen tot hun onderhoud voor te schieten en op de ingewilligde of nog toe te stane beden te korten.

Deze lijst bevat de vijf regimenten infanterie van den graaf van Isembourg, van den graaf van Ritberg,

van de kolonels Donato Allemany, Octavio Guasco en Plettenberg, zoo als ook de vrije kompagniën, die gewoonlijk in het kwartier zijn; voorts de vier regimenten kavallerie van den sergeant majoor Savary, van den kolonel Doucquel, de dragonders van den kolonel Andermont en het regiment van den kolonel Momael.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, met een afschr. der vermelde lijst, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 57 en 58

1649, 15 November. De landvoogd geeft bevel aan de staten van het Overkwartier een voorschot van 10000 gulden in handen van den bode te stellen, die door den pagador generaal van 's konings leger naar het hertogdom Gelder zal worden gezonden; deze som moet dienen tot het verschaffen van soldatenbrood aan de garnizoenen van dat hertogdom en de landvoogd zal die terugzenden zoodra de uit Spanje verwacht wordende gelden zullen zijn aangekomen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 67.

1649, 19 November. De landvoogd rigt een tweeden brief tot de staten van het Overkwartier, waarin hij het verzoek tot het voorschieten eener som van 10000 gulden herhaalt en dringend vraagt daaraan onmiddellijk gevolg te geven.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 69.

1649, 29 November. Het hof van Gelder hecht zijne goedkeuring aan de invoering van een hoofdgeld, waartoe de staten van het Overkwartier besloten

hebben omdat de ingewilligde bedde van 60000 gulden en het subsidie van 100000 gulden niet toereikend bevonden zijn geworden tot onderhoud van het thans in het kwartier zich bevindende krijgsvolk en *dyenshalffen om meerdere inconuenienten in de steden ende platten lande voor te commen.*

Orig. get. *P. Bossman*, in margine get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 71.

1649, 6 December. De landvoogd beveelt ingevolge een klaagschrift der staten van het Overkwartier aan den stadhouder de Ribaucourt te zorgen dat de oversten der kolonels der in het Overkwartier aanwezige krijgslieden maatregelen nemen om hunne officieren en soldaten te beletten zich uit hunne garnizoensplaatsen te verwijderen en den armen inwoners van het platte land overlast aan te doen; hij magtigt hem de overtreders in hunne bedieningen te schorsen.

Geauth. afschrift, fr. get. *P. Bossman*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 81; met een afschrift van het vermelde klaagschrift, aldaar blad 83.

1650, 29 Januarij. De landvoogd neemt, ten gevolge van een klaagschrift hem door de staten van het Overkwartier toegezonden het volgende besluit: hij zal zorgen dat de privilegiën van het kwartier, voor zoo veel die tot dusverre in gebruik geweest zijn, gehandhaafd worden; aangaande de perpetuïteit der magistraten van Roermond en Venlo kan hij nog geen besluit nemen maar verleent de magtiging aan de staten om deze zaak voor den geheimen raad te vervolgen; hij schorst echter de verkiezing gedurende een jaar en behoudt zich voor om de burgemeesters en eerste schepenen in beide steden te vernieuwen,

hetzij uit den magistraat of daarbuiten; hij zal zorg dragen dat de opbrengst van de tollèn en licentèn in het kwartier zooveel mogelijk ten behoeve van dat kwartier worden aangewend; het is zijn vaste wil dat de oude gewoonten en gebruiken van het hof worden nagekomen zonder nieuwigheden in te voeren en zal op het verlangen der staten en tot nader bevel het gouvernement van Stralen opheffen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldé Guillaume, le Comte*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 87—91.

1650, 31 Maart. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het weldra tijd wordt om het krijgsvolk zich in het kwartier bevindende te velde te doen trekken; dat zulks echter niet zonder eenige ondersteuning kan geschieden, en hij derhalve den staten verzoekt onmiddellijk aan alle regimenten eene maand placquillen te doen uitbetalen opdat de dienst des konings geene vertraging ondervinde.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldé Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII, blad 105.

1650, 5 April. De staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat in plaats van eene vermindering van lasten voor het arme kwartier te bekomen, thans nog gevraagd wordt eene maand placquillen aan alle regimenten uit te betalen; de staten moeten met tranen in de oogen den landvoogd berigten dat deze vordering niet ten uitvoer gelegd kan worden en verzoeken hem iemand af te vaardigen, die zich van de onmogelijkheid daarvan kan overtuigen; zij verzekeren tevens dat wanneer met dergelijke vorderingen voortgegaan wordt zij genoodzaakt zijn het

bestuur neder te leggen en de zaken der provincie tot de hoogste verwarring te laten komen.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, Deel VII blad 111.

1650, 19 Junij. - De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den heer de Ribaucourt, stadhouder, en Hieronimus de Gaule, kanselier, den last heeft opgedragen om in de eerstkomende vergadering dier staten van zijnentwege een voorstel te doën.

De landvoogd vertrouwt dat de staten eene goede resolutie op dit voorstel zullen uitbrengen; hij verwacht dit van hunnen bekenden ijver en liefde voor 's konings belangen en is ook overtuigd dat zij met de tegenwoordige behoeften bekend zijn en weten dat dit voorstel tot hunne eigene welvaart en behoud geschiedt.

Orig. fr. gedagt. uit het leger te Valenciennes en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 147.

1650, 19 Junij. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier aangaande het voorstel dat zij namens hem in de vergadering der staten van het Overkwartier doen zullen. Ten gevolge van deze instructie zullen zij aan die staten de middelen voorstellen, die in eene bijliggende memorie vervat zijn, en hun melden dat zij door de aanneming daarvan eene gewigtige dienst aan den koning zullen bewijzen; dat het in deze tijdsomstandigheden volstrekt noodzakelijk is alle mogelijke middelen op te sporen om zich geld te verschaffen ten einde het leger te onderhouden en den Franschen vijand niet alleen uit de plaatsen, die hij nog bezet

houdt, te verdrijven maar ook verder in Frankrijk door te dringen en hem tot den vrede te noodzaken, die door deze landstreken zoo vurig wordt gewenscht ; dat ook een gedeelte dezer middelen zal moeten aangewend worden tot het dekken der onkosten ontstaan door den vrede, die tussehen den koning en de Republiek der Vereenigde Provinciën tot stand gekomen is, als ook om de verschillende personen genoeg te verschaffen, die bij dit vredestraktaat belang hebben.

In de bijliggende memorie werd voorgesteld dat de voornaamste steden hun krediet zouden verleenen tot het opnemen van eene som gelds, waartegen haar de volgende in te voeren middelen zouden verpand worden behalve de koninklijke domeinen en beden, elk in zijn district, zoude haar een octrooi verleend worden : tot het ontvangen van den 40sten penning op alle erfenissen die aan de zijlinie vervallen en den 20sten penning op de schenkingen onder de levenden en de legaten aan personen, die niet in regte lijn afstammen; daarenboven zoude een octrooi verleend worden in de steden waar zulks nog niet is ingevoerd, tot de heffing van een zegelregt op het papier, enz.

Orig. fr. gedagteekend uit het leger te Valenciennes en geteekend *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 148. Zie de memorie aldaar, blad 159.

1650, 20 Junij. De stadhouder berigt aan de staten van het Overkwartier de ontvangst van hun schrijven van 18 Junij ll. en meldt dat hij den landvoogd kennis gegeven heeft van het gevangennemen van twee burgers door de Fransche troepen, in het land van Aken; hij weet geen beter middel om deze gevangenen spoedig terug te krijgen dan dat de staten eenige

partijgangers tegen de Franschen uitzenden ; de bewoners van het platte land hebben immers de wapenen in handen en kunnen zich daarmede tegen alle troepen verdedigen, die geen paspoort van den landvoogd of van den stadhouder kunnen vertoonen ; zij zijn derhalve bij magte de voorbijtrekkende soldaten aan te vallen en gevangen te nemen. Hij berigt voorts dat de troepen van de Haccourt geld en bevel tot vertrek ontvangen hebben ; aangaande het vertrek der Duitsche troepen , die zich op het platte land bevinden, heeft hij reeds twee malen aan den landvoogd geschreven en zal heden nogmaals daarop aandringen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Ribaucourt* , in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 151.

1650, 27 Junij. De stadhouder schrijft aan de Haen, raad in het hof van Gelder, dat hij niet spoedig genoeg naar het kwartier kan komen om zich van de hem opgedragen taak te kwijten ; hij zendt hem derhalve de stukken betreffende het voorstel aan de staten van het Overkwartier gedaan en verzoekt hem die aan den kanselier te overhandigen. Mogt de kanselier echter door zijnen gezondheidstoestand verhinderd zijn dit voorstel in persoon te doen, dan kan hij hem den last daartoe geven, zoo als de stadhouder dit reeds bij voorbaat doet.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Ribaucourt* , in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 153.

1650, 30 Junij. De magistraat van Roermond beschrijft op last van den landvoogd eene vergadering der staten van het Overkwartier op den 5^{den} Julij e. k.

Minute in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 157.

1650, 6 Julij. De staten van het Overkwartier zenden een bezwaarschrift aan den landvoogd tegen de voor-

gestelde belasting van den 40^{en} en 20^{en} penning, even als tegen die op het zegel, en verzoeken daarvan ver-
schoond te mogen blijven.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 161.

1650, 6 Julij. De staten van het Overkwartier zenden aan den stadhouder een afschrift van het voorgaande schrijven, geven hem te kennen dat de voorgestelde belastingen met den inhoud hunner privilegiën strijdig zijn en verzoeken zijne medewerking, opdat zij *boven deses landts oude rechten ende gerechtigheden met dusdanige impositiën niet beswaert worden*.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 163.

1650, 7 Julij. De landvoogd schrijft aan den stadhouder dat het leger in de laatste dagen veel geleden heeft door gebrek aan levensmiddelen, waardoor hij belet werd in het vijandelijke land met hetzelfde gevolg binnen te dringen als hij begonnen was; daar dit gebrek is toe te schrijven aan het kleine getal wagens, waarover hij beschikken kan, gelast hij den stadhouder bij de staten van het Overkwartier 35 wagens aan te vragen, die gedurende den veldtocht tot zijne beschikking zullen blijven. Hij hoopt dat de staten bij deze gelegenheid een nieuw bewijs van hunnen ijver zullen geven en hij kan hun de verzekering geven dat hij deze dienst zal beschouwen als de grootste, die zij aan Z. M. kunnen bewijzen.

Bij een schrijven onder dezelfde dagteekening geeft de landvoogd bericht aan de staten dat hij den stadhouder met het doen van dit voorstel belast heeft.

Afschrift, fr. en orig. fr. gedagt. uit Landreschies en get. *Leopold de Guillaume, Colbrand*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 165 en 171.

1650, 14 Julij. De stadhouder schrijft aan de staten van het Overkwartier vernomen te hebben dat een getal van 50 à 60 kavalleristen van het regiment van den kolonel Kinsky op weg naar het Overkwartier zijn en weldra door het overschot van dat regiment zullen gevolgd worden; hij verzoekt hun die troepen in de vijf volgende landstrekken te logeeren, als: in de drostambten van Gelder, Kriekenbeek, Kessel en Montfort en op de »buitingen» van Weert, Nederweert en Wessem.

Deze last komt onverwacht en hij geeft derhalve den raad iemand naar den landvoogd af te vaardigen ten einde daarvan verschoond te worden; hij wil daartoe zijne ondersteuning schenken, want alleen mag hij geen pogingen daartoe in het werk stellen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Ribaucourt*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 169.

1650, 17 Julij. De staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat het gedane voorstel om 35 wagens naar het leger te zenden een al te groote last voor het kwartier is, waaraan het onmogelijk voldoen kan; daar zij evenwel de noodzakelijkheid begrijpen om de vijandelijke magt te keer te gaan en zoo doende tot eenen bestendigen vrede te geraken, die voor deze landen zoo wenschelijk is, hebben zij om hunnen ijver tot de dienst van Z. M. te toonen, in plaats van die wagens een bedrag van 10500 gulden ingewilligd, waarmede zij hopen dat, met het oog op den verarmden toestand van het kwartier, genoeg zal genomen worden.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 173.

1650, 5 October. Op het verzoek van Reinier van Gelder om wegens zijn huis te Bree in het land van Kessel als riddermatig persoon te worden erkend, geven

de staten van het Overkwartier bevel hem in het ridderboek op te teekenen en voortaan tot de vergaderingen te beschrijven.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 125 v°.

1651. Eene menigte stukken inhoudende de opgave der magistraten van alle steden en plaatsen van het Overkwartier welke lasten iedere plaats afzonderlijk heeft moeten dragen ten gevolge van de inkwartiering van het krijgsvolk gedurende de winters van 1646 tot en met 1650.

Orig. in omslag 24.

1657, 30 Augustus. De gedeputeerden der steden van het Overkwartier protesteeren tegen een besluit van de ridderschap, waarbij een buitengewoon subsidie van 60000 gulden toegestaan wordt ten einde daardoor van den landvoogd te verkrijgen dat het ambt van kanselier steeds aan een lid van die ridderschap wordt opgedragen.

Geauth. afschrift, get. *M. Joris*, in omslag 21 N° 10.

1662. Beknopte staat der penningen, die sedert het jaar 1644 tot en met 1662 over het Overkwartier omgeslagen zijn geworden.

Orig. fr. in omslag 21 N° 11.

TIJDREKENKUNDIG REGISTER.

OUD-ROERMONDSCH ARCHIEF.

1220. *Anno Domini M. CC. XX.* Engelbert, aartsbisschop van Keulen, verleent, bij gelegenheid dat hij de kerk van het Cistercienser convent te Roermond inwijdt, eenen aflat van 40 dagen aan alle personen, die uit andere parochiën deze kerk op het jaarfeest harer inwijding zullen bezoeken.

Afschr. lat. in *Cartularium* (1) I. N° 34.

1220. *Actum Aquis anno dominice incarnationis M. CC. XX. feliciter, amen.* Sibodo, proost, Gerardus, deken, en het geheele kapittel der kerk van den H. Adalbertus te Aken verkoopen aan het Munster klooster te Roermond 18 bunders akkerland gelegen te Herten met drie huizen, onder voorwaarde dat het convent jaarlijks op het feest van den H. Martinus aan bovengenoemden proost en kerk zal voldoen twintig Luiksche scheelingen,

(1) Het *Cartularium* afkomstig van het Cistercienser convent van Roermond bestaat uit twee deelen; al de daarin voorkomende stukken zijn in dezen inventaris opgenomen en korthedshalve hebben wij die als zich bevindende in *Cartularium* I of II aangeduid.

drie malder haver, zes kapoenen en bij het overlijden van den man of de vrouw het beste paard, en indien dit niet aanwezig is de beste koe; dit laatste voor het regt van keurmede; getuigen van dezen verkoop waren: *Gisilbertus, prepositus de Heinsberg, Johannes de Linne, Sibodo Aquensis canonicus, Heidenricus de Tonebarg, Theodericus Rumbolo et alij quam plures.*

Afschr. lat. in *Cartularium I.* N° 16.

1220, 10 December. *Datum Laterani III Idus Decembris pontificatus nostri anno quinto.* Paus Honorius III neemt het Cistercienser klooster te Roermond met zijne bezittingen, in het bijzonder de kerk van Rode, in zijne bescherming.

Afschr. lat. in *Cartularium I.* N° 9.

1221, 9 Februarij. *Datum Laterani V Idus Februarij, pontificatus nostri anno quinto.* Paus Honorius III neemt het Cistercienser klooster te Roermond in zijne bescherming, in het bijzonder 40 aren aldaar met den hof te Herten en de eigendommen te Stevensweert en Bettenrode gelegen.

Afschr. lat. in *Cartularium I.* N° 13.

1221, 2 April. *Datum Laterani III° Nonis Aprilis, pontificatus nostri anno quinto.* Paus Honorius III neemt het Cistercienser klooster te Roermond met zijne bezittingen, in het bijzonder het patronaatregt der kerken van Gelder (1) en Wetten, in zijne bescherming.

Afschr. lat. in *Cartularium I.* N° 8.

1222, Maart. *Actum anno dominice incarnationis M^o CC^o vicesimo secundo, mense Martio.* Pieter, abt van

(1) Hier en overal, waar van de kerken van Gelder gesproken wordt, moet men daaronder verstaan Nieuwkerk en Aldekerk.

St Remigius te Reims, verkoopt voor eene som van 150 Keulsche marken aan Richardis, abdis, en het convent van O. L. Vr. te Roermond, den hof te Hertem met alle zijne toebehooren, met uitzondering van de regten, die de voogd van dien hof daarop mogt bezitten.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 11.

1222, Maart. *Actum anno incarnationis dominice M^o CC^o vicesimo secundo mense Martio*. Dirk, heer van Heinsberg en voogd van Meerssen, bevestigt in zijne hoedanigheid van oppersten voogd van den hof te Hertem den verkoop van den hof, zooals die door den abt van Reims aan de abdis en het convent van O. L. Vr. te Roermond gedaan werd.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 14.

1222, 31 October. *Datum Laterani II Kl. Nouembr. pontificatus nostri anno septimo*. Paus Honorius III hecht zijne goedkeuring aan de overeenkomst, die tusschen het Cistercienser convent te Roermond en de rectoren der kerken van Gelder, Rode en Wetten over de inkomsten van die kerken tot stand gekomen is.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 10.

1222, 25 November. *Datum Laterani VII Kl. Decembris pontificatus nostri anno septimo*. Paus Honorius III verleent aan de Cistercienser orde het privilegie dat de legaten van den apostolischen stoel van de kloosters van die orde geene geldelijke offers mogen vergen, en dat zij bij het bezoeken daarvan zonder vleesch te eten met de gewone spijzen genoeg moeten nemen.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 25.

1222, 25 November. *Datum Laterani VII Kl. Decembr. pontificatus nostri anno VII°*. Paus Honorius III verleent

aan de Cistercienser orde het privilegie dat de legaten, zonder zijnen uitdrukkelijken last, geene besluiten van excommunicatie op de kloosterlingen mogen uitspreken en geen interdict op de kloosters van die orde ten uitvoer mogen leggen.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 26.

1222, 25 November. *Datum Laterani VII Kl. Decembr. pontificatus nostri anno VII.* Paus Honorius III geeft uitbreiding aan de privilegiën der kloosters van de Cistercienser orde in betrekking tot de tienden.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 27.

1222, 1 December. *Datum Laterani Kl. Decemb. pontificatus nostri anno septimo.* Paus Honorius III spoort de aartsbisschoppen, bisschoppen en overige prelaten aan tot het onderhouden en handhaven der privilegiën, die aan de leden van de Cistercienser orde verleend werden.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 28.

1223. *Facta sunt hec in Woldinkem anno M. CC. XX. III.* Richardis, abdis van Roermond, verklaart dat Dirk van Altena zijn eigendom in den hof van Host, door Reinart van Hees in leen gehouden, aan het Cistercienser convent van Roermond heeft afgestaan. De abdis verklaart verder dat het convent voor de kleine tienden, waarvan het vrijdom bezit, jaarlijks aan de kapel van Maarhees eenen *vierdonck* zal voldoen.

Getuigen van deze verklaring waren Th., abt van Bern, Gerard, graaf van Gelre, Dirck, graaf van Kleef en Florens, graaf in Holland.

Afschrift lat. in *Cartularium I*, N° 20; een id. in *Cartularium II* en eene vertaling aldaar in het Nederd. blad. 9.

1223, 23 Januarij. *Datum Laterani X Kl. Febr. pontificatus nostri anno septimo.* Paus Honorius III gelast den aartsbisschop van Keulen en zijne suffraganen om van de onregtmatige bezitters van goederen van het Munsterklooster te Roermond de leeken te excommuniceren, de geestelijken in hunne bediening te schorsen en de *villæ* waar die goederen zijn onder interdict te leggen.

Afschr. lat. in *Cartularium I* N° 29.

1223, 28 Januarij. *Datum Laterani per manum Guidonis capellani domini pape, V° Kl. Februarij, indictione XII incarnationis dominice anno M. CC. XXIII, pontificatus vero domini Honorij pape tercij, anno septimo.* Paus Honorius III neemt het Munsterklooster te Roermond in zijne bescherming; bevestigt zijne bezittingen te Roermond, Herten, Dulken, Werden, Betenrode en Wetten; regelt het opnemen van conversen en het ontslag van professen, staat toe stille dienst te vieren wanneer het land onder interdict ligt; maakt bepalingen omtrent de H. Olie, het wijden van altaren, plaatsen en personen en verbiedt misdaden binnen de grenzen van het klooster te bedrijven.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 1.

1223, 27 Februarij. *Datum in Heinsberg anno incarnationis dominice M. CC. XXIII, III Kl. Martij.* Dirk, heer van Heinsberg, staat zijne regten op den hof van Herten aan de abdis Richardis en het convent van O. L. Vrouw te Roermond af.

Getuigen van dezen afstand waren; *Ablinus, pincerna et Lambertus de Lumburg et Reinardus Soerinus, milites, et Hisilbertus, prepositus.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 15.

1224, 15 Mei. *Datum apud Ruremunde XVIII° Kl. Junij, pontificatus domini Honorij pape III anno octavo.* Konrad, bisschop van Porto en Rufina, pauselijk legaat, neemt het convent van de Cistercienser orde te Roermond met alle zijne bezittingen, in het bijzonder den hof te Herten, in zijne bescherming.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 12.

1224, 16 Junij. *Datum Traiecti, anno Dominice incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo quarto, sexto decimo Kalendas Julij.* Gerard, graaf van Gelre, bestemt met zijne vrouw Margaretha en zijn zoon Otto voor zijne moeder Richardis, die in de Cistercienser orde getreden was en in den vreemde wilde gaan, de kerk op zijn prædium te Roermond tot een klooster van die orde en begiftigt het met onderscheiden goederen, waaronder het patronaat met de tienden en bosschen van Nieuwkerk en Aldekerk te Gelder, van Wittem en Venraai.

Getuigen waren: *Nobilis Henricus de Monte et Walterus de Eile, quoque Gerhardus de Barsdunc et Henricus frater suus et Arnoldus de Wachteldunc, Gerhardus de Rothem, Theodericus advocatus de Ruremunde et Nycolaus scriptor et alij quam plures.*

Twee orig. lat. perk. in doos VII N°s 1 en 2, met een afschrift in *Cartularium I* N° 2; meermalen uitgegeven, onlangs in het *Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutphen*, door Mr L. A. J. W. BARON SLOET, N° 475.

1224, 17 Junij. *Datum Traiecti XV Kalend. Julij, pontificatus domini Honorij pape tercij, anno VIII°.* Konrad, bisschop van Porto en Rufina, pauselijk legaat, bevestigt het klooster van de Cistercienser orde te Roermond in alle zijne bezittingen.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 6. .

1224, 17 Junij. *XV Kal. Jul. pontificatus domini Honorij pape III anno octauo.* Konrad, bisschop van Porto et Rufina, pauselijk legaat, bekrachtigt eene overeenkomst, die tusschen het klooster van de Cistercienser orde te Roermond ter eenre, en Theodericus, voogd, en Albertus, pastoor der parochiekerk aldaar, ter andere zijde tot stand gekomen is.

Afschr. lat. in *Cartularium I* N° 23.

1224, 21 Augustus. *Datum Colonie anno domini M. CC. vicesimo quarto xij° Kl. Septembr.* Konrad, bisschop van Porto en Rufina, pauselijk legaat, verleent aflat aan allen, die het klooster van de Cistercienser orde te Roermond bezoeken.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 32.

1224, 29 Augustus. *Datum apud Dusburg, anno Domini M° CC° vicesimo quarto, quarto Kl. Septembr.* Konrad, bisschop van Porto en Rufina, pauselijk legaat, bevestigt het convent van de Cistercienser orde te Roermond in het regt van patronaat over de kerken van Gelder, Wetten en Rode.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 7.

1225, 17 Februarij. *Anno M. CC. XXV opten seuen-thienden dach des maents Februarij.* Johannes van Moers prior, Hendrik Taetzen, rentmeester en Peter, kapellaan van het Cistercienser convent te Roermond, Engelbert Snellen, rentmeester van den heer van Altena, Jan Borekelman en Hein Uitten Broick, laten van den hof te Heugten, geven eene omschrijving van de grenzen van dien hof.

Afschr. in *Cartularium II*. [vóór de pagineering].

1228. *Datum anno Domini M^o CC^o XXVIII°* Hendrik, aartsbisschop van Keulen, bevestigt het convent van de Cistercienser orde te Roermond in het patronaatregt over de kerken van Gelder en Wetten.

Afschr. lat. in *Cartularium* I, N° 4.

1228, 24 Mei. *Datum Leodij anno Domini M^o CC. XX° VIII°, ix Kl. Junij.* Hugo, bisschop van Luik, bevestigt het convent van de Cistercienser orde te Roermond in het patronaatregt over de kerk van Rode.

Afschr. lat. in *Cartularium* I, N° 5.

1228, 30 Junij. *Datum Perusij, ij kl. Julij, pontificatus nostri anno secundo.* Paus Gregorius IX gelast allen aartsbisschoppen, bisschoppen, abten, priors, dekens, aartsdiakenen en anderen prelaten om van de onregtmatische bezitters van goederen van het Cistercienser klooster te Roermond de leeken te excommuniceeren, de geestelijken in hunne bediening te schorsen en daarboven de *villæ*, waar die goederen zijn, onder interdict te leggen.

Afschr. lat. in *Cartularium* I N° 30.

1229, 4 Julij. *Acta sunt hec anno dominice incarnationis M. CC. XXIX, IIII Nonas Julij, in choro sancti Servatij in Traiecto, Leodiensis dyocesis.* Aleidis van Altena, weduwe van Johannes in Potte en echtgenoot van Hendrik van Arkentel, verkoopt aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond voor een bedrag van vijftien Keulsche marken (1) 15 bunders vruchtbaar

(1) In dit stuk staat uitdrukkelijk dat de verkoop geschied is voor een bedrag van 15 Keulsche marken terwijl in de goedkeuring van dezen verkoop door den bisschop van Luik dd. 2 Januarij 1250, een bedrag van 35 Keulsche marken wordt aangegeven. Zie de volgende bladz.

land, die gelegen zijn in de *villa* Hedel in het diocees van Luik.

Getuigen waren: *H. decanus, B. Cantor, Ar. Cellarius et Magister B.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 17.

1230, 2 Januarij. *Datum Leodij anno dominice incarnationis M. CC. XXIX, quarto Nonas Januarij.* Johannes, bisschop van Luik, verklaart dat Aleidis van Alena aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond verkocht heeft 15 bunders land gelegen in de *villa* genaamd Hedel in het diocees van Luik, voor een bedrag van 35 Keulsche marken.

Getuigen waren: *Theodoricus, abbas beati Jacobi, Baldewinus, archidiaconus, Johannes, decanus, Amarricus, cantor maior, Henricus de Beamont, magister Petrus summus scolasticus, Johannes de Gorscenis, canonicus maioris ecclesie in Leod.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 18.

Zonder dagteekening, waarschijnlijk 1231. Otto, graaf van Gelre, bevestigt het convent van de Cistercienser orde te Roermond in alle zijne bezittingen.

Getuigen waren: *Henricus de Monte, Fridericus de Redene, Gozwinus de Stralen, Gerhardus, dapifer, Hugo sacerdos.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 3.

1231. *Acta sunt hec anno dominice incarnationis M. CC. XXXJ.* De abdis en het convent van Thorn verklaren dat Dirk Vegebosch en Wigerus van Eyck eenen akker gelegen op een eiland nabij Wessem aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond verkocht hebben voor een bedrag van 10 marken; daarenboven

moet dit convent aan dat van Thorn jaarlijks op den dag van St. Remigius voldoen twee Luiksche schellingen, en nog twee Keulsche schellingen, wanneer de oudste persoon komt te overlijden, voor het regt van keurmede.

Afschrift, lat. in *Cartularium I*, N° 19.

1232, 24 September. *Datum Anagnie, octavo Kl. Octobris, pontificatus nostri anno vij°*. Paus Gregorius IX verleent een afaat van 20 dagen aan hen, die jaarlijks op den dag van Maria geboorte het Cistercienser klooster te Roermond bezoeken.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 33.

1234, 13 Februarij. *Datum Laterani decimo septimo Kalendas Martij pontificatus nostri anno septimo*. Paus Gregorius IX vergunt aan het Cistercienser convent te Roermond de overledene stichters of andere geloovigen in hun klooster te begraven.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 52.

1234, 18 Maart. *Datum Laterani xv° Kl. Martij, pontificatus nostri anno septimo*. Paus Gregorius IX staat aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond toe stille dienst te vieren wanneer het land onder interdicit ligt.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 31.

1234, 13 April. *Actum anno incarnationis M. CC. XXXIIII, Idibus Aprilis, in Nassowe*. Graaf Hendrik van Nassau en zijne gemalin Mechtildis schenken aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond zekeren eigendom bij Coblents (*iuxta Confluentiam*) gelegen, dien zij van Burchardus de Kurvurda gekocht hebben.

Getuigen waren: *Rorichus senior et frater suus Enulfus de Duzzenowe, Enulfus de Nassowa suusque frater Sifridus de Saxo.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 21.

1234, Julij. *Acta sunt hec anno dominice incarnationis M. CC. XXXIIIJ, mense Julio.* Dirk, voogd van Roermond, verkoopt aan het Cistercienser klooster aldaar voor een bedrag van 17 Keulsche marken de 20 Keulsche schellingen, die dat klooster hem jaarlijks voor zijne kleine tienden betalen moet.

Getuigen waren: *Gerardus, plebanus de Ruremunde, Cono, Thomas, Jacobus, sacerdotes, Gerardus scoltetus, Gunterus, Johannes, Cunradus, Lambertus, Henricus et Henricus Basilius et Gerardus, scabini de Ruremunde, Godefridus, Sipertus, Goswinus et Reinerus.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 22.

1236, Junij. *Acta sunt hec apud Aquis in capitulo nostro, anno domini M. CC. XXXVJ mense Junio.* Sibodus deken en het geheele kapittel van O. L. Vrouw te Aken draagt den hof en de tienden te Budel aan het Cistercienser convent te Roermond over. Dit is geschied voor eene som van 18 Keulsche marken, die het convent jaarlijks aan den cantor van vermeld kapittel te Aken zal moeten voldoen, te weten 10 marken op St. Andreas en 8 marken in de octaaf van Paschen; daarenboven moet het convent jaarlijks eene mark betalen in handen van Henricus de Widemortel en zijne erfgenamen, die dit bedrag van den cantor in leen bezitten.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 35.

1237, 21 September. *Datum apud Wassenberch anno gratie millesimo ducentesimo tricesimo septimo, ipso die*

Mathei apostoli et euangeliste. Gerard, edelman van Wassenberg schenkt aan de bestierders der hoven en goederen van het Cistercienser convent te Roermond vrijdom van schatting en van tol, wanneer zij over de landen komen, die tot zijn regtsgebied en heerschappij behooren.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 79 verso.

1238, 25 Mei. *Actum et datum apud Echte, anno domini M. CC. XXX octavo, sexta feria post trinitatem.* Otto, graaf van Gelre, schenkt zijnen hof te Eil, in het land van Gelre gelegen, aan het Cistercienser convent van Roermond.

Getuigen waren: *Wilhelmus, comes de Kessele, Wilhelmus de Horne, Lodewicus de Randenrode, Goswinus de Milne, Florentius de Batenborch, Goswinus de Borne, Ruthgerus de Bremth, Thomas de Drile.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 44, en in *Cartularium II*, bladz. 41.

1240, 1 Maart. *Anno domini M. CC. quadragesimo, Kl. Marty.* Hendrik, heer van Kuik, verkoopt, met toestemming van zijn zoon Albertus en van zijne broeders, Rutgerus van Herpen, Godefridus, kanonik te Xanten en Theodericus, zijne groote en smalle tienden te Herten en Merum aan het Cistercienser convent van Roermond voor eene koopsom van 170 Keulsche marken.

Getuigen waren: *Cuno, prior de Ruremunde, Thomas, Jacobus et Gerardus, sacerdotes, magister Fredericus de Kuic, Theodericus de Altena, Wilhelmus de Hurne, Jacobus de Mirlar, Sibertus de Asselle et Fernannus frater ejus, Johannes de Cruigten, Gunterus, Theodericus, Lambertus, Henricus et Gerardus, scabini in Ruremunde.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 38.

1240, September. *Anno domini M. CC. XL. mense Septembris.* Godefridus van Schinnen verkoopt, met toestemming van Juliana, zijne echtgenoot, en van Theodericus en Winandus, zijne kinderen, aan het Cistercienser convent van Roermond, zijn voogdambt van den hof in Hertene, (*advocatiam curtis in Hertene*) voor eene koopsom van 35 Keulsche marken.

Getuigen waren: *Cuno, prior de Ruremunde, Thomas et Jacobus, sacerdotes, Theodericus, advocatus de Ruremunde, Godefridus de Limborg, Guntherus et Gerkinus, scabini in Ruremunde, Walterus, quondam aduocatus in Hertene.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 37.

1240. *Acta sunt hec anno domini M. CC. XXXX.* Dirk, heer van Valkenburg, geeft, na afstand van Godfried van Schinnen, het voogdambt (*advocatiam*) van Hertene aan het Cistercienser klooster te Roermond.

Als medebezegelaar wordt Otto, graaf van Gelre, genoemd.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 39.

1242, Junij. *Acta sunt hec in ecclesia de Ruremunde, anno domini M. CC. quadragesimo secundo, mense Junio.* De heer van Saffenberg schenkt aan het Cistercienser convent van Roermond de 12 malder opbrengst, die Dirk van Niel van hem in leen houdt en zonder zijne toestemming aan dat convent verkocht had.

Getuigen waren: *Oda, abbatissa, Cuno, prior et totus conventus supradictus, Theodericus, aduocatus de Ruremunde et filius ejus, Wilhelmus de Morshouen, Henricus Tiutio.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 36.

1243. *Datum Colonie anno Domini M. CC. XLIII.* Conrardus sancte Coloniensis ecclesie minister et Ytalie

archicancellarius gelast aan *H. Thesaurarius* en *V. Canonicus* der heilige apostelen in Keulen, om van de onregtmatige bezitters van goederen van het Cistercienser convent te Roermond de leeken te excommuniceren, de geestelijken in hunne bediening te schorsen en de *villæ*, waar die goederen zijn, onder interdict te leggen.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II bladz. 95 v°.

1244, Junij. *Anno domini millesimo ducesimo quadragesimo quarto mense Junij*. Koenraad, aartsbischop van Keulen, verleent een afaat aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond op verschillende feestdagen gedurende het jaar.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 91.

1244, 2 Junij. *Acta sunt hec in capitulo nostro iij Nonas Junij anno domini M. CC. quadragesimo quarto*. O. proost, G. deken, en het geheel kapittel van den H. Servatius te Maastricht staan hunne bezittingen te Echt en te Stevensweert aan het Cistercienser convent te Roermond af tegen eene jaarlijksche rente van 44 Luiksche ponden.

Afschr. lat. in *Cartularium* I, N° 41, een tweede afschrift, lat. in *Cartul.* II, bladz. 51, en eene oude vertaling in het Nederd. aldaar, bladz. 51 v°.

1245. *Datum anno Domini M. CC. XL. quinto*. Het kapittel van den H. Servatius te Maastricht bevestigt den afstand van zijne bezittingen te Echt en te Stevensweert aan het Cistercienser convent te Roermond.

Afschr. lat. in *Cartularium* I, N° 42; een tweede afschr. in *Cartul.* II bladz. 51.

1245, 22 Februarij. *Datum anno Domini millesimo ducesimo quadragesimo quarto octavo Kalendas Martii*.

Eduard , heer van Horn en voogd van Budel , hecht zijne goedkeuring aan de overdragt van het allodium en de tienden van Budel , die door den proost en het kappittel van Aken ten behoeve van het Cistercienser convent te Roermond gedaan werd.

Afschr. lat. in *Cartularium* II bladz. 14.

1245, 8 Maart. *Datum Lugduni viij Idus Martij, pontificatus nostri anno secundo.* Paus Innocentius IV vergunt aan het Cistercienser convent te Roermond de roerende en onroerende goederen der daarin opgenomene zusters te mogen ontvangen en te behouden.

Afschr. lat. in *Cartularium* I, N° 40 , en in *Cartularium* II bladz. 82.

1245, Junij. *Datum Colonie anno domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto mense Junij.* Koenraad, aartsbisschop van Keulen, wijdt de nieuwe altaren van St Andreas en St Elisabeth in de kerk van het Cistercienser convent te Roermond en verleent eenen aflat ten haren behoeve.

Afschrift, in *Cartularium* II, bladz. 91.

1246. *Acta sunt hec apud Heynsberg, in castro nostro anno Domini M. CC. XL. sexto.* De heer van Heinsberg bevestigt den verkoop van de tienden en van het patroonaat der kerk van Venlo, die door Goswinus van Millen voor de som van 120 Keulsche marken aan het Cistercienser convent te Roermond gedaan werd.

Getuigen waren : *Henricus , prepositus de Heynsberg, Cuno , prior de Ruremunde , Rutgerus de Wickerode , Godefridus de Wirst , Arnoldus de Milne , Gerardus de Wrelenberg, Thomas de Were, Lambertus de Lunenbarch dictus Scherinus et Lambertus filius eius.*

Afschr. lat. in *Cartularium* I, bladz. 43.

1246. *Acta sunt hec in Ruremunde, anno domini M. CC. XLVI.* De heer van Kuik schenkt met toestemming van zijn zoon Albertus het patronaat der kerk van Herten aan het Cistercienser convent te Roermond.

Getuigen waren : *Wilhelmus de Altena, Johannes de Husden et Robertus frater suus, Johannes de Bruchusen, Cuno prior de Ruremunde.*

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 47.

1246. *Anno Domini M. CC. quadragesimo sexto.* De heer van Kuik staat zijne tienden te Herten voor eene som van 90 Keulsche marken aan het Cistercienser convent te Roermond af.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 48.

1246, 21 April. *Datum feria sexta p st Quasimodo.* De abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond brengen eene klage in bij Gerardus de Bohanich, kanonik en officiaal van Luik, over Geldolfus en Godefridus, die hare smalle tienden van Stevensweert gedurende 5 jaren hebben ingehouden en waarvoor zij »gezamenlijk" ieder jaar een vierijzer (*ferto*) Keulsche munt moesten betalen. De officiaal veroordeelt Geldolfus tot betaling van 7½ Keulsche schelling en Godefridus tot 10 Keulsche schellingen en daarenboven in de kosten van het rechtsgeding.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 57.

1246, 26 October. *Datum Lugduni decimo septimo Kal. Nouembris pontificatus nostri anno quarto.* Paus Innocentius IV vergunt aan de abdis en het convent van het Cistercienser orde te Roermond de bezittingen of andere zoo roerende als onroerende goederen, met uitzondering echter van leengoederen, die aan

de zusters in het convent gevestigd het zij ingevolge erfenis of krachtens anderen wettigen titel ten deel vallen, eeuwig te mogen ontvangen en behouden.

Afschrift, in *Cartularium II* bladz. 82 v°.

Zonder dagteekening (omstreeks 1250). Beschrijving der grenzen van de voogdij van den hof te Herten.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 53.

1251, Maart. *Acta sunt hec in castro de Heinsberg, anno domini M. CC. L. primo, mense Martio*. Hendrik, heer van Heinsberg, en Agnes, zijne echtgenoot, stellen het Cistercienser klooster vrij van alle vorderingen, die men op het bosch genaamd Engenhoven, gelegen bij Stultheim, zoude kunnen maken.

Afschr. lat. in *Cartularium I* N° 49.

1251, 28 September. *Datum Colonie quarto Kl. Octob. pontificatus domini Innocentij pape quarti anno nono*. Broeder Hugo, presbyter, kardinaal en pauselijk legaat, verleent een aflat van 40 dagen aan allen, die de kerk van het Cistercienser convent te Roermond op den jaardag harer inwijding bezoeken.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 45.

1251, 28 September. *Datum Colonie iij^o Kl. Oct. pontificatus domini Innocentij pape quarti anno nono*. Broeder Hugo, presbyter, kardinaal en pauselijk legaat, vergunt aan het Cistercienser convent te Roermond het houden van jaargetijden voor de patronen van het convent.

Afschr. lat. in *Cartularium I*, N° 46.

1252, 24 Februarij. *Datum Perusij vj^o kl. Martij pontificatus nostri anno nono*. Paus Innocentius III ver-

gunt aan het Cistercienser convent te Roermond de tienden af te lossen, die in het bezit van leeken zijn in de parochiën, waarin het klooster het regt van patronaat bezit.

Afschr. in *Cartularium I*, N° 51.

1256, 17 Junij. *Datum Anagnie XV Kal. Julij pontificatus nostri anno secundo*. Paus Alexander IV ontslaat de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond van de betaling der tienden van hunne tuinen, houtgewassen, visscherijen en veevoeder.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 80 v°.

1258, Augustus. *Datum anno domini MCCLVIII mense Augusti*. Koenraad, aartsbisschop van Keulen, in aanmerking nemende dat de kerk van het Cistercienser convent nog niet geheel voltooid is en de kloostergebouwen herstelling behoeven, verleent eenen aflat aan hen, die de kerk op verschillende feestdagen van het jaar bezoeken en tot de voltooiing daarvan iets bijdragen.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 91 v°.

1259, 29 Junij. *Datum in Echt anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono in die Petri et Pauli apostolorum*. Hendrik, bisschop van Luik, verklaart dat er een geschil bestond tusschen het Cistercienser convent van Roermond ter eenre en het kerspel Echt ter andere zijde aangaande de klok van dat kerspel, die gebroken was; hij verklaart voorts dat ten einde dit geschil in der minne bijgelegd zou worden, de volgende scheidsregters gekozen worden, als: van de zijde van het convent Hendrik, monnik van Camp, Ruthgerus, pastoor van Roermond en Daniel, pastoor van Herten,

en van de andere zijde Arnoldus, pastoor van Echt, Arnoldus, bijgenaamd Graes en Engelbertus de Porta, ridders; en eindelijk dat deze scheidsregters de volgende overeenkomst tot stand hebben gebracht, namelijk: het convent zal steeds zijne klok van den toren mogen afnemen, herstellen of vernieuwen; bij vernieuwing echter moet zij hetzelfde gewigt blijven behouden; alle onkosten hierdoor veroorzaakt moeten door het convent bestreden worden, maar de kerspeliëden zullen bij het uitnemen en weder ophangen der klok hunne medewerking kosteloos verleenen.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 60, verso.

1259, 5 November. *Datum Anagnie Nonis Novembr. pontificatus nostri anno quinto.* Paus Alexander IV verleent, op verzoek der broeders van het hospitaal te Roermond, een aflat van 40 dagen aan alle personen, die bijdragen tot voltrekking van het hospitaal, dat thans »opere sumptuoso" gebouwd wordt.

Orig. lat. perk. zegel verloren in doos VI, No 1.

1259, 22 November. *Datum Anagnie X Kal. Novembris pontificatus nostri anno quinto.* Paus Alexander IV schrijft aan de dekens der kerken van den H. Florinus en den H. Castor te Coblents in het diocees van Trier dat de abdis en het Cistercienser convent hem een verzoekschrift hebben overgegeven, waarin zij melden dat vroeger tusschen het convent ter eenre, en den rector of Theodericus, ridder, patroon der kerk van Roermond ter andere zijde, over zekere tienden en andere zaken een verschil was ontstaan, dat door eene overeenkomst werd afgedaan, waarbij het convent groot nadeel geleden heeft. De paus beveelt hun de partijen op nieuw te hooren en daarna eene beslissing te nemen.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 81.

1262, 16 Januarij. *Actum et datum in pleno consistorio Leodiensi feria tertia post octauam Epiphaniae Domini anno eiusdem millesimo ducentesimo sexagesimo primo.* Arnoldus de Gandano, Luiksch officiaal, doet uitspraak in een geschil ontstaan tusschen de inwoners van Leend en de abdis en het Cistercienser convent van Roermond, aangaande den hof te Heugten.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 14 verso.

1262, 15 Mei. *Datum Viterbij Idibus Maij pontificatus nostri anno primo.* Paus Urbanus IV vergunt aan de abdis en het Cistercienser convent van Roermond vrij gebruik te mogen maken van de privilegiën en indulgentiën, die in het algemeen door den apostolischen stoel aan de Cistercienser orde geschonken zijn.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 79 verso.

1263, 27 September. *Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio die sanctorum Cosme et Damiani martyrum.* Hendrik, bisschop van Luik, bekrachtigt den verkoop van de groote en smalle tienden van Spralant, die door Gerard van Spralant aan het Cistercienser klooster van Roermond gedaan is.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 21 ^{vº}, met eene oude vertaling in het Nederd. aldaar bladz. 22.

1263, 16 November. *Actum et datum apud Kessel anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio, sexto decimo Kl. Decembr.* Otto, graaf van Gelre, bekrachtigt den verkoop van de groote en smalle tienden van Spralant, die door Gerard van Spralant aan het Cistercienser klooster te Roermond gedaan is.

Getuigen waren: *Wilhelmus comes de Kessel, Wilhelmus de Huerne, Lodiwich de Randenraede, Goswynus de*

Mylne, Florentius de Batenborch, Goeswinus de Borne, Theodericus, advocatus de Ruremunde, Thomaes de Dryel.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 22, met eene oude vertaling in het Nederd. aldaar bladz. 22 v°.

1264, 1 Julij. *Datum apud Ruremunde anno Domini MCCLXIV octava beati Johannis Baptiste. Frater H. ordinis fratrum minorum, Kyomensis episcopus, vices gerens venerabilis domini Henrici Leodiensis episcopi in pontificatibus*, verleent eenen aflat aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond op verschillende feestdagen gedurende het jaar.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 92.

1264, December. *Actum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto mense Decembri*. Hendrik, bisschop van Luik, hecht zijne goedkeuring aan den afstand, die door het kapitel van St. Servaas te Maastricht ten behoeve van het Cistercienser convent te Roermond gedaan werd, en regelt de inkomsten en de wijze van benoeming van den pastoor te Echt.

Ter bevestiging heeft ook de aartsdiaken Engelbert van Isenbruch, zijn zegel aan dit stuk gehecht.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 52 v°.

1265, Mei. *Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto mense Maijo*. Reynard, heer van Erckensteel, verkoopt aan het Cistercienser convent te Roermond zijn allodium, te weten het eiland, genaamd *Steynwerde*, gelegen tusschen de parochie van Stevensweert en Bracht, voor de som van 68½ Luiksche mark.

Getuigen van dezen verkoop waren: *Gerardus de Kessenich, canonicus Eyckensis, Arnoldus, inuestitus de Echte, Arnoldus, miles, dictus Graus, Waltgherus, miles*

de Weerde, Engelbertus, miles de Porta, Engelbertus de Salicibus, Godefridus de Monticulo, Johannes dictus Gerste, Adamus et Johannes de Weerde, Hermannus de Cruchten, Theodricus, Harpernus, Geraerdus, Arnoldus, scabini in Echte, Emundus Hayen, Wuterus et alii quam plures fide digni.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 57 verso.

1265, 24 Augustus. *Datum apud Ruremunde anno domini millesimo ducesimo sexagesimo quinto in festo beati Bartholomei apostoli. Frater H. ordinis fratrum minorum, Kyomensis episcopus, vices gerens venerabilis domini Henrici Leodiensis episcopi in pontificalibus, wijdt een altaar in de kerk van het Cistercienser convent te Roermond ter eere van de HH. Anna, Jacobus apostel, Mathias, Maria Magdalena, Ursula en hare gezellinnen, en schenkt eenen aflat aan allen, die bijdragen ad consummationem operis (ecclesie) ibidem inchoati.*

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 92 v°.

1266, Julij. *Actum et datum anno Domini millesimo ducesimo sexagesimo sexto, mense Julio. Rutgerus, heer van Effelt, en zijne echtgenoot Hadewiga verkopen aan het Cistercienser convent van Roermond zekeren grond onder Maasniel gelegen, dien hij van Willem van Horn in leen houdt.*

Getuigen waren: *Bernardus, prior de Ruremunde, magister Daniel inuestitus de Herten, Jordanus, Heynricus, Theodricus, capellani de Ruremunde, Johannes, canonicus de Berghe, Heynricus, miles de Hudenraede, Giselbertus miles de Ophauen, Godefridus de Greefraede, Renerus, scultetus et scabini de Ruremunde, Wernerus, aduocatus de Berghe, Gerardus, scultetus de Nyele.*

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 1.

1267, 5 October. *Datum Viterbij iij Nonas Octobris pontificatus nostri anno tertio.* Paus Clemens IV schrijft aan den deken van Luik vernomen te hebben dat de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond groote hindernissen en lasten uitstaan van sommige personen, die niet schromen den naam des heeren ijdel te gebruiken; hij beveelt hem die abdis met het convent onder zijne bescherming te nemen, niet toe te laten dat zij tegen de voorregten hun door den pauselijken stoel geschonken in hunne bezittingen benadeeld worden en hen, die den hinder veroorzaken door kerkelijke censuur te straffen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 81.

1267, 5 October. *Datum Viterbij iij Nonas Octobris pontificatus nostri anno tertio.* Paus Clemens IV, overwegende dat verschillende goederen, inkomsten, tienden, enz. aan het convent der Cistercienser orde te Roermond onttrokken zijn en aan sommige geestelijke of wereldlijke personen voor hun leven of voor zekeren tijd zijn gekomen, gelast den deken van Luik onderzoek daarnaar te doen, al wat onregtmatig verkregen is aan het convent terug te doen geven en met de kerkelijke censuur te straffen hen, die zich verzetten of uit vrees weigeren getuigenis te geven.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 81 v°.

1267, November. *Datum et actum apud Thoren anno domini millesimo ducesimo sexagesimo septimo mense vero Nouembri.* Willem van Horn bekrachtigt den verkoop van zekeren grond onder Maasniel in de buurt Asenraede, die door Rutgerus, heer van Effelt, ten behoeve van het Cistercienser convent te Roermond gedaan is.

Getuigen waren : *Daniel , inuestitus de Herten , Theodericus , plebanus in Thoren , Conradus et Johannes , capellani ibidem , Heynricus sacerdos capellanus beate Marie in Ruremunde , Wilhelmus , miles de Winarde , Gerlacus , villicus de Huerne , Marcelis de Thoren , dictus de Monte , Godefridus dictus Slaterbeek , frater Marcellius , frater Hermannus , conuersi in Ruremunde .*

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 2.

1268, 9 April. *Datum Rome apud sanctum Petrum Vº Idus Aprilis pontificatus nostri anno septimo.* Paus Urbanus IV gelast den deken der kerk van den H. Paulus te Luik de goederen van het Cistercienser convent te Roermond, die zich op onregtmatische wijze in andere handen bevinden, aan den regtmatischen eigenaar terug te doen geven, de tegenstrevers met de geestelijke censuur te dwingen, maar de bekende getuigen, die uit vriendschap, haat of vrees zich weigerachtig betoonen, door de wereldlijke censuur (*Censura seculari*) tot het geven van een getuigenis der waarheid te noodzaken.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 79 verso.

1268, 2 December. *Dominica proxima post festum beati Andree apostoli.* Hendrik, bisschop van Luik, bevestigt het Cistercienser convent te Roermond in het patronaatregt der parochiekerk aldaar, dat het van Otto, graaf van Gelre, na afstand van Theodericus, van diens vrouw en broeder verkregen heeft.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 97.

1269, Januarij. *Actum et datum anno domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo, mense Januarij.* Wilhelmus, abt, en het geheele convent van Averbode ter eeuere, en de abdis en het convent van de Cistercienser orde te

Roermond ter andere zijde benoemen scheidslieden tot bijlegging van een geschil tusschen beide conventen ontstaan over zekere goederen genaamd *Kemerken*; deze goederen zijn gelegen tusschen den hof van Stertsele, die aan het convent van Averbode, en den hof van Heugten, die aan het convent van Roermond, toebehoort. De benoemde scheidslieden van het convent van Averbode waren: *Heynricus quondam decanus et Michael, canonicus ecclesie beate Marie Traiectensis*; die van de andere zijde waren: *Arnoldus, inuestitus de Echt et magister Daniel, inuestitus de Herten*.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 9.

1269, 12 Februarij. *Datum et actum Leodii anno domini millesimo ducesimo sexagesimo octavo, feria secunda post dominicam qua cantatur inuocauit*. Engelbert, aartsdiaken van Luik, hecht zijne goedkeuring aan de overdragt van het patronaatregt der parochiekerk te Roermond ten behoeve van het Cistercienser convent aldaar; welke overdragt door Otto graaf van Gelre na afstand van Theodericus, van diens vrouw en broeder gedaan, reeds de bevestiging van Hendrik, bisschop van Luik, verworven heeft.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 97.

1269, Augustus. *Actum et datum anno domini millesimo ducesimo sexagesimo nono mense Augusti*. Hendrik, deken, en Michiel, kanonik van O. L. Vr. te Maastricht, als scheidslieden van het convent van Averbode; Arnold, investitus van Echt, en Daniel, investitus van Herten, als scheidslieden van het convent van Roermond, doen uitspraak in het verschil tusschen beide conventen ontstaan met betrekking tot zekere goederen, *Kemerken*

genaamd, die tusschen den hof van Stertsele en dien van Heugten gelegen zijn.

Afschr. lat. in *Cartularium* II, bladz. 10.

1272, 27 Mei. *Datum in Ruremunde anno millesimo ducentesimo septuagesimo secundo feria sexta ante Ascensionem Domini.* Jan, heer van Kuik, verleent aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond, vrijdom van de smalle tienden op den hof te Hertem en te Aseuraai, met uitzondering van de tienden op de novalia.

Medebezegelaars waren: *Reynaldus comes Gelrie, Gu. abbas Campensis, Wilhelmus de Huerne et civitas de Ruremunde.*

Afschr. lat. in *Cartularium* II, bladz. 1.

1272, 19 Augustus. *Feria sexta post Assumptionem beate virginis.* Engelbert van Ysenberch, aartsdiaken van Luik, schrijft aan Arnoldus, pastoor te Echt, dat de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond, als het patronaatregt der St Christoffelkerk aldaar bezittende, Daniel, priester te Hertem, hebben voorgesteld om tot pastoor van gemelde kerk te worden benoemd. Hij geeft bevel aan genoemden Arnoldus zich persoonlijk naar die kerk te begeven ten einde daarin op drie zon- en feestdagen afkondigingen te doen en de personen, die daarbij belang mogten hebben, op te roepen om daags na St Remaclus aanstaande in zijne woning te Luik te verschijnen, op welken dag hij tot de benoeming volgens het regt zal overgaan.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 97 v°.

1272, 3 September. *In die beati Remacli.* Arnoldus, pastoor te Echt, schrijft aan Engelbert van Ysenberch,

aartsdiaken van Luik, dat hij volgens zijn verlangen de afkondigingen op drie feestdagen gehouden heeft.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 98.

1273, 23 Januarij. *Datum Lugduni X Kal. Februarij pontificatus nostri anno secundo.* Paus Gregorius X schrijft aan den deken van Keulen vernomen te hebben dat sommige snoode menschen de abdis en de kloosterlingen van O. L. Vr. Munster te Roermond bemoeijelijken in het bezit van hare goederen; hij beveelt hem niet toe te laten dat zij tegen hare privilegiën door sommigen in hare bezittingen worden gestoord en aangerand, maar dergelijke aanranders met kerkelijke censuur te straffen zonder eenig hooger beroep.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 80.

1274, 1 Mei. *Datum Lugduni Nonis Maij pontificatus nostri anno tercio.* Paus Gregorius X schrijft aan den abt van het klooster van den H. Martinus te Keulen onderrigt te zijn door de abdis van het Cistercienser convent te Roermond dat zij en de kloosterlingen door sommige personen, die 't gebod van God niet vreezen, in hare bezittingen bemoeijelijkt worden; hij beveelt de abt niet toe te laten dat haar in strijd met de voorregten van den H. Stoel overlast wordt aangedaan en de bedrivers daarvan door de geestelijke censuur tot rede te brengen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 80.

1277, 26 Julij. *In vigilia beati Pantaleonis.* Reynerus, deken van de kerk van den H. Conibertus te Keulen, door den apostolischen stoel tot regter benoemd, doet uitspraak in een twistgeding ontstaan tusschen het convent van de Cistercienser orde te Roermond en Theo-

dericus, pastoor van Stevensweert, over de tienden bij Stevensweert gelegen. Theodericus had zich die tienden toegeëigend en was reeds vroeger door Gerardus de Nass, aartsdiaken van Luik, op straf van inbanning aangemaand zijne bevoegdheid niet te buiten te gaan; daar echter Theodericus in zijne onregtmatige daden voortgaat schrijft de deken aan de pastoors van Eyck en Wesheym hem kennis te geven dat de ban over hem zal worden uitgesproken, bijaldien hij met zijne onregtmatige handelingen niet eindigt.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 58.

1281, 21 September. *In die beati Mathie apostoli*. Emundus, episcopus Curonensis, verleent een aflat aan hen die de kerk van het Cistercienser convent te Roermond op verschillende feestdagen van het jaar bezoeken.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 93.

1283, Maart. *Datum anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo tertio mense Martio*. Herman, genaamd van Molenarke, verleent aan het Cistercienser klooster te Roermond, vrijdom van de smalle tienden op den hof te Asenraai onder Maasniel gelegen, met uitzondering van de tienden op de ontgonnen landen.

Medebezegelaars waren: Reinald, graaf van Gelre, Dirk, heer van Heynsberg en de stad Roermond.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 2 v°.

1283, 27 Julij. *Feria tertia proxima post festum beati Jacobi apostoli*. Godefridus, deken te Aken, en Theodericus, ridder te Roermond, gebroeders, Gerardus dictus scotto, schout, en schepenen van Roermond sluiten eene minnelijke overeenkomst in zeker verschil

ontstaan tusschen de abdis, het convent van de Cistercienser orde te Roermond en Daniel, pastoor der parochiale kerk aldaar van de eene zijde, en Theodericus en Godefridus, gebroeders, zonen van wijlen vrouwe Sophia, zuster van eerstgenoemde Godefridus en Theodericus van de andere zijde. Ten gevolge van deze overeenkomst beloven de abdis, het convent en de pastoor Daniel schadevergoeding te geven aan de beide broeders, terwijl deze laatsten zich verbinden de zaak noch voor den geestelijken noch voor den wereldlijken regter te brengen en onder eede beloven voortaan het convent niet meer te benadeelen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 98.

1287, 1 Februarij. *In vigilia purificationis beate Marie virginis*. Reinald graaf van Gelre en hertog van Limburg schenken aan het Cistercienser convent te Roermond een privilegie, waardoor de hof te Berkelaar in het kerspel van Echt gelegen en aan dat convent toebehoorende ten eeuwigen dage vrij verklaard wordt van schattingen, afpersingen, ongelden en diensten.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 53 verso; met eene oude vertaling in het Nederd. aldaar bladz. 54.

1288, 22 Mei. *Datum anno domini millesimo ducentesimo octogesimo octavo sabbato infra octavas pentecostis*. Sifridus, aartsbisschop van Keulen, verleent een aflaat aan allen die de kerk van het Cistercienser convent te Roermond op de volgende feestdagen bezoeken, als: op de feesten van O. L. Vr. wanneer haar beeld in de processie wordt rondgedragen; op Christi geboorte; op St. Stephanus, Johannes en Allerkinderdag; op Paschen en Pinksteren; op de geboortedagen van St. Jan Baptist, en der apostelen

Petrus en Paulus ; op de feestdagen van Maria Magdalena, Laurentius, Egidius, Ursula, Katharina, Nicolaus en Agnes.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 93 v°.

1289, 22 Mei. *Actum et datum anno Domini millesimo ducentesimo lxxx nono undecimo Kalendas Junij. Reynerus de Weerth inuestitus Eyckii cons:ly decanus, Theodericus de Ruremunde, sancte crucis Leodiensis canonicus, magister Heynricus cantor beate Marie Traiectensis en Engelbertus, inuestitus ecclesie de Buanzele* doen uitspraak als scheidsregters in een verschil tusschen het Cistercienser convent van Roermond ter eenre en de inwoners van Maarhees ter andere zijde, over het gebruik van zekeren weg, door den hof van Heugten loopende, en waarover de inwoners van Maarhees vermeenen het regt te bezitten van hun vee te drijven.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 40 verso.

1290, December. *Mense Decembri.* Schout en schepenen van Echt verklaren dat Theodericus genaamd Homnie van Nithusen aan het Cistercienser convent te Roermond in erfregt heeft overgegeven negen bunders akkerland, gelegen bij *Opwijck* nabij den hof van dat convent, onder voorwaarde dat het convent aan vornoemden Theodericus, zijne echtgenootte Gertrudis of aan huane erfgenamen jaarlijks op den dag van den H. Andries leveren zal drie malders roggē en een malder haver, maat van Echt.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 54 verso.

1291, 2 December. *Dominica ante festum beati Nicolai episcopi.* Adam, zoon van Ada van Heyggen, verkoopt ten overstaan der schepenbank van Echt aan de

broeders van Berkelaar, ten behoeve van de abdis en het Cistercienser convent te Roermond, zes bunders bouwland gelegen onder Echt; de koopprijs bedraagt voor ieder bunder 5 marken brabantse munt, welk totaal bedrag door de vermelde broeders aan Adam voldaan werd.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, blad. 55 verso.

1292, 5 Januarij. *Datum Rome apud sanctam Mariam maiorem Nonis Januarij pontificatus nostri anno quarto.* Paus Nicolaas IV hecht zijne goedkeuring aan den afstand, die door het kapittel van Sint Servaas te Maastricht ten behoeve van het Cistercienser convent gedaan is.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, blad. 53.

1292, Augustus. *Datum anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo in mense Augusto.* Johannes, abt, en het geheele convent van Averbode sluiten een vergelijk met de abdis en het Cistercienser convent van Roermond over zekere goederen, *Kemerken* genaamd, die tusschen beider bezittingen te Sterksel en te Heugten gelegen zijn.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, blad. 41 v°.

1293, 18 Februarij. *Feria tertia post dominicam Inuocauit. Lambertus cappellanus comitisse Gelrensis, Tilmannus, plebanus noue ecclesie in terra Gelrensi, Theodricus, inuestitus ecclesie de Wetten, Frater Thilmannus, prouisor noui claustri dicti vallis comitis, Godefridus de Cisthe, Bernardus de Steynhorst, milites, Heynricus, aduocatus in Gelren, Gerardus Cocus, notarius ibidem, Wilhelmus de Virnheym, Johannes de Stralen, Alexander de Muro, scabini oppidi Gelrensis, Rutgerus de Halle, Theodricus dictus Verdunck, Heynricus super Hage, Rutgerus dictus Roggo, Godefridus de Pulwickc et Rutgerus*

de Stega, scabini terre Gelrensis verklaren dat *Jacobus dictus de Curte* voor hen verschenen is en afstand gedaan heeft van de tienden van *Salthusen* ten behoeve van het Cistercienser convent van Roermond ; dat echter de abdis Elisabeth niet regtens maar als eene weldaad aan bovengenoemden Jacobus het gebruik van die tienden voor een tijdvak van 3 achtereenvolgende jaren gelaten heeft, mits hij eenen jaarlijkschen pacht aan het convent betaalde van twee malder rogge en zes malder even Geldersche maat. De schepenen van 't land van Gelder verklaren voorts dat *Tilmannus dictus de fine* insgelijks voor hen verschenen is en afstand heeft gedaan in handen van broeder Ludolphus, provisor van gemeld convent, van de tienden van Aldekerk, die hij in pacht had ; dat Ludolphus daarop den genoemden Tilmannus nog gedurende 2 jaren in het bezit dezer tienden zal laten mits tegen eenen jaarlijkschen pacht van een malder rogge en 2 malder even.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 44 v°.

1293, 13 November. *In crastino beati Martini hyemalis*. Giselbert, abt, en Renerus, prior van het klooster Camp, Heynricus, pastoor van Luthe, (Leuth), deken van het concilie van Stralen, Mathias, pastoor van Asselt en Swalmen en Lodewicus de Colonia, genaamd de Molen-gassen, doctor decretorum, brengen eene minnelijke overeenkomst tot stand tusschen de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond ter eenre, en Theodericus pastoor of rector van Nieuwkerk ter andere zijde over het regt tot het voorstellen van een vicaris of kapellaan in de kerk genaamd Aldekerk of kapel van Gelder. (*Ecclesiam dictam veterem siue capellam de Gelren.*)

Afschrift, lat. in *Cartularium*, II, bladz. 45.

1294, 21 Februarij. *Datum dominica qua cantatur Judica anno Domini millesimo ducesimo nonagesimo quarto.* Broeder Giselbertus, abt van Camp, en Johannes van Stralen, verklaren dat in een geschil tusschen het Cistercienser convent te Roermond van de eene zijde en Tilman Hasenragge en zijn zoon Gerard van de andere zijde over den eigendom van 7½ morgen akkerland, in de parochie van Aldekerk onder Gelre gelegen, beide laatsten alle hun toekomende regten op dat land aan het Cistercienser convent hebben afgestaan.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 45.

1295, 7 Augustus. *Dominica post festum beati Petri ad vincula.* De abdis Elisabeth en het convent van de Cistercienser orde te Roermond staan ten overstaan van schout en schepenen te Echt uit eigen beweging de tienden van Echt af ten behoeve van het kerkhof en de kerk aldaar.

Getuigen waren: Zizo de Kerre, Sibertus dapifer, Gerardus de Vlorop en Gerardus de Uytwick, ridders.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 55 verso.

1296, 13 Maart. *Datum Rome apud sanctum Petrum, Idibus Martij pontificatus nostri anno secundo.* Paus Bonifacius VIII draagt aan den cantor der kerk van O. L. Vrouw te Maastricht op te zorgen dat de onwettig vervreemde goederen van het Cistercienser convent te Roermond daaraan terug komen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 82.

1297, 29 November. *In vigilia beati Andree apostoli.* Schout en schepenen van Odiliënberg (*montis Odle*) verklaren dat ter stichting en doteering van het altaar der H. Maria Magdalena aldaar de volgende schen-

kingen geschied zijn, als : Dirk van Lobbroc, vroeger investitus van Wesseem, gaf bij uiterste wilsbeschikking zijne tienden bij *Overhe* (Overen ?) ; Catharina, weduwe van Gerard van Utwike, ridder, en hare kinderen Godefridus, Wimmarus, Gerardus, Theodericus en Mechtildis, geven, om aan den uitersten wil van hunnen overledenen echtgenoot en vader te voldoen, 4 malder rogge en 4 malder haver erfpacht uit hunne goederen gelegen bij Odiliënberg (*Berge*) ter plaatse genaamd *Vosloc* ; de kinderen van den overledenen Coinon van Berge, met name Henricus, Theodericus, Wilhelmus, Johannes en Gerardus, het testament van hunnen vader ten uitvoer leggende, schenken 2 malder rogge en 2 malder haver erfrente en twee schellingen erfcijs uit hunne goederen genaamd *Vosloc* of *Corfgaet*.

Bezegelaars waren : *Capitulum Montis Odilie*, *Godefridus*, *decanus Aquensis*, *Gerardus de Kerreke*, *Theodericus aduocatus de Ruremunde*, *milites*.

Orig. lat. perk. waaraan vier zegels, twee in wit en twee in groen was ; het zegel van *Gerardus van Kerreke* alleen is ongeschonden. Daarbij een vidimus van hetzelfde charter gegeven in het jaar 1375 door *Gerard van Tegelen* en *Johannes van Oederade*, schepenen van Roermond, orig. lat. perk. zegels afgevallen, in doos VI N° 3.

1297, 14 December. *Actum et datum anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo septimo in crastino beate Lucie virginis*. Gerard van Spralant en Mechtildis, zijne echtgenoot, in twist geraakt zijnde met het Cistercienser convent van Roermond over de novaliën, die sedert den dood huns vaders op het goed te Spralant, onder het kerspel van Veuray, geheven worden, verklaren met dat convent eene overeenkomst te hebben gesloten, ten ge-

volge waarvan het voortaan de tienden van alle pas ontgonnen landerijen zal heffen ; zij verklaren voorts dat zulks geschied is voor eene som gelds, die zij van het convent ontvangen hebben.

Afschr., lat. in *Cartularium* II, bladz. 20 v° met eene oude vertaling in het Nederd. aldaar bladz. 21.

1298, 29 Julij. *Feria tertia post festum beati Jacobi apostoli*. Godefridus de Nass, aartsdiaken van Luik, schrijft aan de pastoors van Nyele (Maasniel) en Herten dat hij, na vrijwilligen afstand van Mathias, rector van de parochiekerk van Roermond, op voordragt van de abdis en het Cistercienser convent te Roermond Godefridus, deken der kerk van O. L. Vr. te Aken, tot pastoor in die kerk benoemd heeft ; hij beveelt beiden pastoors zich naar Roermond te begeven ten einde den nieuw benoemde te installeren.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 99.

1298, 3 Augustus. *Die dominica post festum beati Petri*. Theodericus, pastoor van Maasniel (*de Nyele*), en Heynricus, pastoor van Herten, schrijven aan Godefridus de Nass, aartsdiaken van Luik dat zij zich op zondag na het feest van Sint Petrus banden naar Roermond begeven hebben om het hun opgedragen mandaat ten uitvoer te leggen, hetgeen op dien dag, in de hoogmis na het Evangelie, met de gebruikelijke plegtigheden heeft plaats gehad, zonder dat iemand daartegen in verzet is gekomen.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 99.

1299, 25 Augustus. *In crastino festiuitatis beati Bartholomei Apostoli*. Christianus de Wirst en zijne wettige huisvrouw Nesa staan aan de abdis en het convent van

de Cistercienser orde te Roermond het genot af van de tienden van een half bunder bouwland gelegen in de parochie van Stevensweert , ter plaatse genaamd *Steynculen* , welke tienden zij gedurende hun leven het regt hadden te ontvangen ; deze afstand is geschied onder voorwaarde dat Christianus en Nesa, zoolang zij beiden of een hunner leven niet meer aan dat convent behoeven te voldoen de tienden gevestigd op hunnen hof gelegen bij Stevensweert tusschen de twee armen van de Maas, terwijl na beider overlijden de eerst gemelde tienden tot de wettige erfgenamen van Christianus en Nesa zullen wederkeeren en het convent wederom in het genot van zijne tienden op den vermelden hof zal treden.

Bezegelaar van dezen afstand was : Godeschalk, pastoor van Echt.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 80.

1300 , 17 Julij. *In die dedicationis beate Marie in Aquis*. Mathias, deken der kerk van den H. Petrus te Sittard, Godefridus, pastoor van Odiliënberg, en Martinus, pastoor van Roosteren, doen als scheidslieden uitspraak in een geschil ontstaan tusschen de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond ter eenre, en Johannes van Petersheim, heer van Stevensweert, en eenige andere parochianen aldaar, ter andere zijde over zekere regten , die voornoemde Johannes en de parochianen voorgaven te bezitten op de smalle tienden van die plaats , welke tienden de abdis en het convent gewoon waren aldaar te innen ; volgens deze uitspraak zal elk der partijen in het bezit blijven van die regten, die zij tot dusverre hadden en zal het voornoemde convent niet regtens, maar ten gevolge van deze uitspraak aan Johannes en de parochianen 3 sterlingsche marken

loopenden koers van Roermond geven , tot onderhoud der kerk of kapel van Stevensweert.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 59.

1303, 7 Julij. *Dominica post octauas beatorum Petri et Pauli apostolorum*. De deken en het kapittel van S' Servaas te Maastricht verklaren dat Theodericus genaamd Homnich de Nythusen en zijne huisvrouw Gertrudis ingevolge het testament van Gerard de Nythusen , aan dat kapittel verschuldigd zijn eene rente van drie Brabantsche marken, telkens op den 1^{en} Januarij te Echt te voldoen ; aangaande deze rente zijn zij overeengekomen dat genoemde Theodericus haar met eene som van 30 marken ten allen tijde kan afkopen, maar wanneer hij of zijne erfgenamen ooit in de betaling op den bepaalden dag mogten achterblijven , hetzij geheel of gedeeltelijk , dat dan in plaats van deze drie marken jaarlijks ten eeuwigen dage aan dat kapittel zal moeten geleverd worden drie mudden rogge ; tot zekerheid van deze laatste levering geeft genoemde Theodericus in onderpand verschillende pachten, die in zijn bezit zijn.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 54 v°.

1305, 31 Augustus. *Datum anno Domini millesimo tricentesimo quinto in exitu mensis Augusti*. Willem heer van Kranendonk en Elisabeth zijne echtgenooten verklaren dat zij en de inwoners van Maarhees met het Cistercienser convent van Roermond eene overeenkomst gemaakt hebben aangaande het gebruik van eenen weg, die door den hof van Heugten loopt , waarvan dat convent den eigendom bezit.

Medebezegelaar was : *Gerardus dominus de Huerne et de Altena*,

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 12 verso.

1307, 14 Februarij. *Feria tertia post dominicam in-uocauit.* Het gerigt van Echt verklaart dat het Cistercienser convent te Roermond in het bezit is der tienden van acht bunders land, genaamd *Lottellope*, gelegen naast den nieuwen molen; welk land het vermeld gerigt tot verhooging van den godsdienst aan het hospitaal van Echt geschonken heeft.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 56.

1307, 5 Maart. *In dominica qua cantatur letare Jerusalem.* Frater Heynricus, episcopus Redestinensis, verleent aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond eenen aflat op verscheidene feestdagen gedurende het jaar.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 94.

1308, 5 Februarij. *In die beate Agathe virginis et martyris.* Het convent van de Cistercienser orde te Roermond verpacht, ten overstaan van het gerigt van Echt aan Otto genaamd Homoet en Eva zijne echtgenooten een bunder akkerland gelegen ter plaatse genaamd *den Bruele* voor den pachtprijs van een malder rogge en een malder haver, Echter maat, die jaarlijks op St Andriesdag aan het vermelde convent moeten geleverd worden.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 56.

1309, 18 Julij. *Quinta die post festum Margarethe virginis.* Frater Guido, episcopus Helenensis, verleent aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond eenen aflat op verscheidene feestdagen gedurende het jaar.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 94vo.

1311, 21 Julij. *Datum in Ruremunde anno Domini M^o CCC^o XI°. duodecimo Kal. Augusti.* Hendrik van Mun-

furth, proost van Emmerik in het diocees van Keulen , en Godeschalk, deken van het concilie van Susteren in het diocees van Luik, deelen aan alle plebanen, pastoors, kapellanen en rectoren van kerken eene bul mede van paus Benedictus XI dd. 17 Februarij 1303 , regelende het regt der Minderbroeders om in de parochiën te mogen prediken, biecht hooren en begraven.

Orig. lat. perk. zegels verloren, in doos VI N° 2, vermeld bij HABETS, *Geschiedenis van het bisdom Roermond* I, bladz. 403.

1312, 3 November. *In die Malachie episcopi*. Frater Daniël, episcopus Arthanensis, verleent aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond eenen aflaat op verschillende feestdagen gedurende het jaar.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 94 v°.

1313, 12 April. *Feria sexta post cenam Domini*. Godefridus de Nass , aartsdiaken van Luik , schrijft aan Adam , perpetuus vicarius der S' Christoffelkerk van Roermond , dat na het overlijden of den vrijwilligen afstand van Godefridus, laatsten pastoor dier kerk, het Cistercienser convent te Roermond Heynricus Ludolphi heeft voorgedragen om tot pastoor te worden benoemd. Aan een ieder zijn goed regt willende voorbehouden gelast hij aan genoemden Adam drie afkondigingen daarvan in die kerk te doen en wel de eerste op paaschmaandag , de tweede op woensdag en de derde op vrijdag daaraanvolgende , met vermelding dat belanghebbenden tegen deze benoeming hunne bezwaren zullen kunnen inbrengen, te Luik, in de woning van den aartsdiaken op den dag volgende op den zondag Quasimodo.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 99 v°.

1313, 19 April. *Feria sexta post diem Pasche*. Adam, perpetuus vicarius der kerk van den H. Christoffel te Roermond, schrijft aan G. de Nass, aartsdiaken van Luik, dat hij het hem verleende mandaat getrouw ten uitvoer gelegd, drie afkondigingen gedaan en de belanghebbenden ter verschijning voor den aartsdiaken gedaagd heeft.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 100.

1313, 20 April. *Sabbato post Pascha*. Johannes de Schaephusen, kanonik van de O. L. Vr. kerk te Maastricht en voorgedragen tot pastoor der parochiekerk van Roermond, schrijft aan Godefridus de Nass, aartsdiaken van Luik, dat hij in het geding door hem tegen Henricus Ludolphi, priester, vóór het aartsdiakonaat van Luik, aanhangig gemaakt of te maken tot zijne gevolmagtigden benoemd heeft Hildegerus genaamd Croyenboem van Keulen en Franco van Maastricht.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 100.

1314, 16 Maart. *Datum et pronunciatum anno Domini MCCC^o tercio decimo feria septima hora vesperarum post dominicam qua cantatur Oculi*. Neapolio de filiis Orsi, aartsdiaken van Luik, doet uitspraak in een geschil ontstaan tusschen Henricus Ludolfi van Roermond en Johannes de Schaephusen, kanonik van O. L. Vr. te Maastricht, die beiden tot het pastoorsambt van de parochiekerk van den H. Christoffel te Roermond waren voorgedragen, de eerste door het Cistercienser convent van Roermond de andere door Zozo van Beeck, schildknaap. De aartsdiaken, na beide personen gehoord te hebben, stelt Henricus Ludolfi tot pastoor der vermelde kerk aan, legt Johannes de Schaephusen het »stilzwijgen» op en veroordeelt hem in de kosten van het geding.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 101.

1316, 6 Mei. *In die beati Johannis apostoli et euangeliste ante portam latinam.* Hermannus, episcopus Heynensis, verleent aan de bezoekers der kerk van het Cistercienser convent te Roermond eenen aflat op dezelfde feestdagen, waarop door vroegere prelaten aflat verleend was geworden.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 95.

1321, 27 October. *In vigilia Simonis et Jude apostolorum.* De schepenbank van Echt verklaart dat door de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond eene klagt ingeleverd werd tegen Otto genaamd Hoemoet en zijne Echtgenootte Eva; deze laatsten hadden van het convent een bunder akkerland gelegen in *den Bruele* in pacht genomen voor eenen jaarlijkschen pacht-prijs van een malder rogge en een malder haver en dat gepachte land tot stichting van een altaar ter eere van St Jan evangelist, enz. in de kerk van Echt geschonken; hierover klaagt het convent en verzoekt in zijnen eigendom gehandhaafd te worden; na de verdediging van voormelde Otto en Eva wordt het betwiste bunder land wederom aan de abdis en het convent toegewezen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 56vo.

1322, 6 April. *Feria tertia post ramos palmarum.* Johannes en Margaretha, echtelieden, verkoopen, voor schepenen van Roermond, eenen jaarlijkschen cijns van 16 penningen Roermondsche munt op hunne kamer gelegen tegenover het huis der Beggarden aan Theodericus van Middelhoven, viceproost van Odiliënberg, ten einde daarvan een jaargetijde te houden voor wijlen Hendrik, deken van Grave en kanonik van Odiliënberg. Hierin komen voor: Lambertus Otte, schout, Conrardus de Odenrade en Johannes Sprengintguet, schepenen.

Orig. lat. perk. zegel verloren in doos VI, N° 48.

1323, 12 Februarij. *Sabatho post Agathe virginis*. Wilhelmus Lupus en zijne echtgenoot Aleidis vestigen, ten overstaan van schepenen van Roermond, eenen erfcijs van een mark en vier kapoenen op hun huis, dat eertijds aan Gerard de Cogunia toebehoorde, ten behoeve van Johannes, zoon van Druda. Hierin komen voor Stephanus van Elmpt, schout, Conrardus de Odenrade en Henricus, filius Drude, schepenen.

Orig. perk. lat. met een zegel in groen was, in doos VI N° 60.

1325, 24 Maart. *Dominica qua cantatur Judica*. Willem van Swalmen, door graaf Reinald van Gelre tot scheidsregter benoemd in een geschil tusschen het Cistercienser convent te Roermond en Karel van Hoenselaer aangaande zekere goederen of bouwlanden *de kindehus* genaamd, die vroeger aan Alexander, zoon van Thomas van Horst, toebehoorden, verklaart dit geschil thans bijgelegd; dientengevolge staan Karel van Hoenselaer, Agnes zijne echtgenoot en hunne erfgenamen de betwiste goederen, ten overstaan van schepenen van Wetten, aan voornoemd klooster af. Medebezegelaar was Reinald, zoon van den graaf van Gelre.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 34 verso.

1338, 21 September. *Ipsa die beati Mathei apostoli et euangeliste*. Tilman genaamd Bollick en zijne echtgenoot Katharina verkoopen aan het Cistercienser convent te Roermond verschillende landerijen in het kerspel van Wetten. Tot de rigtige nakoming van de voorwaarden van dezenverkoop stellen zich borg Karel van Hoenselaer en Genekinus, genaamd Bokevonderen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 30 verso.

1341, 23 April. *Die beati Georgij. Gerardus Breidelken, schout, Johannes Biderinc, Gerardus de Volmulen et Johannes advocatus, schepenen van Swartbruch* (1) verklaren dat Henricus Rubcator de kreupele (*claudicans*) aan Johannes de Craka verkocht heeft eenen cijns van twee marken gevestigd op twee bunders land, die vroeger aan het hospitaalklooster en aan Gertrudis van Arwinkel toebehoorden en op den Maasnielder weg gelegen zijn.

1372, 29 Augustus. *Op sente Johansdach bapt. decolatio.* Johan van Wessem draagt bovenstaanden cijns aan ons heren Gaets bruederscap van den heylgen graue over, ten einde daardoor de twee marken op zijn huis gevestigd af te lossen.

Hierin komen voor: Lambrecht Gade, schout, Johan Sprengintguet en Dirk van den Grijnde, schepenen van Roermond.

Twee orig. perk. het eerste lat. met nog twee zegels in groen was, in doos VI N° 45.

1341, 14 November. *Feria quarta post festum Martini episcopi hyemalis.* Zuster Gertrudis, abdis van het Cistercienser convent te Roermond, verklaart dat de kloosterzuster Fritzwindis van Swalmen voor de som van 12 Brabantsche marken uit vreemde hand aangekocht heeft de helft van eenen hof, de helft van een huis en twee morgen akkerland, gelegen nabij den hof te Wetten; dat zij dit aangekochte ter beschikking van het convent heeft gesteld, waarvoor haar een jaarlijksch pensioen van drie malder rogge uit den hof te Wetten zal gegeven worden, terwijl na haar overlijden twee malder daarvan ten behoeve van haar jaargetijde en het derde

(1) Het gerigt van Zwartbroek werd den 15^{den} April 1372 met het gerigt van Roermond vereenigd.

malder ten behoeve van de sacristie zullen aangewend worden.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, blad. 33 verso.

1341, 14 November. *Feria quarta post festum beati Martini episcopi hyemalis*. Zuster Gertrudis, abdis van het Cistercienser convent te Roermond, verklaart dat de conversbroeder Georgius voor de som van 12 Brabantsche marken uit vreemde hand heeft aangekocht de helft van eenen hof, de helft van een huis en twee morgen akkerland, gelegen bij den hof van Wetten; dat hij dit aangekochte ter beschikking van het convent heeft gesteld, waarvoor hem een jaarlijksch pensioen van drie malder rogge uit den hof te Wetten zal gegeven worden, terwijl na zijn overlijden twee malder daarvan tot het houden van zijn jaargetijde en het derde malder ten behoeve der sacristie zullen aangewend worden.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, blad. 33 verso.

1342, 7 Julij. *Dominica post octavas beatorum Petri et Pauli apostolorum*. Fritzwindis de Swalmen, abdis van het O. L. Vrouwen klooster te Roermond, en broeder Georgius, convers in 'tzelfde klooster, verklaren van Catharina van Wijden gekocht te hebben zeven bunders akkerland, die onder het dominium van Johannes van Petersheym gelegen zijn; zij verklaren voorts de kooppenningen in goede munt, in het land van Echt gangbaar, te hebben voldaan en het akkerland met overgaaf van een wit ivooren hecht en van een groen twijgje te hebben ontvangen. Zij zijn tevens overeengekomen dat wanneer broeder Georgius het eerst komt te overlijden, gemeld land in het bezit van de abdis zal komen, terwijl het na beider overlijden aan het convent zal vervallen.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, blad. 59 verso.

1350, 10 April. *Decimo die mensis Aprilis*. Hendrik Wolf (*Lupus*) zoon van wijlen Willem Wolf, met toestemming van zijne moeder Aleidis, van zijne echtgenootte Jetta en van Johannes de Montefya, genaamd van Rodinghen, lombardier en koopman te Roermond, verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen erfeijns van vier marken gevestigd op het huis dat hij bewoont, ten behoeve van Luskinus, zoon van Wolfram van Middelhoven en zijne echtgenootte Hilla, dochter van Johannes van Herkenbosch.

Door een transfix van het jaar 1392 worden deze vier marken ten behoeve van Gadert Op't Ort en door een tweede transfix van het jaar 1414 ten behoeve van Ansem den pelsler overgedragen.

Hierin komen voor: in 1350, Johannes Averecht, schout, Goswinus van den Griende en Gerardus van der Porten, schepenen.

In 1392, Dederik Bake, schout, Johan van Wessem en Hendrik Man, schepenen.

en in 1414, Johan Wilde van Mersen, schout, Dederik Hillen en Hendrik van Osen, schepenen.

Drie orig. perk. het eerste lat. met vier zegels in groen was, in doos VI N° 68.

1353, 16 Mei. *Des sesteenden daechs inden Meye*. Reinier Rembaden zoon, over de brug, en zijne echtgenootte Nese, dochter van Dederik Gade, verkoopen eenen jaarlijkschen erfeijns van 34 *scillinge penninge* ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament te Roermond.

Hierin komen voor: Johan Averecht, schout, Johan Heye en Jacob Licop, de jonge, schepenen van Roermond.

Orig. perk. zegels verloren in doos VI N° 54.

1354, 10 Maart. *Decima die mensis Marcij*. Henricus genaamd Kecht en zijne echtgenootte Emmel verkoopen ten overstaan van schepenen van Roermond aan Johannes de Craka en zijne echtgenootte Elisabeth de Brede zes schellingen penningen gevestigd op een huis in de steeg (*in Stega*), dat na het overlijden van Meyelmans, grootvader van voornoemde Emmel, aan haar vervallen is.

Hierin komen voor: Johannes Averecht, schout, Winricus Verwer (*Tinctor*) en Goswinus de Griende, schepenen.

Orig. lat. perk. zegels verloren, in doos VI N° 44.

1354, 28 April. *Des neesten manendaechs nae sente Georgius dage des merteleers*. Albrecht van Honslar en Nese zijne echtgenootte, verkoopen aan Otto van Buren, ridder en heer te Arcen, eenen hof genaamd *ter sceepdonck*, gelegen in het kerspel van Wetten.

Ter nakoming der voorwaarden van den verkoop hadden zich borg gesteld: *Loeff van Honslaer, Dederick van Pellant, Rutten Goetswijn van Honslaer, Peter sijn son, IJwaert van Engelschem ende Johan van Raede, knapen*.

Afschrift van eenen brief gevidimeerd in het jaar 1395 door Dederik van den Griend en Johan van Wessem, schepenen van Roermond, in *Cartularium* II, bladz. 28.

1354, 8 Mei. *Des donredachs nae inuentio Crucis*. Otto van Bueren, heer van Arcen, verklaart den *Elbrechtshoff van Hoenslaer* gelegen in het kerspel van Wetten ten behoeve van zijne zuster Bela van Malborgh, abdis, en van het Cistercienser convent te Roermond ontvangen te hebben; voorts verklaart hij dien hof, tusschen de dagteekening van dezen brief en den dag van S' Jan Baptist eerstkomende, volgens de bepalingen van het landregt in handen van dat convent te zullen stellen.

Afschrift, in *Cartularium* II, bladz. 27 verso.

1355, 24 Mei. *Gegeuen int jair onss heren dusent drije hondert vijff ende vijftich op den heylghen pinxtdaghe.* Godart van Heinsberg, heer van Dalenbroek, vergunt aan het Cistercienser convent van Roermond op een stuk land nabij den hof van dat klooster te Asenraai onder Maasniel gelegen, eenen molen te bouwen en te onderhouden, mits dat convent hem jaarlijks en erfelijk op St Stephanusdag 12 kapoenen zal leveren.

Afschr. in *Cartularium* II, bladz. 3.

1356, 10 Februarij. *Des neesten dynsdaechs nae sente Agathendach der heylghen Jonffrouwen.* Otto van Buren, ridder en heer van Arcen, en Marina, zijne echtgenoote, verklaren ten overstaan van schepenen van Wetten dat zij omme *Gaedtswille ende in gericht elmosen omme heil haerer zeelen* den hof genaamd *Sceepdonck*, gelegen in het kerspel van Wetten, aan het convent van de Cistercienser orde te Roermond gegeven hebben.

Afschrift van eenen brief gevidimeerd in het jaar 1395 door Dederik van den Griend en Johan van Wessem, schepenen van Roermond, in *Cartularium* II, bladz. 29.

1356, 25 Maart. *Op onss vrouwen daghe annuntiationis.* Eduard van Gelre veroorlooft aan de abdis *ende den jouffrouwen van den Gaedtshuys* te Roermond om in die stad *op haeren eygenen erue eyne wintmolen te duen setten en te tymeren ende daïrmede te malen erflicken ende die moelen te duen vertymeren.*

Onder staat: *Per dominos de Weerdenborch, Heynricus de Kreckenbeek sigilliferos, dominus Otto de Buren.*

Afschrift, in *Cartularium* II, bladz. 82 v°.

1356, 31 December. *Op sunt Syluesters daghe.* Gerard Vusken van Swalmen en Gude van Elmpt, zijne echt-

genootte, geven aan *den armen van Ruremunde in dat gasthusen* drie morgen land gelegen bij *Rutten Tygelmaen houe*, met voorbehoud van *de vyer pyninghe gelt*, die men hun van deze drie morgen betaalt.

Orig. perk. met het zegel van Gude van Elmpt in wit was. Hierbij een vidimus van dezen brief, afgegeven in 1368 door Hendrik Sprengintguet en Didderik Man, schepenen van Roermond; orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 25.

1357, 27 Februarij. *Ipsa dominica qua cantatur exurge quare*. Tilman genaamd Bollick van Wetten en Stina zijne echtgenootte verkoopen ten overstaan van rigter en schepenen van Wetten aan het Cistercienser convent te Roermond zeker land nabij den hof van *Sceepdonck*, gewoonlijk genaamd *aen den twee daren*. Dit land wordt vrij en onbezwaard verkocht met uitzondering van twee ponden was, die jaarlijks op het feest van den H. Martinus aan de kerk te Wetten moeten worden geleverd.

Afschr. lat. in *Cartularium* II, bladz. 31.

1357, 27 Februarij. *Des manendaechs na sente Mathys daghe apostoli*. Dederik Bollick waarborgt voor hem en zijne erfgenamen gedurende een jaar en eenen dag het goed door hem aan het Cistercienser convent te Roermond verkocht en stelt als borggen voor dien waarborg Johan Bollick priester en Herman zijn broeder.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 31 verso.

1357, 4 April. *Des vierden daechs in den Aprille*. Conrard van Bylyen *zoen der boddenmeersen* en zijne huisvrouw Aleidis verkoopen, ten overstaan van schepenen van Roermond, een stuk land gelegen achter *Didderix Halfs schuren* aan Conrard van Muggenbroek.

Hierin komen voor: *Johan Averecht, schout, Gerard van Tegelen en Tilmann van Gangelt, schepenen.*

Orig. perk. met 2 beschadigde zegels in groen was, in doos VI N° 71.

1357, 30 September. *Op sinte Geronimus daghe.* Lyse, weduwe van Dederik Joris zoon, en haar wet-tige voogd Herman van Hoenselaer verklaren voor de schepenbank van Wetten hoegenaamd geene vorderingen te hebben op eenig goed waarvan Ermgard van Korswyck en haar echtgenoot Henken thans in het bezit zijn of dat zij namaals verkrijgen mogten.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 32.

1358, 9 Januarij. *Feria quinta post epiphaniam Domini.* Johannes de Tillickhorst en Ermengard de Korffwyck, zijne vrouw, staan, voor schepenen van Wetten, alle hunne goederen, roerende en onroerende, tegenwoordige en toekomstige af aan het Cistercienser convent van Roermond.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 32.

1358, 14 Januarij. *Des saterdaechs na andaghe derteendachs.* Elbrecht van Hoenselaer en zijne echtgenoot Nese verklaren ten overstaan van schepenen van Wetten dat het land gelegen te Wetten *vor den tween daren*, van ouds behoord heeft aan den hof van *Sceplonk*, en zij dat land met dien hof aan het Cistercienser convent te Roermond verkocht hebben.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 29 verso.

1360, 23 April. *Des drie ende twintichsten daechs in den Aprille.* Godard genaamd Lewenbergh en zijne echtgenoot Christina van der Porten verkoopen, voor schepenen van Roermond, op hun huis gelegen *inder*

Stephen by den putte 't gegen Noudenhues van Elmpt, eene erfeijns van *twe marcken penningen* ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament te Roermond.

Hierin komen voor: Johan Averecht, schout, Dirk Gade en Gerard van Tegelen, schepenen van Roermond.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 43.

1360, 25 Mei. *Des vijf ende twintichsten daechs in den Meye*. Gerard Bake, schepen van Roermond schenkt aan Conrard Bake, priester, ten behoeve van het altaar van den H. Geest en na overlijden van genoemden Conrard aan den priester die dat altaar zal bedienen, eenen jaarlijkschen erfeijns van 15 schellingen en 9 penningen gevestigd op het huis van Johan van Rure, dat vroeger aan Costius van St Nicolaas toebehoorde.

Hierin komen voor: Johan Averecht, schout, Dederik Gade en Goswijn van den Grinde, schepenen van Roermond.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 65.

1361, 5 Maart. *Mensis Martij die quinta*. Engelbert van der Marek, bisschop van Luik, geeft zijne toestemming tot het overbrengen van het kapittel van Odiliënberg naar de kapel van den H. Geest te Roermond.

Orig. lat. perk. met twee zegeltjes in geel en groen was, in doos VI N° 20.

1361, 17 Maart. *Ipsa die sancte Gertrudis virginis*. Hertog Reinald hecht zijne goedkeuring aan dat overbrengen.

Orig. lat. perk. zegel verloren in doos VI, N° 21.
Zie stuk I bladz. 48.

1361, 3 April. *Tertia die mensis Aprilis*. Eduard van Gelre, broeder des hertogs, schenkt insgelijks zijne goedkeuring aan deze overbrenging.

Orig. lat. perk. met het zegel van Eduard in rood was, in doos VI N° 22.

1361, 8 April. *Octava die mensis Aprilis*. De magistraat van Roermond geeft zijne toestemming tot die overbrenging.

Orig. lat. perk. zegels verloren, in doos VI N° 23.

1361, 3 Mei. *Des dinsdages nae sente Walborgens dage virginis*. Emont van Wilderoide, knaap, Johan van Kessel en Willem van Elmpt, ridders, bekennen schuldig te zijn aan Guert Keeken, burger van Roermond, eene som van 42 goede zware guldens, die zij hem onder verband van leistung beloven terug te betalen op St Remigiusdag e. k.

Orig. perk. met drie zegels in groen was, in doos VI N° 75.

1363, 22 September. *Des vridaechs nae zente Lambrechts dach martiris*. Aleidis genaamd van den Schore schenkt voor schepenen van Roermond haar huis gelegen op den *driesge*, dat vroeger aan Willem van Gevenich behoord had, aan het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Hierin komen voor: Johan van Oderade, schout, Jacob Licop en Lambrecht van der Craken, schepenen te Roermond.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VI N° 42.

1365, 1 April. *Des yersten daghes in den prille*. Bela van Malbergh, abdis van het Cistercienser convent te Roermond, verklaart aan de conversbroeders Reyner den oude en Hendrik Nabben de vergunning gegeven te hebben om gedurende hun leven tot hun onderhoud de rente van den door hen gekochten hof te Venray te mogen ontvangen, en zulks met versterf van den eenen

op den anderen , terwijl na beider overlijden die hof aan het klooster zal vervallen *ende kome in ghemeyne orber ende nutheyt des ghemeynen conuent ende anders nergen, to hulpen toe irren cleederen te beteren ende toe koepen.*

Afschr. in *Cartularium II*, bladz. 25.

1365, 11 Augustus. *Des neesten dage na zente Laurentius dage.* Willem van Daswylre en Didderik van Pardelaer verklaren op hunnen eed dat , van zoo lang zij zich herinneren kunnen, zij nooit gezien hebben dat iemand in den Roermondschen Weert schapen heeft gehouden of laten weiden dan alleen de voogd van Roermond.

Orig. papier, waarop twee kleine zegels gedrukt waren in groen was , waarvan dat van Didderik van Pardelaer nog aanwezig is, het andere geschonden, in doos VI N° 24.

1366, 4 Februarij. *Op sente Agaten auent der heylghen Joncfrouwen.* Dirk van Pellant, ridder, en zijne echtgenoot Nese verklaren ten overstaan van de schepensbank te Wetten dat zij het goed genaamd *Bukenvonderen*, met alle zijne regten en toebehooren , zoo als het in het gerigt van Wetten gelegen is, verkocht hebben aan het Cistercienser convent van Roermond.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 32 verso.

1366 , 4 Februarij. *Op sinte Agathen auonde der joncfrouwen.* Dirk van Pellant en Nese zijne echtgenoot waarborgen onder verband van leistung aan het Cistercienser convent, het goed *te Bukenvonderen*, gelegen in het gerigt van Wetten, dat zij aan dat convent verkocht hebben.

Als borgen van stipte nakoming daarvan komen voor: Peter van Hoenselaer en Johan van Raide , die ook

zegelen voor bovengenoemden Dirk en zijne echtgenoot, daar deze verklaren geen zegel te bezitten.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 38.

1366, 24 Julij. *Op sent Jacobs auent Apostoli*. Zuster Bela van Malbergh, abdis van het Cisterciencer convent te Roermond, verklaart dat de helft van het goed genaamd *Bukenvonderen*, in het gerigt van Wetten gelegen, aangekocht werd van Dirk van Pellant door de twee gezusters Ermgardis en Catharina van Helden; dat deze twee personen de opbrengst van dit goed gedurende haar leven met versterf van de eene op de andere zullen genieten, terwijl die opbrengst na beider overlijden aan het convent zal komen *tot hulpen te kouden ende te kringen onser cleyder*.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 33.

1368, 9 Februarij. *Op andach onser vrouwen purificatio*. Jacob van Merheym en Mette van Halen zijne echtgenoot, Johan Roders en Jutte zijne echtgenoot verklaren ten overstaan van schepenen van Roermond in erfpacht genomen te hebben van Johan van Wessem en Catharina zijne echtgenoot een huis gelegen tegenover den H. Geest, vroeger aan Johan Quinkarts toebehoorende voor eenen jaarlijkschen erfijns van drie zware guldens.

Hierin komen voor: Lambert Gade, schout, Dederik van den Grijnde en Gerard van Tegelen schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 64.

1370, 29 Junij. *Op sinte Peeters en Pauwels dag, in onse stad tot Ruremonde*. Hertog Eduard geeft de tienden van Posterholt, in het kerspel van Vlodrop, aan de kapel genaamd Bethlehem te Roermond.

Getuigen waren : Walraven van Valckenborg , heer van Born en van Sittard , Johan van Wickerade en Sander van Rossum, ridder.

Afschrift, in omslag 31 N° 24. Een tweede afschrift bevindt zich in de kronijk van het hert. Gelre door Nicolaas Biesen, bladz. 106.

1371, 25 Mei. *Op den heiligen Penattdach.* Maas van Ercelentz verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen erfeijns van *twee gude gulden dobbel brabantse mottune*, gevestigd op zijn huis gelegen *by des heiligen geists kirchoue* ten behoeve van Herman Muels.

Hierin komen voor Lambrecht Gade , schout, Gerard van Tegelen en Johan van Oederade, schepenen.

Bij transfix van 14 Augustus 1381 verkoopt Hendrik Muels , zoon van Herman Muels , den bovengemelden erfeijns ten behoeve van Gerard van Muggenbroek, kanonik in den H. Geest en na diens overlijden aan de hem in zijne prebende opvolgende priesters.

Hierin komen voor Dederik Gade , schout , Johan Averecht en Dederik van den Grijnde, schepenen.

Twee orig. perk. met 3 zegels in groen was, in doos VI N° 52.

1373—1399. Vier schepenbrieven van Roermond van weinig belang , waarin de volgende schepenen voorkomen, als :

in 1373 , Lambrecht Gade , schout , Gerard Bake en Dederik Man, schepenen.

1381. Dederik Gade , schout , Johan Sprengentguet en Johan van Oederade, schepenen.

1392. Dederik Bake, schout, Johan van Oederade en Jacob Licop, schepenen.

1399. Dederik Bake, schout, Dederik van den Grijnde en Johan van Oederade, schepenen.

Vier orig. perk. met nog 3 zegels in groen was in doos VI N° 72.

1374, 25 Februarij. *Op zente Walborgen dach.* Hendrik Zeylman bekent voor schepenen van Roermond van Hendrik Sprengentguet en Godard van Hertten, meesters van de armen van het gasthuis van Roermond, in erfcijns te hebben ontvangen, *dat derdeyl vant gasthues haue also also dat gedeylt is die zide ter stat waert*, voor eenen jaarijkschen erfpacht van een malder rogge.

Hierin komen voor : Lambrecht Gade, schout, Johan Sprengentguet en Dederik van den Grijnde, schepenen.

Orig. perk. met 3 zegels in groen was, in doos VI N° 53.

1375, 17 April. *Des dinsdaechs na Palmdach.* Daniel van Apelteren, ridder, verklaart afstand gedaan te hebben van zijne aanspraken op de tienden van Oesterem ten behoeve van de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond.

Afschr. in *Cartularium* II, bladz. 23.

1376, 12 Maart. *Ipsa die sancti Gregorij pape.* Willem, hertog van Gulik en Gelre, verklaart dat Dirk van Liecke aan Johan van Oderade verkocht heeft twee-entwintig malder rogge, Echter maat, gevestigd op de tienden van Echt, *die hern Goswijns van Brumelen plach te wesen en ruerende is van der heerlicheit van Gelren.*

Orig. perk met het zegel van hertog Willem in geel was, in doos VI N° 31.

1376, 19 October. *Des neesten daechs na zente Lucas dach, evangeliste.* Johan Cloet van Muggenbroek en zijne

echtgenooten Cunigonda doen, ten overstaan van schepe-
nen van Roermond, afstand van *alle die erftele*, recht
ende guet dat huen verstoruen is van Conradus van Mug-
genbroek en diens echtgenooten Gertrudis, ten behoeve
van Gerard van Muggenbroek, priester.

Hierin komen voor: Johan van Wessem, schout, Johan
Averecht en Gerard van Tegelen, schepeenen.

Orig. perk. met vier zegels in groen was, in doos VI
N° 59.

1376, 6 November. *Op zente Leonards dach confes-
soris*. Johan Veken van Lewen en zijne echtgenooten
Baetz Cloetz van Muggenbroek doen, ten overstaan van
schepeenen van Roermond, afstand van *alle die erftele*,
recht ende guet dat huen verstoruen is eerst van Conradus
van Muggenbroek en daarna van diens echtgenooten
Gertrudis, ten behoeve van Gerard van Muggenbroek,
priester.

Hierin komen voor: Johan van Wessem, schout, Johan
Sprengentguet en Dederik van den Grijnde, schepeenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 51.

1376, 6 November. *Op sente Leonards dach confessoris*.
Johan Veken van Lewen en zijne echtgenooten Baetsen
Cloets verkoopen, ten overstaan van schepeenen van Roer-
mond, eenen jaarlijkschen erfcijns van twee oude gouden
schilden, op hun huis *in der beckerstraten*, ten behoeve
van Gerard van Muggenbroek, priester.

Hierin komen voor: Johan van Wessem schout, Johan
Springentguet en Dederik van den Grijnde, schepeenen.

Orig. perk. met 3 zegels in groen was, in doos VI
N° 58.

1377, 15 Julij. *Mensis Julij die quinta decima*. Gisel-
bertus de Zyele, proost der kerk van den H. Geest te Roer-

mond, bevestigt de stichting eener kanoniks prebende in die kerk, die door Conrard van Muggenbroek, burger van Roermond, bij uiterste wilsbeschikking gedaan werd.

Orig. lat. perk. zegel verloren, met een vidimus afgegeven in 1391 door het kapittel van den H. Geest, orig. lat. perk. met een zegel in groen was, in doos VI N° 76. Een afschrift bevindt zich in het *Cartularium* van dat kapittel, bladz. 35.

1380, 19 Januarij. *Des donresdaechs vur sente Peters dach ad Cathedram.* De magistraat van Roermond staat aan het convent van de Cistercienser orde aldaar alle regten af, die hij bezit op der alder Roeren, van onsen dyck nederwaert van Hennen Gruyssen tune bis aen den voerwech van des Cloesters ham, onder voorbehoud dat het klooster eynen erfftuyn houden zal op den wal van onsen dyck, dat vurss. erue lanc opdat aan dien dijk geene schade kan te weeg gebragt worden.

Afschrift in *Cartularium* II, bladz. 83.

1381, 18 October. *Op sente Lucasdach evangelisten.* Christiaan Breydel en Mette zijne huisvrouw verklaren voor schepenen van Maasniel dat zij in erfpacht genomen en ontvangen hebben van Tilman van Eilre, meester der armen van het gasthuis van Roermond, met toestemming van burgemeesteren, schepenen en raad der stad, 5 $\frac{1}{2}$ bunder 1 morgen en 7 roeden akkerland, gelegen onder het gerigt van Maasniel, voor eenen jaarlijkschen pacht van 5 paar koren min 2 $\frac{1}{2}$ kop half rogge en half even.

Hierin komen voor: Johan van Gangelt en Hendrik Kellener, schouten, Dederik Bobbelaert en Engel van der Porten, schepenen te Maasniel.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VI N° 67.

1382, 23 Junij. *Op sent Johans auont baptisten.* Gyselbrecht van Cromblant en zijne echtgenoot Margaretha van Vlodrop schenken aan hunne nicht (*enklinge*) Margaretha Scotelkens dochter van Blerick eenen erfpacht van drie malder rogge, maat van Vlodrop, jaarijks te heffen op die bemde dy men het dat Kemerken.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI N° 47.

1382, 25 Julij. *Int jair der gebuert onss heren dat men scrieff durent dri hondert twee ende tachtentich op den vyff ende twentichsten dach van Julio.* Rutger Gerouts, Eggel van den Berghe, Rutger van der Linden, Willem van den Boenten, Johan van Halen, Hubert Knoups en Johan Lamén, schepenen *des dorps van Weirt*, houden een onderzoek door getuigen aangaande de verplichting van het Cistercienser convent te Roermond tot het bijdragen in den bouw en het onderhoud van de brug te *Leyuerloe*.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 16.

1382, 31 Julij. *Op sente Peters auont ad vincula.* Gerard van Muggenbroek, priester, kanonik van den H. Geest te Roermond, schenkt met toestemming van zijn broeder Herman, insgelijks priester, eene erfrente van zestien oude gouden schilden, munt des keizers of des konings van Frankrijk, gevestigd op hun beider huis gelegen te Roermond *inder Lombarder straten*, ten behoeve van de kanoniks prebende, die genoemde Gerard van Muggenbroek thans bezit.

Hierin komen voor: Dederik Gade, schout, Johan Averecht en Dederik van den Grijnde schepenen van Roermond.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VII N° 4.

1383, 9 Januarij. *Des neesten donresdaechs naden heylighen derteendach.* Henken Koenkens Proijens zoon verklaart voor schepenen van Maasniel in erfpacht te hebben ontvangen van Hendrik Sprengentguet, meester van de armen van het gasthuis te Roermond, twee bunder akkerland gelegen *achter der Tegelrie te Nyel* voor eenen jaarlijkschen pacht van twee malder rogge en een zester even.

Hierin komen voor: Johannes van Gangelt, schout, Gerard Krouwel, Kone Konen, zoon, en Hemken Kueth, schepenen van Maasniel.

Orig. perk. met het zegel van Johannes van Gangelt in groen was, in doos VI N° 55.

1383, 28 September. *Op sent Michiels auont archangels.* Loeff van Hoenselaer Karels zoon en Karel, zijn zoon, verklaren, ten overstaan der schepenbank van Wetten, aan het Cistercienser convent van Roermond afgestaan te hebben de koren tienden van alle landerijen deel uitmakende van den hof genaamd *op gher Horst*, hetzij die thans bebouwd of naderhand in bouw genomen worden.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 34.

1384, 2 Maart. *Des anderen daechs in den Meerte.* Johan van Wesseem verkoopt eenen erfcijs van *twee zwaer gulden*, gevestigd op het huis van Ruth van Halen en op dat van Gerard van Posterholt, beiden tegenover den H. Geest gelegen, ten behoeve van Gerard van Muggenbroek, kanonik in den H. Geest, en van de priesters, die hem in zijne prebende zullen opvolgen.

Hierin komen voor: Hendrik Hugel *der bade richter*, Johan Averecht en Dederik van den Grijnde, schepenen van Roermond.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VI, N° 50.

1384, 14 Julij. *Crastino beate Margarethe virginis gloriose*. Frater Wilhelmus, abt, en het geheele convent van het klooster Camp, in het Keulsche diocees gelegen, geven een vidimus van eene bul van paus Innocentius IV dd. 17 December 1249, waarbij die paus aan alle kloosters van de Cistercienser orde vrijdom schenkt van de novaliën in die parochiën, waarin zij de oude tienden bezitten.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 83.

1386, 18 Mei. *Duysent drij hondert sess ende tachtentich des achtteenden daechs in den Meye*. Schepenen van Someren geven de vergunning aan het Cistercienser convent van Roermond om in het Latbroek gelegen bij Heugten over de Aa, naar den kant van Someren, hout te kappen en daarin het vee van den hof te Heugten te laten weiden. Deze vergunning werd geschonken opdat de abdis eenen bode naar Rome of elders zoude zenden *alse van den interdicte van Zomeren omme den sauck te krigen ende te weruen*.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 13.

1388, 27 Julij. *Des neesten maendaechs na sent Jacobsdach apostoli*. Welter Waycktz verkoopt voor schepenen van Roermond *drij guede gulden alde schilde munt des keizers van Rome of des konings van Frankrijk*, gevestigd op zijn huis *daer hij in wonachtig is genant ter Bouarien* ten behoeve van Gerard van Muggenbroek, kanonik van den H. Geest te Roermond.

Hierin komen voor: Johan van Wesseem, schout, Dederik van den Grijnde en Johan van Haversla, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 56.

1389, 8 Augustus. *Des neesten sondaechz na sent Petersdach ad vincula apostoli.* Godard Konter bekent voor schepenen van Roermond dat hij van Gerard Geraerts zoon van Ercelent tegen eenen jaarlijkschen erfcijs van een Gelderschen gulden ontvangen heeft eene *hoefstat* groot $1/2$ staal gelegen *opter Nuwerstraten in Halonrecampe.*

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Johan van Wessem en Jacob Licop, schepenen.

Door 4 transfixen wordt deze erfcijs aan verschillende personen en ten laatste aan de broederschap van het H. Sacrament overgedragen; in deze transfixen komen voor :

In 1390 Dederik Bake, schout, Johan van Oederaede en Hendrik Man, schepenen.

1426. Johan van Wijlre schout, Lambrecht van der Kraken en Dederik van Wessem, schepenen.

1435. Gerard van Oederaede, schout, Dederik Man en Vullink van Holtmoelen, schepenen.

1463. Johan Hillen, schout, Hendrik van Ynckenvort en Dederik de Wilde van Mersen, schepenen.

5 Orig. perk. met 10 zegels in groen was, in doos VI N° 57.

1390, 7 Maart. *Des zeuenden daechs in den maende Meerts.* Gerard van Muggenbroek, priester, sticht het altaar van den H. Michiel in de H. Geestkerk te Roermond en geeft daaraan door een transfix dd. 23 November 1391 verschillende renten en cijnsen.

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Johan Averecht en Dederik van den Grijnde schepenen;

in het transfix Dederik Bake, schout, Dederik van den Grijnde en Johan van Haversla, schepenen.

Twee orig. perk. met 5 zegels in groen was, in doos VI N° 70.

1390, 1 April. *Feria sexta post festum crucificationis Domini*. Margaretha van Elmpt, abdis van het Cistercienser convent te Roermond, verklaart dat er een geschil ontstaan is tusschen het convent en *Thomas Segnant de Cliuis, magister in artibus et sacra pagina bacularius, investitus* van Echt, over de betaling van 15 Luiksche marken, oude penningen die genaamd waren *Luytslach*, en zulks wegens verandering en veroudering dezer munt; zij verklaart voorts met dien investitus te zijn overeengekomen dat het convent hem, in plaats van die oude munt, jaarlijks 15 marken en 12 Keulsche witpenningen betalen zal.

Afschrift, lat. in *Cartularium* II, bladz. 53.

1390, 28 October. *Op sente Symon et Juden dach der heilger apostelen*. Herman van den Wingart en zijne huisvrouw Mechtildis verkoopen ten overstaan van schepenen van Roermond op hun huis gelegen in *der Swalmer straten* eene erfrente van *eenen gueden alden gulden schilt*, munt des keizers van Rome of des konings van Frankrijk, ten behoeve van Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest te Roermond.

Hierin komen voor, als schout: *Deric Bake*, en als schepenen: *Arnold van Osen* en *Johan van Wessem*.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 7.

1390, 17 November. *Des donresdaechs nae sente Martijns daghe des heiligen bisscops*. Godard Guede verkoopt, voor schepenen van Roermond, eenen jaarlijkschen erfcijs van 1° *eyn halue marck geltz* op het huis van Gerard Kotel gelegen bij den *Augustinen huesse*, 2° *eyn marck geltz en vier Ruremuntsche Peter* op het huis van Gerard Kapen, en 3° een mark op *Gebelenhues van Panhedel* gelegen in *der Schomeker straten*, ten

behoeve van Gerard Kotel en zijne huisvrouw Aleidis.

Hierin komen voor: Dederik van Bake, schout, Dederik van den Griende en Hendrik Sprengentguet, schepenen.

Bij transfix dd. 1 Februarij 1409 worden twee der bovenstaande marken met de vier Roermondsche Peter verkocht aan Mathijs Peuten, kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve der *presentien des capittels*.

Hierin komen voor: Dederik de Wilde van Mersen, schout, Herman van der Netten en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

Twee orig. perk. met vier zegels in groen was, in doos VI N° 74.

1392, 27 December. *Ipsa die beati Johannis apostoli et euangeliste*. Wilhelmus Buzer kanonik te Maastricht en proost van den H. Geest te Roermond, bevestigt de stichting der kanoniks prebende, die door Conrard van Muggenbroek, burger van Roermond, gedaan werd.

Orig. lat. perk. met een zegel in groen was, in doos VI, N° 77.

1394, 8 December. *Op onss vrouwendach conceptionis*. Gaetken Poelman verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen Rijnschen gulden erfeijns op zijn huis gelegen *inder Scomekerstraten* aan Matheus Peuten van Echt, kanonik in den H. Geest, ten behoeve van het kapittel *tot der presencien te geuen ende te deylen den canonyken ende capellanen aldaer, also alsoe gewoenlic is*.

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Johan van Haversla en Hendrik Man, schepenen.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VI, N° 69.

1395. *Int ja'r onss heren M. CCC. XCV.* De drost van Montfort, Willem van Gruesbeek en Johan, kanoniken van S' Servaas te Maastricht, houden een onderzoek door getuigen in een geschil tusschen het convent van de Cisterzienser orde te Roermond en Jonker Johan van Petersheym, heer te Stevensweert, aangaande den eigendom der tienden te Stevensweert.

Afschrift, in *Cartularium II*, blad. 59 verso.

1397, 25 Mei. *Op sent Urbanus dach pape et martiris.* Peter van den Grave, Willem van Lochem, Matheus Peuten van Echt en Mathijs van der Craken, kanoniken en *mannen des praestz* van den H. Geest te Roermond, verklaren dat Peter van Lierop en Conrard van Golkenrade, zijn zwager, den hof genaamd *inghen Dale* aan Hensen van Golkenrade verkocht hebben; de verkoopers kunnen echter het regt van wederinkoop gedurende een jaar uitoefenen, mits betalende aan den kooper *twe hondert alden keysers off Franckria schilden.*

Orig. perk. met het beschadigde zegel van het kapittel van den H. Geest, in groen was, in doos VI, N° 29.

1398, 17 Maart. *Op sent Gertruden dach virginis.* De schepenbank van Roermond verklaart dat Simon Hugelens zoon aan het kapittel van den H. Geest te Roermond verkocht heeft zijn huis, gelegen *op der Monsterstraten alreneest der kirken van den heiligen geist*; dat vervolgens *Pouwels Henken Schorren, son des vurss. Simons broder*, als naaste bloedverwant het verkochte huis *beschudt* heeft en op die wijze eigenaar geworden is; dat hij het daarna aan Matheus Peuten van Echt, kanonik, ten behoeve van het vermeldte kapittel in eigendom heeft overgedragen.

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Dederik van den Grijnde en Johan van Haversla, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 66.

1399, 7 Junij. *Op sent Vincentius dach martiris.* Johan van Oederade, Johan van Wessem en Hendrik van Gangelt, schepenen van Roermond, Godart Leuckynt, priester en rector der kerk van Odiliënberg, en Wolter van Pardelaer sluiten als gekozene scheidslieden eene minnelijke overeenkomst tusschen Mathijs van der Craken, kanonik in den H. Geest te Roermond, als momboir van Johan van Zeelstheden, rector van het altaar der H. Maria Magdalena te Odiliënberg, ter eenre, en Godard van Overen, ter andere zijde, in een geschil tusschen beide partijen ontstaan over de inkomsten van het vermeldte altaar.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 73

1399, 20 Junij. *Des nesten vrydaechs na sent Vyts dach martyris.* Dederik Bake verkoopt voor schepenen van Roermond aan het kapittel van den H. Geest aldaar ten einde *ouder die canonick ende capellaenen gemeynlic ter presentien te deilen alse dat gewoenlic is* de volgende cijnsen en pachten, als: twee hollandsche guldens op het huis van Margaretha van Brede *bi in ops porten gelegen*; een holl. gulden op het half huis van Pieter Post *opt Empsam gelegen*; een ouden gelderschen gulden op het huis van Hein van Hoemberg *op den Schoytenberg* en elf vat rogge op een stuk akkerland *op den Bonenberg gelegen*.

Hierin komen voor: Hendrik Huychel *der bade alse eyn richter*, Dederik van den Grijnde en Hendrik van den Sellenorde, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 46.

1400, 24 Junij. *In festo natiuitatis beati Johannis Baptiste.* Het kapittel der kollegiale kerk van den H. Geest te Roermond verklaart dat, uit hoofde van de schending der kerk (*propter violationem*) van Odiliënberg, Johannes de Zeelsteden vergund heeft het altaar van de H. Maria Magdalena, door hem in die kerk gesticht, naar de kerk van den H. Geest te Roermond over te brengen.

Orig. lat. perk. met het beschadigde zegel van het kapittel in omslag VI N° 86.

Zonder jaartal, (waarschijnlijk 1403), 13 Januarij. *Gegeuen tot Randenraede in octaua Epiphanie Domini.* Hertog Reinald schrijft aan het convent van de Cistercienser orde dat de kerk van Wetten, die door zijne voorvaderen gesticht en met inkomsten voorzien werd, *nu ledich gewoerden is ouermitz eynen wisschel, die in den haue van Roman buten onsen en uwen consenten, willen ende tuedoen geschiet is*; hij heeft met zijne raadvrienden daarover beraadslaagd en besloten dat geene geestelijke leenen en beneficiën door zijne ouders en voorvaders gesticht ende gerintet in den haue van Roman getrecket noch gebracht mogen worden van yemant; hij verzoekt derhalve aan Sibrecht van Kriekenbeek Arnoldszoon die kerk te willen gheuen ende huem dair mede te versyen.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 36.

1403, 6 Julij. *Des neesten vrydaechs na onss vrouwen dach visitationis.* Johan van Oederade verkoopt aan Hendrik van Dulken, priester, tot behueff derre prouanden derre die burgemeisteren, scepenen ende raet der stat van Ruremunde eyn gichter syn, die der bisscop van Ludick gespleten heft uit het altaar, dat door Johan van Rodingen in den H. Geest gesticht is, de tienden te Pede, (Pey) in het land van Montfort bij Echt gelegen.

Medebezegelaars waren : Dederik Bake, schout, Dederik van den Grynde en Hendrik van den Sellenorde , schepenen van Roermond, Hendrik en Renier van Oederade, zoons van bovengemelden Johan van Oederade, en Dederik Man als leenman.

Orig. perk. met 7 zegels in groen was, in doos VII N° 82.

1403, 1 September. *Des neesten saterdaechs nae sent Johans daghe decollationis.* Johan van Hoenslaer bastaard zoon van Peter verklaart met het Cistercienser convent van Roermond *eyne guede ganse vast stede zwone vur mij ende mijn hulper* te hebben aangegaan over *alsuleker veden alse ich Johan vurss. hebbe staende gehadt tue desen daghen tue datum dis brieffs.*

Afschr. in *Cartularium II*, bladz. 30.

1404, 16 Januarij. *Op sente Anthonis auent abbatis.* Sibrecht van Kriekenbeek Arnolds zoon verklaart dat, aangezien de abdis en het convent van de Cistercienser orde te Roermond *hem nu begaest hebben mit haere kircken ende pastoerscapp van Wetten*, hij verantwoordelijk zal blijven voor alle onkosten en hindernis, die dat convent wegens dezen afstand mogten overkomen hetzij *van des stoels wegghen van Romen off des haeffs wegghen van Collen ende van Ludinck.*

Aangezien voornoemde Sibrecht geen zegel heeft, zoekt hij Dirk Baecken en Johan van Osen, schepenen te Roermond, voor hem te zegelen.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 35.

1404, 31 October. *In vigilia omnium sanctorum.* Hendrik Vruynt en Anthonis van Werden, *rectore des altaers der seystheen heylighen geleghen inder kircken sent Marien*

greden te Keulen, verklaren dat zij, met toestemming van Tilman van Smalenberg, deken der vermelde kerk, stichter en begever van het genoemde altaar, van Margaretha van Elmpt, abdis, en van het convent van O. L. Vrouw te Roermond *dat huys ende hoff genant Ruremunde* met de twee kleine huizen daarnaast, gelegen te Keulen op de St Maxeminusstraat, voor eenen jaarlijkschen pacht van 24 marken goud in erfpacht genomen hebben ten einde tot eene vaste woning voor de tegenwoordige en toekomstige rectoren van het genoemde altaar te verstrekken.

Aan het slot staat: *Nota dat dese twee huysen syn verkocht bi tiden vrouwe Marien van Dryell abdisse ons gaidshuys zeliger anno M. cccc^o xxxiiij.*

Afschrift, in *Cartularium* II, blad. 86.

1405, 25 Mei. *Gegeuen int ja'r onss heren dusedent vyer hondert ende vijff op sent Urbanus dach ppe.* Ruth Kolcken en zijne huisvrouw verkoopen aan het Cistercienser convent te Roermond vier morgen land achter Maasniel gelegen, ten overstaan van Michiel van Brede, regter, Ruth van Nuynheym en Coen Vegebosch, schepenen der *dinckbanck van Nyell.*

Afschr. in *Cartularium* II, blad. 3 v°.

1405, 26 Julij. *Op sent Johans ende Pouwels dach martirum.* De magistraat van Roermond verklaart dat Dirk Drayffnoyde *eijn gewis zeker bade is des gasthuys tot Ruremunde, elmosen om Gaets wille te bidden aen allen gueden luden*, ten behoeve der armen van dat gasthuis; hij verzoekt derhalve *allen gueden luden*, bij wie genoemde Dirk zal komen, hem in zijne pogingen de behulpzame hand te willen bieden en hunne aalmoezen mede te dee-

len, want dat inder armer lude behueff comen sal, ende gewant sal werden.

Orig. perk. met het beschadigde zegel der stad in groen was, in doos VI N° 18.

1408, 9 April. *Des negenden daechs in Aprile*. Broeder Aelpaert van Amsterdam, prior van het karthuizer klooster te Roermond, verkoopt ten behoeve van het altaar van den H. Geest, in de kerk van dien naam, een cijns van veertien penningen, gevestigd op het huis van Reiner Kerfs, gelegen *opder hamstraten tegen der cloester porten*.

Deze verkoop geschiedde ten overstaan van: Dederik Wilde van Mersen, schout, Hendrik van den Sellenorde en Hendrik van den Grijnde, schepenen te Roermond.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 11.

1409, 21 Junij. *Des neesten vrijdaechs nae sente Vijsdaghe martiris*. De schepenbank van Echt getuigt dat Johan Well voor haar verscheen en de verklaring aflegde voor hem en zijne erfgenamen dat hij de vijf vregten land, gelegen te Berkelaar bij den hof van het Cistercienser convent en tot zijn laatgoed behoorende, *van der laetscapp genslich quytgescholden heeft*, zoodat hij afziet van alle regten en vorderingen, die hij tot dusverre daarop gehad heeft.

Afschrift, in *Cartularium II*, blad. 61.

1410, 24 Februarij. (1) *Des manendaechz op sent Matthys dach des heilgen apostolen*. Hertog Reinald bevestigt de regten en vrijheden der stad Roermond onder medebezegeling van Willem, zoon van Arkel, en Jan van Loen, heer te Heinsberg en Leeuwenberg.

(1) Hertog Reinald bevestigde op dezen dag de vrijheden en regten van Nijmegen, Arnhem, Zutphen, Groenlo en Venlo; al deze brieven stemmen met den bovenvermeldten woordelijk overeen en zijn in NUNOFF, *Gedenkwaardigheden III*. N°s 516-520 vermeld; de bovenstaande echter is hem onbekend gebleven.

(Op den omgeslagen rand staat :)

Per dominum ducem, presentibus de consilio domino Johanne de Wijenhorst milite magistro curie, Theoderico domino de Wissche, Heymerico de Droeten senescalco Juliacensi, Arnolde Pyecke, reddituario generali Gelrie, nec non Arnolde de Alpen marscalco curie.

Orig. perk. waaraan nog hangen het zegel van hertog Reinald in rood was, en dat van Willem, zoon van Arkel, in groen was, in doos VI, N° 5.

1410, 16 April. *Des sesteenden daechs in den Aprille.* Hendrik Henselman van Venray, priester, draagt, voor schepenen van Oostrum, eenen jaarlijkschen erfpacht van vier malder rogge op ten behoeve van het Cistercienser convent van Roermond.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 23.

1410, 23 April. *Datum Bononie sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo decimo, die vicesima tertia mensis Aprilis.* Johannes, kardinaal met den titel van het heilig kruis in Jerusalem, Johannes, aartsbisschop van (?), Johannes, aartsbisschop van Corinthe, Gentilis, bisschop van Neufchateau (Frankrijk), Alvarus, bisschop van Oviedo (Spanje) en Georgius, Vesprimiensis (?) episcopus, verleen een aflat aan alle personen, die door hunne aalmoezen bijdragen tot het voltrekken van den bouw der nieuwe parochiekerk van St Christoffel te Roermond, waarmede men (*magno decore*) een aanvang gemaakt heeft.

Orig. lat. perk. zeer geschonden, zegels verloren, in doos VI N° 14.

1410, 14 December. *Mensis Decembris die quarta decima.* Johannes van Beijeren, bisschop van Luik be-

vestigt den aflaatbrief, die op 23 April II. door Joannes, kardinaal met den titel van het heilig kruis in Jerusalem, enz. te Bononia ten behoeve der te bouwen parochiekerk te Roermond geschonken werd.

Orig. lat. perk. geschonden, zegel verloren in doos VI, N° 15.

1414, 11 Augustus. *Des neesten daechz na sente Laurentius daghe martiris.* Emmel Jacops en hare dochter Emmel bekennen voor schepenen van Roermond aan Maria van Driel, abdis van het O. L. Vr. klooster te Roermond en ten behoeve van dat klooster schuldig te zijn vijftig gulden, iederen gulden gerekend tegen *dertien alde fleemschen.*

Hierin komen voor: Herman van der Netten en Lambrecht van der Craken, schepenen.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 85.

1415, 3 December. *Op sent Barbaren auent virginis.* De magistraat van Roermond verklaart dat de abdis en het convent van O. L. Vr. aldaar *uit sunderlinghe vrintscapp* hem toegelaten hadden om *die eerde te graven ende te nemen aen haeren acker, die geheiten is der Molenberch, ten einde onsen dijck tusschen der Masen ende den Hamme dairmede te maken ende te hoghen.* De magistraat verklaart tevens dat de plaats waar die aarde genomen is eigendom van het klooster blijft en hij voortaan, zonder voorafgaand verlof van dat klooster, aldaar geene aarde meer zal doen wegvoeren.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 85 verso.

1416, 21 September. *Op sent Matheus dach apostoli et euangeliste.* Bestuurderen van het kerspel Maasniel verklaren dat de bijdrage, die door het Cistercienser

convent verleend werd ter versterking van hunnen kerktoren *die nedergaen wolde*, alleen uit gunst en niet uit verpligting geschiedde.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 4 verso.

1417, 17 Maart. *Op sente Gertruden dach der heyligher Jonffrouwen*. Johannes Well en zijne echtgenoot Hade-wich verklaren, ten overstaan der schepenbank van Echt, dat zij aan het Cistercienser convent te Roermond *omme Gaedtswille ende in rechten elmissen gegeuen hebben in orber ende in truest harer zelen* eene jaarlijksche erfrente van twee kapoenen en twee *alde vleemsche ende eyn cuermeyde te affijue*, die gevestigd zijn op zes bunders land gelegen bij den hof te Opwyck *op den roeden beecke*. Voorts verkoopen bovengenoemde Johannes en Hadewich aan het vermelde convent deze zes bunders land, die zij met het landregt *veruolcht ende gewonnen hebben*.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 61 verso.

1420, 13 December. *Op sent Luciendach der heylghen Jonffrouwen ende mertelersse*. Heyn van Meersen verkoopt ten overstaan der schepenbank van Echt aan het Cistercienser convent van Roermond vijf bunder aanwas gelegen *bouen Cruchten op der Masen*.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 61 verso.

1421, 25 Mei. *Des neesten sonnendaechs nades heylgen sacramentsdaghe*. Peter Ywaent en Catharina zijne echtgenoot verkoopen, ten overstaan der schepenbank van Echt, verschillende landerijen onder Echt gelegen ten behoeve van Maria van Driel, abdis, en van het Cistercienser convent te Roermond.

Afschr. in *Cartularium II*, bladz. 62.

1421, 15 Augustus. *Op onss vrouwen dach assumptionis.* De schepenbank van Echt verklaart dat de abdis en het Cistercienser convent van Roermond tot het voltooijen van den kerktoren te Echt eene zekere hoeveelheid hout geschonken hebben; aangezien de abdis en het convent daartoe van regtswege niet konden verplicht worden betuigt de schepenbank haren dank omdat *sij ons dat holt tot onss tornstymmeringhe omme waeldaet wille ende van rechter doechden ende van gonsten gegeuen hebben.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 62.

1421, 18 October. *Op sente Lucas dach des heiligen evangelisten.* Willem van Ghoer geeft aan het Cistercienser klooster van Roermond eenige landerijen in het Wessemer veld gelegen en bekomt in ruiling van dat convent verschillende landerijen onder Hedel.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 107.

1421, 24 November. *Op sent Kathrijnen auent der heyligen Jonffrouwen.* Godaert van Assel, Goeswijn Spede en Godaert Roffaert, adellijke knapen, doen uitspraak in een geschil tusschen het Cistercienser convent te Roermond en de kerspellingen van Nieuwkerk over het onderhoud van het dak van het nieuwgebouwde koor der kerspelkerk van Nieuwkerk.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 46.

1422, 11 Mei. *Die undecima mensis Maij.* Antonius en Baldewinus de Montefya, gebroeders, stichten het altaar van den H. Joannes Baptista in de kerk van den H. Geest te Roermond.

Getuigen waren: Matheus de Reppel, priester, en Johannes van Beeckhaven, schepen van Roermond.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Johannes genaamd Hont de Swestren en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 16.

1422, 20 Junij. *Des saterdachs na sent Vytz dach martiris.* Overeenkomst tusschen het kapittel van den H. Geest te Roermond en het kerspel Karken aangaande eene ton bier of *hoppen* en een *zester broetz*, die dat kapittel jaarlijks aan het kerspel geven moet wanneer dit laatste op Sint Servatius dag *mit synen heilgen* te Odiliënberg komt. Voorts komen zij overeen over de hoeveelheid bier jaarlijks door het kapittel te geven, wanneer dit zijne tienden, in het kerspel Karken geleggen, verpacht.

Twee orig. perk. het een door het kapittel en het ander door het kerspel afgegeven; zegels verloren, in doos VI N° 4.

1423, 14 September. *Op des heylghen Cruytsdaghe exaltationis.* Wolter van Paerdelaer verklaart dat Agnes van Meersen, kloosterdame in het O. L. Vr. klooster te Roermond, door hem beleend is met twee stukken beemd *van alds geheyten die Roderbosche beende*, die van hare ouders afkomstig *achter Raethem in den beenden* gelegen zijn en van het laatgoed van zijnen hof te Paerdelaer deel uitmaken. Hij verklaart voorts dat toen dit geschied was de genoemde kloosterdame beide stukken beemd *puerlicken omme Got ende in heyl ende zelicheyts der zeelen haers selffs, haere alderen, bruederen ende zusteren* ten behoeve van het bovengemelde klooster heeft opgedragen, zoodat Cornelis van Stramraede, donaatbroeder van dat klooster, als laat daarvan in bezit gesteld werd.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 83 verso.

Zonder dagteekening : (Na 1423:)

Sibert van Kriekenbeek, priester en pastoor der kerk van Wetten berigt aan Maria van Driel, abdis van het

Cistercienser convent te Roermond, dat de kerspelleden van Wetten eene nieuwe klok hebben doen gieten, *die meere is dan die meyste clocke vur was, want die alde clocke nyet langer en docht ende te broecken was. Aangezien het kerspel de kosten dezer nieuwe klok zonder hulp van het convent niet kan bestrijden verzoekt de pastoor eene bijdrage daartoe; hij hoopt dat de abdis sich hyer ynne also mag bewisen ende doen opdat Got ende die guede sente Peter onse patroen den gaedthuyse vurss. das hyer naemaels lonen wille.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 35 verso.

Zonder jaartal (na 1423). Hertog Arnold schrijft aan de abdis van het Cistercienser convent te Roermond vernomen te hebben dat de Paus aan alle begevers van leenen vergund heeft de geestelijke leenen, onder hunne begeving staande en in de maanden Maart, Junij, September en December openvallende, aan daartoe bekwame personen te mogen geven; hij verzoekt derhalve de abdis het eerste geestelijk leen dat in eene der vermelde maanden mogt komen open te vallen te willen geven aan Johan Raede van Caster, zijnen scriuer, *want wi hapen, zoo schrijft de hertog verder, dat hij denseluen leen nyet onnutte wesen en sall, dairomme en wilt ons des nyet weygeren mer ons yrster beden hyer ynne gehorich wesen.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 36 verso.

Zonder dagteekening, waarschijnlijk 1424. Drie stukken handelende over een geschil tusschen het convent van de Cistercienser orde te Roermond en de parochianen van Stevensweert, over het onderhoud van het schip en het koor der parochiekerk aldaar.

Drie afschriften, waarvan twee lat. in *Cartularium II*, bladz. 63—64 verso.

1424, 10 December. *Geschie tot Ruremunde opden raethuys int jair ons heren duysent vyer hondert vyer ende twentich des neesten sonnendaechs na onser vrouwen daghe conceptionis.* Johan Schelaert, drost te Moutfort, als opperste scheidsregter; Karselis van Palant, Willem van Hommerden en Peter Jegher, als scheidsregters benoemd door Johan van Palant; Dederik Hillen, Mathijs van Gangelt en Johan van Baexen als scheidsregters benoemd door de abdis van het Cistercienser convent te Roermond, brengen een vergelyk tot stand tusschen de twee vermelde partijen, van den volgenden inhoud: aangaande het dekken van het dak des koors te Stevensweert zal elke partij twee pastoors uit het concilie van Susteren aanwyzen, die daaromtrent eene beslissing zullen nemen, maar wanneer zij niet overeenstemmen deze zaak aan meesters in de regten van Luik of Maastricht moeten onderwerpen; aangaande laete te setten van den lande ter wijden, denen sall dat cloester setten, terwijl van de bede, die thans te Stevensweert op landerijen geheven wordt, het klooster vrijgesteld zal worden, *beheltenis voertaen mallinck sijns gueden rechts.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 65.

1428, 6 Januarij. *Op den heilghen derteendage.* Dederik Pistor, priester, schenkt ten overstaan van schepenen van Roermond aan het kapittel van den H. Geest aldaar *tot haren presentien behueff* eenen erfcijs van een halve mark, gevestigd op het huis van Dederik van Venlo, gelegen in de Munsterstraat naast *der prediker huysse*, en zulks *opdat men vur die halue mercke geltz ewelick des jairs ter einre tijt in der kircken van den heilghen geist syn jairgetyde duen soll mit vigilien, mit missen, mit commendacien ende mit gueden wercken, alse inder seluer kircken gewoenlick is geweest.*

Hierin komen voor: Johan van Wylre, schout, Hendrik Thys, en Arnold van Dorsdael, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI N° 85.

1428, 12 Julij. *Op sente Margrieten auent virginis.* Johan van Baexen, Dirk van Wessem, Mathijs van Gangelt en Arnold van Dorsdale, schepenen van Roermond en *gekaeren segslude*, brengen een vergelijk tot stand tusschen het Cistercienser convent te Roermond en Reinard Smede, aangaande het aandeel door beide partijen te voldoen in eene keurmede, die op zeven bunders land gevestigd is.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 4.

1429, 6 Junij. *Datum Rome apud sanctos apostolos viij idus Jun. pontificatus nostri anno duodecimo.* Paus Martinus V schenkt aan Hendrik Gruter, leek uit het diocees van Luik, de vergunning tot het stichten van een altaar in de parochie kerk van Roermond.

Orig. lat. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 19.

1430, 14 Mei. *Des neesten daeghs na sente Seruaes daghe episcopi.* Arnold Neutken en zijn zoon Pieter verkoopen voor schepenen van Roermond aan Johan Essen, pastoor te Echt, een huis gelegen te Roermond *achter der muyren opt oeuver by heeren Weerners thorne.*

Hierin komen voor: Johan van Wylre, schout, Lambrecht van der Kraecken en Hendrik Thys, zoon, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 3.

1430, 27 Mei. *Des neesten saterdaeghs na sente Urbanus daghe.* Johan Schelart van Obbendorp, ridder, drost te Montfort, verklaart kwijtschelding gedaan te hebben ten behoeve van Antonis en Baldewijn van

Montefya , gebroeders , van denen *briefve den mich hertoge Reynolt, hertoge van Guylich ind van Gelre zaeliger gedacht gegeven heeft, spreekende op der Lombarde huys te Roermond.*

Orig. perk. met een zegel in groen was , in doos VI N° 30.

1431 , 5 April. *Des donersdaechs nae den heylghen paeschdage.* Johan van Broekhuysen, drost van het land van Kessel , schepenen en kerspellieden van Venray , Alart van Gruysdunck , pastoor te Lochem , Alaert Ludinck, Hendrik van Meerwick , Johann van Meersen en Willem Kelleneer , houden in de kerk van Venray op het koor een onderzoek door getuigen naar den inhoud eener overeenkomst, die vóór twee en dertig jaren te Venlo gesloten werd tusschen den hertog van Gelder en het Cistercienser convent van Roermond in betrekking tot de tienden van Venray.

Afschr. in *Cartularium II*, bladz. 19 v°.

1431, 6 Mei. *Des sonnendaeghs nades heiligen Cruytsdage inuentionis.* Arnold Neutken, wonende te Echt, en zijne huisvrouw Katharina verkoopen eenen erfcijns van *eyn quartier van eijnen alden schilt , myn achdenhaluen penninck* , gevestigd op het huis van Goeswijn van den Grijnde gelegen *achter des heyligen Geistz choir* aan Johan van Kessel , rentmeester van het kapittel van den H. Geest te Roermond *in behueff der presentien derseluer kircken.* Hierin komen voor : Johan van Wylre, schout, Arnold Hoeft en Arnold Neutken, schepenen van Roermond.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was , in doos VI N° 92.

1431 , 30 October. *Des neesten dynxdaechs na sente Symon ende Judas daghe apostolorum.* Willem van Ghoer en zijn zoon Arnold verklaren dat de hof op *der Vyscher Oe* , door hen bij ruiling aan het klooster van O. L. Vr. te Roermond afgestaan , een leen is van den graaf van Horn en zij bij deze ruiling den last op zich genomen hebben om , bij de meerderjarigheid van den jonker van Horn , het voornoemde klooster de beleening daarvan op hunne kosten te verschaffen. Zij verbinden zich nogmaals daartoe en wel onder verband van *vur sich eynen eersamen knecht mit eynen peerde tot Ruremunde ynne die stat in eyne eersame herberghe in leystinghe te senden* ; zij stellen tot hunne borgen Johan , heer te Ghoer , Daniel van Ghoer en Willem van Vlodrop , erfvoogd van Roermond.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 72.

1431, 4 December. *Op sente Barbaren dach der heylighen Jouffrouwen.* Arnold van Huerne , heer te Kessenich , verklaart op den hof , op de Visscher Ohe gelegen en toebehoorende aan Willem van Ghoer , geene regten te bezitten , maar wel op den *Visschers Weert* ; hij omschrijft die regten op de volgende wijze : *wanneer Willem vurss. drij bosselen holts heeft , so sall ich twe bosselen hebben ; wanneer hij drij rinder weyden sall , so sall ich twe rinder weyden ; ende wanneer dat hij van den Weerde vurss. dry penninghen beert ende heffet , so sall ich twe penninghen boeren ende heffen.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 74.

Zonder datum , waarschijnlijk. 1432. Omschrijving der landerijen . beemden en grienden , die bij ruiling door Willem van Ghoer aan het Cistercienser klooster te Roermond werden afgestaan en op *der Visscher Oe* ge-

legen waren met eene omschrijving van den hof te Heel, die daarentegen aan genoemden Willem van Ghoer in eigendom overging.

Afschriften, in *Cartularium II*, bladz. 74 verso.

1432, 17 Februarij. *Des neesten guedesdaechs naden sonnendaghe Circumdederunt me.* Frederik, graaf van Meurs en Sarwerden, momber van het land van Horn, verklaart dat Willem van Ghoer en zijn zoon Arnold ten overstaan van mannen van leen van het graafschap Horn, afstand gedaan hebben van het leen op den hof gelegen op *der Visscher Oe* ten behoeve van de abdis en het Cistercienser convent van Roermond. De leenmannen hierbij tegenwoordig waren: Johan van Ghoer, Willem van Vlodrop, erfvoogd van Roermond, Johan van Wylre en Godart van Holthuerne.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 73 verso.

1432, 24 Maart. *Op onss lieuer vrouwen auont annuntiationis.* Maria van Driel, abdis, en het klooster van O. L. Vr. te Roermond staan bij ruiling aan Willem van Ghoer en aan zijnen zoon Arnold af hunnen hof gelegen te Heijel (Heel) *vir desseluen Willems huysse van Ghoer*, waartegen deze laatste aan het vermelde klooster zijnen hof gelegen op *der Visscher Oe* afstaat.

Getuigen van deze erfwisseling waren: Johan Schelaert van Obbendorp, ridder, drost te Montfort, Johan, heer te Ghoer en Daniel van Ghoer, Johan van Oyst, Willem van Vlodrop, erfvoogd van Roermond, Johan van Brede en Gerard Haecke van Thoer.

Twee afschriften, in *Cartularium II*, bladz. 70 verso en 71.

1433, 13 Julij. *Op sente Margrieten dach der heiliger Jonffrouwen.* Goessen Spede, Eylbert van Eyl Eyl-

brechtszoon, Herman van Hoenselaer en Johan van Pellant, adellijke knapen, doen uitspraak aangaande het onderhoud van het nieuwgebouwde koor der kerspelkerk te Wetten; over welk onderhoud tusschen het Cistercienser convent te Roermond en de kerspellingen van Wetten verschil van gevoelen bestond.

Afschr. in *Cartularium* II, blad. 37.

1434, 28 Mei. *Des vrydaeghz nae sent Urbanus daghe ppe.* Gadert Zirpesey van Ophaven bekent in voorgaande tijden aan Jonker Willem van Goer te hebben verkocht vier bunders land gelegen *bi sinen haeffue op gher Visscher Oe*, welk land en hof daarna aan het Cistercienser convent te Roermond zijn overgedragen; hij verklaart van alle aanspraken op dat land af te zien en verbindt zich, op verzoek van dat convent, steeds overal waar het noodig is op te komen om *des lantz huen te duen, des huen na den lantrecht daer aen noet were te geschien*.

Getuigen en bezegelaars waren *de mannen van wapen Johan van Daswylre ende Zegher van Kessel*.

Afschrift, in *Cartularium* II, blad. 77.

1435, 24 Januarij. *Op sente Pauwels au nt conuersio.* Arnold van Huerne, heer te Kessenich, en Elisabeth van Heinsberg, zijne echtgenoot, verkoopen ten overstaan van leenmannen, schout en schepenen van Kessenich aan het Cistercienser convent van Roermond het hun toebehoorende gedeelte der grienden en aanwassen gelegen langs de Maas *bauen ende teghen ende beneden des seluen cloesters haue op ghen Vysscher Oe*; niets daarvan uitgezonderd dan alleen de hooge heerlijkheid, die hij voor zich en zijne erfgenamen heeft voorbehouden.

Afschrift, in *Cartularium* II, blad. 75.

1435, 24 Januarij. *Op sente Pauwels auent conuersio.* Johan van Loen, heer van Heinsberg, bekrachtigt den verkoop van de grienden op de Visscher Ohe gelegen, die door Arnold van Huerne, heer van Kessenich en Elisabeth zijne echtgenootte, ten behoeve van het Cistercienser convent van Roermond heeft plaats gehad.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 76 verso.

1435, 25 Januarij. *Op sente Pauwels daghe conuersio.* Johan van Loen, oudste zoon van Heinsberg, bekrachtigt den verkoop van de grienden op de Visscher Ohe, die door Arnold van Huerne, heer van Kessenich en Elisabeth zijne echtgenootte ten behoeve van het Cistercienser convent van Roermond heeft plaats gehad.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 77.

1435, 24 Maart. *Op onss lieuer vrouwen auent annuntiationis.* Frederik van Stockhem verkoopt voor schepenen van Roermond een huis aldaar gelegen genaamd *die Lombardye*, aan Arnold van Mersen.

1437, 16 Julij. *Des dynxdaeghs nae sente Margreten dage virginis.* Genoemde Arnold van Mersen verkoopt het vermelde huis aan Johannes van Loeven (de Lovanio.)

Hierin komen voor als schout: Gerard van Oederade, en als schepenen: Hendrik Thijs, zoon, Johan van Wylre, Dederik Hillen en Hendrik van Loeven.

Twee orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 28.

1435, 17 Julij. *Des zeventhienden daeghs in den Oestmaende.* Jacob van Maen, priester, kanonik, en Gerard Haeck, meijer te Thorn, bekennen dat Gobbel

Leyken, leidekker te Thorn, voor hen verklaarde dat hij wel dertig jaren de herstellingen aan het koor te Stevensweert gedaan heeft; dat zulks echter nooit geschiedde op verzoek of bevel van het Cistercienser convent te Roermond, maar steeds op dat van de gemeente van Stevensweert, welke laatste hem ook voor zijne werkzaamheden beloond heeft.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 66 verso.

1435, 24 Julij. *Op Sent Jacobs auont apostoli*. Dirk Pollaert, deken der kerk van den H. Geest en Hendrik Thys zoon, schepen, te Roermond, verklaren dien dag op het kerkhof te Stevensweert tegenwoordig geweest te zijn en aldaar Alart Ludineck, kanonik van den H. Geest te Roermond, namens het Cistercienser convent van die stad te hebben hooren voorlezen een *consult* van den *Officiael van Ludick ende twe aduocaten* in betrekking tot het dekken van het dak des koors te Stevensweert.

Afschrift, met een afschrift van het vermelde consult, lat. get. *Johannes Boesmaer*, *Petrus de Mola*, *Judocus de Marka*, in *Cartularium II*, bladz. 65 verso.

1438. Godard Hillen verkoopt ten overstaan van schepenen van Maasniel eene erfpacht van twee malder rogge, gevestigd op twee bunders land gelegen *aen der Zwalmer heggen* onder het gerigt van Maasniel, aan Dederik Pollart, deken en kanonik van den H. Geest te Roermond. Bij transfix dd. 25 April 1440 verkoopt genoemde Dederik Pollart den bovengemelden erfpacht aan Hendrik Tiegelman, priester en rentmeester van het kapittel van den H. Geest, ten behoeve der presentien *om eyn erff jairgetyt te doen vuir onsen lieuen gene-*

digen heeren Johan van Loen, heren tzo Hynsberch ende synen lieuen kinderen.

Twee orig. perk. met 2 zegels in groen was, in doos VI, N° 99.

1439, 15 Maart. *des saterdachs nae half vasten.* Johan Plucker verkoopt aan het Cistercienser convent van Roermond een bosch genaamd *Inghen alden raet*, gelegen naast het bosch van dat convent in het Reutje onder Odiliënberg, voor eenen jaarlijkschen erfpacht van drie malder rogge. Deze verkoop is geschied ten overstaan van *Reynar Scheelart van Obbendorp, richter, Willem Baerss ende Gerit Strijcker, scepen der dyngbanck van Berge.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 5.

1439, 7 Mei, *Acta fuerunt hec Florencie sub anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo nono, indictione secunda die vero mercurij septima mensis Maij.* Johannes Tollner, kanonik van Spiers, een der uitvoerders van den uitersten wil van Johannes de Lovanio, ziet van zijn mandaat af, vermits hij zich buiten 's lands bevindt en de uitvoering door zijne afwezigheid niet wil vertragen.

Getuigen waren: *Henricus Sanftleben et Emundus Pollart, litterarum apostolicarum scriptores, Franco Halpont et Hugo de Netten, in romana curia causarum procuratores.*

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Willen Dulkens van Swalmen en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 39.

1440, 14 Junij. *Op sint Vytz auont.* Burgemeester, schepenen en gemeente *des dorps van Echt* verklaren met het Cistercienser convent van Roermond eene overeenkomst te hebben getroffen aangaande de klokkenspijs, die zij van dat convent gevorderd hebben en welke

vordering zij ook mit den gericht veruolght ende gewonnen hebben. Tengevolge van deze overeenkomst heeft Maria van Driel, abdis van dat convent, *vollest gonst ende liffenis* gegeven totter nyer kloeken ende schelle, die de burgemeesteren van Echt, met toestemming van de geheele gemeente gekocht hebben, zoodat die nieuwe klok in onss karchen off op onsen thorn hangen sall, dair mede te luden, ind die clock die die abdisse ende convent in onss karchen gewoenlicken sijn te halden, mede te verschoenen; voorts verklaren zij dat het convent in volgende tijden niet aansprakelijk zal zijn voor de onkosten, die door het herstellen of vernieuwen van deze klok zullen veroorzaakt worden.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 66 verso.

1440, 8 Julij. *Up den aichten dach deer maent van Julio int jair ons heren dusent cccc. ende veertich.* Arnt Stamelaert van Uden, Hendrik Dycbyer, Johan Balyart, Rolof Louys en Toelman van Doeren, schepenen van 's Hertogenbosch, houden door getuigen een onderzoek naar den eigendom van zeker erf genaamd *dye Heymaet*, dat door de inwoners van Budel aan het Cistercienser convent van Roermond betwist wordt.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 17.

1441, 3 Mei. *Op des heyligen Cruyts dage inuentio.* Arnold van Raethem en Aleidis zijne echtgenooten verklaren voor schepenen van Melick en Herkenbosch van de gasthuismeesters van Roermond in erfpacht te hebben ontvaangen verschillende landerijen in het gerigt van Melick en Herkenbosch gelegen, voor eene jaarlijkse pacht van vier en een half malder rogge en twee malder even.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, No 90.

1442, 20 September. *Op sente Mathees auont apostels ende euangelists.* De schepenbank van Maasniel verklaart dat zij in voorgaande tijden *om orber ende noit des gantsen kierspels van Nyel* eene gracht heeft doen graven komende *vuyter den broeck all bis in die lantwere*; dat zij deze gracht steeds met groote kosten onderhouden heeft, maar die thans aan de Karthuizers van Roermond, tot hun gebruik heeft afgestaan, mits zij die gracht dermate onderhouden *dattet nageburen lant niet en verdrencke*, en op voorwaarde dat zij daarover eene *schaepbrugge* zullen leggen op de plaats waar die den minsten hinder aanbrengt.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VII, N° 6.

1443, 26 Junij. *Acta fuerunt Colonia anno millesimo quadringentesimo quadragésimo tertio, die vicesima sexta mensis Junij.* Christiaan van Erpel, doctor in de regten, en Johannes Pollart, licentiaat in de beide regten, proost van St. Walburge te Arnhem en kanonik van St. Andreas te Keulen, uitvoerders van den uitersten wil van Johannes de Lovanio, in leven proost der kollegiale kerk van S^t. Victor te Xanten, stichten het S^t. Hieronimus kollegie te Keulen genaamd het Roermondsche huis.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Tilman van den Pesch en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 40. Een afschrift bevindt zich in *Jura et privilegia*, II bladz. 8 en volgg.

1444, 11 Augustus. *Acta fuerunt hec in domo domini pastoris infra muros opidi Ruremundensis, anno a natiuitate domini millesimo quadringentesimo quadragésimo quarto, indictione septima die vero lune undecima mensis Augusti.* Dirk Beers, pastoor van S^t. Christoffel te Roermond,

hecht zijne goedkeuring aan de oprigting van het Hieronimus klooster te Roermond, dat door Johannes de Lovanio gesticht was.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Hugo de Netten en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 9.

1445, 22 Mei. *Datum Rome apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto undecimo kl. Junij, pontificatus nostri anno quinto decimo.* Paus Eugenius IV hecht zijne goedkeuring aan de oprigting van een klooster van reguliere kanoniken te Roermond, dat door Johannes de Lovanio gesticht was; tevens benoemt hij Pieter Vinck, deken van den H. Geest, met de uitvoering dezer bul.

Orig. lat. perk. zeer geschonden, zegels verloren, in doos VI, N° 12.

1446, 4 April. *Datum et actum Leodij sub anno a natiuitate Domini millesimo quadringentesimo sexto indictione nona, mensis Aprilis, die quarta.* Pieter Vinck, deken der stiftkerk van den H. Geest te Roermond, geeft uitvoering aan de bul van Paus Eugenius IV dd. 22 Mei 1445, waarbij de vergunning geschonken wordt tot oprigting van een klooster van reguliere kanoniken te Roermond.

Getuigen waren: Jordanus de Baest, kanonik van Luik, Petrus de Molendino, deken van S^t. Paulus en Hugo Netten, kanonik van den H. Geest te Roermond.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Jacobus de Aelst en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 10. De vermelde bul is hierin geheel opgenomen.

1446, 27 Augustus. *Mensis Augusti die vicesima septima.* Op verzoek van den prior en het convent van

Windesheim schenkt Jan van Heinsberg, bisschop van Luik, zijne goedkeuring tot de oprigting van een klooster van reguliere kanoniken te Roermond, genaamd S' Hieronimus klooster, dat door Johannes de Lovanio gesticht was.

Orig. lat. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 6.

1447, 24 Junij. *Op S' Johannesdage Baptiste natiuitatis.* Johan van Loen, heer te Heinsberg, Leeuwenberg, Diest en Sichem, verkoopt aan het Cistercienser convent te Roermond eene griend aan de Maas te Ool gelegen.

De verkoop is geschied in tegenwoordigheid van *Rutgher Vosch van Berghe, scholtet, Bernt Breydels ende Jacop Zeghers ende mit den gemeynen scepenen der dingbanck tot Hertten*; mede bezegelaars waren: *Willem van Vlodorp, drosset 'slants van Wassenbergh, erffvaicht tot Ruremunde, Gaedert van Vlodorp, here tot Leuyte, Johan van Breede, drosset 'slants van Daelenbroick, Maes Bolten, rintmeister dis vurss. lants van Daelenbroick ende Willem Kellener burgemeister inder tijt der stat van Ruremunde.*

Afschr. in *Cartularium II*, bladz. 6.

1450, 14 Augustus. *Op onss lieuer vrouwen avent assumptionis.* De meesters der huisarmen van Roermond verklaren voor schepenen aldaar in erfpacht genomen te hebben van Peter Vinck, deken van den H. Geest, en Hendrik van Randenraede, priester, rector van het altaar van Sint Michiel in die kerk, een huis gelegen *achter der Leuven*, en zulks tegen eenen jaarlijkschen erfcijs van twee oude schilden min vier schellingen, *die die kircke in Op dair op geldens heeft.*

Hierin komen voor: Joest de Wilde van Mersen, schout, Johan van den Grijnde en Hendrik van Ynckenvoirt, schepenen.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, No. 78.

1451, 14 Februarij. *Op sancte Valentyns dach mer-telers.* Jacob, graaf van Huerne, heer van Altena en Montigis, beleent het Cistercienser convent van Roermond met den hof op de Visscher Ohe, zoo als het vroeger door zijnen overleden vader Frederik, graaf van Meurs en Sarwerden, daarmede is beleend geworden.

Getuigen waren: Willem van Vlodorp, ridder, erfvoogd van Roermond, Hendrik van Baecksem, Gadert Hillen en Gerard Hermans, rentmeester van het land van Horn.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 77 verso.

1452, 25 Julij. *Mensis Julij die vicesima quinta.* Petrus de Molendino, doctor in de regten, deken der kerk van den H. Paulus te Luik doet, als gekozen scheidsman, uitspraak in een geschil ontstaan tusschen Alardus Trippenmeecker, rector of vicarius perpetuus der parochiekerk van Venraai ter eenre en het Cistercienser convent van Roermond, vertegenwoordigd door zijnen gemagtigde Theodericus Coelman, priester uit het Keulsch diocees, ter andere zijde; bij deze uitspraak worden de inkomsten door den vermelden rector te genieten omschreven.

Afschrift, lat. in *Cartularium II*, bladz. 103.

1452, 27 Julij. *Mensis Julij die vicesima septima.* Jan van Heinsberg, bisschop van Luik, hecht zijne goedkeuring aan de uitspraak van Petrus de Molendino,

doctor in de regten en deken der kerk van den H. Paulus te Luik, waarbij de inkomsten van den rector der parochiale kerk van Venraai geregeld worden.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 105 v°.

1452, 28 Augustus. *Op 't suncte Johans auonde decolationis*. Margaretha Melters verkoopt ten overstaan der laatbank van Leeuwen aan Gadert Melters en Tuel zijne huisvrouw anderhalf bunder land gelegen op den Daal-akker. Bij transfix dd. 14 October van 't zelfde jaar schenkt genoemde Tuel, weduwe van Gadert Melters het bovenvermelde land aan Maria van Driel, abdis, ten behoeve van het convent der Cistercienser orde te Roermond.

Afschriften, in *Cartularium II*, bladz. 96.

1454, 7 September. *Op onser lieuer vrouwen aent natiuitatis*. Arnold Trippaertz verkoopt aan de abdis en het Cistercienser convent te Roermond den jaarlijkschen erfeijns van *eynen alden groiten tornoyss*, die dat convent hem verschuldigd was en op den hof op de Visscher Oe was gevestigd.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 106 verso.

1456, 5 Januarij. *Des manendaeghz na den heiligen jairsdage*. Hendrik van Osen verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen jaarlijkschen erfeijns van $2\frac{1}{2}$ overlandsche Rijnsche gulden op zijn huis, gelegen aan de markt tusschen *der Stat huys* en dat van Johan van der Kraecken, ten behoeve van Peter Lemmen van Raede, priester, en van zijne moeder Elisabeth. Bij dezen verkoop was tot voorwaarde gesteld dat Hendrik van Osen gemelden cijns mogt aflossen binnen den tijd van twee jaren met eene som van 50 over-

landsche Rijnsche guldens, munt van de vier keurvorsten van den Rijn.

Hierin komen voor : Johan van Osen, als schout, Johan van Zuchtelen en Dederik Hoefft, als schepenen.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 79.

1457, 1 Februarij. *Prima mensis Februarij*. Hermanus van den Damme, pastoor der parochiekerk te Roermond, geeft vergunning aan de broederschap van het H. Sacrament aldaar tot het stichten van een altaar in die kerk.

Orig. lat. perk. met het uithangende zegel van den pastoor in groen was, in doos VI N° 27. Vergelijk dezen inventaris 2^e stuk, bladz. 87.

1457, 17 Februarij. *Op donerdach nae sente Valentijns dach*. Johan van Huerne, ridder, heer te Kessenich, verkoopt, met toestemming van Elisabeth van Heinsberg, zijne moeder, van Katharina, zijne zuster, en Johan Kollaerts, haar echtgenoot, ten overstaan van schout en schepenen van Kessenich, aan het Cistercienser convent van Roermond, twee bunders land op de Visscher Ohe gelegen.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 69.

1458, 22 Maart. *Op den guedensdach naest nae deme sondage Judica*. Jacob, graaf van Horn en heer te Altena, Montigis en Kranendonk, bevestigt den verkoop van vijf bunders land, in de Leeuwer Ohe gelegen, die door Peter Noutkens ten behoeve van het gasthuis van Roermond gedaan werd.

Getuigen hiervan zijn : Willem van Vlodrop, erfvoogd van Roermond, ridder Godard van Vlodrop, heer van Leut en Gadert Hillen.

Orig. perk. met het goed geconserveerde zegel van den graaf van Horn in groen was, in doos VI, N° 8.

1458, 31 Julij. *Op sent Peters auent ad vincula.* Meeuwis Otten en zijne huisvrouw Catharina, verkoopen ten overstaan van schepenen van Roermond, op hun huis gelegen *by zwartbroecker porten aen der stat moeren, schietende op der stat graue geheyten Wyrix garden*, eenen cijns van een Rijnschen gulden ten behoeve van Gadert Pelser.

Hierin komen voor: Johan van Osen, schout, Johan van der Kraecken en Hendrik van Ynckenvoert, schepenen.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VI, N° 62.

1459, 14 Mei. *Des manendaghs nae sent Servaes dage.* Catharina, weduwe van Lemmen van Kieghde, doet ten overstaan van schepenen van Roermond opdracht van eenen jaarlijkschen erfcijs van vier marken gevestigd op het huis van Hendrik Kuppenbynders *op der Zwalmestraten* ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament *in Op*.

Hierin komen voor: Johan van Osen, schout, Dederik de Wilde van Mersen en Gerard van Steghe, schepenen.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 95.

1459, 29 November. *Op sent Andries auent.* Johan van den Kirckhoff doet opdracht, ten overstaan van schepenen van Roermond, van eenen jaarlijkschen cijns van acht Rijnsche guldens gevestigd op zijn huis gelegen *by der Nyelreporten*, de helft ten behoeve *des heyligen Sacraments bruederscap ind altair inden Op* en de wederhelft ten behoeve *van sent Jhorys bruederscap ende altair inden gasthuise*.

Hierin komen voor: Johan van Osen, schout, Gerard van Stege en Rabet van Dorsdaele, schepenen.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VI, N° 81.

1460, 20 April. *Op den belaecken paessche dage.* Roeven Roeffs en zijne huisvrouw Catharina schenken ten overstaan van schepenen van Roermond aan Johannes Kedell ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament in *Op* eenen erfeijns van een Rijnschen gulden, gevestigd op hun huis gelegen *op den dryesche.*

Hierin komen voor: Johan van Osen, schout, Hendrik van Ynckenvoert en Gadert Heesman, schepenen.

Orig. perk. met drie zegels in groen was, in doos VI, N° 61.

1460, 12 Mei. *Op St Servaes auent episcopi.* Dederik van Oist verkoopt voor schepenen van Swalmen eenen jaarlijkschen erfeijns van 15 Rijnsche guldens gevestigd op zeven bunders land genaamd *die Geystinge*, gelegen op den weg *van der Swalmer heggen, dair der wech doir geijt tot Hillenraede wart*, en op vier bunders land genaamd *die Lysse*, gelegen boven Asselt, aan Johan Dryevenar, kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve van het kapittel.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 80.

1460, 19 November. *Op sente Elyzabethen dach virginis.* Hertog Arnold beleent Sybe Jordens van Roermond, na afstand van Gadert van Beeck, met de tienden te Oirlo.

Orig. perk. beschadigd, zegel verloren, in doos VI, N° 32.

1461, 5 Januarij. *Op den heyllighen drutzien auont.* Vincent, graaf van Meurs en Sarwerden, verklaart dat

het Cistercienser convent te Roermond zijnen molen op de Roer, genaamd *die nederste cloistersmoellen*, dien het van hem voor eenen grondpacht van zes malder rogge en zes malder gerst in gebruik had, niet meer wil gebruiken vermits *die dycken in darcken der moellen bij doirbrechen der cartuser steijllen zoe male verganghen, verderfft ind zu braechen waren ind syn*. Hij vermindert dien ten gevolge den pacht op vijf malder rogge en vijf malder gerst en geeft kwijtschelding aan het convent van alle achterstanden, die het hem tot op de dagteekening dezer nieuwe verpachting verschuldigd was.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 78 verso.

1462, 6 December. Willem van Elden, rentmeester en tijnsheer van Willem *broeder tot Gelre*, heer van Egmond, Ysselstein en Baar, etc. verklaart dat Sween van Lyenen en hare kinderen Koenraad, Willem en Johan van Lyenen aan broeder Johan, procurator van het klooster en convent van Mariënborg, ten behoeve van dat klooster overgegeven en opgedragen hebben eene jaarlijksche lijfrente van acht oude Fransche schilden op een stuk land groot vier morgen gelegen in het kerspel van Elst *in den hollander broeck* in het ambt van Overbetuwe. Deze overdragt is geschiedt zoo lang Hilla en Gartsten van Lyenen leven, die zich in het genoemde convent gevestigd hebben.

Orig. perk. met drie beschadigde zegels in groen was, in doos VII, N 7.

1463, 1 Februarij. *Datum Colonie anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio die prima mensis Februarij*. Johannes Pollart, doctor in de beide regten, proost der kerk van S' Walburge te Arnhem,

aartsdiaken der kerk van Utrecht, officiaal van het aartsbisdom Keulen en patroon van het kollegie van S' Hieronimus te Keulen, verleent aan het kapittel van den H. Geest te Roermond het regt om de personen te benoemen tot het genieten van twee in dat kollegie gestichte beurzen.

Orig. perk. lat. met het ovale zegel van Johannes Pollart in groen was, in doos VI, N 38.

1464, 10 Junij. *Datum anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto mensis Junij die decima.* Wilhelma van Kessel, abdis, en het convent van de Cistercienser orde te Roermond ter eenre, en de deken en het kapittel van de kollegiale kerk van de H. Katharina te Eindhoven van de andere zijde, maken een vergelijk aangaande de tienden der pas ontgonnen landerijen van den hof te Heugten.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 18 verso.

1469, 11 Januarij. *Des gueden daighs nae dorteendach.* Dirk Hoiffit en Rabet van Dorsdale, schepenen van Roermond, getuigen dat Maes en Ruth Tymmerman onder eede getuigd en bevestigd hebben dat zij *oeuer twintich jair neest vurleden off langher* in de kerk van Vlodrop getimmerd hebben en het schip van die kerk hebben helpen maken, en dat zij *due dertyt geyuen sulre inder vurss. kircken gemaickt en vonden, dan eyne cleyne geleymp kemerken gemaickt aen den cloeken thoern dair men nyet wail eyne kuwe ynne hedde mogen setten.*

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 84.

1469, 12 Mei. *Op sente Servais auont episcopi et confessoris.* Johan van Huerne en Raidtz Borman, ambtlieden van Philips van Huerne, heer te Gaesbeek, etc.

in het land van Kessenich, verklaren dat de twee bunders land op de Visscher Ohe gelegen, die het Cistercienser convent van Roermond in vroegere tijden van Johan de Wilde, ridder, heer van Kessenich, gekocht heeft, geen deel maken van de leenen der heerlijkheid Kessenich, zoodat genoemde Johan het vermelde land mogt verkoopen zonder voorkennis of toestemming van den heer van Kessenich.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 70.

1470, 5 September. *Des dinxdaighs nae sint Remakelsdach*. Dirk Vosken verkoopt ten overstaan van laten der voogdij van Roermond *buten in Op* eene jaarlijksche erfrente van eenen postulaat gulden, gevestigd op een perceel land gelegen *buten der moirckens porten*, aan Arnold Neutkens en Peter Kedell, meesters van de O. L. Vr. broederschap *op der porten*, ten behoeve van die broederschap.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 88.

1470, 12 December. *Op sente Lucyen auont*. Lemmen Danyels verkoopt, ten overstaan van laten der voogdij van Roermond *buten in Op*, eene jaarlijksche erfrente van twee Rijnsche guldens gevestigd op een stuk land gelegen *buten der Nyelre porten*, ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament *in der moderkircken in Op*.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 89.

1471, 4 Junij. *Des dinxdaigs na beloken Pinxten*. Scepenen, kirckmeesteren ende gemeynre naebere ende kerspelslude des kerspels van Lynne in het ambt van Montfort verklaren met het kapittel van den H. Geest

te Roermond eene minnelijke overeenkomst te hebben gesloten in betrekking tot de lasten, waartoe dat kapittel gehouden is ten gevolge van de tienden, die het in dat kerspel bezit; deze lasten zullen zich voortaan bepalen tot het onderhoud van het schip der kerk en van de groote klok.

Bezegelaars waren: Arnold Stails, pastoor van Linne, Willem van Vlodrop, ridder, erfvoogd van Roermond en drost te Montfort, Dederik Hoiffit en Gerard van Parle, schepenen van Roermond, en Johan Drabben.

Orig. perk. met nog 4 zegels waarvan drie eenigzins beschadigd in groen was, in doos VI, N° 97.

1472, 7 April. *Des dynxdaighs nae sent Ambrosius dach episcopi et confessoris.* Hein op 't Zant, Peter Dryvenair en Hendrik Gelden, meesters van de huisarmen van Roermond, verklaren dat Mathijs van Reppel bij uitersten wil jaarlijks aan die huisarmen vermaakt heeft eene ton haring en twee malder rogge, waarvoor op elken maandag in den vasten na afloop van de mis aan 13 armen, ieder een klein brood en zeven haringen zullen gegeven worden, terwijl de priester, die de mis zal lezen, het dubbele aantal zal bekomen.

1473, 23 Februarij. *Op sente Mathias auent apostoli.* Jacobus Scrijver van Rayde schenkt bij het bovengenoemde voor elk der 13 armen, telkens wanneer zij dat brood en haring ontvangen zullen, drie kwarten bier, en voor den priester zes kwarten.

Twee orig. perk. met nog 5 zegels in groen was, in doos VI, N° 17.

1472, 14 Augustus. *Op onser lieuer Vrouwen aونت assumptionis.* Arnold, hertog van Gelre en van Gulik en graaf van Zutfen, erkent dat het regt van patronaat

over de kerken van Nieuwkerk en Aldekerk aan het Cistercienser convent van Roermond toebehoort.

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 47.

1472, 14 September. *Op des h. Cruysdach exaltationis*. Hertog Arnold geeft aan het Karthuizer klooster te Roermond, geheeten Bethlehem, twee stukken lands, gelegen in het gerigt van Echt, nevens 10 bunders aanwas op de Maas tegen over Wessem, in het land van Montfort gelegen, onder voorwaarde *dat men binnen den vurg. onssen cloister alle jair op Sinte Jeronimus dach festum candelarum halden und celebrerenn sall.*

Afschrift, geauthentiseerd door den notaris Libertus Roemer, alias pictoris, in omslag 31 N° 23. (1)

1474, 17 Maart. *Op sinte Ghertrud dach*. Christina van Werrenberch, echtgenoot van Jan Werrenberch, sticht eene vrijdagsmis *in der eeren sinte Pauwels op sinte Appolloniën altaer ten bruederen van den derden regulen sinte Francisci tot sinte Ewauts*; deze stichting is geschied met drie Rijnsche guldens jaarlijks, waarvoor in eens de som van 60 Rijnsche guldens aan de gemelde broeders betaald werd.

Orig. perk. met een beschadigd zegel in groen was, in doos VI N° 34.

1476, 7 April. *Op den heylichen Palmauont*. Schepenen en gemeente van St Odiliënberg verklaren eene minnelijke schikking getroffen te hebben met het klooster en convent *der orden van den heylichen graue onss lieuen heren Jhesu Christi van Jherusalem* aldaar aangaande den

(1) Dit stuk werd door den heer Fr. Nettesheim te Gelder aan het archief geschonken.

eigendom van den berg, waarop dat klooster gebouwd is, en zijne naaste omgeving.

Orig. perk. met het zegel van Johan Drabben, scholtis van St Odiliënberg, in groen was, in doos VI, N° 98.

1476, 16 November. *Des saterdaigs nae sente Martyns dage episcopi.* Willem van Broekhuizen, *der werltlicken rechten doctor*, verkoopt, ten overstaan van schepenen van Vlodrop, eenen jaarlijkschen erfcijs van elf Rijnsche guldens, munt der vier keurvorsten op den Rijn, gevestigd op zijnen hof, genaamd *tghen Tryest*. gelegen in het kerspel van Vlodrop, zoo als hij dien hof van zijne ouders en bij deeling met zijnen broeder ontvangen heeft, en zulks in *orber ende behoeff twee erfmissen*, die ten eeuwigen dage op het altaar van St Silvester, St Servaas, St Martijn, St Severijn en van alle Heiligen, wekelijks in de kerk van den H. Geest te Roermond zullen moeten gedaan worden.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 87.

1477, 28 Februarij. *Indictione undecima mensis Februarij die ultima pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri Sixti, divina providentia pape quarti anno sexto.* Het gerigt van 's Hertogenbosch doet uitspraak in een geschil tusschen het Cistercienser convent van Roermond en de inwoners van Maarhees over het gebruik der goederen te Heugten.

Afschr. lat. in *Cartularium II*, bladz. 8.

1477, 25 Maart. *Op onser lieuer vrouwen dach amun-
tiationis.* Scholtis, burgemeesteren, schepenen, kerk-
meesters en gemeente van Echt verklaren de volgende

minnelijke schikking getroffen te hebben met het Cistercienser convent te Roermond: zij hadden de parochiekerk *nyewe doen maken ind decken mit drijven opgaenden daicken* en meenden dat het convent de kosten van het middenschip voor zijne rekening moest nemen; dit weigerde echter omdat de herstelling geschied was *buyten orloff ende sonder consent des vurss. gaetshuyss*; bij deze overeenkomst echter verleent het convent een bijdrage van 68 *gripen*, waartegen de gemeente zich verplicht alle kosten te voldoen zonder verderen last voor het convent; voorts werd bepaald dat dit laatste voortaan het onderhoud van het middenschip alléén zal dragen, terwijl het onderhoud der beide andere schepen ten laste der gemeente zullen blijven; even als ook het in stand houden der dakgoten, die aan weerszijden van dit middenschip gelegd zijn.

Afschrift, in *Cartularium* II, bladz. 67 verso.

1478, 10 Maart. *Des dinxdaghs post Judica me Deus*. Burgemeesteren en schepenen *des dorps* van Echt schrijven aan Wilhelmina van Kessel, abdis van het Munster klooster te Roermond, dat zij twee nieuwe klokken hebben doen vervaardigen, *die welcke op saterdach neisicommende as opten palmauont ter eere Goidts gekerstent sullen werden*.

Aangezien deze klokken veel geld kosten verzoeken zij de abdis *daertoe iets ute guede gunst te schicken* opdat zij *toe lichtelicker van den meyster scheiden moghen*.

Aan den voet bevindt zich de volgende aantekening: *Hier omme heeft die eerwerden Vrouwe Willemine van Kessel, abdisse vurss., beyde dese clocken doen heffen ende kersten helpen doen mits Heynen Bont hoeffmeister tot Berckeler onssen mededonaetbrueder, ende miten seluen*

Heynen doen offeren elcker clocken eynen Philippus schilt, die galt elck XVIII stuer.

Afschrift, in *Cartularium* II, bladz. 68 verso.

1479, 22 November. *Op sente Ceciliendach virginis.* Hendrik Kollart van Lynden genaamd van Nuynhem en zijne echtgenootte Elisabeth van Erpe verkoopen, ten overstaan van schepenen van Halen, eenen jaarlijkschen erfcijs van zes goede overlandsche keurvorstelijke Rijnsche guldens gevestigd op eenen beemd groot twee bunders gelegen bij *Mylenborgh* aan Johan van Nymegen, deken van het kapittel van den H. Geest te Roermond, ten behoeve van dat kapittel.

Orig. perk. met het zegel der schepenbank van Halen in groen was, in doos VI, N° 100.

1480, 24 Januarij. *Op sente Pauwels auont conuersionis.* Petrus van Nieuwkerken, priester, pater en minister, en broeder Gaedert van Kempen, procurator van het convent van St Theobaldus te Roermond, verklaren dat door Gerard van den Weghescheyden en zijne echtgenootte Emmel, in hunne kerk op het altaar van St Apollonia eene zondagsche mis gesticht is, voor welke stichting zij aan het convent gegeven hebben *acht stael lantz*, gelegen buiten de Zwartbroeker poort op het Eemsel.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 37.

1480, 16 Maart. *Op sente Gertruden auont virginis.* Dederik Hillen en Maria Hillen, zijne zuster, verkoopen ten overstaan van laten van Leeuwen eenen jaarlijkschen erfcijs van eenen enkelen Rijnschen gulden gevestigd op een stuk land gelegen te Leeuwen *in die Rure oe*, schietende met het eene eind op de Maas, ten behoeve

van Johan van Nymegen, deken in de H. Geest kerk te Roermond, *in behueff der presentien in derseluer kircken.*

Orig. perk. met vier zegels in groen was, in doos VI, N°. 83.

1480, 27 Maart. *Des manendaigz nae den heyiligen palmdage.* Gerard van Broekhuizen verkoopt voor schepenen van Vlodrop eenen cijns van 12 Rijsche guldens gevestigd op de helft van den hof genaamd *tghen Tryest*, gelegen in het kerspel van Vlodrop aan Winand Haecken, priester, ten behoeve van twee erfmissen op het altaar van Sint Silvester, enz. in de kerk van den H. Geest te Roermond.

Twee orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VII, N° 16.

1481, 1 Julij. *Op onss lieuer vrouwen auont visitationis.* Gerard van Reyde, burger van Roermond en Elsen, zijne echtgenoot, stichten twee wekelijksche missen op het altaar van St Katharina in de kerk van O. L. Vr. Munster te Roermond.

Drie orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 41.

1481, 10 November. *Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo octuagesimo primo quarto idus Nouembr.* Paus Sixtus IV vereenigt de inkomsten van het vicariaat der parochie van Odiliënberg met de tafel van het klooster der orde van het H. Graf aldaar, nadat Johannes Bulen daarvan afstand gedaan heeft.

Orig. perk. lat. get *L. de Fulgineo*, met het looden zegel van den paus aan een zijden koord, in doos VII N° 5.

1482, $\frac{12 \text{ Maart,}}{3 \text{ September.}}$ *Op sente Gregorius dach pape.*

Gerard van Broekhuizen verkoopt voor schepenen der dingbank van Vlodrop eenen cijns van zes Rijsche

guldens gevestigd op de hem toebehoorende helft van den hof genaamd *tgheen Tryest* onder Vlodrop gelegen, welke helft hij van zijn broeder Willem van Broekhuizen geërfd heeft en waarvan de wederhelft aan zijn broeder Johan toebehoort, aan Winand Haicken, priester, ten behoeve van het altaar van St Silvester, Servaas, Martijn, Severijn en van alle Heiligen in de kerk van den H. Geest te Roermond, welk altaar door genoemden Winand Haicken gesticht en gedoteerd is.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, met een geauthentiseerd afschrift, afgegeven door den notaris Johannes de Heza, in doos VII, N° 10.

1483, 23 Julij. *Op sunte Margrieten dach in der maent Julij.* Broeder Peter Heyser, genaamd van Nieuwkerken, pater en minister, en broeder Goert van Kempen, procurator van het convent van den H. Theobaldus van den 3^{en} regel van St Franciscus te Roermond, verklaren dat door Gertrudis van den Nieuwenhuis genaamd van Karrick eene mis gesticht werd op zaterdag van iedere week op het altaar van St Apollonia in de kerk van dat convent, *op welcken altaer nu die wemkerers hoen broederscap van sunte Pouwels jaerlicken begaen ende feeste haldende sijn.*

Orig. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 36.

1484, 4 April. *Op sent Ambrosius dach des heiligen bisscops.* De prior en het convent der reguliere kano-niken van het St Hieronimusklooster te Roermond verklaren dat Dirk Clompenmakers aan hun convent eenen jaarlijkschen cijns van vijftien overlandsche Rijnsche guldens betalen moet, welke cijns gevestigd is op de hoeve van voornoemden Dirk, die in het gerigt van Swalmen gelegen is en vroeger toebehoord heeft aan wijlen

Godert van der Masen; daar de termijn van aflossing sedert 30 November ll. verstreken was staat het convent toe dat deze termijn gedurende vijf jaren verlengd wordt, zoodat de aflossing daarin nog zal mogen geschieden, mits betalende in hoofdsom drie honderd overlandsche Rijnsche guldens.

Orig. perk. met het zegel van het convent in groen was, in doos VI, N° 63.

1484, 4 Augustus. *In Augusto vier daghe.* Arnold de Wilde, heer van Kessenich, verkoopt aan het Cistercienser convent te Roermond eene weide (*driesch*) gelegen naast den hof van dat convent op de Visscher Ohe.

Deze verkoop is geschied voor eene zekere som gelds, die bovengenoemde Arnold verklaart van het convent te hebben ontvangen; dit laatste moet echter dulden dat een weg over den driesch loopt en jaarlijks aan den verkooper op Sint Stephanus dag leveren eenen kapoen *ende eynen alden groten erfischjuss.*

Afschrift, in *Cartularium II*, bladz. 43.

1485, 11 Augustus. *Des neesten daighz nae sent Laurentius dach martiris. Burgemeister, scepenen, gemeyne burgeren ind ingeseten ind gansse gemeynte der stat van Wessem mit den onderbencken, dorperen, gemeynten ind ondersaten van Ophauen, Geystingen ind Beegde, burgemeisteren, scepenen, ondersaten ind gansse gemeynte der vrijheyden van Oeuerweerdte ende Nederweert, scepenen ind gansse gemeynte ind ondersaten der dingebencke van Heyt- huse ind Roggel ind scepenen, gansse gemeynte ind ondersaten der dingebanck van Halen mitden onderbencken, dorpen ind ondersaten van Neer, Buggenum ind Huerne verkoopen met toestemming van Jacob, graaf van Horn, Altena,*

Cortershem, Cranendonck, enz. eenen jaarlijkschen cijns van twaalf goede zware overlandsche Rijnsche guldens, munt der vier keurvorsten, aan Winand Haick, priester, ten behoeve der vier coralen die hij den capittel ind canoniken der kircken van den heyligen geist bennen Ruremunde gelegen geordiniert ind begichticht heeft.

Orig. perk. met het zegel van den graaf van Horn in rood was en de zegels der schepenbanken van Beegden, Overweert, Nederweert, Roggel, Haelen en Neer in groen was, zijnde dat van Wessems afgevallen, in doos VII N° 12.

1485. Broeder Peter Heyser van Nieuwkerken, pater en minister, en broeder Goert van Kempen, procurator van het convent van den H. Theobaldus van den derden regel van St Franciscus te Roermond verklaren dat Jacob van Thoer en zijne huisvrouw Bela in hunne kerk op het altaar van de H. Apollonia, *op wilcke altaer Sinte Pauluss bruerscap opgehalden woirt van den wemkerss ghilden*, gesticht hebben eene mis op maandag van iedere week, waarvoor een bedrag van 75 Rijnsche guldens betaald is geworden.

Orig. perk. met het beschadigde zegel van het convent in groen was, in doos VI, N° 35.

1486, 1 September. *Op sent Egidius dach abbatis*. De schepenen *gemeynlich kirckmeisteren ind gemeyne naberen der kerspels van Besel* verklaren dat Johan van den Walssberch aan hunne kerk geschonken heeft eenen jaarlijkschen pacht van $4\frac{1}{2}$ malder rogge, gevestigd op verschillende goederen onder het gerigt van Beesel gelegen, waarvoor zij de verpligting op zich genomen hebben *tot heyll ind troist synre ind syner alderen ind vrunden zeelen* alle weken eene mis en zes jaargetijden in die kerk te doen houden.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VI, N° 94.

1486, 1 October. *Op sunte Remeyssdach.* Willem van Vlodrop, ridder en erfvoogd van Roermond, en zijne echtgenoot Cecilia van Hamell en Elderen verklaren dat de voogden van Roermond ten allen tijde in den herfst aan het begijnhof aldaar een varken geschonken hebben; zij bevestigen dit privilegie onder voorwaarde dat de pastoor van dat hof steeds alle zon- en feestdagen *opten stoile der wairheid* voor hem, zijne voorouders en nakomelingen het gewone gebed zal doen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 13.

1486, 27 December. *Op sent Johansdach apostoli et euangeliste.* Willem van Vlodrop, ridder en erfvoogd van Roermond, en zijne echtgenoot Cecilia van Elderen verklaren voor schepenen van Roermond aan het kapittel van den H. Geest aldaar verkocht te hebben eenen jaarlijkschen cijns van 12 Rijnsche guldens, gevestigd op zijnen hof te Asselt.

Hierin komen voor: Johan Hillen en Lambrecht Pijll, schepenen.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VII, N° 11.

1487, 19 Februarij. *Die decima nona.* Jan van Horn, bisschop van Luik, geeft zijne toestemming aan Herman Gruyter, deken van het concilie van Wassenberg en priester in het diocees van Luik, tot de stichting van een altaar ter eere van het heilige kruis in de kollegiale kerk van den H. Geest te Roermond.

Orig. lat. perk. zegel verloren, in doos VII, N° 18.

1487, 26 December. *Op sent Stheffens dach prothomartiris.* De schepenbank van Vlodrop verklaart dat

Peter Grubosch van Erkelens , priester , in hoedanigheid van tijdelijken rector van het altaar van den H. Silvester , enz. in de kerk van den H. Geest te Roermond , voor haar verscheen en klaagde geene betaling te ontvangen 1° van den cijns van 11 enkele Rijnsche guldens , die door Willem van Broekhuizen op den hof *tghene Tryest* in het kerspel van Vlodrop gelegen gevestigd waren , en 2° van den cijns van 18 dergelijke guldens , die door Gerard van Broekhuizen op de helft van dien hof verkocht waren ; daar genoemde Peter Grubosch de vraag aan de schepenbank gesteld had hoe hij tot de vermelde betaling geraken kon heeft die bank geantwoord dat hij de vermelde cijnsen moest verhalen op de gereede goederen , die zich op den hof bevonden en wanneer die niet toereikend waren *dat hij dan den vurg. haluen hoff dar vur in die kircke sulde laten opgebieden sess weken ind drij daige* en dat hij tevens de erfgenamen van den voorschreven halven hof *ter guedertijt bennen den kirckengebott* moest kondigen de verzochte betaling te doen of naar regten daartegen op te komen. Daar thans deze omschrevene regtsvormen door genoemden Peter Grubosch vervuld zijn , zonder dat de erfgenamen zijn verschenen , heeft de schepenbank hem in het bezit van de helft van den hof gesteld met overhandiging van *eynen gruenen ryssch, eynen silueren penninck ind eynen elpenbeynen messhicht* , zoo als zulks gebruikelijk is.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VII, N° 15.

1488, 3 October. *Des vridaechs nae synte Remeysdach.* Willem van Vlodrop, ridder, erfvoogd van Roermond, als stadhouder van wege den hertog van Gelre, verklaart dat Willem van Vlodrop, heer te Leuth en Dalenbroek, voor hem en voor Hendrik van Kessel en

Lambrecht Pijll van Swalmen, als leenmannen, verschenen is en met toestemming zijner echtgenoot Alfrida van Herff aan broeder Johan van Aabroick, prior van St Peters Berch *ghenant tot St. Odilienberch*, ten behoeve van dat convent heeft opgedragen het vierde deel van den hof *tgene ouwen* gelegen in het kerspel van Odiliënberg; deze opdracht is geschied *pyrlicke om gaetzwillie voer hem, syn huysfrou voerss. ende beyder kynder ende alderen zelen tot grotynge des Gotliken dienst.*

Orig. perk. waaraan vier zegels gehangen hebben, waarvan echter nog slechts een in groen was aanwezig is, in doos VI, N° 21.

1490, 27 Januarij. *Die vero vicesima septima mensis Januarij.* Johannes Dryvenner, kanonik der kerk van den H. Geest te Roermond, sticht en begiftigt in die kerk een altaar ter eere van de H.H. Mathias, Dionisius, Remigius en Margaretha.

Getuigen waren: Johannes Hokulum, kapelaan, Johannes Wenmeicker en Johannes Merrem, *chorales iam dicte collegiate ecclesie.*

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Hermanus Gruter en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 33.

1491, 9 Junij. *Acta fuerunt hec Ruremunde in sacristia ecclesie sancti spiritus anno a natiuitate M. CCCC. XCI, die nona mensis Junij.* Herman Gruyter, deken van het concilie van Wassenberg en kanonik der kerk van den H. Geest te Roermond, sticht in deze laatste kerk een altaar ter eere van het H. Kruis.

Getuigen waren: Godescalcus de Swalmen en Johannes Drivener, priesters.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Petrus Grubosch van Erkelens en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VII, N° 17.

1491, 9 Junij. *Mensis Junij die nona*. De deken en het kapittel der kollegiale kerk van den H. Geest te Roermond schenken hunne goedkeuring aan de stichting van een altaar in die kerk ter eere van het H. Kruis, welke stichting, ingevolge akte opgemaakt door den notaris Petrus Grubosch van Erkelens, door Herman Gruyter, deken van het concilie van Wassenberg en kanonik dier kollegiale kerk gedaan werd; zij beloven voorts de bepalingen in de vermelde akte vervat te zullen nakomen.

Orig. lat. perk. met het zegel van het kapittel in groen was, in doos VII, N° 19.

1491, 21 Junij. *Die vicesima prima mensis Junij*. Henricus Hynckenvoirt, genaamd Gelden, (1) schepen van Roermond, en zijne echtgenoot Christina stichten een altaar ter eere van de H. Ursula in de kerk van het Cistercienser convent te Roermond.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Petrus Grubosch van Erkelens en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VII, N° 9.

1491. Jan van Horn, bisschop van Luik, hecht zijne goedkeuring aan de stichting van het altaar ter eere van het H. Kruis in de H. Geestkerk te Roermond.

Orig. lat. perk. met het zegel van den bisschop in rood was, in doos VII, N° 20.

1492, 13 Junij. *Mensis Junij die vero decima tertia*. Hubertus Macharij van Weert schenkt aan Sibertus Jordanus, prior van het convent der reguliere kanoniken van den H. Hieronimus te Roermond, ten behoeve van dat convent een huis, gelegen in de Lombardstraat

(1) In verschillende origineele brieven, waarin hij als schepen optreedt, word hij Henricus Geldoffs of Geldoffz genaamd.

tusschen het huis van Johannes Tyrtey, schepen van Roermond en dat convent benevens een stukje land achter dat huis gelegen.

Getuigen waren: Henricus Bloch, priester, en Johannes van Oetsenrade genaamd van Beckraede.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Johannes Theodorus de Merssen, en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 93.

1493, 5 Augustus. *Die lune quinta mensis Augusti.* Hendrik Plebis, kanonik der kerk van den H. Servaas te Maastricht staat de pastorijs van het begijnhof genaamd den nieuwen hof te Roermond aan Johannes Portmans van Gangelt, pastoor van dien hof, af.

Getuigen waren: Egidius de Lapide, decanus sancte crucis Leodiensis, Johannes Tuleman sancti saluatoris Traiectensis, Petrus Tuleman, Johannes Billiton maioris Leodiensis, Mathias Boers dicti sancti Seruatij canonici et Johannes de Hertten, capellanus eiusdem sancti Seruatij.

Orig. lat. perk. opgemaakt door den notaris Johannes Baers en voorzien van zijn notarieel merk, in doos VI, N° 26.

1493, 15 Augustus. *Op onser lieuer vrouwen dach assumptionis.* De magistraat van Roermond verkoopt eene jaarlijksche erfrente van vijf *bescheiden oeuertentsche Rynssche Kurfurstelicke* guldens aan Engelbrecht Goltsteyn, kanonik in den H. Geest en Kerstken van den Velde, vicaris in de moederkerk van Roermond, als uitvoerders van het testament van Herman Gruyter, in leven kanonik in den H. Geest ten behoeve eener erfmis, die genoemde Herman Gruyter *opden oxael in den H. Geist vurs.* op des heyligen Cruyts altair gesticht heeft.

Orig. perk. zegel afgevallen, in doos VII, N° 13.

1493, 18 November. *Op sente Elisabetten avont vidue.* De *gemeyne scepenen ind voirt gansse gemeynte, naburen ende ingeseten des kerspels ende dingebanck* van Swalmen verklaren schuldig te zijn aan Michiel van den Schoerwech, burger van Roermond, wegens verrigten arbeid aan hunne kerk, eene hoofdsom van 28 *bescheiden enckel oeuertentsche Rijnssche gulden*, waarvoor zij beloven aan vermelden Michiel eenen jaarlijkschen pacht van twee malder rogge te zullen voldoen.

Medebezegelaar was: Arnold Schenck van Nijdeggen, heer van Hillenraad.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VI, N° 91.

1498. *Heinrick van Vreden, pater, Eva van Strijthagen matersse, ind voirt gemeyne susteren ind meeghden des conuentz van Gaitzweert bennen Ruremunde, dat op den Eempsen te liggen plach*, verklaren eene overeenkomst te hebben gesloten met Johan Poirtmans, pastoor, en de meestersen van het begijnhof *genant dess nyenhoeffz* te Roermond, ten gevolge waarvan zij van het begijnhof alle brieven hebben terugbekomen van hunne daaraan verschuldigde renten, en daarom de verklaring afleggen aan dat hof nog te zullen schuldig blijven eene jaarlijksche rente van 39 stuivers, munt van Roermond, den enkelen Rijnsgulden gerekend tot 35, en eenen keulschen postulaatsgulden tot 20 dergelijke stuivers gerekend.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VI, N° 96.

1502, 25 Januarij. *Op sent Pouwels dach conuersionis.* Jacob Ingher Beke en zijne huisvrouw Emmel schenken, ten overstaan van schepenen van Roermond, aan het kapittel van den H. Geest aldaar eenen erfcijs van

eenen *bescheiden golden enckel koirforster Rijnssche gulden*, gevestigd op hun huis gelegen *opder heggestraiten oirt*. Het kapittel voornoemd zal voor dezen erfcijs in de genoemde kerk houden eene *erffmemorie ende jairgetijde* voor Jacob en Emmel en voor hunne ouders en vrienden.

Hierin komen voor: Dederik van Kruchten, schout, Dederik Hillen en Dederik Roffart, schepenen.

Orig. perk. met 3 zegels in groen was, in doos VII, N° 22.

1515, 13 April. *Des vrijdaichs nae den heilighen paesdach*. Egbert, Sibrecht en Otto van Holtmoelen *duyrwerder des doirluchtigen vursten hertoch Karle van Gelre*, enz. en Alet Spee, *conuentz joffer des eerwerdighen goets huys to Keyserbosch*, schenken *tot groetyng ende vermeerryng des goetliken dienst ende deylachtich te werden der werdigher loeffliker broderschap des heiligen graeffs van Jherusalem* aan den prior en [het convent van *sunt Petersberch dat men noempt sunt Odilienberge* eenen beemd, gelegen in het kerspel van Odiliënberg.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VII, N° 14.

1517, 27 April. *Des manendaghs na sent Georgius dach martyris*. Johan van Hoickelom, priester, rector van het altaar van het H. Kruis in de H. Geest kerk te Roermond, schenkt eenen erfcijs van een *bescheiden enckelen Rynsgulden*, gevestigd op zijn huis gelegen *tegen des heilgen gheystz clockenthoeren*, aan Dederik Clumpenmeker, kanonik in den H. Geest, ten behoeve *eyns schoilmeisterss ind den jongen in den heylgen gheyst om dair vur alle vrydaghs te elleff uyren eyn responsorie »Tenebre facte sunt» mit eynre collecte dair toe behoerende te singhen*. Voorts schenkt hij nog eenen erfcijs van

vijf stuivers tot het houden eener memorie voor zijne en zijner ouders ziel.

Hierin komen voor: Dederik van Kruchten , schout, Rabet van Dorsdale en Peter van Bairle , schepenen.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VII, N° 23.

1530, 18 Maart. *Des achtyenden daghs in den maendt Martio.* Hendrik van Meerhem , genaamd Kapyter, en Aleidis, zijne echtgenoot, schenken *den halven moelenshuyskamp* gelegen buiten de Zwartbroeker poort op der Rueren, waarvan de wederhelft toebehoort aan den pastoor, vicaris en kapelaan der moederkerk te Roermond , aan Hubrecht van den Velde, priester, ten behoeve eener erfmis, die alle zaturdagen zal gezongen worden *van den seuen principaell droeffnyssen der gebenedeeder moeder ind maigt Marie op den altair stainde inder kyrchen des H. Geistz onder Onser Lieuer Vrouwen byeldt in den zonnen* , of op een ander altaar in dezelfde of in de moederkerk.

Hierin komen voor : Dederik van Kruchten , schout, Johan van Lomme en Willem van der Laick , schepenen van Roermond.

Orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VII, N° 24.

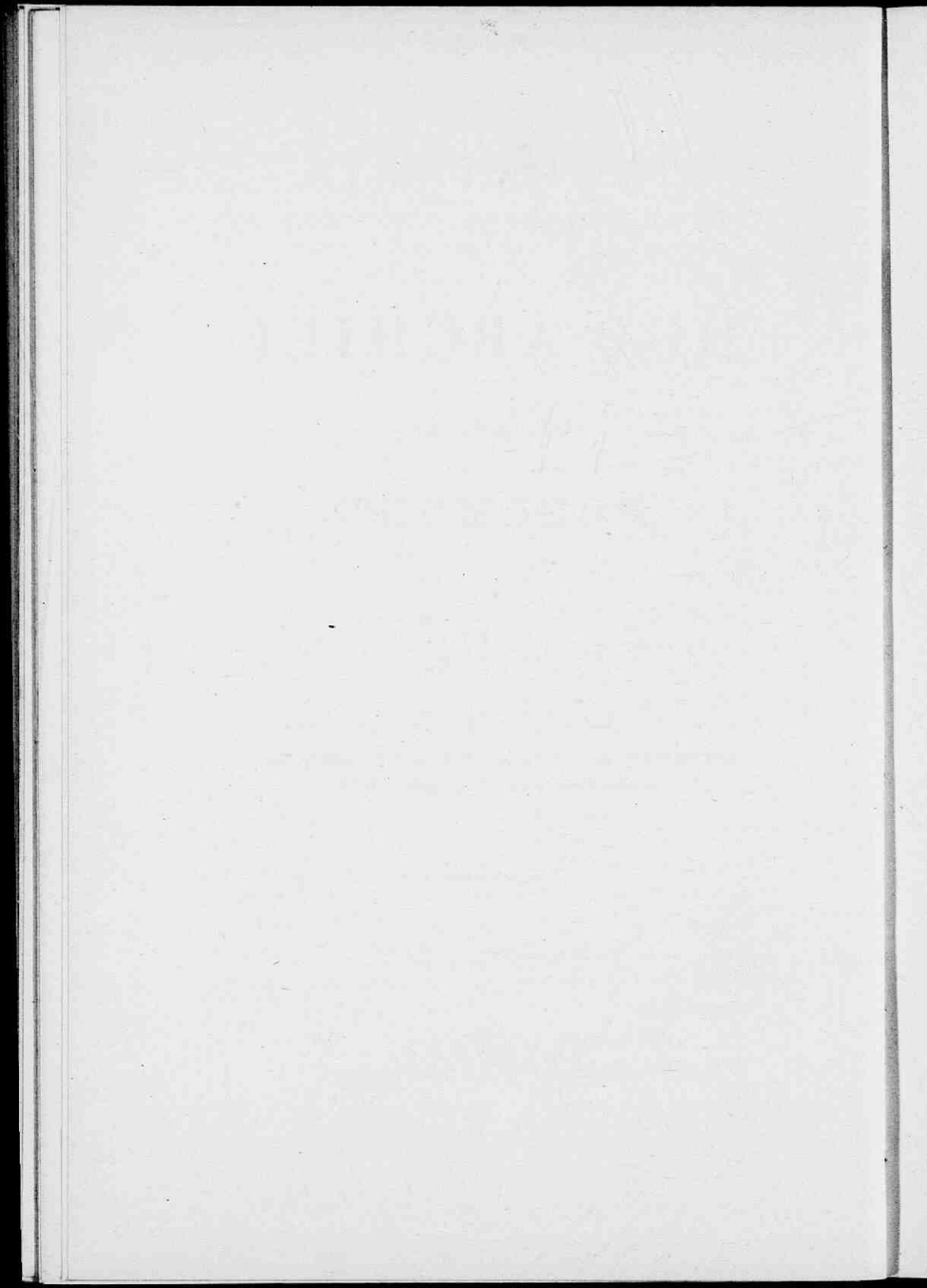
INVENTARIS
VAN HET
OUD ARCHIEF
DER GEMEENTE
ROERMOND.

3de STUK.
3de AFLEVERING.

Bijlage tot het verslag van den toestand der
gemeente over het jaar 1876.

ROERMOND,
SNELPERSDRUK VAN J. J. ROMEN EN ZONEN.

TJJDREKENKUNDIG REGISTER.

OUD-GELDERSCH ARCHIEF.

1597, 24 Maart. De aartshertog Albert schrijft aan de staten van het Overkwartier met leedwezen vernomen te hebben dat zij zwaarigheden maken met de toestemming der bede van 4000 gl. per maand tot onderhoud van het krijgsvolk in dat kwartier; hij had gehoopt dat zij die toestemming onmiddellijk zouden gegeven hebben, aangezien de nood zulks vordert en deze bede tot hunne *eygen beschermenisse ende conseruatie* moet strekken, terwijl de belofte daartoe ook in de maanden Augustus en September ll. door den graaf van den Bergh, den overste Bentinck en hunne verdere gedeputeerden gegeven werd. De aartshertog heeft thans bepaald dat eene schatting op het kwartier zal worden gelegd; reeds heeft hij aan den ridder Cigoigne bevel gegeven om die over het kwartier uit te schrijven *met die meeste gelyckheid ende ten minsten laste der onderdanen*, terwijl die door den landrentmeester Ido Grammaye ingevorderd en tot onderhoud van het vermelde krijgsvolk aangewend zal worden.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Albert carl*, *Verreyken*, in omslag 25 No 4.

1644, 29 Februarij. Koning Filips IV belooft de in het Overkwartier gelegene dorpen Cruchten, Wegberg en Brempst, met de jurisdictiën daarvan, nimmer te zullen verpanden, verkoopen of van zijne domeinen te scheiden; de koning geeft deze belofte aangezien hij tot den verkoop dezer dorpen bevel gegeven had ten einde uit de opbrengst *de overgrooten kosten ten oorsaecke van de swaere tegenwoirdige oorloghen* te dekken, maar dit bevel introk omdat de onderzaten van die dorpen aan den landvoogd hadden te kennen gegeven dat deze verkoop *soude strecken tot hunne ewighe ruïne* en daarenboven strijdig was met de schriftelijke beloften, die zij den 20sten Augustus 1605 van den aartshertog Albert verkregen, toen zij uit eigen middelen voor een bedrag van 2350 gulden 10 stuivers de gemelde dorpen uit de pandschap van den heer van Reidt gelost hadden.

Geauth. afschrift, afgegeven den 23sten November 1654 door den secretaris der heerlijkheid Cruchten, enz. get. F. Bijll, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 155.

1647, 16 Julij. De staten van het Overkwartier schrijven aan het bureau van financiën te Brussel dat op het einde van den vorigen zomer het leger des konings bij Roermond en dat van den vijand bij Venlo zijn geweest, waarna eenige regimenten van den hertog van Lotharingen ingekwartierd zijn geworden; dat daardoor de onderdanen in *alsulcke miserie ende armoede gevallen sijn* dat het hun onmogelijk is de in den vorigen jare toegestemde beden en subsidiën te voldoen *all is 't oock dat sij met rigeur ende militaire executie tot betaelinghe ghepraempt worden*; ook het verbod van uitvoer van granen heeft veel bijgedragen om dien toestand te verergeren; dit verbod moge in vorige jaren gegrond ge-

weest zijn hetzij *omme den vijandt te benauwen*, hetzij *dit quartier niet van eygen nootsaeckelickheid bloot te maecten*; daar echter beide redenen thans opgehouden hebben te bestaan verzoeken de staten dat de uitvoer van granen mag worden toegelaten om den koophandel nieuw leven te geven. Aan den voet van dit stuk wordt de gevraagde vergunning toegestaan.

Orig. (het antwoord fr.) gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, H. comte de Noyelle, F. van Kinschot, J. B. Maes, J. Codraerts*, in *Doleantiën en orders*, deel IX blad 151.

1650, 12 September. De landvoogd geeft eene instructie aan de Ribaucourt, stadhouder, en aan Arnold de Haen, eersten raadsheer van het hof van Gelder, tot het voorstellen in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier van eene bede ten bedrage van 60000 gulden en van eene buitengewone subsidie van 160000 gulden. Zij zullen tevens den staten onder het oog brengen hoe de landvoogd alles heeft aangewend om den oorlog binnen Frankrijk te beperken en de provinciën onder 's konings gehoorzaamheid staande daarvan te versoonen, zoodat de opbrengst van den oogst in vrede heeft kunnen ingezameld worden; tevens hoe alle zijne handelingen strekken om eenen goeden en duurzamen vrede te verkrijgen, maar dat het voeren van den strijd in een vreemd land groote kosten veroorzaakt, die hem dwingen zware offers te vergen: weshalve hij vertrouwt dat de staten uit ijver en genegenheid voor den koning het gevraagde zullen inwilligen.

Geauth. afschrift, fr. geteekend *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 269.

1650, 12 September. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij den stadhouder en den eersten raadsheer van het hof van Gelder bevel gegeven heeft tot het voorstellen eener bede en van eene buitengewone subsidie ; hij hoopt dat de staten onder de tegenwoordige omstandigheden tot hun eigen welzijn en behoud al hunnen ijver tot de inwilliging van de gevraagde sommen zullen aan den dag leggen.

Orig. fr. gedagt. uit het kamp te Basoche en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII, blad 271.

1650, 13 December. De landvoogd geeft akte van aanneming wegens eene door de staten van het Overkwartier ingewilligde bede van 60000 en wegens eene subsidie van 100000 gulden. Hij verklaart tevens *dat hij sal sien te ontlasten ende verlichten de provincie van Gelderlandt van logeringhe van den volcke van oorloghe soo seer alst mogelijk wesen sal* en het reglement zal doen onderhouden, waarnaar *dat volcke van oorloghe hun sullen hebben preciselick te regeeren.*

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VII blad 275.

1651, 2 Maart. De landvoogd verklaart dat de costumiere raden, die gedurende een kwartaal in Roermond resideeren gedurende dat kwartaal kunnen en moeten bij den Raad tegenwoordig zijn en hunne bediening uitoefenen volgens de patente brieven door hen verkregen, maar dat hunne tusschenkomst bij vonnissen gedurende hunne afwezigheid verboden is, terwijl zij zich steeds gedragen zullen volgens het decreet der aartshertogin dd. 29 Julij 1623.

Orig. fr. get. *Leopold de Guillaume, R. Routart*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad. 41.

1651, 18 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier, het bevel van den landvoogd ontvangen hebbende tot het leveren der placquillios voor het regiment van den kolonel Manger, berigten aan den stadhouder de Ribaucourt dat het hun onmogelijk is aan dat bevel te voldoen; het kwartier is reeds zoo hoog belast dat de staten geen raad weten om de benoodigde som bij elkander te krijgen voor de placquillios en fourages van de regimenten infanterie en kavallerie, die reeds gedurende eenige jaren en thans nog in het kwartier aanwezig zijn. De staten verzoeken den stadhouder dit aan den landvoogd kenbaar te maken en vertrouwen dat deze hen niet van onwil zal beschuldigen, daar zij zich beroemen steeds aan alle vorderingen stipt voldaan te hebben; maar thans zijn zij door de groote armoede van het kwartier verhinderd het bevolene te doen.

Afschrift in *kwartiersrecessen*, deel X, blad. 87.

1651, 19 April. De staten van het Overkwartier nemen het besluit om door hunnen agent te Brussel bij den landvoogd te doen klagen over den grooten last, die het kwartier in den vorigen zomer te dragen had, tengevolge van de duitsche paarden, die uit het Roomsche rijk en uit de Overrijnsche landen door dit kwartier zijn gekomen, en door het daarop gevolgde winterkwartier; hij zal tevens aan den landvoogd verzoeken het Overkwartier gedurende den aanstaanden zomer van deze doortogten te versooneen, opdat de arme onderdanen eenigen tijd *moegen gewinnen omme vuyt alle de miserien een weenich te respireren*.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, blad. 89.

1651, 25 Mei. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder de Ribaucourt en aan den kanselier

Bauduin van der Piet tot het aanvragen van eene bede van 60000 en van eene subsidie van 100000 gulden in de eerstvolgende vergadering der staten van het Overkwartier ; zij zullen tevens den staten bedanken voor den ijver, de toegenegenheid en den spoed, die zij steeds tot 's konings dienst aan den dag legden, en hun verzoeken ook thans van denzelfden ijver te doen blijken aangezien dit nu meer dan ooit noodig is om de plannen des vijands te verijdelen, eenige nog in zijn bezit zijnde plaatsen te herwinnen en eenen duurzamen vrede te bewerken.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VIII blad. 31.

1651, 25 Mei. De landvoogd geeft kennis aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder de Ribaucourt en aan den kanselier Bauduin van der Piet den last heeft opgedragen in de eerstkomende vergadering der staten een voorstel te doen voor eene bede en voor eene subsidie. Hij vertrouwt dat de staten hunnen gewonen ijver zullen aan den dag leggen en met spoed het gevraagde zullen inwilligen.

Orig. fr. get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad. 40.

1651, 14 Junij. De staten van het Overkwartier geven hunne toestemming tot eene bede van 60000 gulden en tot eene subsidie van 100000 gulden, om te slaan over het platte land van het kwartier *namelijk een derden deel op de erffschappen ende twee derden deelen op de capitaelen, bestialen, gewin, gewerff ende diergelijcke*; onder voorbehoud echter dat op deze bedragen zullen gekort worden de placquillios en fourages, die in het vorige jaar betaald zijn of in dit jaar nog moeten betaald worden.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 145. Vergel. het ingevoegde blad na bladz. 146.

1651, 14 Junij. De staten van het Overkwartier besluiten Christoffel Schenck van Nydeggen als riddermatig persoon tot de vergaderingen toe te laten.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 145 v°.

1651, 15 Junij. De staten van het Overkwartier besluiten Johan van Cortembach als erfvoogd van Roermond voortaan op de vergaderingen der staten toe te laten.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 147.

1651, 15 Junij. De staten van het Overkwartier, een schrijven van den magistraat van Roermond ontvangende, waarin deze beweert dat de ridderschap en overige steden van het kwartier gehouden zijn in de kosten bij te dragen veroorzaakt door het verschaffen en onderhouden der woningen van den stadhouder, auditeur en verdere hoofdofficieren in Roermond aanwezig, verklaren tot zulken last niet te zijn gehouden; mogt de magistraat echter bij den landvoogd, den Raad van State of het bureau van financiën om ondersteuning daartoe verzoeken, dan zullen de staten hunne medewerking verleen *edoch buyten des alingen quartiers schaede off laste*.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 147.

1651, 15 Junij. Op het verzoekschrift van den pastoor der moederkerk van Roermond verleen de staten van het Overkwartier eene subsidie ten bedrage van honderd rijksdaalders tot versiering van het hoogaltaar in die kerk.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 148.

1651, 2 Julij. De landvoogd geeft akte van aanneming van eene bede van 60000 en van eene subsidie

van 100000 gulden; aangaande het verlangen der staten om de voorgeschoten krijgslasten, fourages en placquillios op deze bede en subsidie te mogen korten, verklaart de landvoogd dat zij eenen staat van al deze uitgaven mogen overleggen, waarop dan een besluit zal genomen worden.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 70.

1651, 3 November. Op een schrijven van de staten van het Overkwartier, waarin zij aan den landvoogd den grooten last bekend maken, waaronder het kwartier sedert eenige jaren door het voorschieten van placquillios en fourages aan de troepen, die den winter daarin doorbrengen, gebukt gaat, antwoordt de landvoogd bevel gegeven te hebben om het Overkwartier gedurende den aanstaanden winter zoo min mogelijk te belasten.

Orig. fr. gedagt. uit Doornik en get. *Leopolde Guillaume*, *Colbrant*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 65.

1651, 28 November. Het hof van Gelder schrijft aan de staten van het Overkwartier over de onregelmatigheden in het ontvangen en uitgeven der munt-speciën en over de onmatige verhooging daarvan; het verzoekt den staten maatregelen te beramen om dien toestand te doen ophouden en te zorgen dat de munt overal in het kwartier even hoog ontvangen en uitgegeven worde.

Orig. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 94.

1651, 13 December. De staten van het Overkwartier zenden een klaagschrift aan den landvoogd over de voortdurende groote lasten, waaronder het kwartier

bezwijken moet wanneer het niet weldra daarvan ont-
heven wordt; behalve de beden, gewone en buiten-
gewone subsidiën heeft het nog eene som van 564,000
gulden moeten opbrengen en daarenboven sedert 1646
een bedrag van 600,000 gulden op interest moeten
opnemen, zoodat het kwartier zich thans zonder mid-
delen en wat nog meer zegt zonder crediet bevindt
en het te vreezen staat dat de inwoners naar andere
landen verloopen zullen. — De staten verzoeken den
landvoogd dringend daarin verandering te brengen,
ten einde het geheele verval eener provincie te voor-
komen, die steeds zoo getrouw aan den koning ge-
weest is.

De landvoogd antwoordt dat thans alle provinciën
buitengewoon belast zijn en hij voor het oogenblik
het Overkwartier niet kan ontlasten; hij belooft echter
dit voor het volgende jaar, zoo niet geheel dan toch
zooveel hem mogelijk is, te zullen doen.

Orig. fr. het antwoord fr. gedagt. uit Brussel en get.
*Leopolde Guillaume, le conte d'Isenburg, Dennetieres, Ro-
berti, le Roy, in Doleantiën en orders, deel VIII, blad 105.*

1652, 22 April. De landvoogd schrijft aan den stad-
houder de Ribaucourt nog niets te hebben vernomen
van de vrijwillige contributie in het Overkwartier, die
tot de remonte der kavallerie moest strekken en waar-
mede hij hem had belast; de landvoogd beveelt hem
op nieuw deze zaak te bevorderen en door zijnen invloed
te trachten daaruit het voordeel te halen; wáarop hij
gerekend heeft.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders, deel VIII, blad 164.*

1652, 27 Junij. De landvoogd meldt aan de staten
van het Overkwartier dat hij aan den kanselier Jacob
Stalins en bij diens afwezigheid aan den eersten raad

in het hof van Gelder den last heeft opgedragen in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 197.

1652, 27 Junij. De landvoogd draagt aan den kanselier Jacob Stalins en bij diens afwezigheid aan den eersten raad in het hof van Gelder, de Haen, den last op in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier bekend te maken dat tusschen den koning en de Staten-Generaal der Vereenigde Provinciën overeengekomen is van weerszijden een gelijk aantal regters bij wijze van *Chambre my partie* aan te wijzen; tevens dat daartoe door iedere provincie eene jaarlijksche bijdrage moet geleverd worden, die voor het Overkwartier op een bedrag van 4000 gulden bepaald is. Zij zullen dit bedrag bij de staten aanvragen en hun te kennen geven dat de instelling dezer kamer tot het behoud van den vrede en in het belang van alle provinciën, maar voornamelijk van het Overkwartier, plaats heeft.

Geauth. afschrift, get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 199.

1652, 17 Augustus. De landvoogd meldt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier Jacob Stalins den last opgedragen heeft om in hunne vergadering van den 31sten Augustus e. k. namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagteekend uit Valenciennes en get. *Leopold Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 209.

1652, 17 Augustus. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier Jacob Stalins om in de vergade-

ring der staten van het Overkwartier dd. 31 Augustus e. k. namens den koning eene bede van 100000 en eene buitengewone subsidie van 200000 gulden aan te vragen. De kanselier zal den staten voor oogen stellen dat de landvoogd, verlangende aan deze landen door eenen zekeren vrede de rust terug te geven, zoo vroeg mogelijk den veldtocht heeft geopend, niet alleen om daardoor de kwade voornemens van den vijand te verijdelen, maar om eenige plaatsen, die hij nog in deze landen bezit, te hernemen; dat hij daarna het beleg geslagen heeft voor Grevelingen, welke belangrijke plaats zoo als zij weten binnen korten tijd met Gods hulp veroverd werd; dat het zijn voornemen was om dezen voorspoed te vervolgen en andere plaatsen te veroveren, maar dat de door zijn leger uitgestane vermoeijenissen hem genoodzaakt hebben eenigen tijd te rusten; dat echter niets zijne plannen meer kan bevorderen, gedurende de oneenigheden, die thans in Frankrijk heerschen, en die hij ook op verlangen der verdrukte prinsen door het zenden van krijgslieden bevorderd heeft, dan eene groote som gelds, waaruit de buitengewone kosten kunnen bestreden worden, die het noodzakelijke gevolg van zijne ondernemingen zijn.

Geauth. afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 213.

1652, 4 September. Op het verzoekschrift van Jonker Isaak van Leeuwen om als riddermatig persoon tot de vergaderingen der staten van het Overkwartier toegelaten te worden, verleenen de staten die toelating, nadat van Leeuwen zijne kwartieren, door twee adellijke personen opgezworen, zal hebben overgelegd.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, blad. 175.

1652, 6 September. Op het verzoekschrift van Hendrik Schenk van Nydeggen, kommandeur te Gruitrode, tot toelating als riddermatig persoon, geven de staten daartoe hunne inwilliging; daar echter vader, zoon en drie gebroeders te gelijk aan de ridderschap deelnemen, hetgeen strijdig is met de andere colleges, zoo wordt beslist dat zij *in 't voteren sullen hebben alleen drije stemmen, dessen sij hun onderlinge sullen moegen vergelijken.*

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 177 v°, zie ook aldaar bladz. 224 v°.

1652, 6 September. Op het verzoekschrift van Adolf van Ertsbach te Langendonk om als riddermatig persoon erkend en tot de vergaderingen der staten toegelaten te worden besluiten de staten dat hij vooreerst zijne opgezworene kwartieren moet overleggen en tevens door eene wettige verklaring moet doen blijken dat zijn broeder het huis Langendonk aan hem heeft overgedragen.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 177 v°.

1652, 6 September. De staten van het Overkwartier; beraadslaagd hebbende over het verzoek tot inwilliging eener bedde van 100000 gulden en van eene subsidie van 200000 gulden, beklagen zich bij den landvoogd over eenen zoo bovenmatigen eisch; nooit, zelfs niet in de tijden toen het kwartier niet belast was met het verstrekken van placquillios en fourages, waaraan het zoo aan *Sijne Ma^{te} als aan auxiliaire volckeren meer als acht mael honderd duysent guldens gefurniert heeft*, is een zoo groote eisch gedaan geworden. De staten kunnen die sommen niet toestaan, want als zij dit deden zou het toch blijken dat het volstrekt onmogelijk was die te kunnen bekomen; zij willen echter niet afwijken van hunnen gewonen ijver en genegenheid voor den koning en

zijne landvoogden en geven derhalve hunne toestemming tot eene bede van 60000 gulden; wat betreft de subsidie, hebben de landvoogden beloofd het vroeger boven de beden en subsidiën aan placquillios en fourages betaalde bedrag op de volgende beden en subsidiën te zullen korten, weshalve de staten over die zaak afgevaardigden naar Brussel zullen zenden.

Besluit in *kwartiersrecessen* deel X bladz. 180; afschrift aldaar bladz. 181 v°.

1652, 2 October. Het hof van Gelder, overwegende dat niettegenstaande zijn herhaald schrijven aan de drosten, ambtmannen, enz. van het kwartier tot het doen ophouden der strooptogten gepleegd door personen voorgevende *te zijn in den dienst van de croone van Franckrijk*, deze strooperijen hoe langer hoe erger worden; het hof geeft thans aan die drosten, enz. te kennen dat het aan een ieder zal vrijstaan *alle die geene die sich vuytgeven van te zijn in den fransen dienst, ende op dyen naem d'ondersaeten van sijne Ma^t ende die passanten molesteren met vangen, spannen ende rooven, te vervolgen ende aen te tasten; hij die van sulck volck oft geselschap sall kunnen leveren levendich oft doodt*, zal voor ieder hoofd 25 pattacons bekomen.

Aan het hoofd van dit stuk staat: *Dit is geconci- pieert maer niet gepubliceert.*

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 227.

1652, 14 October. Koning Filips IV benoemt, na het overlijden van den heer de Ribaucourt, den prins graaf van Isengien tot stadhouder generaal van het vorstendom Gelder en graafschap Zutfen.

Afschrift, in *kwartiersrecessen* deel X bladz. 182 v°.

1652, 15 October. De landvoogd berigt den kanselier Jacob Stalins de ontvangst van zijn schrijven dd. 11 Oct., waarin te kennen gegeven wordt dat de staten van het Overkwartier zich aangaande de kosten der *chambre my partie* naar de overige provinciën willen regelen, maar dat zij in betrekking tot de bede en subsidie hunne afgevaardigden naar Brussel zullen zenden ten einde den landvoogd eerst te verzoeken het kwartier in den aanstaanden winter van inlegering te verschoonen; daar dit verzoek niets met de bede en subsidie gemeen heeft gelast de landvoogd op nieuw den kanselier om het voorstel ingevolge zijne instructie in eene vergadering der staten te herhalen en hun te verzoeken onmiddelijk gevolg daaraan te geven, aangezien de nood zulks vordert; tevens belooft hij zoo spoedig mogelijk het kwartier van de buitengewone inlegeringen te zullen ontheffen.

Geauth afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 229, 231.

1652, 20 November. Filips Balthasar de Gent, prins en graaf van Isengien, legt als stadhouder generaal van het vorstendom Gelder en graafschap Zutphen den gewonen eed in handen der staten van het Overkwartier af.

Afschrift in *kwartiersrecessen*, deel X bladz. 186 v°.

1652, 21 November. De landvoogd berigt aan den kanselier Jacob Stalins uit zijn schrijven van 14 dezer te hebben vernomen dat de staten van het Overkwartier slechts eene bede van 60000 gulden inwilligden en aangaande de subsidie geantwoord hebben dat hun beloofd werd het in vorige jaren aan placquillios en fourages betaalde bedrag op de in te willigen subsidie te mogen korten en zij derhalve eenen staat ter goedkeu-

ring aan het bureau van financiën hebben ingezonden, die nog niet vast gesteld is geworden. De landvoogd verlangt dat de staten de gevraagde subsidie in haar geheel toestemmen; aangaande het te veel betaalde kunnen zij zich tot die van financiën wenden ten einde restitutie te bekomen; de nood vordert thans dat men eenen spoedigen en buitengewonen onderstand bekomme opdat het voornaamste doel des konings, namelijk het sluiten van eenen eervollen vrede, moge bereikt worden; de kanselier zal derhalve op nieuw zich in de vergadering der staten begeven en hun daarmede bekend maken.

Geauth afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 233, 235.

1652, 28 November. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder prins graaf d'Isengien den last opgedragen heeft in hunne eerstkomende vergadering namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldé Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad. 237, met een afschrift van de opdracht aan den stadhouder, aldaar blad. 239.

1652, 28 November. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder, waarbij hem last gegeven wordt in de eerstvolgende vergadering der staten van het Overkwartier een bedrag van 60000 gulden aan te vragen; hij zal daartoe den staten in herinnering brengen de groote kosten door den koning tot dusverre aangewend om zich tegen de vijanden, die het land hebben overvallen, te verdedigen; voorts hun te kennen geven dat om het welslagen van het vredestraktaat, onlangs tusschen den koning en de staten der Vereenigde Pro-

vinciën tot stand gekomen , te verzekeren Z. M. door een afzonderlijk traktaat zich heeft verbonden eenige genoegdoening aan den prins en de prinses van Oranje te verschaffen ; dat deze onder andere landgoederen dat van Zevenbergen verlangd hebben, toebehoorende aan den hertog van Aerschot ; dat dit landgoed ten gevolge eener overeenkomst met den hertog is afgestaan geworden , namelijk op voorwaarde dat hij de steden, landen en heerlijkheden Hal, Braine, Bandour, Naste en anderen zou krijgen ; dat thans de hertog van Aerschot tot groot nadeel des konings deze landen verkoopen wil, zooals hij zegt, om zijne schulden af te lossen ; dat om dezen verkoop te voorkomen de staten van het Overkwartier noodzakelijk een bedrag van 60000 gulden moeten inwilligen en tot voldoening van den prins van Oranje , en tot verheffing van het landgoed Zevenbergen, waartoe de koning zich verplicht heeft.

Geauth. afschrift, fr. get. J. Stalins , in *Doleantiën en orders*, deef VIII, blad 241.

1652, December. Vrouwe Lucia van Vlodrop, erfvoogdes van Roermond, rigt een schrijven aan het hof van Gelder, waarin zij te kennen geeft dat zij haar huis op den hoek der hegstraat tegen over het Munster kerkhof op 12 October ll. voor de som van 2250 rijksdaalders aan Z. M. rekenkamer verkocht heeft ; dat dit bedrag binnen zes weken moest gekweten worden, waarvoor de raden en rekenmeesters Charles van der Meeren en Frederik Beijens zich borg gesteld hebben ; aangezien thans onder allerlei voorwendselen tot dus verre de betaling niet plaats heeft gehad neemt zij hare toevlugt tot het hof om voldoening te erlangen.

Ten gevolge van dit schrijven worden de beide genoemde rekenmeesters bij een schrijven van 17

December 1652 gedagvaard om ten hove te verschijnen.

Afschr. en orig. get. *N. Maen*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 19 en 20.

1652, 4 December. Het hof van Gelder uitspraak doende in een geschil tusschen den magistraat van Roermond en de staten van het Overkwartier bepaalt dat de onkosten veroorzaakt door het logement en het servies van den stadhouder voortaan uit de generale middelen van het kwartier moeten bestreden worden, terwijl ook de stad Roermond voor de door haar sedert 17 April 1651 daaraan verschotene gelden moet worden schadeloos gesteld.

Geauth. afschrift, get. *A. Pollart*, in omslag 25 N° 3.

1652, 10 December. De stadhouder prins graaf d'Isengien berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij in hunne eerstkomende vergadering niet aanwezig zijn kan, weshalve hij den van den landvoogd bekomen last aan den kanselier heeft overgedragen; hij neemt deze gelegenheid waar om de staten met zijne goede bedoelingen jegens het kwartier bekend te maken zoo als hij die bij gelegenheid ook door daden zal bewijzen, hij denkt voor het oogenblik den staten meer van dienst te kunnen zijn te Brussel dan te Roermond; mogten zij dus iets aan den koning hebben voor te dragen, dan zal hij, na eene instructie dienaangaande te hebben bekomen, met ijver de belangen van het kwartier waarnemen.

Orig. fr. gedagt. uit Roermond en get. *le prince comte d'Isengien*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 243.

1652, 12 December. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij weten hoeveel de

koninklijke legers sedert het begin van dezen veldtogt verrigt en uitgestaan hebben, en hoezeer het voor den dienst des konings noodig is dat die legers bij het betrekken hunner garnizoenen goed verzorgd worden; hij geeft derhalve bevel aan de staten zorg te dragen dat die troepen bij hunne aankomst in het kwartier met placquillios voor eene maand voorzien worden en dat men tevens de fourages voor de kavalerie gereed houde, ten einde alle zwaarigheden te voorkomen, die uit de niet tijdige levering daarvan zouden voortspruiten.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 247.

1652, 19 December. De staten van het Overkwartier, gelet hebbende op de aanvraag van eene bede van 100000 gulden en van eene subsidie van 200000 gulden door den kanselier in de vergadering van den 3^{den} September II. gedaan en in die van den 16^{den} December herhaald, en voor dit mael teruggestellende alle alsulcke notoire ende lantcundige swaericheden, armoet ende verderff van het kwartier ende alleen reflexie nemende, omme vuyten noodt van den franschen oorlogh ten langen lesten eenmaal tot den gewenschten vrede te geraken, geven hunne toestemming tot eene bede van 60000 en tot eene subsidie van 100000 gulden; deze toestemming is geschied onder voorwaarde dat deze sommen uitsluitend gebezigd zullen worden tot betaling der placquillios, fourages en andere lasten van doortogten en inkwartieringen.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel X, blad 202.

1652, 19 December. Op het verzoekschrift van Frederik Arnold vrijheer te Schaasberg om als ridder-

matig persoon op de vergaderingen der staten van het Overkwartier te worden beschreven geven de staten daartoe hunne toestemming, mits hij zijne kwartieren, door twee adellijke personen opgezworen, zal overleggen.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, blad 203.

1652, 19 December. De staten van het Overkwartier, in deliberatie genomen hebbende het voorstel van den kanselier van 16 December ll., strekkende tot het inwilligen eener som van 60000 gulden *in grootere ende meerdere sommen bij tractaet van peys aen den prince van Orange beloofd*, bevinden het kwartier thans zoodanig in schulden gedompeld dat, wanneer zij dit bedrag *vuyt goeden yver ende affectie consenteerden ende belooffden, sij gelyckenwell deselve tot geene effectieve betaelinge soude kunnen brengen*. De staten verzoeken derhalve de landvoogden hunnen ijver en genegenheid voor de daet te prefereren ende hun van de *bijlaege deser 60000 guldens ontschuldich te houden*.

Afschrift in *kwartiersrecessen*, deel X blad 203 v°.

1652, 20 December. De staten van het Overkwartier, antwoordende op het schrijven van den stadhouder dd. 10 December ll., brengen hem dank voor den ijver en de genegenheid, die hij voor het kwartier aan den dag legt; zij verzoeken hem tevens te Brussel al zijnen invloed te doen gelden om te verkrijgen dat het arme land in betrekking tot de winterkwartieren matig en in evenredigheid met zijne krachten worde behandeld.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, deel VIII, blad 244.

1653, 14 Januarij. De landvoogd geeft akte van aanneming van eene bede van 60000 gulden en van

eene subsidie van 100000 gulden, beiden door de staten van het Overkwartier ingewilligd; hij verklaart tevens aan het bureau van finantiën bevel te zullen geven tot de likwidatie der rekeningen van de fourages en plac-quillios door de staten in de verledene jaren voorgesloten.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 22.

1653, 23 Januarij. De stadhouder schrijft aan de staten dat hij zich thans te Ostende bevindt om naar Spanje te vertrekken; hij verzekert hun zijne goede genegenheid en zijnen wensch om het kwartier vermindering van lasten te bezorgen; en tevens berigt hij aan alle plaatselijke gouverneurs en kommandanten instructiën te hebben achtergelaten tot de behoorlijke ontvangst der garnizoenen, die den winter in het kwartier moeten doorbrengen, terwijl hij de verdeeling der soldaten in iedere plaats aan de staten overlaat.

Orig. gedagt. uit Ostende en get. *Ysingien*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 32.

1653 24 Maart. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier Jacob Stalins den last gegeven heeft in hunne vergadering van 3 April aanstaande namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 54, met een afschrift van de lastgeving aan den kanselier, get. *J. Stalins*, aldaar blad 55.

1653, 24 Maart. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier Jacob Stalins tot het aanvragen in de

vergadering der staten van het Overkwartier van 3 April e. k. van eene buitengewone subsidie van 100000 gulden. Hij zal daartoe den staten mededeelen hoe de oorlog tegen de vijanden des konings overal heeft moeten gevoerd worden en hoe de landvoogd noch zijn persoon noch zijn leven gespaard heeft om die vijanden te noodzaken den vrede aan te nemen, dien zij echter tot dusverre niet willen niettegenstaande de billijke voorwaarden hun aangeboden; dat men thans verneemt dat zij voor den aanstaanden veldtogt groote toebereidselen maken en volk werven om 's konings landen te overvallen, waartegen de landvoogd geen beter middel weet dan hetzelfde te doen, vroegtijdig den veldtogt te beginnen en hen te voorkomen, door in hun land te dringen, daarin plaatsen te veroveren en zoo doende de inkomsten der vijanden te verminderen en die des konings te vermeerderen.

Geauth. afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 56.

1653, 25 Maart. De stadhouder meldt aan de staten van het Overkwartier zijne aankomst te Madrid, waar hij gekomen is om toegang tot den koning te krijgen; hij zal de terugreis in de maand Mei aavaarden daar hij niets zoo zeer verlangt dan in zijn gouvernement terug te wezen om met de staten tot hun welzijn en het verminderen van lasten te arbeiden; zijne afwezigheid verdriet hem, maar hij kon in deze tijdsomstandigheden niet anders handelen; zijn eenige troost bestaat in de verzekering van den ijver waarmede de staten steeds voor het welzijn van het land werkzaam zijn.

Orig. fr. gedagt. uit Madrid, en get. *le prince comte d'Isenghien*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 60.

1653, 26 Maart. De landvoogd berigt aan den kanselier uit zijn schrijven vernomen te hebben dat de staten van het Overkwartier van de vergadering van 3 April e. k. en van het voorstel daarin te doen verschoond wenschen te blijven. Hij antwoordt hierop dat dit voorstel gedaan wordt om het kwartier van de krijgslieden te ontlasten, die daarin hun winterkwartier houden; derhalve moet de kanselier nader bij de staten daarop aandringen en hun verzoeken ten spoedigste van hunnen ijver voor de zaak des konings een bewijs te geven.

Geauth. afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 62.

1653, 4 April. De staten van het Overkwartier geven hunne toestemming tot eene buitengewone subsidie van 100000 gulden, onder voorwaarde dat de landvoogden gevolg geven aan de belofte, die namens hen bij het voorstellen van deze buitengewone subsidie gedaan werd, namelijk om uit dit bedrag drie maanden placquillios te betalen aan het krijgsvolk, dat in het kwartier aanwezig is en dit daarna *vuyt desen quartier te doen fueren naar de campagne off elders ende alsdan het onbetaelt overschott te bekeeren tot alsulcke oorlogsnecessiteiten, als deselve sullen bevinden tot dienste van sijne Ma^t te behooren.*

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 213 v°.

1653, 4 April. Het hof van Gelder zendt aan de staten van het Overkwartier een ontwerp, waarbij voorgeschreven wordt dat alle ambten en officiën in het vorstendom in persoon bediend moeten worden door hen, waaraan zij zijn opgedragen en dat deze personen in de plaatsen van hun ambt moeten wonen. Het hof verzoekt het advies der staten op dit ontwerp.

Orig. get. *N. Maen*, met een afschrift van het ontwerp in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 64 en 65.

1653, 6 April. De staten van het Overkwartier, delibereerende over de aangevraagde buitengewone subsidie van 100000 gulden, *willen voor Godt ende hare ma^t betuygt hebben hoe leet hun is dat sy niet en kunnen continueren in alsulcke alacriteyt ende promptitude* als zij in vorige jaren door het inwilligen van beden en subsidiën hebben aan den dag gelegd. Thans is het kwartier zoodanig uitgeput en bezwaard dat het naauwelijks de renten der opgenomene kapitalen kan opbrengen, waardoor dan ook het crediet geheel is verloren gegaan; de staten willen echter toonen dat hun ijver en genegenheid voor 's konings dienst grooter zijn dan hunne krachten en middelen, weshalve zij voor ditmaal twee maanden fourages en drie maanden placquillios voor de krijgslieden in het kwartier aanwezig willen opbrengen, mits die krijgslieden daarna, volgens belofte van den landvoogd, naar het veld gebragt of elders gelegd worden.

Afschrift in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 70.

1653, 7 April. De staten van het Overkwartier geven eene instructie aan Arnold van Boeckholt, adellijken raad in het hof van Gelder, en aan Peter Romer, schepen van Venlo, ten einde zich naar Brussel te begeven en aldaar vermindering van lasten voor het kwartier te verwerven; tevens wordt hun opgedragen de afschaffing der licenten te verzoeken, die reeds in andere kwartieren heeft plaats gehad; mogt deze afschaffing niet geheel te verkrijgen zijn, dan moeten zij aandringen op die der licenten te land, die zoo weinig opbrengen dat zij niet toereikende zijn om daaruit de officieren te bezoldigen, die met de ontvangst daarvan belast zijn.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, met het opgeplakte zegel ad causas der stad Roermond, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 68.

1653, 29 Julij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den kanselier Jacob Stalins den last heeft opgedragen om in hunne eerstvolgende vergadering namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Verreyken*, met een afschrift der lastgeving aan den kanselier, get *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 94 en 100.

1653, 29 Julij. De landvoogd geeft eene instructie aan den kanselier tot het aanvragen in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier van eene buitengewone subsidie van 60000 gulden. Hij zal daartoe den staten het groote voordeel te kennen geven, gesproken uit den vrede met de staten der Vereenigde Provinciën, en welke groote sommen tot het verkrijgen daarvan aangewend zijn geworden in het belang van alle provinciën maar voornamelijk van het Overkwartier, dat het meest aan de aanvallen van den vijand was blootgesteld en derhalve ook de meeste verplichting heeft om in de lasten bij te dragen. Hij zal voorts den staten melden dat de koning door het zenden van vele millioenen, door het verpanden van het grootste deel zijner inkomsten en domeinen, door den afstand der stad en van het land van Turnhout en van het land van Montfort zoo ruimschoots heeft bijgedragen tot de verdediging van den godsdienst en het behoud der landen van herwaarts over als ook tot het bekomen van eenen duurzamen vrede met de Vereenigde Provinciën; dat uit oorzaak van dezen vrede men genoodzaakt was aan den prins van Oranje het land en de heerlijkheid Zevenbergen, toebehoorende aan den hertog van Aerschot, over te dragen; dat op

dit landgoed zoo in kapitaal als interesten een bedrag van 120000 gulden gevestigd is ; dat de hertog van Aerschot om het algemeene welzijn te bevorderen Zevenbergen heeft afgestaan, maar dat de billijkheid eene schadeloosstelling voor dien afstand vordert, welke op 1200000 gulden bepaald is ; dat dit bedrag nog niet is kunnen voldaan worden en den hertog van Aerschot vergund werd de inkomsten der steden en landen van Hal, Braine le Comte en anderen te genieten ; dat deze reeds een gedeelte van die steden en landen heeft geveild maar geene koopers daarvoor heeft gekregen, terwijl die verkoop dan ook op dit oogenblik nadeelig kan genoemd worden ; dat het huis van Oranje reeds dringend verzocht tot nakoming der vredesvoorwaarden en men tot dusverre niets dan woorden en beloften heeft kunnen aanbieden. Daar deze zaak eene spoedige afdoening vordert zal de kanselier den staten verzoeken buitengewone pogingen in het werk te stellen tot het bijdragen der gevraagde som van 60000 gulden, die tot het vermelde doel en tot niets anders zal worden aangewend.

Geauth. afschrift, fr. get. *J. Stalins*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 95.

1653, 7 Augustus. De landvoogd meldt aan de staten van het Overkwartier dat het tot behoud van deze landen noodzakelijk is de strijdkrachten te vermeerderen ten einde den vijand weêrstand te kunnen bieden en hem te dwingen tot den vrede ; om daartoe te geraken heeft hij in overeenstemming met den Raad van State en van finantiën de stad en het district van Erkelens voor eene som van 66000 pattacons aan den graaf van Lodron verpand, voor welke som hem tegen 6% eene jaarlijksche rente van 3960 patacons

zal moeten voldaan worden, die bij gebrek aan andere domaniale inkomsten uit de quota's van het Overkwartier moet betaald worden tot dat het kapitale bedrag kan worden teruggegeven.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldo Guillaume, Verreyken*, met een afschrift der verpandingsakte, fr. en Spaansch, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 102 en 104.

1653, 10 Augustus. Op het verzoekschrift van Arnold Adriaan vrijheer van Hoensbroek om als riddersmatig persoon tot de vergaderingen der staten van het Overkwartier te worden toegelaten geven de staten hunne toestemming.

Besluit in *Kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 218, vergelijk aldaar bladz. 220 v°.

1653, 23 Augustus. Cl. Bereux, nieuw benoemd lid in den Raad van State, rigt een brief van dankbetuiging aan de staten van het Overkwartier voor een, bij die gelegenheid, aan hem geschonken stuk Rijnschen wijn.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Cl. Bereux*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 174.

1653, 29 Augustus. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder prins graaf d'Isengien en aan den kanselier Jacob Stalins last gegeven heeft om namens den koning in de eerstkomende vergadering dier staten een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Kamerijk en get. *Leopoldo Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 116, met een afschrift der lastgeving, fr. get. *B. Lancquert*, aldaar blad 118.

1653, 29 Augustus. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier tot het aanvragen in de eerstkomende vergadering der staten van het Overkwartier van eene bede van 100000 en van eene buitengewone subsidie van 150000 gulden; zij zullen den staten zijnen dank betuigen voor den ijver, waarmede zij tot dusverre de beden en subsidiën hebben ingewilligd, en hun zijn vertrouwen te kennen geven dat zij ook ditmaal, in navolging der andere provinciën het gevraagde bedrag zullen toestaan, opdat de oorlog tegen de Franschen voortgezet worde en met eenen roemrijken vrede eindige.

Geauth. afschr. fr. get. B. Lanquaert, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 120.

1653, 24 September. De staten van het Overkwartier, in aanmerking nemende dat men den stadhouder jaarlijks eene vereering gedaan heeft, bedragende in 1646 2000 gulden, in 1647 3000, in 1648 4000, in 1649, 1650 en 1651 telkens 6000 gulden, bepalen thans dat men voortaan boven vuur en licht jaarlijks aan den stadhouder 6000 gulden vereeren zal, tevens *aen het familie* 80 gulden, aan de secretarissen 32 pattacons en aan den trompetter 12 pattacons.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, blad 234.

1653, 24 September. De staten van het Overkwartier, overwegende dat de bediening van het drostambt van Montfort tegen het oud gebruik en 's lands privilegiën door de prinses van Oranje aan eenen *vreemden, ongequalificeerden ende nyet geërfden* persoon werd opgedragen, besluiten dit aan den stadhouder en aan 't hof van Gelder kenbaar te maken ten einde daarin naar behooren worde voorzien.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 234 v°

1653, 27 September. De staten van het Overkwartier benoemen Arnold van Boeckholt, adellijken raad in het hof van Gelder, en François Pollardt, burgemeester en schepen van Roermond, ten einde zich naar Brussel te begeven om den landvoogd en zijnen voornaamsten ministers te verzoeken dat het kwartier in den aanstaanden winter van inkwartiering bevrijd blijve en ordonnantie van betaling gegeven worde van de in vorige jaren aan fourages en placquillios boven de bedden en subsidiën voorgeschotene sommen.

Orig. get. *Goss. Dulcken*, met het opgeplakte zegel ad causas der stad Roermond, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 122, 124.

1653, 6 November. De landvoogd geeft akte van aanneming van eene bedde van 60000 en van eene buitengewone subsidie van 95000 gulden, beiden door de staten van het Overkwartier ingewilligd; aangaande de vershotene placquillios en fourages verklaart hij aan het bureau van finantiën de magtiging te zullen verstrekken om alles af te doen.

Orig. gedagt. uit Douai en get. *Leopold de Guillaume*, *Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX blad 172.

1653, 6 December. De landvoogd zendt aan de staten van het Overkwartier een reglement, inhoudende wat aan de hoofd- en andere officieren alsmede aan de soldaten per maand moet uitbetaald worden, met bevel aan die krijgslieden om zich daarmede tevreden te stellen en geene andere eischen te doen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 1.

1654, 16 Januarij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder den prins graaf d'Isengien en aan den kanselier

Jacob Stalins last gegeven heeft tot het doen van een voorstel in de volgende vergadering.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Verreyken*, met een afschrift der lastgeving, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 175, 176.

1654, 16 Januarij. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier om in de volgende vergadering der staten van het Overkwartier eene buitengewone subsidie van 50000 gulden aan te vragen; zij zullen den staten berigten, hetgeen zij trouwens genoegzaam zullen weten, hoe de koning steeds de rust en de ontheffing der lasten zijner onderdanen heeft verlangd en alle mogelijke pogingen heeft aangewend om hen van dezen bloedigen krijg te verlossen; welke pogingen steeds door de hardnekkigheid der vijanden verijdeld werden, daar zij vermeenden dat de veiligheid van hunnen staat door het voortduren van den oorlog bevestigd werd. Alhoewel de koning den vrede van den hemel afsmeekt vindt hij zich evenwel tot zijn leedwezen genoodzaakt den vijand door oorlog te dwingen den vrede te vragen, die door de geheele Christenheid zoo vurig gewenscht wordt. De staten zullen begrijpen dat om hiertoe te kunnen geraken groote geldsommen vereischt worden; hij twijfelt derhalve niet of zij zullen het gevraagde bedrag zonder dralen inwilligen.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 178.

1654, Februarij. De maarschalk van Gelder schrijft aan den raad van financiën dat de bovenmatige lasten, die het kwartier heeft moeten dragen en thans

nog draagt, door het overwinteren van drie regimenten infanterie en 35 kompagnïen paarden, buiten alle evenredigheid met de andere provinciën zijn; de armoede door dezen overlast ontstaan is oorzaak dat de staten de gevraagde buitengewone subsidie van 50000 gulden ditmaal niet kunnen inwilligen daar zij zonder geld en zonder krediet zijn. Indien de koning echter het krijgsvolk zoude willen verwijderen en het kwartier van alle andere lasten zoude willen verschoonen tot na het einde van den aanstaanden veldtocht, dan zouden de staten alles beproeven om een bedrag van 40000 gulden te verkrijgen en in Mei beschikbaar te stellen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 188.

1654, 4 Februarij. De staten van het Overkwartier staan een bedrag van 4000 gulden toe tot reparatie van het huis van den stadhouder.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, blad. 4 v°.

1654, 24 Februarij. De staten van het Overkwartier overwegende dat *der heeren gedeputeerden camer opten raedthuys gaer ende tenemaell is vervallen ende alsoo reumaticque* dat de charters en papieren van het kwartier *beginnen te verrotten*, verleenen eene som van 100 rijksdaalders tot reparatie dezer kamer.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, blad. 6

1654, 17 Maart. De staten van het Overkwartier maken een akkoord met den *maesschipper* Melchior Manay tot de levering van 75 mudden kalk en 100000 leijen voor *den bouwe van thoff des heeren stadhouders*. [Voor een mud kalk zal betaald worden f7 en voor 1000 leijen f 6,50.]

Orig. get. Ar. zu Bocholtz. F. Pollart, Melchior Manay, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 205.

1654, 26 Maart. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier geven eene verklaring af, waaruit blijkt dat de landrentmeester de door die staten ingewilligde subsidiën, vervallen den laatsten Maart 1652 en 1653, telkens van 100000 gulden, op de door de landschap in vroegere jaren voorgeschotene placquillios en fourages heeft laten korten.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 219.

1654, 17 April. De staten van het Overkwartier rigten tot den landvoogd een schrijven, waarin geklaagd wordt dat een steeds aangroeiend getal biddende en andere kloosterorden zich in dit kwartier komen vestigen en nieuwe kloosters bouwen *tot groote verminderinghe van de huyseren in de steden voor tijden tot wacht, tochte, seruitien van soldaeten ende andere publicque ende borgerlicke lasten gebruyckt*; hierdoor wordt ook groot nadeel veroorzaakt aan de van ouds bestaande kloosters, die niet genoeg meer tot hun eigen onderhoud kunnen ophalen, te meer daar in andere provinciën die uitbreiding gelijken tred houdt en de leden van die kloosters het bidden om aalmoezen tot in deze provincie uitstrekken; aangezien in deze *oorlochs conjointure ende gemeene armoet, ende verschultheyt van den landschap al soo groot ende hooch geloopen is* verzoeken de staten den landvoogd maatregelen tegen die uitbreiding der kloosterorden en tegen het bidden om aalmoezen in dit kwartier door leden van vreemde kloosters te willen nemen.

Hierbij een verzoekschrift der biddende kloosterorden van Roermond waarin hetzelfde gevraagd wordt.

Afschriften in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 320 en 322. Vergel. *kwartiersrecessen* deel XI, blad. 11.

1654, 17 April. De staten van het Overkwartier besluiten aan het bureau van finantiën een verzoekschrift te rigten, ten einde de vergunning te bekomen om in het *Vluynbosch* in de voogdij van Gelder gelegen de benoedigde eikenboomen te kappen tot de restauratie van het huis van den stadhouder.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 41 v°.

1654, 18 April. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier eene klage ontvangen hebbende van die van Erkelens en Stralen *over d'excessive desordres die de milicie in de voors. steden sijn plegende* besluiten daarvan aan den stadhouder kennis te geven en hem te verzoeken *daerinne te best ende spoedigste te versien*.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 41 v°.

1654, 7 Mei. De landvoogd berigt aan den magistraat van Roermond dat hij van de staten van het Overkwartier en van de biddende kloosterorden te Roermond verzoekschriften ontvangen heeft strekkende om de al te groote uitbreiding van die kloosterorden te keer te gaan; hij geeft bevel aan den magistraat niet te gedoogen dat zich nieuwe orders of nieuwe kloosterlingen te Roermond of op eenige andere plaats binnen het Overkwartier vestigen en zoo dit in strijd met de plakaten reeds geschied mogt zijn deze te doen vertrekken naar de plaats van waar zij gekomen zijn; de magistraat moet ook zorg dragen dat geene vreemde kloosterlingen in het kwartier om aalmoezen komen bidden en mogt hij eenige moeilijkheid in de uitvoering dezer bevelen ondervinden, zoo zal hij den landvoogd onmiddellijk daarvan kennis geven.

Geauth. afschrift, get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 321.

1654, 12 Mei. De staten van het Overkwartier rigten een verzoekschrift tot den landvoogd strekkende om bij de bovenmatige belasting van het arme Overkwartier ontslagen te worden van de betaling der placquillios en fourages aan de kavalerie over den tijd, waarin die niet in het kwartier aanwezig was, of ten minste de verklaring te geven dat die kavalerie zich met twee maanden placquillios moet tevreden stellen; meer kan de provincie niet opbrengen; er blijft niets meer over dan het bloed der onderdanen, dat zij van goeden harte voor den koning en den landvoogd willen geven.

Orig. fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 254 en 280.

1654, 13 Mei. De landvoogd zendt het volgende edict aan de staten van het Overkwartier. Het hoofddoel des konings met de gevangenneming van hertog Karel van Lotharingen was om het huis van Lotharingen van eenen geheel en onvermijdelijken ondergang te redden; na het vonnis, waardoor hem de vrijheid ontnomen werd, is het beheer zijner goederen aan eene commissie, bestaande uit twee bewindvoerders en een ontvanger generaal opgedragen geworden, die zich tot dusverre ijverig en in het belang van het Lotharingsche huis van haar taak gekweten heeft; daar echter thans de hertog Nicolaas Frans van Lotharingen, de naaste erfgenaam van hertog Karel, is aangekomen en het nooit het voornemen zijner majesteit geweest is om zich de goederen van dat huis toe te eigenen of voordeel daaruit te trekken, werd de vermelde commissie ontbonden en het beheer aan genoemden hertog Nicolaas Frans overgedragen, zoodat alle handelingen door deze in zake verrigt wettig en van kracht zijn zullen.

Gedrukt exempl. fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 249. Zie over de gevangenneming van den hertog van Lotharingen WAGENAER, *Vaderl. historie*, deel XII, bladz. 379.

1654, 18 Mei. De landvoogd antwoordt op het schrijven der staten van het Overkwartier dd. 12 Mei ll. dat zij zich naar zijn vroeger bevel aangaande het leveren der placquillios en fourages, ook aan de kavalerie tijdens hare afwezigheid uit het kwartier te verstrekken, te gedragen hebben.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldo Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 256.

1654, 23 Mei. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de tijd tot het beginnen van den veldtocht reeds ver gevorderd is, zoodat de troepen die in het kwartier den winter doorbragten binnen korten tijd zullen oprukken; hij meldt dit om aan die troepen bij hun vertrek eene maand placquillios en fourages te geven, waardoor de staten een grooten dienst aan den koning zullen bewijzen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldo Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 258.

1654, 25 Mei. De landvoogd berigt aan den stadhouder dat de markies van Castel Rodrigo in Duitschland namens den koning en voor zijnen dienst 2000 Duitschers heeft aangeworven; dat deze soldaten in zijn gouvernement moeten ontvangen en op de gewone wijze onderhouden worden tot dat zij opgevorderd zullen worden.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldo Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 239.

1654, 1 Junij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier zenden een verzoekschrift aan den landvoogd, strekkende om tot de thans opengevallen betrekking van kanselier een inlander te willen aanstellen; zij geven daarbij te kennen dat reeds drie uitlanders met dit ambt bekleed zijn geworden, niettegenstaande er

in het kwartier personen waren , die de geschiktheid daartoe bezaten en beter dan die vreemden met de wetten des lands en de gewoonten der ingezetenen bekend waren.

Geauth. afschrift, latijn, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 273.

1654, 8 Junij. De stadhouder schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de markies van Castel Rodrigo, 's konings ambassadeur in Duitschland, eenige infanterie aangeworven heeft , die binnen eenige dagen in het Overkwartier zal aankomen ; bij zijne afwezigheid gelast hij den staten om met den gouverneur François Bitot voor deze doortrekkende infanterie te zorgen en stelt hun voor om de soldaten van den prins van Condé, die weldra in het kwartier zullen aankomen, in het land van Kriekenbeek , en de gemelde infanterie in het land van Kessel te leggen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Ysingien*, in *Doleantiën en orders*, deel IX , blad 278.

1654, 15 Junij. De stadhouder rigt een schrijven tot de staten van het Overkwartier , waarin hij meldt onderrigt te zijn van den treurigen staat, waarin het kwartier zich bevindt ; hij heeft dit aan den landvoogd kenbaar gemaakt, die met zijne gewone goedheid zijne deelneming in zoovele ellende betuigde maar geen middel wist om haar te doen eindigen, daar het in deze tijdsomstandigheden aan alles ontbreekt om zelfs de belangrijkste plannen ten uitvoer te brengen. Hij vermaant de staten tot geduld, daar alle andere provinciën evenzeer belast zijn en even groote offers moeten brengen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Ysingien*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 270.

1654, 17 Junij. De staten van het Overkwartier schrijven aan den stadhouder zijdelings vernomen te hebben dat men het voornemen heeft andermaal een vreemdeling tot kanselier van het kwartier te benoemen ; zij verzoeken hem , zoo bij den landvoogd als bij de ministers en staatsraden, ijverige pogingen aan te wenden dat aan dit voornemen , tot groot nadeel van het souvereine hof van dit hertogdom , geen gevolg gegeven worde.

Minute, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 272.

1654, 1 Julij. Voorwaarden, waarop *den heere gouverneur François Bitot* van de staten van het Overkwartier heeft aangenomen te volfueren den bouwe van deses landts huys, welck syne excellentie mijnheere den prince (Isengien) bewoont.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 287.
Vergelijk de *kwartiersrecessen*, deel XI, blad. 19°.

1654, 7 Julij. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij met 's konings leger het beleg voor Arras geslagen heeft ; maar de omtrek dezer stad is zoo uitgebreid dat zijne infanterie niet toereikend is om alle posten te bezetten ; hij is daarom genoodzaakt aan alle provinciën ondersteuning van soldaten te verzoeken en volgens zijne verdeeling is het Overkwartier daarbij voor 500 manschappen aangeslagen ; hij gelast den staten namens den koning dit getal zo spoedig mogelijk te ligten en in kompagniën van 100 man aan hem op te zenden ; hij vertrouwt dat de staten hiertegen geene zwarigheden zullen opwerpen en daarin ook geene vertraging zullen brengen, aangezien dit eene

zaak van het hoogste belang voor het welslagen der onderneming is.

Orig. fr. gedagt. vóór Arras en get. *Leopoldé Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 289.

1654, 15 Julij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier delibereerende over de aanvraag van den landvoogd tot het zenden van 500 soldaten uit het kwartier naar Arras, besluiten om, *in desen tegenwoordigen tijt van den oost, generale ende particuliere verderuinge ende kenbaer lantsarmoet* den stadhouder te verzoeken de onmogelijkheid tot het doen dier ligting aan den landvoogd kenbaar te maken. De stadhouder denzelfden namiddag in de vergadering aanwezig verlangde dat de gedeputeerden het getal soldaten zouden bepalen, door ieder ambt van het kwartier te leveren, en vervolgens den drosten zouden aanschrijven om met hun contingent op den 21sten Julij te Roermond te verschijnen; daartoe werd besloten. Toen echter den 21sten niemand verscheen en de drosten van Kessel, Gelder en Kriekenbeek den volgenden dag in de vergadering te kennen gaven al het mogelijke te hebben aangewend om hun contingent te kunnen werven maar daarin niet geslaagd waren bleven de gedeputeerden bij het eerste besluit volharden.

Kwartiersrecessen, deel XI, bladz. 24.

1654, 16 Augustus. De Raad van State schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het in de tegenwoordige tijdsomstandigheden meer dan ooit noodig is goede soldaten te bezitten om de groote plannen van den landvoogd te doen gelukken; daarom wordt den staten verzocht eene dagelijksche bijdrage te leveren tot het onderhond der twee kompagnien van den kolonel de Herissem, die onlangs in het kwartier aan-

kwamen , ten einde daardoor te voorkomen dat deze soldaten verlopen tot groote ondienst van Z. M. en van den landvoogd.

De Raad van State rigt aan den stadhouder een schrijven vervat in denzelfden zin.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Finia*, met een afschrift van den brief aan den stadhouder, fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 292, 296.

1654, 26 Augustus. De staten van het Overkwartier antwoorden op het schrijven van den Raad van State dd. 16 dezer dat zij reeds drie kompagniën van het regiment van den kolonel de Herissem in het kwartier gelogeed en daaraan onderstand gegeven hebben en dat deze daarop naar het leger vertrokken zijn; dat thans nog vier kompagniën van hetzelfde regiment aanwezig zijn, die insgelijks behoorlijken onderstand genieten, niettegenstaande het land door de winterkwartiering van 's konings krijgsvolk en door het logeeren der troepen van den prins van Condé onder het bevel van den kolonel Marcousse, geheel uitgemergeld is; de staten begrijpen echter dat het in deze tijdsomstandigheden noodzakelijk is de soldaten goed te verzorgen, opdat zij niet verlopen, weshalve zij aan het verlangen in bovengemelden brief uitgedrukt zullen voldoen, echter met bijvoeging van het uitdrukkelijk verzoek om deze soldaten spoedig naar het leger te doen vertrekken.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 293, 294.

1654, 26 Augustus. De Raad van State schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het Gode behaagd heeft een gunstigen uitslag aan de wapenen der vijanden te verleen, zoodat het konings leger op den

voorgaanden dag genoodzaakt werd het beleg voor Arras op te breken; de verwarring was, zoo als altijd bij dergelijke aangelegenheden het geval is, zeer groot, maar de Raad troost zich met het groote verlies dat de vijand leed; de landvoogd is in goede gezondheid binnen Douai teruggetrokken, alwaar de graaf de Fuensaldana zich met drie duizend voetknechten en vele ruiters met hem vereenigd heeft en alwaar zij te zamen werken om dit ongeval te herstellen. De Raad van State verzoekt den staten door alle mogelijke middelen mede te werken om het leger op nieuw zamen te stellen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *H. v. Croonendael*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 304.

1654, 1 September. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder prins graaf d'Isingien en aan den eersten raad van Kerckhove last gegeven heeft om in hunne eerstvolgende vergadering namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Condé en get. *Leopold Guillaume Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 306.

1654, 1 September. De landvoogd geeft last aan den stadhouder om de staten van het Overkwartier op 15 September te doen vergaderen ten einde den volgenden dag het voorstel aan te hooren, dat hun namens den koning zal gedaan worden.

Orig. fr. gedagt. uit Condé en get. *Leopold Guillaume Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 308.

1654, 1 September. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den eersten raad van het hof van Gelder strekkende tot het aanvragen

in de eerste vergadering der staten van het Overkwartier van een bedrag van 200000 gulden, de helft vooruit en de andere helft op eenen korten vervaldag te voldoen. Zij zullen daartoe den staten onder het oog brengen dat aangezien het Gode alleen toekomt over het geluk der legers te beschikken het onregtvaardig zijn zoude andere oorzaken op te sporen van de nederlaag bij Arras ; dat de landvoogd alles gedaan hebbende wat de menschelijke voorzichtigheid voorschrijft het aan de Voorzienigheid moest overlaten wie de overwinning zou behalen ; dat hij echter redenen heeft om te hopen dat, aangezien de vijanden deze overwinning duur gekocht hebben en het beste gedeelte van 's konings leger gespaard bleef, dit ongeluk geene andere gevolgen zal hebben ; dat hij na des hemels hulp te hebben afgesmeekt reeds van zijnen kant de hand op nieuw aan het werk geslagen heeft en thans de medewerking der staten verzoekt ; hij vertrouwt dat zij uit hoofde van den dringenden nood en van den spoed, die deze zaak vordert, een gunstig antwoord op het voorstel zullen geven en het gevraagde bedrag toestaan.

Geauth. afschrift, fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantien en orders*, deel IX, blad 344.

1654, 7 September. De stadhouder schrijft aan Pollart, burgemeester van Roermond, dat hij den last ontving om de staten van het Overkwartier op 15 September te doen vergaderen ; daar echter door het hof van Gelder aan die van den raedt van Brabant in den Haeghe dag bepaald werd op den 13^{den} dezer tot het houden eener conferentie met commissarissen van beide zijden over een verschil in betrekking tot den Peel, tusschen die van Venraai cum suis ter eenre en

die van Helmond , Rixtel en Brakel ter andere zijde , zoo moeten van deze zijde de eerste raad van Kerckhove en Arnold van Boeckholt , als commissarissen , en de heer van Arcen , als drost van het land van Kessel , benevens den momboir met den Syndicus Petrus Bossman daarbij tegenwoordig zijn ; de stadhouder heeft derhalve die vergadering verdaagd tot den 24sten dezer en verzoekt den burgemeester de staten op dien dag te beschrijven.

Orig. gedagt. uit Venlo en get. *Ysingien*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 312, 314.

1654, 19 September. Het hof van Gelder doet uitspraak in een geschil tusschen Hendrik Dilsen, kanonik der kathedrale kerk van Roermond , Jan van Vucht en Geurt Quyten, handelende in naam der geërfden van het kerspel Swalmen en Asselt ter eenre, en de *schepe-
nen, geswoorens ende regeerders* van dat kerspel ter andere zijde aangaande den omslag en verdeeling der schattingen , die door de staten van het Overkwartier over dit kerspel werden uitgeschreven.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 330.

1654, 30 September. De staten van het Overkwartier benoemen Adriaan van en tot Hoensbroek, erfmaarschalk, Arnold van Boeckholt , adellijken raad in het hof van Gelder, Frans Pollart, burgemeester van Roermond en Peter Romer, burgemeester van Venlo tot hunne afgevaardigden naar Brussel ten einde den landvoogd te verzoeken om gedurende den aanstaanden winter van buitengewone winterkwartieren en van de levering van placquilios en fourages vrij te wezen en tevens om aan te dringen op eene regeling en uitbetaling der voorschotten , die in vorige tijden door het kwartier gedaan werden.

Minute , get. *Goss. Dulcken* , in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 334—340.

1654, 6 October. De prins van Condé verzoekt den stadhouder, aangezien hij op zijne kosten het regiment van den kolonel Marcousse heeft geligt hem eene vergaderplaats in het Overkwartier voor die soldaten aan te wijzen voor den tijd van 8 dagen, waarna zij naar het leger zullen vertrekken.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 348.

1654, 15 October. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier van den stadhouder vernomen hebbende dat de Franschen eenen aanslag op de stad Gelder ondernemen willen, besluiten om de wachten, die zich uit de ambten Kessel, Gelder, Kriekenbeek en Stralen in die stad bevinden, te verdubbelen.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 33v^o.

1654, 29 October. De staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat door het overlijden van Arnold de Haen de betrekking van gewonen raad in het hof van Gelder is opengefallen; dat de tegenwoordige momboir zoo als ook verschillende advokaten, in het kwartier geboren en daarin een aantal jaren bedieningen hebbende waargenomen naar deze betrekking dingen; dat ingevolge de privilegiën voornamelijk van het traktaat van 1543 de inlanders tot de opengevallene betrekkingen de voorkeur boven vreemden moeten hebben; de staten vertrouwen dus dat de landvoogd, tevens in aanmerking nemende dat de onderdanen van dit kwartier steeds *tot dienst van Z. M. het vuyterste bygesat hebben*, tot de opengevallene betrekking een geschikt inlander zal benoemen.

Minute, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 332.

1654, 13 November. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de troepen van den prins van Condé en van den hertog van Lotharingen in het kwartier overwinteren zullen tot een getal van drie regimenten infanterie en 40 kompagniën ruitery; van dit getal zullen door den prins van Condé 24 kompagniën ruitery gezonden worden; hij geeft bevel deze troepen van placquillios en fourages te voorzien, waarvan het bedrag op de beden en subsidiën zal gekort worden.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldé Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 354.

1654, 13 November. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat in het vredesverdrag tusschen Z. M. en de staten der Vereenigde Provinciën uitdrukkelijk bepaald werd dat eene Chambre mi-partie zoude ingesteld worden, die van de verschillende geschilpunten uit dat traktaat ontstaande kennis zoude nemen en daarover beslissen. Daar deze kamer reeds langen tijd aan het werk is en groote sommen daaraan verschuldigd zijn, is de koning genoodzaakt geweest geld op interest te ligten, dat thans dient terug gegeven te worden; dit kan echter zonder bijdrage der staten niet geschieden. De landvoogd heeft derhalve eene kwijting van den ontvanger generaal aan de staten afgezonden, tot een bedrag van 4000 gulden, met verzoek de betaling daarvan onmiddellijk te doen plaats hebben, daar anders deze kamer, die zoo noodzakelijk is tot onderhoud van dat traktaat en tot de verdere nakoming daarvan, genoodzaakt zoude zijn uit elkander te gaan.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldé Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 356.

1654, 20 November. De landvoogd geeft akte van aanneming eener bedde van 60000 en van eene buitengewone subsidie van 90000 gulden en verklaart dat de bedde zal strekken tot betaling van *de gemeyne lasten gelyck het gedaen is hier vooren* en de subsidie tot betaling der placquillios en fourages van het krijgsvolk in het Overkwartier; hij belooft tevens dat men al het mogelijke doen zal om den last van het kwartier te verminderen maar vreest dat dit jaer alle de provincien seer belast sullen wesen.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 358.

1654, 9 December. De landvoogd zendt aan den stadhouder een reglement, waarnaar de officieren en krijgslieden in het Overkwartier aanwezig zullen betaald worden en geeft bevel om dit door het geheele kwartier te doen naleven.

Afschrift, fr. met een afschrift van het reglement fr. in *Doleantiën en orders*, deel IX, blad 360, 362.

1654, 26 December. De burgers van Erkeleus, ten getale van meer dan dertig te Roermond gekomen en in den voorzaal van het raadhuys verschenen, *zijn voor die heeren gedeputeerden te voet gevallen, beclaegende hoe onlijdelick ende onchristelijck sij van de tegenwoordighe hunnen garnisoen getracteert worden.*

Nadat de gedeputeerden den stadhouder hiervan kennis gegeven hadden heeft deze onmiddellijk een trompetter gezonden met een schrijven gerigt tot den baron van Guldeleeuw, overste wachmeester van het Nassauwsche regiment, om deze zaken te doen ophouden, daar hij anders genoodzaakt zal wezen den landvoogd daarvan te onderrigten.

Aanteekening in *kwartiersrecessen*, deel IX, blad. 40.

1655, Januarij. De staten van het Overkwartier geven aan den landvoogd te kennen hoe ondragelijk de lasten zijn, waaronder het kwartier gebukt gaat door de winterkwartieren van zoo vele krijgslieden, die voor het grootste gedeelte uit vreemde troepen bestaande niet alleen niet gehoorzamen aan de bevelen hun van 's konings wege gegeven, maar ook allerlei baldadigheden plegen en thans verlangen het servies in geld te ontvangen, niettegenstaande zij dit in natura genieten. Daarom zijn uit Erkelens reeds meer dan 30 huisgezinnen gevlugt; welk voorbeeld op het punt staat overal gevolgd te worden wanneer niet spoedig hulp komt opdagen. De staten verzoeken den landvoogd te dien einde zijne bevelen aan den stadhouder te zenden met de verklaring dat die krijgslieden zich met het servies in natura moeten tevreden stellen, aangezien het niet billijk is eene bedrukte provincie, die zoo getrouw aan den koning was, met twee roeden, d. i. het servies in geld en in natura, te gelijk te slaan.

Minute fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 12.

1655, Januarij. De gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat in weerwil van hunne ingebragte bezwaren het kwartier dezen winter zoo overbelast wordt dat de onderdanen zich het bloed uit de nagels moeten halen om de placquillios en fourages te kunnen leveren; dat daarenboven de officieren en soldaten zich baldadigheden en geweld veroorloven, die in een land waar justitie bestaat niet gedoogd kunnen worden; zoo gebeurde het onlangs dat een sergeant majoor, genaamd Favage, van het regiment van den markies

de Rochefort, behoorende tot de troepen van den prins van Condé, met voorbedachten rade, ongestraft en zonder redenen te Venlo een arm burger gedood heeft, zoo als uit de informatiën blijkt, die zich in handen van den auditeur generaal Paxedes bevinden. Dergelijke zaken geven een slecht voorbeeld en hebben nog slechtere gevolgen, want het heeft weinig gescheeld of daaruit was te Venlo een groot oproer ontstaan; derhalve verzoeken de gedeputeerden dringend tot het nemen van maatregelen om deze baldadigheden te keer te gaan en de bedrivers te doen straffen, hetzij die tot 's konings leger of tot dat zijner bondgenooten behooren.

Minute en twee afschriften, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 8, 10 en 14.

1655, 16 Januarij. De landvoogd schrijft aan den stadhouder dat de prins van Condé uit Duitschland vier kompagniën kavalerie zal doen komen en dat hij voorgesteld heeft vier andere kompagniën af te danken ten einde daarvoor plaats te maken; aangezien deze vergunning hem gegeven werd geeft hij bevel een dezer vier kompagniën in Erkelens te leggen en de kompagnie van kapitein Lamotte Brigantin aldaar in garnizoen met de overige drie te vereenigen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 23.

1655, 4 Februarij. Het hof van Gelder te Roermond maakt een reglement in betrekking tot de jagt in het Overkwartier.

Gedrukt exemplaar, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 27.

1655, 5 Februarij. Ten gevolge van een schrijven van den vertegenwoordiger van den hertog van Neuburg, waarin geklaagd wordt over de baldadigheden der troepen in Gulik, onder voorwendsel dat zij geene placquillios en fourages van de staten van het Overkwartier ontvangen, geeft de landvoogd bevel aan die staten tot onmiddellijke levering van placquillios en fourages aan die troepen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, met het vermelde schrijven, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 28, 29.

1655, 12 Februarij. Op een schrijven der staten van het Overkwartier, waarin zij zich beklagen dat het krijgsvolk voortgaat met de fourages in geld te verlangen, geeft de landvoogd uitdrukkelijk bevel aan de officieren van dat krijgsvolk zich met de fourages in natura tevreden te stellen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 31.

1655, 5 Maart. Het bureau van financiën te Brussel verleent aan de staten van het Overkwartier vrijdom van licenten op de aangevoerde materialen bestemd tot reparatie van het huis van den stadhouder.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Dennetieres, J. B. Maes, J. Cockaerts*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 37.

1655, 15 Maart. De landvoogd schrijft aan den magistraat van Roermond dat hij hem onder dagtekening van 7 Mei 1654 aangaande de vestiging van nieuwe kloosters of kloosterlingen het bevel gegeven heeft dit niet toe te laten en indien het geschied zoude zijn, deze kloosterlingen te doen vertrekken

naar de plaats van waar zij kwamen ; dat hij echter thans verneemt dat de magistraat niet alleen aan eenige dominikanen vergund heeft in de stad een huis te koopen met het doel zich daarin te vestigen, maar dat hij ook door het stellen eener apostille op een verzoekschrift van die dominikanen hun de hoop te kennen gegeven heeft dat de burgers naderhand hunne vestiging zouden goedkeuren. Dientengevolge geeft hij bevel aan den magistraat om die dominikanen te noodzaken Roermond te verlaten, het aangekochte huis te verkoopen en te zorgen dat zij in de stad op geene andere wijze aalmoezen komen vragen dan zij dit in de 10 laatste jaren gedaan hebben.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 43.

1655, 17 Maart. Op een verzoekschrift der staten van het Overkwartier strekkende tot becoming van vrijdom van licenten voor de in het kwartier gewassen granen, die naar neutrale landen worden uitgevoerd, verleent de landvoogd dien vrijdom, mits de granen door den oorspronkelijken eigenaar worden uitgevoerd en niet aan anderen verkocht zijn.

Geauth. afschrift, het antwoord fr. get. *Goss. Dulcken*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 55.

1655, 27 Maart. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij den stadhouder prins graaf van Isingien en den kanselier Joost van Kerckhove gelast heeft in de eerstvolgende vergadering der staten, die hij op 12 April vaststelde, namens den koning een voorstel te doen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Verreyken*, met een afschrift der lastgeving fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 59 en 63.

1655, 27 Maart. De landvoogd geeft eene instructie aan den stadhouder en aan den kanselier om namens den koning in de vergadering der staten van het Overkwartier dd. 12 April e. k. eene bede van 100000 gulden en eene buitengewone subsidie van 150000 aan te vragen; zij zullen bij die gelegenheid den staten te kennen geven dat bij de beletselen, die telkens aan het tot stand komen van eenen eervollen vrede door de Franschen in den weg gelegd worden, den koning niets meer ter harte gaat dan de groote ellende, die zijne onderdanen door dezen langdurigen en bloedigen oorlog achtereenvolgens geleden hebben; dat Z. M. van zijnen kant zoo door voorstellen als anderszins niets verwaarloosd heeft om tot dien vrede te geraken, die door de geheele christenheid zoo vurig verlangd wordt; deze voorstellen hadden ook de goedkeuring van andere mogendheden weggedragen en werden ook door hen in Frankrijk, maar zonder vrucht gedaan; dat de koning derhalve met leedwezen genoodzaakt is den oorlog voort te zetten en ook besloten heeft niets te sparen om den vijand tot vrede te dwingen; dat ook de landvoogd zijne zorgen, zijne nachtrust en zijn leven daarvoor veil heeft en derhalve niet twijfelt of de staten zullen hem even edelmoedig als vroeger de gevraagde medewerking en ondersteuning schenken.

Geauth. afschrift, fr. geteekend *Goss. Dulcken*, in *Do-
leantiën en orders*, deel X, blad 61.

1655, 30 Maart. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den stadhouder bevel gegeven heeft om het regiment van den kolonel Donato Allemanny, wanneer dit door den prins van Chimay, stadhouder van de stad en het land van Luxemburg, wordt opgevraagd, derwaarts te doen vertrekken. Hij

beveelt aan de staten met het verstrekken van placquillios en fourages aan dit regiment te blijven voortgaan , alsof het in het kwartier aanwezig bleef.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 65.

1655, April. De graaf van Bocarmé, kolonel van een regiment kavallerie, geeft aan den landvoogd te kennen dat ingevolge zijn bevel drie kompagniën met den staf van zijn regiment zich te Roermond, Venlo en Gelder in garnizoen bevinden ; dat deze kompagniën tot dusverre alleen huisvesting en eene maand placquillios en fourages genoten, zoodat de soldaten, allen Duitschers en geen ander middel van bestaan hebbende dan hetgeen hun door den koning verstrekt wordt, sedert het oogenblik dat hem de middelen te hunner betaling ontbroken hebben hunne kleederen, wapenen en zelfs de zadels hunner paarden hebben moeten verpanden en daarna een stuk brood hebben moeten bedelen. Thans echter is de nood zoo hoog gestegen dat zij door wanhoop gedreven zich weldra troepsgewijze zullen vereenigen, hetgeen zij reeds openlijk en algemeen te kennen geven. De kolonel smeekt derhalve den landvoogd onmiddellijk bevel te willen geven om aan zijne onderhebbende soldaten, even als aan de overigen, die in het kwartier aanwezig zijn, placquillios en fourages te verschaffen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 69.

1655, 14 April. De staten van het Overkwartier vereeren den onlangs benoemden kanselier Joost van Kerkhove 300 rijksdaalders voor een *congratulation sijnes staeths ende in 't regard sijne eerw. den eersten is*,

die vuyt desen quartiere tot staat van cansellier deses forstendoms geeextolleert is.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 51 v°.

1655, 14 April. Jonker Langen wordt op zijn verzoek als riddermatig persoon tot de vergaderingen der staten van het Overkwartier toegelaten, mits hij zijne kwartieren zal laten opzweren.

Besluit in de *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz 52.

1655, 14 April. Jonker Bernzauw verzoekt wegens zijn huis Padenbergh als riddermatig persoon tot de vergaderingen der staten van het Overkwartier toegelaten te worden. De staten geven daartoe hunne toestemming mits de vrijheeren van Schaesberg en van Wachtendonk beloofden zijne vaderlijke en moederlijke kwartieren op te zweren.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 52 en 53.

1655, 14 April. De staten van het Overkwartier besluiten, *omme de groote steygeringe van goude ende zilvere munte, die daegelycx meer ende meer opclimpt* te voorkomen dat de gedeputeerden den rijksdaalder *taxeren tot drie guldens, ende alle andere gulde ende silvere munte naer advenant tot desselven prijs reduceren* zullen en zulks naar den inhoud der reglementen van 1645 en 1649.

Besluit in *kwartiersrecessen* deel XI, bladz. 53 v°. Vergel. *Doleantiën en orders*, deel X, blad 153.

1655, 16 April. De staten van het Overkwartier besluiten Jasper Schenck van Nydeggen als riddermatig persoon tot de vergaderingen toe te laten.

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel X, bladz. 54 v°.

1655, 16 April. De landvoogd zendt aan de staten van het Overkwartier een afschrift van een door hem ontvangen schrijven van den graaf van Bocarmé, kolonel van een regiment kavalerie, waaruit hij den toestand vernam, waarin een gedeelte der soldaten van dat regiment zich bevindt; aangezien de middelen hem thans ontbreken om daarin te gemoet te komen beveelt hij den staten in naam des konings die soldaten zooveel mogelijk te hulp te komen, ten einde de ongeregelderheden te voorkomen, die uit dezen toestand ontstaan kunnen; hij verzekert hun dat het hem bijzonder welgevallig zijn zal als zij dezen dienst aan den koning en aan hem willen bewijzen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Verreyken*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 68.

1655, 20 April. De landvoogd schrijft aan den stadhouder vernomen te hebben dat hij zwaarigheden maakt om de rekruten voor het regiment van den prins van Condé in zijn gouvernement te ontvangen, niettegenstaande de herhaalde bevelen, die hem daartoe van zijnentwege verstrekt werden; hij beveelt hem in naam des konings die rekruten, naar gelang zij zullen aankomen, onmiddellijk te ontvangen, te logeeren en hen even als de soldaten der overige regimenten te behandelen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, H. v. Croonendael*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 74.

1655, 21 April. De landvoogd meldt aan de staten van het Overkwartier vernomen te hebben dat de vijand zich haast om den veldtogt te openen, zoodat hij, daar

de gelden uit Spanje niet in tijds kunnen aankomen, zich genoodzaakt ziet andere middelen te zoeken; hij verzoekt den staten om bij wijze van leening 12 wagens te zijner beschikking te stellen voor den tijd van 6 maanden, aanvangende met 10 Mei aan staande; het bedrag der kosten kan op eene volgende bede gekort worden. De staten kunnen echter, zoo zij dat voordeeliger vinden, deze levering af koopen tegen 80 gulden per maand en per wagen; hij laat hun de keuze over, mits hij binnen acht dagen hunne beslissing verneme.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopoldo Guillaume*, *H. v. Croonendael*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 76.

1655, 28 April. De staten van het Overkwartier verzoeken den landvoogd de levering van twaalf wagens tegen een bedrag van 4000 gulden af te koopen.

Afschrift, in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 57.

1655, 29 April. De staten van het Overkwartier schrijven aan den landvoogd dat hij zijne belofte om bij den buitengewonen last gedurende dezen winter op het kwartier gelegd het regiment van den sergeant generaal baron van Guldenleeuw uit de koninklijke schatkist te betalen tot dusverre niet is nagekomen; dat het kwartier daarentegen nog meer belast is geworden door 4 kompagnïën kavalerie, die door den prins van Condé in Duitschland zijn aangeworven en waartegen 4 andere kompagnïën afgedankt zouden worden, hetgeen tot heden ook niet geschiedde, zoodat alle 8 kompagnïën in het kwartier aanwezig bleven. De staten verzoeken den landvoogd hieromtrent stipte bevelen te geven,

opdat het den onderdanen mogelijk blijve met denzelfden ijver, dien zij steeds voor 's konings dienst aan den dag gelegd hebben, te kunnen voortgaan, en zij niet genoodzaakt worden het weinige, dat hun overblijft te moeten verlaten ten einde in een ander land hunne laatste dagen door te brengen.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 41.

1655, Mei. Lijst der personen, die in het Overkwartier jagtregt bezitten, opgemaakt naar aanleiding van het reglement van het hof van Gelder dd. 4 Februarij 1655.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 106.

1655, 3 Mei. De stadhouder antwoordt op een schrijven der staten van het Overkwartier dd. 29 April dat hij den inhoud daarvan aan den landvoogd zal mededeelen; hij erkent hunne gegronde redenen tot klagen en wenscht dat er meer op de tegenwoordige ellende der provincie gelet wordt; alle provinciën klagen daarover en het in stand komen van den vrede alleen is in staat hulp aan te brengen; hij zal zijne meening onbewimpeld aan den landvoogd zeggen, die grooten last heeft om zich uit de moeilijkheden, hem door den prins van Condé veroorzaakt, te redden; hij geeft toe dat het onvermogen, waarin de staten van het Overkwartier zich thans bevinden, zeer groot is, zoodat het landsbestuur te Brussel maar geduld moet hebben.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Ysingien*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 78.

1655, 6 Mei. De landvoogd berigt de ontvangst van een schrijven der staten van het Overkwartier dd. 28 April ll., waarin zij ter afkoop van 12 gevorderde

wagens een bedrag van 4000 gulden aanbieden; daar geene vermindering op het gevraagde bedrag en ook geen uitstel kan verleend worden, meldt de landvoogd dat hij den kommissaris Bernard du Mont naar Roermond gezonden heeft, en dat de staten met hem over deze zaak kunnen onderhandelen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 110. Vergel. aldaar blad 136.

1655, 8 Mei. De landvoogd geeft last aan den stadhouder om de rekruten van de in het Overkwartier aanwezige officieren van den prins van Condé ingevolge zijne vroegere bevelen te ontvangen en te logeeren, en zulks zonder verdere moeilijkheid en wederantwoord.

Geauth. afschrift, fr. get. *M. Joris*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 112.

1655, 11 Mei. De rekenkamer van Gelder te Roermond resideerende stelt een ontwerp op, inhoudende de voorwaarden waaronder de koning wil doen overgaan tot den verkoop der *hooge, middele ende leege jurisdictiën* der volgende dorpen in het Overkwartier gelegen, als; Viersen, Greefraad, Lobberich, Hinsbeek, Leuth, Wankum, en Heringen in het ambt van Kriekenbeek; Pont, Veert, Capellen, Wetten en Kevelaar in het nederambt van Gelder; Sevenum, Helden, Kessel, Bree, Blerick, Swolgen, Broekhuizenvorst, Baarlo, Wanssum en Venray in het ambt Kessel.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 80—85 v°.

1655, 11 Mei. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij den stadhouder en den

kanselier gelast heeft op nieuw bij hen aan te dringen op de inwilliging van de buitengewone subsidie van 150000 gulden, onlangs door hem aangevraagd; hij vertrouwt dat de staten hierop een kort en gunstig besluit zullen nemen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 114, 125.

1655, 11 Mei. De landvoogd geeft akte van aanneming eener bedde van 60000 gulden door de staten van het Overkwartier toegestaan; wat aangaat het verzoek der staten om van de aangevraagde subsidie van 150000 gulden verschoond te blijven tot dat zij zullen vernomen hebben in hoeverre het kwartier in den volgenden winter zal *ghetracteert worden*, antwoordt hij, na het advies van den Raad van State en van het bureau van finantiën te hebben ingewonnen, dit verzoek niet te kunnen inwilligen om de redenen *die hun door eenen anderen wech sullen kenbaer gemaect worden*.

Orig. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 121, 127.

1655, 11 Mei. De landvoogd schrijft aan den stadhouder dat hij de bedde van 60000 gulden heeft aangenomen, maar dat hij met de aangeboden vermindering van de subsidie geen genoegen neemt en ook het gevraagde uitstel niet kan inwilligen. De dringende nood, waarin de landvoogd zich bevindt, is oorzaak dat hij op het volle bedrag van 150000 gulden en op de spoedige betaling daarvan moet blijven aandringen, aangezien dit volstrekt noodig is om den veldtogt te

beginnen, den vijand te voorkomen, zijne plannen te verijdelen en tot den vrede te geraken, waarop nooit grootere hoop dan op dit oogenblik bestaan heeft.

Orig. fr. gedagteekend uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Colbrandt, in Doleantiën en orders*, deel X, blad 120, 124.

1655, 12 Mei. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier schrijven aan het bureau van finantiën vernomen te hebben dat de koning het voornemen heeft verschillende dorpen in de ambten Gelder, Kessel en Kriekenbeek te verkoopen, tot groot nadeel van het kwartier en zijne ingezetenen, die nu meer dan 80 jaren in de oorlogen tegen de Vereenigde Provinciën en tegen de Franschen *goedt ende bloet opgesat hebben*; gedurende dit tijdvak heeft het kwartier behalve de beden meer dan een millioen guldens moeten opbrengen, waarvan het grootste gedeelte op interest moest worden opgenomen en waarvoor alle plaatsen van het kwartier tot onderpand moesten strekken. De gedeputeerden brengen hunne bezwaren tegen dezen verkoop in, te meer daar de privilegiën, door de vorige vorsten geschonken, dezen verkoop zonder de toestemming der staten niet veroorloven.

Minute in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 148.

1655, 13 Mei. De rekenkamer van Gelder te Roermond resideerende geeft op een verzoekschrift, namens de staten van het Overkwartier aan den Raad van finantiën gezonden, te kennen dat de staten het daarin aangehaalde privilegie van keizer Karel V bij geauthenticeerd afschrift dienen over te leggen en tevens een schriftelijk bewijs te leveren dat in den voorgestelden

verkoop van eenige dorpen in het Overkwartier *meer ondiensst als dienst voor sijne ma^t is gelegen.*

Orig. get. Schouten, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 86.

1655, 15 Mei. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier vernomen te hebben dat de soldaten van de regimenten der kolonels Allemany en den graaf van Nassau, die hun kwartier in de provincie Gelder hebben maar sedert eenigen tijd de plaatsen van het land van Luxemburg bezet hebben, wegens gebrek aan onderhoud verlopen; hij beveelt den staten aan die soldaten placquillios te verschaffen even als aan de overigen, die in het Overkwartier zijn gebleven, opdat het den kolonels mogelijk gemaakt worde hunne nog overblijvende soldaten te behouden en de anderen te doen wederkeeren.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 130.

1655, 23 Junij. Koning Filips IV geeft akte van een akkoord met de staten van het Overkwartier aangaande den verkoop van eenige dorpen in het Overkwartier. Ten gevolge van dit akkoord ziet de koning van dezen verkoop af, mits de staten eene som van 100000 gulden zullen geven, namelijk de helft onmiddellijk na de uitvaardiging dezer akte, 25000 gulden zes weken daarna en de overblijvende 25000 gulden nog zes weken later.

Geauth. afschrift, fr. afgegeven den 26sten Julij 1655, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 210; een afschrift bevindt zich in de *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 83.

1655, 26 Junij. Arnold van Bocholt, Arnold Adriaan vrijheer van en tot Hoensbroek en Johan Spee, burge-meester van Roermond, gedeputeerden der staten van het Overkwartier, geven bij akte opgemaakt door den openbaren notaris Jan Reys te Brussel volmagt aan Albert Bouwens van der Boye, heer van Neerijche en Macken, commies van finantiën, tot het ligten op interest eener som van 100000 gulden, ten einde die namens de staten van het Overkwartier bij den landrent-meester generaal te storten, als zijnde het bedrag tot redemptie van den verkoop van eenige dorpen in het Overkwartier bedongen.

Afschrift in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 86 v°—
89 v°.

1655, 1 Julij. Gedeputeerden der staten van het Overkwartier verzoeken den Raad van finantiën het advies van den stadhouder en van de verschillende gouverneurs der steden te willen inwinnen of het tot de dienst des konings en tot het algemeen welzijn zal strekken wanneer men tusschen Meijel en Helden door de moerassen van den Peel, die tot dusverre een natuurlijk bolwerk tegen de invallen der vijanden waren, eenen weg en eene nieuwe brug zoude aanleggen; de gedeputeerden moeten dit betwijfelen, te meer daar men door deze nieuwe brug het verkeer tusschen Antwerpen en Keulen naar die dorpen zou verleggen, welk verkeer steeds langs Roermond en Erkelens geschiedde; deze beide steden, die gedurende de onlusten zoo getrouw aan den koning zijn gebleven, zouden daardoor tot dorpen gemaakt en de vermelde dorpen tot steden verheven worden.

Onder dagteekening van 1 Julij zendt de Raad van

finantiën dit verzoekschrift aan den stadhouder tot advies.

Geauth afschrift, fr. get. *M. Joris*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 172.

1655, 12 Julij. De stadhouder zendt aan de staten van het Overkwartier een verzoekschrift door hunne gedeputeerden aan den Raad van finantiën gerigt, met verzoek hem dit terug te zenden, en tevens hunne meening daaromtrent te kennen te geven, aangezien hij de zaak als nadeelig voor het land beschouwt. Hij meldt tevens dat de koningin van Zweden in den aanvang van September door het Overkwartier komt en te Roermond zal vertoeven; aangezien nu de koning wenscht dat zij overal op koninklijke wijze ontvangen worde, hoopt hij dat de staten deze ontvangst zeer luisterrijk zullen maken; hij verzoekt hun daaromtrent met den kolonel Bitot te raadplegen, wien hij insgelijks geschreven heeft.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le prince comte d'Isengien*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 166.

1655, 15 Julij. De stadhouder schrijft twee brieven, één aan de staten van het Overkwartier en één aan den magistraat van Roermond; hij geeft hun daarbij kennis dat hem in den nacht van den 13^{den} op den 14^{den} Julij een zoon geboren is.

Twee orig. fr. gedagt. uit Brussel, en get. *le prince comte d'Isenghien*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 168, 169.

1655, 23 Julij. De landvoogd schrijft aan den stadhouder dat de staten van het Overkwartier tot dusverre nog geen besluit inzonden aangaande de buitengewone subsidie van 150000 gulden door hem in April aange-

vraagd en den 11^{den} Mei daarna vernieuwd. De landvoogd gelast hem nogmaals bij de staten op eene spoedige afdoening aan te dringen; de dienst des konings vordert dat men in deze moeilijke tijdsomstandigheden ondersteuning verkrijgt, terwijl de noodzakelijkheid van den veldtogt zulk een lang uitstel niet gedooft; de stadhouder moet dit den staten kenbaar maken en zóó lang bij hen aandringen tot zij een gunstig besluit genomen hebben.

Geauth. afschrift, fr. get. *M. Joris*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 189.

1655, 23 Julij. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat hij den stadhouder prins graaf d'Isengien en den kanselier Joost van Kerckhove last gegeven heeft nieuwe aanvragen te doen, waarop hij een kort en gunstig besluit verwacht.

Orig. fr. gedagt. uit het kamp te Bouchain en get. *Leopold de Guillaume*, *Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 180.

1655, 25 Julij. De Raad van finantiën schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de landvoogd het voorstel der staten aangaande het intrekken van den verkoop der dorpen in het Overkwartier heeft aangenomen mits de 100000 gulden, die de staten daarvoor ingewilligd hebben, onmiddellijk ter beschikking gesteld worden, ten einde daarmede in den dringenden nood van den staat te voorzien.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *de Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 182.

1655, 31 Julij. De landvoogd schrijft aan de staten van het Overkwartier dat de koningin van Zweden bij

het verlaten dezer landen haren weg over het Overkwartier zou kunnen nemen; hij verzoekt den staten haar op de plaatsen, waar zij passeeren mogt, alle eer te bewijzen, zooals men bij dergelijke gelegenheden gewoon is dit den koning te doen.

Orig. fr. gedagt. uit het leger te Bouchain en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt, in Doleantiën en orders, deel X, blad 188.*

1655, 1 Augustus. De staten van het Overkwartier, in aanmerking nemende dat de prins van Isengien *onderstaet ten laste van desen quartier de levée van eene compagnie peerden in 't werk te stellen ende deselve op den platten lande te verdeilen*, zonder dat daartoe het bevel des konings vertoond of de vergunning der staten verkregen werd, besluiten *alsulcke levées om de groote consequentien niet aan te nemen*; van dit besluit zal *met alle beleeftheit* aan den prins kennis gegeven worden, *ten eijnde syne belieste sije van sulcke pretensien te desisteren.*

Besluit in *kwartiersrecessen*, deel XI, bladz. 51vo.

1655, 2 Augustus. De stadhouder schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij in hunne vergaderingen achteraf geklaagd hebben over zijne handelingen; daar deze voortkomen uit de naauwgezetheid, waarmede hij den koning dient, en met de opregtheid van zijn verleden strooken, verzoekt hij van hem niet achteraf te spreken maar op oud Geldersche wijze hunne klagten aan hem of aan den landvoogd kenbaar te maken, aangezien hij vermeent zich steeds getrouw van zijne taak te hebben gekweten en niets te zijnen laste te hebben.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le prince comte d'Isengien, in Doleantiën en orders, deel X blad 192*

1655, 5 Augustus. De stadhouder schrijft nogmaals aan de staten van het Overkwartier over de ontvangst der koningin van Zweden en berigt dat het bevel daartoe niet van hem maar van den landvoogd uitging; aangaande de klacht der drosten over het logeeren eener kompagnie paarden, verlangt hij te weten of de soldaten daarvoor meer vorderen dan het gewone onderhoud en de fourages, vermits hij anders daarvoor zal zorgen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *le prince comte d'Isengien*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 194.

1655, 6 Augustus. Het bureau van finantiën schrijft aan de staten van het Overkwartier dat het ontwerp door de staten ingezonden, waarbij 100000 gulden aangeboden worden ter voorkoming van den verkoop der dorpen, eenigszins afwijkt van hetgeen daaromtrent met de gedeputeerden der staten was overeengekomen; het bureau heeft het evenwel zoo als het daar ligt aangenomen, en zal de patente brieven daarvan spoedig uitvaardigen; het bureau verzoekt voor de betaling der 25000 gulden van den tweeden termijn die reeds vervallen is, onmiddellijk te zorgen, zoo als ook voor den derden, waarvan de betaling geen uitstel kan lijden, aangezien de landvoogd dien voor de dringende behoeften van het leger wil gebruiken.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *E. de Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 201.

1655, 7 Augustus. De landvoogd berigt aan de staten van het Overkwartier een schrijven van den kolonel Allemany te hebben ontvangen, waarin geklaagd wordt dat zijn regiment, waaraan het Overkwartier tot verblijfplaats gedurende den winter werd aangewezen en dat eene maand voor het einde van den winter naar

Luxemburg vertrok, minder placquillios en fourages ontving dan de regimenten, die in het kwartier gebleven zijn; de landvoogd geeft last aan de staten dit regiment met de overige regimenten gelijk te stellen.

Orig. fr. gedagt. uit Mons en get. *Leopolde Guillaume, Colbrandt*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 196.

1655, 9 Augustus. Dennetieres, raad van finantiën, berigt aan de staten van het Overkwartier dat hij op hun verzoek alles wat met zijne pligten overeen te brengen is in hun belang verrigt heeft, zooals zij nader zullen vernemen ook ten opzichte van het door de staten aangeboden bedrag ter voorkoming van den verkoop van eenige dorpen in het Overkwartier.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Dennetieres*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 200.

1655, 14 Augustus. De staten van het Overkwartier besluiten op het schrijven van den landvoogd dd. 31 Julij ll. te antwoorden dat men de koningin van Zweden bij hare komst in het kwartier *met alle demonstrantie van affectie sal onthaelen sonder dat men om de onvermoegentheyd eenige onkosten sal doen*.

Besluit in de *kwartiersrecessen*, deel XI, blad. 82 v°.

1655, 14 Augustus. De staten van het Overkwartier verklaren dat zij *tot meerder nut ende welvaeren van den lande, conseruatie van den voorss. staet* en ter verkrijging der 100000 gulden, die zij aan den koning beloofd hebben *omdat deselve gelieft heeft de voorgenomene vercoopinge van de steden ende dorpen op te houden*, volmagt gegeven hebben aan Albert Bouwens van der Boye, heer van Neerijssche en Macken, raad en landrentmeester generaal van Z. M. in het vorstendom

Gelder, tot het op interest opnemen van de bovengemelde som van 100000 gulden; hij mag daartoe het geheele Overkwartier verbinden, terwijl de staten beloven het door hem verrigte te zullen goedkeuren.

Afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 206.

1655, 18 Augustus. De staten van het Overkwartier berigten aan het bureau van finantiën de ontvangst van den brief van 6 Aug. ll. even als van de patente brieven, betrekking hebbende op den verkoop der dorpen in het Overkwartier; zij melden tevens dat zij den 14^{den} dezer aan hunnen agent Schelbergen bevel hebben gegeven om naar aanleiding van deze patente brieven den eersten termijn ad 50000 gulden, tegen kwijting in handen van den ontvanger generaal te storten; zij zullen alles aanwenden om den tweeden termijn, ingevolge deze brieven, d. i. zes weken na ontvangst daarvan, derhalve van 14 dezer af, over te maken en zoo vervolgens ook den 3^{en} termijn. De staten geven hunnen spijt te kennen dat zij deze zaak, naar het verlangen van het bureau, niet spoediger kunnen afdoen, maar het bekende onvermogen van het kwartier gedooft niet deze sommen in zulk eenen korten tijd over de onderdanen om te slaan, zoodat de staten hebben moeten besluiten die tegen interest op te nemen.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 208.

1655, 18 Augustus. De staten van het Overkwartier berigten aan den raad van finantiën Dennetieres de ontvangst van zijn schrijven van 9 dezer en geven hem hunnen warmen dank te kennen voor zijne ijverige bemoeijingen in het belang van dit kwartier; zij berigten hem tevens dat het bureau van finantiën aangedrongen heeft op eene spoedigere vereffening der

beide laatste termijnen dan zulks door de patente brieven wordt voorgeschreven en verzoeken hem nogmaals zijne medewerking te verleenen om tot de betaling dezer laatste termijnen vóór den bepaalden tijd niet lastig gevallen te worden, aangezien zij al hun best moeten doen om die op de vervaldagen te betalen, hetgeen zij ook aan het bureau te kennen gaven.

Afschrift, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 209.

1655, 18 Augustus. In antwoord op een schrijven van den griffier de Bie dd. 7 Augustus geven de staten hem hunnen dank te kennen voor zijne ijverige bemoeijingen in zake van den verkoop der dorpen in het Overkwartier; zij berigten tevens aan hunnen agent te Brussel het bevel tot betaling van den eersten termijn ad 50000 gulden te hebben gegeven, terwijl zij al het mogelijke zullen aanwenden om de twee overige termijnen op de bestemde vervaldagen te vereffenen.

Afschrift, fr. met het vermelde schrijven van den griffier, fr. gedacht. uit Brussel en get. *de Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 202 en 210.

1655, 23 Augustus. Het bureau van finantiën schrijft aan de staten van het Overkwartier dat zij den tijd van betaling van den 2^{den} termijn te lang gesteld hebben, daar deze reeds vervallen is en de landvoogd voor de noodzakelijke behoeften van den oorlog daarop gerekend heeft; dat de patente brieven niet vroeger geligt werden is de schuld van den agent der staten, daar zij tegelijkertijd met het traktaat aangaande de intrekking van den verkoop zijn uitgevaardigd; het bureau dringt derhalve nogmaals op de onmiddellijke betaling van dezen tweeden termijn aan.

Orig. fr. gedacht. uit Brussel en get. *de Bie*, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 214.

1655, 26 Augustus. De staten van het Overkwartier antwoorden op de brieven van den landvoogd dd. 15 Mei en 7 Augustus ll. dat zij het regiment van den graaf van Nassau met de overige regimenten hebben gelijk gesteld, maar dat het regiment van den kolonel Allemany aangewezen werd om in het kwartier te overwinteren en zijn onderhoud uit eene andere provincie te trekken, zoodat zij van de betaling der placquillios en fourages aan dat regiment verschoond wenschen te blijven.

Minute, fr. in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 197.

1655, 31 Augustus. De landvoogd meldt aan de staten van het Overkwartier dat hij aan den prins graaf d'Isengien en aan den kanselier Joost van Kerckhove gelast heeft andermaal aan te dringen op de inwilliging van de reeds vroeger gevraagde buitengewone subsidie van 150000 gulden; de staten zullen de overtuiging bekomen dat dit bedrag tot hun eigen welzijn en tot behoud dezer landen zal worden aangewend, zoodat de landvoogd vertrouwt dat zij dit thans zonder dralen zullen inwilligen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume*,
Colbrandt, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 229.

1655, 31 Augustus. De landvoogd berigt aan den stadhouder de ontvangst van zijn schrijven dd. 16 dezer, vergezeld van de verontschuldiging der staten van het Overkwartier over het niet inwilligen van eene buitengewone subsidie van 150000 gulden, die voor de behoeften van den veldtogt was aangevraagd; de landvoogd kan deze verontschuldiging niet aannemen, te meer daar die behoeften nog toegenomen zijn door de buitengewone pogingen van den vijand om deze

landen te overweldigen, waartoe zijne onderdanen de benoodigde middelen verschaffen; het nageslacht zoude het eene laakbare daad achten wanneer 's konings onderdanen, door het weigeren van onderstand, in eene omstandigheid zoo als de tegenwoordige, de schuld waren van groote rampen en nadeelen, die zij door eene edelmoedige handelwijze hadden kunnen voorkomen. De landvoogd beveelt derhalve den stadhouder nogmaals en ten sterkste bij de staten aan te dringen de geheele subsidie of ten minste een bedrag in evenredigheid met den grooten nood in te willigen.

Orig. fr. gedagt. uit Brussel en get. *Leopold de Guillaume, Colbrandt*, met een afschrift, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 225 en 227.

1655, 3 September. De staten van het Overkwartier brengen een gunstig advies uit op een verzoekschrift, dat door den magistraat van Erkelens aan het bureau van finantiën gezonden was, en de strekking had om wegens de overgroote lasten in het vorige jaar op die stad gelegd, eene *quytscheldinghe* in de bede te verkrijgen.

Afschrift, met een afschrift van het verzoekschrift en van andere stukken daarop betrekking hebbende, in *Doleantiën en orders*, deel X, blad 268—272.

TIJDREKENKUNDIG REGISTER.

OUD-ROERMONDSCH ARCHIEF.

858, 2 Januarij. *Data IV Nonas Januarij, anno Christo propitio regni D. Lotharii gloriosissimi regis tertio, indictione sexta.* Koning Lotharius schenkt aan de uit Utrecht door den inval der Noormannen gevlugte kanoniken het klooster Bergh aan de Roer in de Maasgau gelegen.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 1 verso; meermalen uitgegeven, het laatst in *BARON SLOET, Charterboek*, enz. bladz. 49 N° 48.

1336, 3 Mei. *Actum die inventionis sanctae Crucis.* Otto Silvis draagt, ten overstaan van schepenen van Roermond, op aan Johannes de Craka en zijne echtgenoot Katharina eenen jaarlijkschen erfcijns van een mark gevestigd op het huis van Hendrik Tinctor.

Hierin komen voor: Gerardus Breidelken, schout, Dirk Averecht, Johannes de Amer en Gerardus Opt Ort, schepenen.

Bij transfix van het jaar 1366 wordt deze mark door Johan van Wessem opgedragen ten behoeve van de broederschap *van den heiligen graue* te Roermond.

Hierin komen voor : Lambrecht Gade, schout, Johan Springentguet en Gadert van Elmpt, schepenen.

Twee orig. perk, het eerste lat. met nog 2 zegeltjes in groen was, in doos VIII N° 39.

1343, 23 Februarij. *Dominica post beati Petri ad Cathedram*. Dirk Ursgelken verkoopt eenen erfeijns van 8 schellingen gevestigd op zijn huis gelegen in de steeg (*in stega*) aan Jacobus Licop, schepen van Roermond.

Hierin komen voor : Gerardus Breydelken, schout, Johannes de Amer en Hendrik Tinctor, schepenen.

Bij transfix van het jaar 1426 wordt bovenvermelde cijns bij ruiling verkregen door het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Hierin komen voor : Johan van Wylre, schout, Johan van Baexen en Hendrik Thys, zoon, schepenen.

Twee afschriften, het eerste latijn, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, bladz. 59 v°.

1343, 31 October. *In vigilia omnium sanctorum*. Frederik Holtsnider verkoopt ten overstaan der schepenbank van Zwartbroek eenen jaarlijkschen erfeijns van vier kapoenen gevestigd op zijn huis gelegen te Zwartbroek aan en ten behoeve van Hendrik van Brede.

Hierin komen voor : Gerardus Breydelken, schout, Hendrik Symonis en Johannes advocatus, schepenen van Zwartbroek.

Door een transfix van het jaar 1378 verkoopt Margaretha, weduwe van Hendrik van Brede, den bovengemeld en andere erfeijnsen aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik van den H. Geest.

Hierin komen voor : Johan van Wessem, schout,

Johan Springintguet en Johan Averecht, schepenen van Roermond.

Twee afschriften, het eerste lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 37 v°.

1344, 10 Maart. *Decima die mensis Martij*. Adolf van der Marck, bisschop van Luik, verklaart dat de rectoren der parochiekerken van Odiliënberg, binnen de grenzen waarvan de stad Montfort en Linne zijn gelegen, en waaronder het slot Montfort met zijne onderhoorigheden behoort tot de stichting eener nieuwe parochiekerk (*nova parochialis ecclesia seu quarta capella*) hunne toestemming gegeven hebben; dit is geschied onder voorwaarde dat de rector dezer nieuwe parochiekerk uit de vruchten en inkomsten hem en die kerk toekomende of in latere tijden te verkrijgen jaarlijks zal uitkeeren aan den pastoor van Odiliënberg zeven malder rogge en zeven malder haver; aan de kanoniken aldaar een malder rogge; aan den koster drie malder rogge en drie malder haver; aan de provisoren vijf gulden en aan de kerk van Linne acht malder rogge en zulks ter vergoeding der regten en voordeelen, die genoemde pastoor, kanoniken, enz. vroeger in de stad Montfort, het slot en onderhoorigheden genoten hebben; hij verklaart voorts dat de stad Montfort, het slot en onderhoorigheden voortaan van de vermelde parochiën zullen gescheiden zijn.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 64 v°.

1349, 9 Februarij. *Mensis Februarij die nona*. Johannes de Fernulla, officiaal, Michael de Wanilhies, Johannes en Franco de Gemblaco, advokaten te Luik, geven in een geschil tusschen het kapittel van Odiliënberg en

den rector der parochiekerk of quarta capella van Vlodrop als hunne meening te kennen dat de bezitters der tienden aldaar ook pondspondsgewijze tot het onderhouden, herstellen en uitbreiden der kerk van Vlodrop gehouden zijn.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 17.

1349, 2 April. Jetta, dochter van wijlen Molen, verkoopt met toestemming van haren zoon Gunther ten overstaan van schepenen van Roermond, aan Metta, dochter van wijlen Winricus Verwer (*Tinctor*) eenen jaarlijkschen cijns van acht schellingen gevestigd op het huis dat zij bewoont nabij de Minderbroeders. Genoemde Metta schenkt daarop drie schellingen en zes grooten van dezen cijns aan de kerk van den H. Christoffel onder voorwaarde dat de »meester" dier kerk jaarlijks daarvan zes grooten zal geven aan den pastoor (*perpetuus vicarius*) tot het houden van een jaargetijde op maandag na het feest van den H. Remigius voor de ouders van genoemde Metta; de overige vier schellingen en zes grooten van den vermelden cijns schenkt zij aan het hospitaal van Roermond op voorwaarde dat de »meester" van dit hospitaal insgelijks ieder jaar aan denzelfden pastoor geven zal zes grooten tot het houden van een tweede jaargetijde voor de gemelde ouders en voor haar zelve op vrijdag vóór het feest van den H. Remigius.

Hierin komen voor: Johannes Averecht, schout, Stephanus de Elmpt en Johannes Sprengintguet, schepenen.

Orig. lat. perk. met drie zegels in groen was, in doos VII N° 8.

1349, 1 Junij. *Primo die mensis Junij.* Hendrik van Grusten verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond aan Jacob, zoon van Andreas van Venlo genaamd Weeldich, eenen jaarlijkschen erfeijns van drie schellingen penningen, gevestigd op een huis in de beggardenstraat.

Hierin komen voor: Johannes Averecht, schout, Winricus Tinctor en Goswinus de Griende, schepenen.

Bij transfix van het jaar 1426 wordt deze erfeijns bij ruiling verkregen door Johan van Kessel, priester en rentmeester van het kapittel van den H. Geest, ten behoeve van dat kapittel.

Hierin komen voor: Johan van Wylre, schout, Johan van Baexen en Hendrik Thys, zoon, schepenen van Roermond.

Twee afschriften, het eerste latijn, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 59°.

1355, 31 Augustus. *Op andach sente Bartholomeus.* Johan Averecht, schepen van Roermond, verkoopt ten overstaan der schepenbank aldaar eenen jaarlijkschen erfeijns van zes schellingen penningen gevestigd op zijn huis *van der Bouerien gelegen op der Ruren* aan Arnold Pontsmey en zijne huisvrouw Baersen Stackes.

Bij transfix van het jaar 1388 wordt deze erfeijns verkocht aan Gerard van Muggenbroek, priester en kononik in den H. Geest.

Hierin komen voor, in 1355: Johan van Meersen, schout, Goswijn van den Griende en Jacob Licop, schepenen.

In 1388: Johan van Wesse, schout, Dederik van den Griende en Johan van Haversla, schepenen.

Twee afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 57°, 58.

1356, 2 Maart. *Acta fuerunt hec in loco capitulari ecclesie nostre sub anno currente a nativitate domini M. CCC. LVI. mensis Martij die secunda. Johannes dictus de Endhoven, Bartoldus dictus de Traiecto, Rutgerus dictus de Wert, Johannes dictus de Heynsbergh, Gerardus dictus de Venle, Henricus dictus de Arewinckel en Stephanus dictus de Wassenberch, kanoniken van de kerk van Odiliënberg (montis Odilie) stellen de statuten en ordonnantiën vast, waarnaar het kapittel zich voortaan zal te gedragen hebben.*

Getuigen waren: Arnoldus, plebanus parochialis ecclesie montis Odilie, Udo, capellanus altaris beate Marie Magdalene, presbyteri, Gerardus de Wessem ac Rutgherus de Wert, Clerici, nec non Godefridus dictus tycubēs (?) de Hoerne, tabellio publicus.

Door transfix dd. 21 Maart 1356 hecht het kapittel van de kerk van Luik zijne goedkeuring aan deze statuten.

Bij een tweede transfix dd. 8 Julij van hetzelfde jaar schenkt Nicholas de Dordraco, proost der kerk van Odiliënberg, insgelijks daaraan zijne goedkeuring.

Drie orig. perk. lat. met een zegel in groen was, in doos VIII N° 7.

1356, 31 Julij. *Op sente Peters auent des heyligen apostels dat men heet ad vincula. Maas van Remersbeeck verklaart van de kanoniken en het kapittel van Odiliënberg het bedrag ontvangen te hebben, waarvoor hij hun de beemden verkocht heeft, die geheiten sijn dat Undart ende Kukarts beende en gelegen sijn achter den monster sente Peters tot Vdelenberghe.*

Afschrift, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 54.

1357, 22 Februarij. *Op zente Petersdach te zetele.* Statze van Arwinkel, rigter en schepenen van *Vdelenberge* verklaren, dat Jonkvrouw Katharina van Nijthuzen, dochter van Otten van Nijthuzen en weduwe van Reinoud van Utewijc, Godard van Utewijc, haar zoon, Aleydis, Katharina en Gertrudis, hare dochters, ten behoeve der kanoniken *des gaetshues zente Peters van Udelenberge* afstand gedaan hebben van alle hunne regten op de beemden *die genant sijn dat Undert ende Kukaerts baent*, gelegen in het kerspel van Odiliënberg.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VIII N° 5; een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, bladz. 54; uitgegeven in ALB. WOLTERS, *De H. H. Wiro, Plechelmus en Otgerus*, bladz. 101.

1357, 1 Augustus. *Op andach sente Jacobs Apostelen*, Lambrecht van der Craken en Emont van Effelt, meesters en broeders der broederschap *des gueden sente Jacobs tot Ruremunde*, verklaren, ten overstaan der schepenbank van Roermond, eenen jaarlijkschen pacht van 8 malder rogge te zullen voldoen aan *Coenraerde Baecken, priester kappellaen in des Heylgen Geysts van Ruremunde* en zulks zoo lang hij in leven zijn zal, waarna deze pacht aan de broederschap zal vervallen.

Hierin komen voor: Johan Averecht, schout, Johan Springintguet, Johan van der Craken, Johan Heye en Tilman van Gangelt, schepenen van Roermond.

Afschrift, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1° gedeelte, bladz. 65.

1358, 28 Januarij. *Op den andach sent Agneten.* De kanoniken van Odiliënberg ter cenre, en Johan Schoeman en Willem Lunick, kerkmeesters van Odiliën-

berg, ter andere zijde, stellen vast, ten overstaan van Johan Kawe, priester en rentmeester van jonker Eduard van Gelre in het land van Montfort, en schepenen van Odiliënberg eene ruiling van twee stukken land onder dat kerspel gelegen.

Door een transfix dd. 11 April van hetzelfde jaar bevestigt Hendrik van Montfort deze ruiling.

Twee afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 54 v°, 55.

1360. (1) De kanoniken van Odiliënberg leveren een klaagschrift in over den ondragelijken toestand, waarin zij gekomen zijn, en verzoeken het kapittel naar de kapel van den H. Geest te Roermond te mogen overbrengen.

Hieraan is toegevoegd een voorstel van die kanoniken ter regeling der bediening van de altaren te Odiliënberg na hun vertrek, zooals ook een getuigenverhoor gehouden door N... bedienaar der kerk van Odiliënberg, waardoor het vermelde klaagschrift der kanoniken bevestigd wordt.

Drie afschriften, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 13 en 14.

1362, 23 Augustus. Bertoldus Pont, Ruthgerus van Weert, Gerardus van Venlo, Henricus van Arwinckel, Stephanus van Wassenbergh, Johannes genaamd Kauwe en Thomas van Ufeyo, kanoniken der kerk van den H. Geest te Roermond, stellen te boek de regten, die zij te Odiliënberg bezaten voor dat het kapittel naar Roermond werd overgebracht.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 11.

(1) Het stuk draagt geene dagteekening; vermoedelijk is het in 1360 opgesteld en gericht aan den aartsdiaken van Kempenland, onder wiens aartsdiakonaat Odiliënberg en Roermond behoorden.

1364, 1 Junij. *Des yrsten daechs inden Bramaent.* Dederik van den Griende en Arnold van Osen, regters van den heer van Heinsberg en van zijn broeder jonker Reynald van Valkenberg, benevens schepenen van Herten verklaren dat Conrardus Baecke, priester van Roermond, aan de broederschap van St Jacob Roermond ten behoeve van het altaar van St. Jacob in de kerk van den H. Geest geschonken heeft vier bunder akkerland gelegen in *Hertenre Oe genant Op den lake.*

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 65 v°.

1364, 1 Junij. *Des yrsten daechs inden Bramaent.* Dederik van den Griende en Arnold van Osen, regters van den heer van Heinsberg en van zijn broeder jonker Reynald van Valkenberg, benevens schepenen van Herten verklaren dat voor hen verschenen zijn de meesters van de broederschap van St. Jacob te Roermond, welke laatsten aan het vermelde gerigt de magtiging gegeven hebben om bij gebreke van betaling van den pacht van 8 malder rogge, dien zij aan Conrardus Baecke verschuldigd zijn, dezen pacht te verhalen op vier bunders akkerland, gelegen onder het gerigt van Herten en door genoemden Conrardus aan de broederschap geschonken.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 65.

1365, 9 Januarij. *Des neesten donresdage naden derteendaghe.* Willem van Elmpt, drost in het land van Montfort, verklaart in het dorp Linne een getuigenverhoor te hebben gehouden, waaruit gebleken is dat de kanoniken van Odiliënberg steeds eenen jaarpacht genoten hebben van 6 malder koren gevestigd op den *haue tot*

Honthuysen, in het kerspel van Linne gelegen, en dat wanneer deze pacht niet voldaan wordt de schepenen van dat kerspel gehouden zijn dien *uyt te doen penden op den hauen tot Honthuysen*.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1° gedeelte, bladz. 57 v°

1371, 24 Mei. *Op den heiligen pinxdach*, Maas van Erclents *der pelser* verkoopt ten overstaan van de schepenbank van Roermond eenen jaarlijkschen erfcijns van *twe guede gulden dobbel Brabans mottune*, gevestigd op zijn huis gelegen bij het kerkhof van den H. Geest aan Herman Muelts.

Door transfix van het jaar 1381 verkoopt Hendrik, zoon van Herman Muelts, bovengemelden erfcijns aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest.

Hierin komen voor, in 1371: Lambrecht Gade, schout, Gerard van Tiegelen en Johan van Oederade, schepenen; in 1381: Dederik Gade, schout, Johan Averecht en Dederik van den Griende, schepenen.

Twee afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1° gedeelte, bladz. 36 v°, 37.

1372, 13 Mei. *Op sente Seruatiusdach episcopi*. Gerard van der Cuken verkoopt eenen jaarlijkschen cijns van 4 oude gouden schilden, gevestigd op zijn huis gelegen *neven der Craken alreneest Galenpiecs hues*, aan Gertrudis, weduwe van Conrard van Muggenbroek, ten behoeve van Gerard van Muggenbroek, kanonik en van de priesters die hem in de prebende zullen opvolgen, die door Conrard van Muggenbroek en zijne huisvrouw Gertrudis in de kerk van den H. Geest te Roermond gesticht is.

Hierin komen voor : Lambrecht Gade, schout, Lambrecht van der Craken en Dederik van den Grijnde, schepenen van Roermond.

Bij transfix dd. 9 Junij 1564 stelt Goswijn Dulcken, bezitter van het bovengemelde huis, dat afgebrand is, een ander huis op den markt gelegen tot onderpand van den gemelden cijns.

Hierin komen voor : Johan van Cruchten, schout, Lambrecht van Cruchten en Johan Boegell, schepenen van Roermond.

Twee orig. perk. met 4 zegels in groen was, in doos VIII N° 30; een afschrift van het eerste bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 36 v°.

1381, 28 October. *Op dach der apostolen Symon ende Judas*. Jacob Keyn verkoopt, ten overstaan van schepenen van Roermond, aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest, ten behoeve zijner prebende eenen jaarlijkschen erfcijs van twee oude gouden schilden, gevestigd op zijn steenen huis gelegen in de schoenmakerstraat naast *Johans huys onder den bomen*.

Hierin komen voor : Dederik Gade, schout, Dederik van den Griende en Johan van Wessem, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 37.

1383—1532. 24 schepenbrieven van Roermond met transfixen, van onbelangrijken inhoud, maar waarin de volgende schouten en schepenen voorkomen, als :

1383. Arnold Neutkens, schout, Hendrik Kellener en Steven van Venraide, schepenen.

1394. Dederik Bake, schout, Jacob Licop en Hendrik Springentguet, schepenen.

1409. Dederik Wilde van Mersen, schout, Lambrecht van der Craken en Johan van Haversla, schepenen.
1411. Dederik Wilde van Mersen, schout, Hendrik van den Sellenorde en Hubrecht van Hushoven, schepenen.
1413. Dederik Wilde van Mersen, schout, Hendrik van den Gryende en Johan van Baexen, schepenen.
1414. Johan Wilde van Mersen, schout, Dederik Bake, Hendrik van den Sellenorde, Dederik Hille en Hendrik van Osen, schepenen.
1419. Johan van Wylre, schout, Lambrecht van der Kraken en Johan van Beechaven, schepenen.
1424. Johan van Wylre, schout, Johan van Baexen en Lambrecht van der Kraken, schepenen.
1428. Johan van Wylre, schout, Hendrik Thijs, zoon, en Johan van den Gryende, schepenen.
1429. Lambrecht van der Kraecken en Hendrik Thijs, zoon, schepenen.
1430. Johan van Wylre, schout, Hendrik Thijs, zoon, en Arnold Neutken, schepenen.
1434. Gerard van Oederade, schout, Hendrik Thijs, zoon, en Vullink van Holtmoelen, schepenen.
1440. Gerard van Oederade, schout, Johan van Baexen en Johan Pollaert, schepenen.
1446. Arnold de Wilde van Mersen, schout, Hendrik Thijs, zoon en Gadert Hillen, schepenen.
1447. Arnold de Wilde van Mersen, schout, Hendrik Thijs, zoon, en Johan van Suchtelen, schepenen.
1451. Joest die Wilde van Mersen, schout, Hendrik van Ynckenvoirt en Johan van Oederade, schepenen.
1457. Johan van Osen, schout, Dederik Hoefft, Johan van der Kraecken, Johan Knoupe, Dirk die

- Wilde van Mersen, Hendrik van Ynckenvoirt en Gadert Hillen, schepenen.
1458. Johan van Osen, schout, Hendrik van Ynckenvoirt en Dederik de Wilde van Mersen, schepenen.
1459. Johan van Osen, schout, Gadert Heesman en Dederik Hoefft, schepenen.
1460. Johan Hillen, schout, Johan van Zuchtelen en Johan Knoups, schepenen.
1470. Johan Hillen, schout, Dederik Hoift, en Thijs van den Grijnde, schepenen.
1472. Johan Hillen, schout, Hubrecht van Hushaven en Gerard Parle, schepenen.
1473. Dirk van Kruchten, schout, Thijs van den Grijnde en Johan Hillen, de jonge, schepenen.
1479. Arnold Neutkens, schout, Johan Hillen de jonge, en Steven van Venrayde, schepenen.
1481. Arnold Neutkens, schout, Hubrecht van Hushaven, Gerard van Reijde, de jonge, Hendrik Kellener, Peter Drijvenair, schepenen.
1483. Hendrik Kellener en Thijs van den Grijnde, schepenen.
1490. Arnold Neutkens, schout, Steven van Venraide en Gerard van Reyde, schepenen.
1491. Arnold Neutkens, schout, Hendrik Kellener en Steven van Venraide, schepenen.
1492. Arnold Neutkens, schout, Johan Hillen en Lambrecht Pijll, schepenen.
1532. Dederik van Cruchten, schout, Rabet van Dursdael en Johan Mereel, schepenen.

24 orig. perk. met verschillende transfixen, waaraan nog hangen 29 zegels in groen was, in doos VIII, N° 60—63.

1385, 5 Januarij. *Op ten heiligen derteen auont.* Johan van der Craken, Dederikszoon, en Aleidis, zijne huisvrouw, verkoopen ten overstaan van schepenen van Roermond aan Zybrecht Herkenbosch en zijne huisvrouw Elisabeth eenen jaarlijkschen erfcijs van *veertych scillinge penynge*, gevestigd als volgt: een mark op *haeren gayem* op de markt gelegen; twintig schellingen op *Pauwels Hagens des vlyesgehouters vleysgebanck mit den gronde*, gelegen in het vleeschhuis en acht schellingen op dat *hues te eyssrade in den hegstraten* gelegen.

Hierin komen voor: Johan van Wessem, schout, Mathys van Gangelt en Johan van Haversla, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VII, N° 41.

1388, 27 Julij. *Des neesten manendaechs na sent Jacobs apostoli.* Welter Waeckers verkoopt eenen erfcijs van drie goede gouden oude schilden, munt van den keizer van Rome, gevestigd op zijn huis genaamd *der Bouerien* aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest te Roermond.

Hierin komen voor: Johan van Wessem, schout, Dederik van den Griende en Johan van Haversla, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, blad. 36.

1389, 7 April. *Des seuenden daechs in den maende Aprillis.* Alart van Lochem en zijne huisvrouw Nese verkoopen een oud schild, gevestigd op hun huis gelegen op *der Zwalmer Straten*, aan Marcelis van Wessem en zijne huisvrouw Heylwigis.

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Hendrik Man en Johan van Osen, schepenen van Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, blad. 59.

1389, 14 Julij. *Mensis Julij die decima quarta.* De aartsdiaken van Kempenland verklaart dat Johannes de Stralen, kanonik van Luik en investitus der parochiekerk van Roermond, zoo voor zich zelf als voor den magistraat en de inwoners van Roermond, hem verzocht heeft eene overeenkomst goed te keuren, die tusschen genoemden investitus en den magistraat werd vastgesteld en van den volgenden inhoud is: de magistraat verbindt zich om op de plaats waar de parochiekerk gestaan heeft, die uit vrees voor de belegering der Franschen (1) werd afgebroken, binnen het jaar eene geschikte kapel te bouwen en die te berenten met een jaarlijksch inkomen van 20 gulden, waartegen de investitus zich verplicht eene dagelijksche mis in die kapel te lezen of te doen lezen. Ten gevolge van dit verzoek bekrachtigt de aartsdiaken deze overeenkomst.

Orig. lat. perk. zeer geschonden, met het beschadigde zegel van den aartsdiaken in groen was, in doos VIII, N° 43.

1389, 3 September. *Op sent Remakelsdach confessoris.* De magistraat van Roermond verklaart schuldig te zijn en te blijven aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest, ten behoeve zijner prebende eenen jaarlijkschen erfcijs van twee goede oude gouden schilden. Deze twee schilden waren gevestigd op het huis van Baetsen Cloets gelegen *inden beckerstraten dat wer* (de magistraat) *gekocht hebben ende affgebraken ende die haefstat daer aff gegeven hebben tot onss keerspelskircken die dair op te tymmeren.*

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1° gedeelte, bladz. 38 v°.

(1) Zie over deze belegering der Franschen het opstel in den *Almanak van het arrondissement Roermond*, jaargang 1875, bladz. 112, volg.

1389, 28 December. *Op der heilghen kinderen dach martyrum.* Henken Muelrepas, touwslager, verklaart, ten overstaan der schepenbank van Roermond, schuldig te zijn aan Gerard van Muggenbroek, priester en kanonik in den H. Geest te Roermond, eenen erfcijs van twee oude schilden, munt des keizers van Rome of des konings van Frankrijk, gevestigd op zijn huis *ende op twee ramen gelegen in der steghe.*

Hierin komen voor: Dederik Baecke, schout, Johan van Haversla en Hendrik Man, schepenen van Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 35 v°.

1399, 3 Februarij. *Des derden daechs in den Sporkelle.* Goeswijn Loer verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond *eyn camer met den haue* aan Matheus Peuten van Echt, kanonik in den H. Geest.

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Johan van Wesseem en Hendrik van den Sellenoerde, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 58 v°.

1402, 21 Junij. *Des neesten guedensdaechs na sent Vyts dage.* Dederik Man en zijne huisvrouw Gertrudis verkoopen aan Matheus Peuten van Echt, kanonik in den H. Geest te Roermond, een half huis gelegen achter *des heylgengeysts choer.*

Hierin komen voor: Dederik Bake, schout, Johan van Wesseem en Hendrik van den Griende, schepenen van Roermond.

Afschrift met twee afschriften, kwijting inhoudende van den koopprijs, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 59, 60.

1403, 5 April, *Datum Rome apud sanctum Petrum, nonas Aprilis pontificatus nostri anno quinto.* Paus Bonifacius IX bekrachtigt op het verzoek van den magistraat van Roermond de stichting van twee altaren in de kerk van den H. Geest te Roermond, het eene gesticht door Gerard van Muggenbroek, priester, ter eere van den H. Michaël, het andere gesticht door Johannes de Montefya, burger van Roermond, ter eere van de H. H. Maria, S. Joris, St. Jan Evangelist en St. Jan Baptist.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 41.

1404, 5 April. *Op den belaecken paesche auent.* Willem van Elmpt en zijne huisvrouw Elisabeth verkoopen ten overstaan der schepenbank van Swalmen eenen jaarlijkschen erfcijns van 5 overlandsche Rijnsche guldens gevestigd op *zijnen halven hoff geheiten der hoff Op graet*, gelegen onder Swalmen, waarvan de wederhelft aan Willem van Ghoir toebehoort, aan Gerard van Swalmen, zijn zoon en zijne echtgenootte Bela.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VII, N° 39.

1404, 8 December. *Op onss vrouwen dach conceptio.* Dederik Man, burger van Roermond, geeft de volgende verklaring: aangezien de helft van het leen genaamd *anghen daele*, dat door Hense van Golkenrade van den proost van den H. Geest te Roermond in leen gehouden wordt, *geit ende gehoerende is* in zijnen hof te Lierop ente *Schoenle* (Schundelen), zal hij of zijne erfgenamen, zoo dikwijls dit leen op nieuw ontvangen moet worden, aan genoemden van Golkenrade of zijne erfgenamen *tuekeren ende verrichten die helft van alsulcke kost alsoe dat leen kosten solde te ontfanghen.*

Orig. perk. met het zegel van Dederik Man in groen was, in doos VIII, N° 4.

1404—1428. Vijf schepenbrieven van onbelangrijken inhoud, waarin de volgende schepenen van Roermond voorkomen, als :

in 1404. Dederik Wilde van Mersen, schout, Hendrik van den Fellenoerde en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

in 1427. Johan van Wylre, schout, Lambrecht van der Kraken en Arnold van Dursdael, schepenen.

in 1428. Johan van Wylre, schout, Dederik van Wessem en Arnold van Dursdael, schepenen.

Vijf afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 55—57 v°.

1406, 4 October. *Des yrsten daechs nae sent Dyonisius dach martiris et sociorum suorum.* Henken Tunken verklaart ten overstaan der schepenbank van Roermond van Hendrik Hugen, priester en kanonik in den H. Geest, in erfpacht genomen te hebben *eyn huys inde meysterie* zoo als dat *mit raemsteden gelegen is inghen steghen tegen der Moerkensporten.*

Hierin komen voor : Dederik Wilde van Meersen, schout, Hendrik van den Fellenoerde en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 35 v°.

1408, 28 September. *Op sent Michiels auont archangeli.* Johan van Leut verklaart ten overstaan van schepenen van Roermond in erfpacht genomen en ontvangen te hebben van Hendrik Hughen, priester en kanonik van den H. Geest, ten behoeve zijner prebende en van Hugo van der Netten, meester van de broederschap van den H. Geest, ten behoeve van die broederschap, *eyn haeffstat* gelegen buiten Zwartbroek voor eenen jaarlijkschen pacht van negen goede Keulsche wtpenningen.

Hierin komen voor : Dederik Wilde van Mersen, schout, Hendrik van den Fellenoerde en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, blad. 38.

1411—1470. Zes schepenbrieven van Roermond van onbelangrijken inhoud, waarin de volgende schepenen voorkomen, als :

1411. Dederik Wilde van Mersen, schout, Herman van der Netten en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

1423. Johan van Wylre, schout, Lambrecht van der Kraken en Johan van Beechoeven, schepenen.

1430. Johan van Wylre, schout, Lambrecht van der Kraken en Hendrik van Loeven, schepenen.

1458. Johan van Osen, schout, Hendrik van Ynckenvoirt, Gadert Hillen, Johan Knoupe en Gerard van Steghe, schepenen.

1470. Gadert Hillen en Hubrecht van Hushaven, schepenen.

Zes orig. perk. met nog 5 zegels in groen was, in doos VIII, N° 41.

1415, 7 September. *In profesto nativitatis beate Marie virginis gloriose*. Riquivis van Brueck, rector van het altaar van O. L. Vrouw in de kerk van Melick, verklaart met toestemming van den aartsdiaken en van den pastoor van Melick aan Ruth Vos en zijne erfgenamen in eenen jaarlijkschen erfpacht van 4 paar koren, half rogge en half even te hebben afgestaan *alsulcken hoeff* gelegen in *gheenen brueck*.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VII, N° 46. Een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, blad. 8.

1416, 9 Maart. *Op sent Anthonys auent des heylghen confessoris*. Riquivis van Broeck, rector van het altaar van O. L. Vr. in de kerk van Melick, verklaart ten overstaan der schepenbank van Karken dat hij met toestemming van Tilman van Dalen, pastoor tot Beecke (1) en aartsdiaken van het concilie van Wassenberg, en van Hendrik Seckelen, pastoor van Melick, aan Arnold Peyckens en zijne huisvrouw Jutta voor eenen jaarlijkschen pacht van 30 mark Heinsberger munt verpacht heeft eenen hof gelegen te Karken.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 7.

1419, 14 Februarij. *Op sente Valentinus dach martiris*. Leonardus Borchgreefve, rigter, Johan Portken en Johan Kroempvoet, laten van Johan van Oest, verklaren dat Wijn van den Bilsenhaeffve en zijne huisvrouw Ida van Johan van Roggell, Heyn Buckinck en hun beider huisvrouwen in eenen jaarlijkschen erfpacht ten bedrage van een half malder rogge genomen hebben een half bunder land genaamd *der Poelacker*, gelegen naast het land van den voogd van Roermond en *schietende aen Johans lant van Oest*.

Orig. perk, met het zegel van Johan van Oest, in groen was, in doos VII, N° 43.

1419, 13 Maart. *Des ander en daechz na sente Gregorius dach pape*. Theus van Asenraide en zijne huisvrouw Jutta verkoopen, ten overstaan der schepenbank van Maasniel (*Nyel*), eenen erfpacht van een malder rogge, gevestigd op drie bunders land gelegen te Asenrade, aan Kerstken en Maria Engelen.

(1) Beek, 1¹/₂ uur van Erkelens.

Door 4 transfixen wordt deze erfpacht aan andere personen overgedragen ; door het laatste in het jaar 1501 aan Johan Portmans, pastoor op het begijnhof te Roermond, ten behoeve dier pastorie.

Vijf orig. perk. met nog twee zegels in groen was in doos VIII, N° 15.

1419, 15 October. *Op sent Leonartz dach abbatis.* Cylle van Bergh verklaart van Johan van Loeven, proost te Wassenberg, en van zijn broeder Henssen van Loeven in erfpacht genomen en ontvangen te hebben den hof genaamd *ingen Dale* en gelegen onder Odiliënborg (*tot Berghe*) voor eenen jaarlijkschen pacht van 5 malder rogge, Roermondsche maat.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VIII, N° 6.

1420, 15 Januarij. *Die xv mensis Januarij.* Johannes de Arwilre, deken der kerk van S' Joris te Keulen, verdediger van de regten en privilegiën der minderbroeders, enz. schrijft aan den plebaan van Roermond en verdere geestelijken, notarissen, enz. dat hij ter regeling der kosten ontstaan in een geschil tusschen het klooster der minderbroeders te Roermond ter eenre en Johannes Capsor alias Gravekamp, perpetuus vicarius der parochiekerk aldaar ter andere zijde, dezen laatste naar Keulen gedagvaard had ; dat hij, toen aan deze dagvaarding geen gevolg gegeven werd, bij verstek tot regeling dier kosten is overgegaan en den apostolischen notaris Wilhelmus Ducis benoemd heeft om eene schatting daarvan op te maken, die tot een bedrag van 15 Rijnsche guldens werd vastgesteld.

De deken veroordeelt derhalve den perpetuus vicarius om dit bedrag binnen zestig dagen na de publicatie van

deze veroordeeling aan het minderbroedersklooster, op straf van excommunicatie, te voldoen.

Orig. perk. 1al. zeget verloren, in doos VIII, N° 59.

1424, 24 Junij. *Op synte Johansdach Baptisten.* Koen van Schabbendorp en zijne huisvrouw Jutta verkoopen, ten overstaan van Johan van Loen, heer te Gulik, Heinsberg en Lewenberg, en twee leenmannen, aan Johannes van Bacheym, *dem ionghen*, vier morgen beemd, gelegen onder de dingbank van Kempen.

Door transfix van het jaar 1432 bekennen Johannes Bruwer en Metta zijne huisvrouw aan Johannes Aeben schuldig te zijn 20 Arnhemsche guldeus, *dry merck Heynsbergher peyen gerechent* voor iederen gulden, en stellen daarvoor den boven vermelden beemd ten onderpand.

Twee orig. perk. met nog 3 zegels in groen was, in doos VIII, N° 18.

1425, 15 Februarij. *Op ten vijftienden dach van den maent van Februarij.* Dirk van den Hout en zijne huisvrouw Elisabeth stellen, ten overstaan der schepenbank van Oirlo, de voorwaarden vast, onder welke zij hunnen hof genaamd *tgenen holt* onder Oirlo gelegen en vroeger aan zijn vader Herman van den Hout toebehoorende in erfpacht willen uitgeven.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VIII, N° 17.

1425, 20 Augustus. *Datum Rome apud sanctos apostolos xiiij kl. Septembr. pontificatus nostri anno octavo.* Paus Martinus V schrijft aan den prior van het klooster van St. Elisabeth, in het diocees van Luik gelegen, dat hij een verzoekschrift ontvangen heeft van Henricus de Lovanio, scholaster der kerk van den H. Geest te Roermond, waarin te kennen gegeven wordt dat de scholasterij van die kerk geene voldoende middelen tot

haar onderhoud bezit en verzocht wordt om het altaar der H. Maagd Maria in het dorp Melick gelegen en waarvan de bediening thans vacant is met die scholasterij te vereenigen, te meer daar nooit een rector van het vermelde altaar in genoemd dorp zijne vaste woonplaats gehad heeft en daarin ook geene woning voor hem aanwezig is. Aangezien de paus geene zekere narigten omtrent dit voorgeven bezit gelast hij den prior de noodige informatiën daaromtrent in te winnen, en zoo die in overeenstemming bevonden worden magtigt hij hem om de inkomsten en de bediening van dat altaar met de vermelde scholasterij te vereenigen.

Op den omgeslagen rand staat : *Jo. de Nursia.*

Orig. lat. perk. waaraan zich bevindt de looden bul van paus Martinus V, in doos VIII, N° 9.

1425, 10 December. *Decima die mensis Decembris.* Hilbrandus, prior van het klooster van St. Elisabeth, ordinis vallis Caulium, gevolg gevende aan de bul van paus Martinus V dd. 20 Augustus 1425, vereenigt het altaar der H. Maagd Maria in het dorp Melick, met de scholasterij van het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Getuigen waren : Henricus de Netten, priester, en Gerardus Duvel, beiden diocesanen van Luik.

Orig. perk. lat. opgemaakt door den notaris Johannes Nyn de Vucht en voorzien van zijn notarieel merk, zooals ook van het beschadigde zegel van den prior, in groen was, in doos VIII, N° 12. Een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, bladz. 5.

1429, 10 October. *Des neesten manendachs na sent Dyonys dage.* Dederik van Wessemschenkt, ten over-

staan van schepenen van Roermond, eenen erfcijs van eenen overlandschen Rijnschen gulden gevestigd op zijn huis gelegen *aen den merckt achter vytgaende op die Lombarderstratz*, aan het kapittel van den H. Geest *in harer presentiën behueff*, onder de voorwaarde dat jaarlijks in de kerk van den H. Geest een jaargetijde voor hem zal gehouden worden *met vigiliën, met missen ende mit gelucht alse in der kircken gewoenlick is*.

Hierin komen voor : Johan van Wylre, schout, Arnold Hoeft en Hendrik van Loeven, schepenen.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VIII, N° 14.

1430, 20 Mei. *Die sabbati vicesima mensis Maij*. Hillebrandus Sterck, prior van het klooster van St. Elisabeth, door paus Martinus V, gelast om de incorporatie der pastorijen van Vlodrop, Odiliënberg en Steinkirchen bij het kapittel van den H. Geest te Roermond tot stand te brengen, dagvaardt, op verzoek van Hendrik van Dulken, Rychwinus van Broek, Alardus Ludinck, Johannes Heyde, Emondus Greent en de overige kanoniken van den H. Geest, alle personen die tegen die incorporatie iets mogten in te brengen hebben, om binnen zes dagen in de H. Geestkerk te verschijnen.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, bladz. 28.

1430, 1 Junij. *Die vero prima Junij*. Hillebrandus Sterck, prior van het klooster St. Elisabeth in het diocees van Luik, geeft uityoering aan eene bul van paus Martinus V dd. 18 Augustus 1429, strekkende tot de incorporatie der pastorijen van Vlodrop, Odiliënberg en Steinkirchen bij het kapittel van den H. Geest te Roer-

mond tot onderhoud der nieuw gestichte decanie in dat kapittel.

Getuigen waren : Mathias Reppel en Hendrik Tegelbecker, priesters, vicarissen der kerk van den H. Geest, Godfried Hillen, burger van Roermond en Gerardus Gruwel.

Orig. perk. lat. opgemaakt door den notaris Paulus Bart de Boemell, voorzien van zijn notarieel merk en van het uithangende zegel van den prior van St Elisabeth, in doos VIII, N° 31 ; een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 25.

1430, 21 Junij. *Des eyn ende zwentzich dage in deme maende Junius.* Johan van Loen, heer te Heinsberg en Leeuwenberg, verklaart dat de kerk te Steinkirchen mit synen gueden wiste, willen ende consent mit allen ende yetlighen yren renten incorporiert is ende voertaen bliuen sall aen die eerbaren heren dechen ende capittel zo deme heiligen geiste te Roermond.

Afschrift , in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 31.

1430, 6 September. *Mensis Septembris die sexta.* Jan van Heinsberg, bisschop van Luik, geeft zijne toestemming tot de incorporatie der pastorijen van Vlodrop, Odiliënberg en Steinkirchen bij het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Orig. perk. lat. met het zegel van den bisschop in rood was, in doos VIII N° 32 ; een afschrift daarvan is in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 28 v° en afgedrukt in ALB. WOLTERS, *de H. H. Wiro, Plechelmus en Otgerus*, bladz. 118.

1430, 9 September. *Mensis Septembris die nona.*
Willem de Lyekerke, aartsdiaken van Kempenland, geeft insgelijks zijne toestemming tot de incorporatie der pastorijen van Vlodrop, Odiliënberg en Steinkirchen bij het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Orig. perk. lat. met het beschadigde zegel van den aartsdiaken in rood was, in doos VIII, N° 32; een afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1ste gedeelte, bladz. 29 en afgedrukt bij ALB. WOLTERS, *de H. H. Wiro, Plechelmus et Otgerus*, bladz. 123.

1430, 4 October. *Mensis Octobris die vero quarta.*
Engelbertus Goltsteyn, *decanus Christianitatis consilij Wassenbergensis*, hecht zijne goedkeuring aan de incorporatie der pastorij van Vlodrop bij het kapittel van den H. Geest te Roermond, onder voorbehoud van zijn regt van admissie en institutie des rectoris aldaar, die hem bij openvalling toekwam.

Getuigen waren: Sibertus Herkenbosch, priester te Roermond, Winandus Habin van Montfort, pastoor te Asselt en Swalmen, en Walter Broeckmans, pastoor te Maasniel.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 30 v°.

1430, 9 October. *Datum et actum Ruremunde in cimiterio ecclesie sancti Spiritus sub anno a nativitate domini M.CC.C.XXX, die vero lune nona mensis octobris.*
Hubertus de Berghe, *decanus christianitatis concilii Susterensis*, geeft zijne toestemming tot de meer vermelde incorporatie der pastorijen van Vlodrop, Odiliënberg en Steinkirchen bij het kapittel van den H. Geest te Roermond onder voorbehoud van zijn regt van admissie en insti-

tutie des rectors van St. Odiliënberg, die hem bij openvalling dezer plaats op zekere tijden des jaars toekwam.

Getuigen waren : Johannes de Kessel en Johannes genaamd Buelen, rectoren der H. Geestkerk en van St. Odiliënberg.

Orig. perk. lat. Opgemaakt door den notaris Paulus Bart de Boemell, voorzien van zijn notarieel merk en van het zegel van den deken in rood was, in doos VIII, N^o33 ; een afschrift vindt men in *het Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, bladz. 29° en vermeld bij ALB. WOLTERS, *de H. H. Wiro, Plechelmus en Otgerus*, bladz. 125.

1430. Formulier van den eed, die door de dekens van het kapittel van den H. Geest te Roermond moest worden afgelegd.

Afschrift in *het Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 31.

1430, 1 December. *Datum Rome in ecclesia beate Marie anno a natiuitate domini M.CCCCXXX die vero veneris prima mensis Decembris.* Ludovicus de Garsijs, *decretorum doctor apostolice camere clericus canonicus Bononiensis iudex et commissarius*, doet uitspraak in een geschil tusschen het kapittel van den H. Geest te Roermond en Nicolaas Paew, priester van Maastricht in betrekking tot de parochiekerk of quarta capella van Odiliënberg. Na alle daartoe betrekkelijke bescheiden behoorlijk onderzocht, overwogen en den raad van regtsgeleerden ingewonnen te hebben, verklaart hij dat de tegenkantingen, lasten, kwellingen en belemmeringen, die genoemde Nicolaas Paew in betrekking tot de kerk van Odiliënberg aan het vermelde kapittel heeft berokkend, roekeloos, onwettig en onregtvaardig zijn,

weshalve hij hem het eeuwig stilzwijgen over die kerk oplegt en hem in de kosten veroordeelt.

Getuigen waren: Johannes de Huesden en Henricus Stoube, notarissen der apostolische kamer.

Orig. perk. lat. opgemaakt door den apost. notaris Johannes Cabebe de Werda, voorzien van zijn notarieel merk en van het eenigszins beschadigde zegel van Ludovicus de Garsijs, in doos IX N° 4.

1431, 1 Junij. *Mensis Junij die prima*. De deken en het kapittel der kerk van den H. Geest te Roermond, vroeger te Odiliënberg gevestigd, stellen nieuwe statuten en ordonnantiën voor dit kapittel vast.

Orig. lat. perk. zegels verloren, in doos VIII, N° 8.

1431, 22 December. *Des nesten daghz na sente Thomasdaghe des heiligen apostolen*. Johannes Aiben en zijne huisvrouw Adelheidis verklaren, ten overstaan der schepenbank van Kempen, van het kapittel van den H. Geest te Roermond in erfpacht genomen te hebben het erf en goed gelegen in het kerspel van Kempen en genaamd *dat Bursgius velt*, voor eenen pacht van 3 malder even, die zij jaarlijks op St. Andries dag ten behoeve der scholasterij van dat kapittel zullen leveren.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 8 v°.

1432, 14 Februarij. *Op sent Valentijns dach martwis*. Johan Wylde van Merssen en Gertrudis, zijne huisvrouw, schenken ten overstaan van de schepenbank van Herten aan het gasthuis van Roermond eenen erfpacht van 3½ malder rogge, gevestigd op verschillende landerijen onder Herten gelegen, op voorwaarde dat jaarlijks ten eeuwigen dage in dat gasthuis voor hem en zijne

huisvrouw zullen gehouden worden twee jaargetijden mit vigiliën, mit seuen berneden kertsen, mit missen, mit commendacien ende mit gueden gotliken werken.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VII, N° 51.

1433, 30 September. *Op sent Remeys auont.* Sybrecht Herkenbosch, priester, zoon van Gadert, doet opdracht, ten overstaan der schepenbank van Roermond, van een huis en erf gelegen op der brugstraten oerde neest der porten aan het kapittel van den H. Geest ten behoeve eener prebende, die hij inder vurscr. kircken stichten sall.

Hierin komen voor: Gerard van Oedenrade, schout, Hendrik van Loeven en Dederik Man, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, blad. 71 v°.

1433, 7 November. *Datum Basilee die septima mensis Nouembris anno etc.* Julianus, sancte Romane ecclesie sancti Angeli dyaconus cardinalis in Germania apostolice sedis legatus schrijft aan Bruno de Boechem, kanonik van Luik, dat hij een verzoekschrift ontvangen heeft van Sibertus de Herkenbosch, priester, waarin deze berigt in de kerk van den H. Geest te Roermond eene prebende voor een cantor te hebben gesticht en hem verzoekt deze stichting te bevestigen; hij noodigt bovengenoemden Bruno uit om te onderzoeken of de middelen tot deze stichting voldoende zijn en in dit geval de gevraagde goedkeuring te verleenen.

Orig. perk. lat. zegel verloren, in doos, VIII N° 13; een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, eerste gedeelte, blad. 67.

1434—1436. Drie schepenbrieven van Roermond van onbelangrijken inhoud, maar waarin de volgende schepenen voorkomen, als :

In 1434, Gerard van Oederade, schout, Dederik Hillen, Johan van Wylre, Johan van den Griende en Hendrik van Loeven, schepenen.

In 1436, Gerard van Oederade, schout, Dederik Man en Johan van der Kraken, schepenen.

Drie afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 63 en 64.

1436, 5 Julij. *Des donresdaeghs nae onss lieuer vrouwen dage visitacionis*. Dederik van Honthuysen bekent voor schepenen van Roermond schuldig te zijn aan het kapittel van den H. Geest te Roermond eenen erfeijns van twee overlandsche Rijnsche guldens.

Hierin komen voor: Gerard van Oderade, schout, Dederik Hillen en Arnold Neutken, schepenen van Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 48.

1436, 13 December. *Op sent Lucyen dach virginis*. Johan Hillen en zijne echtgenoot Mechtildis verkoopen aan het kapittel van den H. Geest ten behoeve der prebende in verledene tijden door Gerard van Muggenbroek gesticht eenen jaarlijkschen erfeijns van 2 $\frac{1}{2}$, goede overlandsche Rijnsche guldens, gevestigd op eenen kamp ter grootte van zeven morgen gelegen onder de laatbank van Leeuwen *aen den haue tghenen Wier*.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 47.

1436 , 19 December. *Des guededaghz nae sente Lucien dage virginis.* Johan Hillen en zijne echtgenoot Mechtildis verkoopen aan Johan van Kessel, rentmeester van het kapittel van den H. Geest, ten behoeve der prebende, die in vorige tijden door Gerard van Muggenbroek gesticht werd 1° eene rente van 2 $\frac{1}{2}$, goede overlandsche Rijnsche guldens gevestigd op vijf morgen land gelegen *in der Roere Oe*; 2° twee marken gevestigd op het huis van Reinard Zartzen, wever, gelegen *in der Pelserstraten*, en 3° een mark gevestigd op een huis *in der stegen* en op eenen tuin *buiten der Neilre porten*.

Hierin komen voor : Gerard van Oederade , schout, Hendrik Tijs, zoon, en Johan van Wylre schepenen van Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 47.

1437, 8 Junij. *Op den achten dach Junij des maendts.* Willem Smeets doet ten overstaan van schepenen van Roermond opdracht van eenen jaarlijkschen erfcijns van drie goede Geldersche guldens gevestigd op een huis *in der nederstraten*, aan Johan van Kessel, rentmeester van het kapittel van den H. Geest, ten behoeve van het St Lucas altaar, dat door Sibrecht Herkenbosch gesticht is.

Hierin komen voor Gerard van Oederade, schout, Johan van den Grijnde en Hendrik van Loeven, schepenen.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VIII, N° 37.

1437, 22 December. *Des neesten daechs na sent Thomaess dage des heiligen apostels.* Johannes Aiben en zijne huisvrouw Adelheidis verklaren ten overstaan der schepenenbank van Kempen van den deken en het kapittel van den H. Geest te Roermond in erfpacht genomen te hebben *alsulgen erue ind guet genant das Bursgius velt*.

gelegen in het kerspel van Kempen, voor eenen jaarlijkschen erfacht van drie malder rogge en drie malder even, Heinsberger maat.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VII, N° 56.

1438, 16 Maart. *Op sent Gertruden auont virginis.* Michiel Pollaertz verklaart, ten overstaan der schepenbank van Herten, in erfjaarpacht genomen en ontvangen te hebben van het kapittel van den H. Geest te Roermond verschillende landerijen onder het kerspel Herten gelegen, voor eenen pacht prijs van vier malder rogge, vier malder even en vier paar kapoenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 46 v°.

1438, 17 Maart. *Op sent Gertruden dach virginis.* Theodericus Pollaert, deken, kanonik en vice-proost, Rycwinus van Broeck en Alart Ludinck, kanoniken ende gezwaeren mannen des praestz van den H. Geest te Roermond, verklaren dat Hendrik van Loeven en zijne huisvrouw Ermgardis aan het kapittel van den H. Geest verkocht hebben ten behoeve der presentien den hof genaamd *Inghendael* gelegen tot *Udelenberge*; zij verklaren tevens dat genoemde Hendrik insgelijks aan het kapittel heeft afgestaan zijne tienden aldaar gelegen *vur den haue tot Aueren te weten lamerteende ende verkenteende op den vurg. haue tot Aueren, ind kaerenteende, reyckende van der groten eycken tot Aueren waert oopt korffgaet inde van derseluer groter eycke ter Ruyren waert, recht gaende op die woeste schuyre.*

Drie orig. perk. met 12 zegels in groen was, in doos VII, N° 48.

1439, 1 Mei. *Des irsten dags in den Meije.* Willem van Vlodrop, erfvoogd van Roermond, drost van het land van Wassenberg en stadhouder van den jonkheer van Heinsberg van wegen den hertog van Brabant en Limburg, verklaart dat *Gerard in der Milen as eyn etich son Druden schrijvers* voor hem en leenmannen van Wassenberg verschenen is en bekend heeft van Dederik Pollart, deken der kerk van den H. Geest te Roermond, als momboir van Hendrik van Loeven, scholaster der gemelde kerk, in erfpacht genomen te hebben den hof genaamd *Francken hof in der Milen*, zoo als die *bij der Milenre kircken* gelegen is, voor eenen jaarlijkschen pacht van 3 paar korens en 4 *summeren*, half rogge en half even.

Orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VII, N° 50; een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 9.

1440, 6 September. *Des dynxdaeghz nae sente Gregorius dage ppe.* Dederik van Thoer verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen erfcijs van $1\frac{1}{2}$ overlandsche Rijnsche gulden gevestigd *op anderhalve caemer* gelegen bij het begijuhof en op een half huis gelegen in de Munsterstraat aan Dederik van Beesel. Bij transfix dd. 27 Sept. 1461 doet Dederik van Beesel opdracht van dezen cijns aan Johannes Kedel, ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament *ende der gerwekameren in op.*

Hierin komen voor :

In 1440. Gerard van Oederade, schout, Johan van Baexem en Johan van Wijlre, schepenen.

In 1461. Johan Hillen, schout, Hendrik van Ynckenvoert en Johan Knoupe, schepenen.

2 orig. perk. met nog 4 zegels in groen was, in doos VII, N° 49.

1450, 11 Januarij. *Des sonnendaghs post epiphaniam domini.* Sibrecht Herkenbosch en zijne echtgenoot Gertrudis verkoopen ten overstaan van regter en laten der voorgdij van Roermond te Asselt vier bunders en een morgen land gelegen in het kerspel van Asselt ter plaatse genaamd *Op ghen Ruede*, aan Stats Halbartz en zijne echtgenoot Aleidis.

Orig. perk. zegel verloren, in doos IX, N° 7.

1451, 2 Januarij. *Des anderen daigz nae den heiligen jais dage.* Johan van Berge, burger van Roermond, en zijne huisvrouw Elisabeth verklaren, ten overstaan van schepenen van Odiliënberg, dat zij het goed en erf genaamd *dat Ondaert ende Kuyckartz beende* gelegen onder de dingbank van *Ulenberge tusschen der Rueren ende dat ondaert* voor eenen jaarlijkschen erfcijs van negen Rijnsche guldens en zes kapoenen van het kapittel van den H. Geest te Roermond in erfpacht genomen en ontvangen hebben.

Afschrift, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 7 v°.

1451, 30 September. *Datum in Traiecto sub nostro sigillo Leodiensis diocesis die Jouis tricesima mensis Septembris, anno a nativitate Domini etc.* Nicolaus, *sacro-sancte Romane ecclesie presbiter cardinalis apostolice sedis per Alemanni legatus* schenkt eenen aflat in de kerk van den H. Geest te Roermond, op verschillende feestdagen gedurende het jaar.

Orig. perk. lat. met een beschadigd zegel in rood was, hangende aan eene rood zijden koord, in doos VIII N° 2.

1453, 24 Februarij. *Op synt Mathijs dach des heylgen apostels.* Willem, heer van Elmpt, en zijne echtgenootte Elisabeth van Eupt genaamd van Elmpt verklaren, ten overstaan der schepenbank van Echt, aan Pieter Tymmerman, burger van Roermond, te hebben verkocht eenen jaarlijkschen erfeijns van vier overlandsche goede Rijnsche guldens, waarvoor hij als onderpand gesteld heeft verschillende inkomsten, die hij onder Echt bezit.

Bij transfix van het jaar 1470 wordt deze erfeijns aan Gerard Krenen overgedragen, die hem bij transfix van het jaar 1479 wederom overdraagt aan Johan Truijden, priester, ten behoeve van den dienst en de missen, die door Wijnand Haeck in de kerk van den H. Geest te Roermond gesticht zijn.

Drie orig. perk. met het schepenzegel van Echt in groen was, in doos VIII, N° 40.

1454, 2 Januarij. *Des neysten daeghs nae der heylighen jairsdach.* Aleidis van Bommel, abdis van O. L. Vrouw te Roermond, verklaart dat zij om verdere schade van het klooster te voorkomen, aangezien *aen onsser sloetcrecken by onsser moellen in der Rouren onss die Roir treffelicken ende grooten schaede geduen heeft*, eene som gelds opgenomen heeft van Hendrik Op Zandt, burger van Roermond; waarvoor zij aan hem en aan zijne echtgenootte gedurende hun beider leven of aan den langstlevende zal geven twaalf malder rogge Roermond-sche maat.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VIII, N° 16.

1455, 24 Julij. *Op sunte Jacops avont apostoli.* De deken en het kapittel van den H. Geest te Roermond verklaren dat Johan van den Berghe, kanonik in den H. Geest, zijn *steynen huys*, gelegen in de schoenma-

kerstraat aan dat kapittel geschonken heeft, waarvoor zij beloven voor genoemden Johan een eeuwigdurende jaargetijde te zullen houden *mit spinden ende anderen gueden wercken* zoo als zulks in hunne kerk gebruikelijk is.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, tweede gedeelte, bladz. 1.

1457, 14 Februarij. *Op sent Valentijns dach*. Aleidis Tolleners doet opdragt, ten overstaan van schepenen van Roermond, *omme troest ende heyle haerer zielen ende vur haeren brueder ende haeren alder zielen* van het huis *mitder kameren* en alle zijne regten en toebehooren zoo als het aan Willem Tolleners *te sijn plach* en gelegen is tegenover den H. Geest, aan Gadert Melter, deken in den H. Geest, ten behoeve van het kapittel.

Hierin komen voor : Johan van Osen, schout, Sibrecht Herkenbosch en Johan van Oederade, schepenen.

Orig. perk. met nog twee zegels in groen was, in doos VII, N° 35; een afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 4.

1457, 20 Julij. *Op synt Margreten dach des heyligen jonckfr* Maes Lewekens en zijne huisvrouw Johanna verklaren voor stadhouder en leenmannen van Wassenberg dat zij van Lambrecht van der Kraiken, scholaster der kerk van den H. Geest te Roermond, in erfpacht genomen hebben den hof genaamd *Francken hoeff in der Mylen*, gelijk die bij de *Mylre kercken* gelegen is, voor eenen pacht van 3 paar koren, half rogge en half even, Wassenberger maat.

Orig. perk. met nog twee zegels in groen was, in doos VII, N° 58.

1458, 22 Julij. *Op sent Marien Magdalenen dach.* De deken en het kapittel van den H. Geest te Roermond verkoopen ten behoeve van den *canonik ende canonix proevenden, die selige her Sybrecht van Herkenbosch* gesticht heeft, eene rente van 10 $\frac{1}{2}$ Arnoldus Arnheimsche guldens, voor eene hoofdsom van 213 van die guldens *mynne twee flemsche*, die zij bekennen te hebben ontvangen en te hebben belacht in behoefte der kerk van den H. Geest, *aen beenden Derick van Oest toegehoerende.*

Orig. perk. zegel verloren, in doos VII, N° 40.

1460 5 Februarij. *Op sent Agathen dach virginis.* Gadert Melter, deken, en het kapittel van den H. Geest te Roermond verkoopen eene jaarlijksche erfrente van 9 overlandsche Rijnsche guldens voor eene hoofdsom van 180 dergelijke guldens aan Winand Haecke, kanonik van St Servaas te Maastricht; het kapittel heeft deze hoofdsom gebruikt tot het aankopen van twee huizen, gelegen in de hegstraat achter hunne school, die tot woning voor kanoniken zullen strekken.

Orig. perk. met het zegel van het kapittel in groen was, in doos VII N° 47.

1460, 28 Junij. *Op sent Peter ende Pouwels avent apostolorum.* Gerard Vercken en zijne huisvrouw Katharina verkoopen, ten overstaan van rigter en laten der voorgij van Roermond *buyten in Op*, eene rente van 20 *bescheyden Arnoldus Arnheimsche* guldens gevestigd op zeven morgen akkerland, gelegen *anden Palack*, aan Dederik van Hushaven, priester en kanonik der *canonix prouende, die selige her Sybrecht Herkenbosch*, priester, in de kerk van den H. Geest gesticht heeft ten behoeve van genoemden Dederik en de kanoniken, die hem zullen opvolgen.

Hierin komen voor : Leonard Knop, rigter, Johan Morien, zoon en Thys Schueben, laten der voogdij.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VII, N° 34.

1461, 5 Maart. *Des vyfden dachz in den Meert des maendtz.* Gadert van der Masen van Besel genaamd Gobbelinus verkoopt ten overstaan der schepenbank van Swalmen aan Johan van Zuchtelen en zijne huisvrouw Mechtildis eenen jaarlijkschen erfcijs van 13 Rijnsche guldens gevestigd op den hof genaamd *der hoff op geen hoeue*, gelegen onder Swalmen.

Bij transfix van het jaar 1463 verkoopen Johan van Zuchtelen en zijne huisvrouw Mechtildis den vermelden eijns aan broeder Dionisius van Brede, procurator der reguliere kanoniken van het St Hieronimus klooster te Roermond, ten behoeve van dat klooster.

Bij een 2^e transfix van het jaar 1490 verkoopt broeder Leonard van Zittert, procurator der reguliere kanoniekeken van het St Hieronimus klooster, dezen cijns aan Herman Gruyter, deken van het concilie van Wassenberg en kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve van twee erfmissen, die jaarlijks in de kerk van den H. Geest moeten gelezen worden op het altaar *onder den heyligen Cruyts op der liberarijen*.

Drie afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 29—30 v°.

1461, 3 Julij. *Des dinstags neist nae onser lieven vrouwen dach visitacionis.* Willem van Nesselroide, ambtman en stadhouder, Emont van Barle en Willem Denen, leenmannen te Randenraede, verklaren dat Martijn Nedzen voor hen verschenen is en bekend heeft aan Lambrecht van der Kraken, scholaster, ten behoeve der scholasterij in de kerk van den H. Geest

te Roermond schuldig te zijn eenen pacht van zes malder rogge, Roermondsche maat, gevestigd op *syñen hoff ind goit zo Geystappen*, onder Vlodrop in het amt van Montfort gelegen.

Orig. perk. met drie zegels in groen was, in doos VII, N° 59.

1462, 25 April. *Op sent Marcus dach evangeliste*. Dederik Pollart, kanonik van O. L. Vrouw te Aken, verkoopt ten overstaan der schepenbank van Linne eenen jaarlijkschen erfpacht van acht paar koren, half rogge en half even, gevestigd op *alle alsulcken scepen guet als hij liggende heeft in den gericht van Lynne, behoerende in den alden hoff tot Osen*, aan Johan Tilmans en zijne huisvrouw Gertrudis.

Orig. perk. met een zegel in groen was, in doos VII, N° 45.

1462, 6 Junij. *Op den sessden dach Junij des maendts*. Wynand Haeck, kanonik van St Servaas te Maastricht, doet, ten overstaan van schepenen van Echt, opdracht van eenen erfcijs van twaalf overlandsche Rijnsche guldens aan Hendrik van der Kraken, ten behoeve van den rector der vier missen, die door bovengenoemden Wynand Haeck in de kerk van den H. Geest gesticht zijn.

Twee orig. perk. met twee beschadigde zegels der schepenbank van Echt, in doos VIII, N° 1.

1463, 29 Januarij. *Des neesten saterdaechs nae sent Pauwelsdach conuersionis*. Claas Moesberch verklaart ten overstaan der schepenbank van Roermond, dat hij van Gadert Melter, deken van den H. Geest te Roermond in erfpacht genomen heeft een huis en erf genaamd *ter Boverijen gelegen achter der moeren* voor eenen jaar-

lijkschen erfeijns van drie en een halve Rijsche guldens, die hij telken jare op paaschdag aan het kapittel van den H. Geest zal voldoen.

Hierin komen voor: Johan Hillen, schout, Gadert Hillen en Johan van Zuchtelen, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 1^e gedeelte, bladz. 33 v°.

1463, 15 September. *Op donrestach na des heiligen Cruysdach exaltationis, andach onns frawen Nativitatiss.* Koen van Rade, de jonge, doet opdracht ten overstaan der schepenbank van Melick en Herkenbosch, aan Sweder van Redychoven, voogd van Wassenberg, ten behoeve van den jonkheer Vincentius, graaf van Meurs en Sarwerden, van eenen hof gelegen onder Melick, genaamd *Bekershoff*.

Bij transfix dd. 22 November 1463 doet bovengenoemde Sweder opdracht van dezen hof ten behoeve van Willem Gruyter en zijne erven.

Twee orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VII, N° 44.

1465, 29 Junij. *Op sente Peters ende Pouwels dach apostolorum.* Dirk Pollart, genaamd Kraen, verkoopt ten overstaan der schepenbank van Roermond eenen jaarlijkschen erfeijns van 10½ *bescheiden* Arnoldus Arnheemsche guldens gevestigd op zijn huis gelegen *in der Monsterstraten* aan Seger Kremer van Bruggen; deze cijns mag ten alle tijde afgelost worden tegen betaling van 100 Rijsche guldens.

Hierin komen voor: Johan Hillen, schout, Sibrecht Herkenbosch en Dirk de Wilde van Mersen, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 5 v°.

1465, 14 September. *Op der heiligen Cruytdach exaltationis*. Willem, heer te Elmpt, verklaart dat Hein Clompe van Thomas Smeets, pastoor te Elmpt, en van zijne zuster Jutta den halven hof genaamd *Rijerkhoff* onder Elmpt gelegen voor eenen jaarlijkschen pacht van $10\frac{1}{2}$ malder koren in erfpacht genomen en ontvangen heeft. Bij transfix van het jaar 1467 draagt bovengemelde Jutta tot heil van hare ziel en van die harer broeders Gadert en Thomas, welke laatste kanonik was van den H. Geest te Roermond *die dat in sijnen lesten heeft begeert*, $6\frac{1}{2}$ malder van den vermelden erfpacht op aan het kapittel van den H. Geest, mits daarvoor na haren dood alle weken op St Romboltz altaar eene mis gelezen worde.

Twee afschriften, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, blad. 6 verso en 7.

1467, 1 Februarij. *Op onse lieuer vrouwen auont purificationis*. Nelys Olyslegher verkoopt eene erfrente van twee Rijnsche guldens, gevestigd op een stuk land gelegen buiten de *Zwartbroecker* poort ten behoeve van de broederschap van het H. Sacrament *inder moderkircken in Op*.

Hierin komen voor: Johan Hillen, schout, Dederik Hoiff en Hendrik van den Grijnde, schepenen van Roermond.

Orig. perk met drie zegels in groen was, in doos VII, N° 53.

1468, 17 Maart. *Op sent Geertruden dage virginis*. De deken en het kapittel van den H. Geest verkoopen een huis aan Wynand Haeck, kanonik van St Servaas te Maastricht, ten behoeve van den *rector des dienst ind*

der myssen, die door genoemden Wynand in de kerk van den H. Geest gesticht zijn.

Orig. perk. zegel verloren, in doos VII, N° 42.

1468, 28 Maart. *Des manendaighz nae onss lieuer vrouwen dach annuntiationis*. Willem van Vlodrop, ridder en erfvoogd van Roermond, en zijne huisvrouw Cecilia van Elderen verkoopen eenen erfeijns van twaalf goede overlandsche Rijnsche guldens op hunnen hof te Asselt onder het gerigt van Swalmen gelegen aan Gadert Melter, deken in den H. Geest te Roermond, ten behoeve van het kapittel aldaar.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 2.

1468, 29 Maart. *Des dinxdags nae onss lieuer vrouwen dach annuntiationis*. De deken en het kapittel van den H. Geest te Roermond vergunnen aan Willem van Vlodrop, ridder en erfvoogd van Roermond, en aan zijne huisvrouw Cecilia van Elderen om den aan het kapittel verschuldigden erfeijus van twaalf Rijnsche guldens te kunnen aflossen wanneer zij zulks verkiezen, mits betalende eene hoofdsom van twee honderd veertig Rijnsche guldens.

Bij een tweeden brief van 22 December 1485 verklaart het kapittel *om sunderlinge gunsten ende vrintscappen wille* dat Willem van Vlodrop en zijne echtgenootte Cecilia van Elderen dezen cijns tegen een bedrag van twee honderd Rijnsche guldens kunnen terugkopen.

Twee afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 3.

1469, 27 December. *Op sent Johans dach ewangeliste*. Jacob Sparren verkoopt ten overstaan van schepenen van Roermond eenen cijns van zes Rijnsche guldens

aan Dederik Hoiff, burgemeester van Roermond, ten behoeve *eynre capellen ind altares*, die door wijlen Johan van Montefya in de kerk van den H. Geest gesticht zijn.

Hierin komen voor : Johan Hillen, schout, Hubrecht van Hushaven en Gerard van Parle, schepenen.

Twee orig. perk. met een zegel in groen was in doos VII, N° 55.

1471, 19 Julij. *Op sint Margarethen auont virginis*. Gadert Melter, deken in den H. Geest te Roermond, verkoopt ten overstaan der laatbank van Leeuwen eenen jaarlijkschen erfpacht van 2½ malder rogge gevestigd op een stuk akkerland genaamd *dat dailacker* en gelegen te Leeuwen aan Leonard, *den baide* van Linne, ten behoeve der kerk aldaar.

Door een transfix dd. 30 Januarij 1480 wordt tusschen het kapittel van den H. Geest en de kerk van Linne eene ruiling aangegaan, waarbij twee malder rogge van den vermelden erfpacht ten behoeve van het kapittel en het overblijvende ½ malder ten behoeve der presentien worden afgestaan; daarentegen verkrijgt de kerk van Linne in eigendom van dat kapittel twee stukken lands onder Linne gelegen.

Twee orig. perk. met zes zegels in groen was, in doos VII, N° 36.

1471, 19 Julij. *Op sente Margareten auont virginis*. Gadert Melter, deken, en het kapittel van den H. Geest te Roermond verkoopen, ten overstaan der laatbank van Leeuwen, eenen jaarlijkschen erfcijs van 2½ malder rogge gevestigd op verschillende landerijen onder Leeuwen gelegen ten behoeve der kerk van Linne. Aangezien het kapittel *stoite ende schelinge mit den van Lynne gehadt heeft omme des gehaltswille van der kercken*

in Lynne, zoo is met den verkoop van bovengemelden cijns deze twist bijgelegd en zal het kapittel voortaan tot niets anders gehouden zijn dan tot het onderhoud der groote klok en van het schip der kerk, *gelijk dat indes capittelsboek gescreuen steit.*

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 14 v°.

1472, 8 December. *Op onss lieuer vrouwen dach conceptionis.* Coen van Zwalmen en Renier Verwer, meesters der broederschap van St Jacob, verklaren voor schepenen van Roermond dat zij thans in de kerk van den H. Geest op St Jacobs altaar in de week vijf missen laten lezen; dat wijlen Peter Scrijver aan die broederschap eene rente gegeven heeft van 2 $\frac{1}{2}$ rijnschen gulden en 3 malder rogge jaarlijks, gevestigd op het steenen huis *dat Heynrix van Osen te sijn plach, aen den merckt beneuen der stathuys gelegen*, ten einde daaruit bij de vermelde vijf missen eene zingende mis op hetzelfde altaar te doen houden op iederen maandag der week *naider metten*. Genoemde meesters stellen deze rente tot onderpand in handen van Johan van Nijmegen, kanonik, Herman Rietmekers, priester en Jacobus Scrijver, als executeurs van vermelden Peter Scrijver, opdat daaruit de kosten dezer zingende mis kunnen bestreden worden.

Hierin komen voor: Dirk van Kruchten, schout, Hendrik Kellener en Arnold Neutken, schepenen van Roermond.

Orig. perk. met drie zegels in groen was, in doos VII, N° 33.

1473, 21 Januarij. *Des neisten daighs nae sent Fabianus ind sent Sebastianus dach martyris.* Willem Reynkens en zijne huisvrouw Agatha verklaren ten overstaan der

schepenbank van Odilienberg (*Ulenberge*), verschuldigd te zijn aan broeder Johan Abroicke, prior van *sente Petersberge dat men noempt Ulenberge, in orber ind behueff des gemeynen conuents* eene som van zeshonderd Rijnsche guldens, waarvoor zij *alle huen erue ende guet, gereit ind ongereit* onder de schepenbank van Odilienberg gelegen ten onderpand stellen.

Bij transfix dd. 15 December 1473 wordt bovengenoemde prior door de schepenbank van Odilienberg in het bezit gesteld der verpande goederen, vermits de vermelde som op den bepaalden vervaldag niet terugbetaald is geworden.

Twee orig. perk. met nog een zegel in groen was, in doos VIII, N° 3.

1473, 9 Julij. *Des vrijdaighz nae onss lieuer vrouwen dach visitationis.* Dirk van Kruchten, scholtis van Roermond, verklaart ten overstaan van Thijs van den Grijnde en Johan Hillen, schepenen van Roermond dat Johan Drivener, kanonik in den H. Geest aldaar, hem den jaarcijns heeft terugbetaald, die gevestigd was op het huis van Winand Haeck, dat vroeger aan dat kapittel heeft behoord.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, blad. 6 v°.

1475, 14 April. *Op sent Lambrechtz dach episcopi.* De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarcijns van zes overlandsche Rijnsche keurvorstelijke guldens aan Wijnand Haeck, pastoor te Wyswijre; drie gulden daarvan ten behoeve *der vier coralen, die derselue heer Wynant* in de kerk van den H. Geest gesticht heeft, en de drie overblijvende gulden ten behoeve der presentien in dezelfde kerk.

Orig. perk. met het beschadigde groote zegel der stad, in doos VII, N° 37.

1477 , 16 April. *Opten sestienden dage des maends April.* De prior en het convent van St Hieronimus te Roermond verklaren dat zij met vergunning van Theodricus van den Grave, prior van het klooster van Windesheim, aan de *devote susteren des susterhuys van sent Augustinus regel gelegen binnen Coilen op sente Gereogens straisse geheisschen her Schelen conveni*, eene jaarlijksche erfrente verkocht hebben ten bedrage van 40 overlandsche Rijnsche guldens, die zij jaarlijks op St Andriesdag aan het gemelde zusterhuis zullen voldoen en zulks wegens eene hoofdsom van 1000 overlandsche Rijnsche guldens, die zij bekennen ontvangen te hebben.

Orig. perk. met het zegel van het Hieronimus convent en het beschadigde zegel van den prior van Windesheim, beiden in groen was, in doos VIII, N° 27.

1479 , 17 Maart. *Op sent Gertruden dach virginis.* De magistraat van Roermond verklaart schuldig te zijn eene jaarlijksche erfrente van tien overlandsche Rijnsche guldens aan Broeder Sibrecht Joirdens, prior van het convent van den H. Hieronimus te Roermond, *in orber ind behueff des gaitzwijns ind gaitzbroitc tot den missen ind djenst* in dat convent.

Orig. perk. zeer beschadigd, zegel verloren, in doos VIII, N° 55.

1479 , 22 November. *Op sunte Cecilien dach virginis.* Jonker Hendrik Kollart van Lynden genaamd van Nuynhem en zijne echtgenoot Elisabeth van Erpe verkoopen aan Johan van Nijmegen, deken van den H. Geest te Roermond, ten behoeve van het kapittel eenen jaarlijkschen erfcijs van zes goede overlandsche keurvorstelijke Rijnsche guldens, gevestigd op zijnen beemd, groot

twee bunder en gelegen *beneuen den baende van Mylenborch den heren van sente Elisabetten daile toebehoende*

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 10 v°.

1480, 19 Februarij. *Mensis Februarj die decima nona*. Jan van Horn, bisschop van Luik, verleent zijne toestemming aan Herman Gruyter, deken van het concilie van Wassenberg, tot het stichten van een draagbaar altaar ter eere van het H. Kruis op het zangkoor der kerk van den H. Geest te Roermond.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 28.

1481, 16 December. *Opten sestiensten dach mensis Decembris*. Merten, heer van Polham, ridder, stadhouder van den aartshertog van Oostenrijk, hertog van Bourgondië, Brabant, Gelre, enz. stadhouder en gouverneur van Grave, van het land en de heerlijkheid Cuyck, verklaart dat voor hem verschenen is Johan, zoon van Zijben Joirdens, die in zijne handen afstand gedaan heeft van de hem toebehoorende tienden te Oirlo in het land van Kessel. Hij verklaart voorts met die tienden beleend te hebben Willem Robyns als momboir van het convent der reguliere kanoniken te Roermond genaamd het Hieronimus klooster.

Orig. perk. zeer beschadigd, zegel verloren, in doos VIII, N° 38.

1482, 5 Februarij. *Des dynxdaighs nae onser lieuer vrouwen dach purificationis*. De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarlijkschen erfcijs van acht goede zware Rijnsche guldens en negen keulseche witpenningen aan het kapittel van den H. Geest te Roermond ten'

behoefte *eyns besitters der canonix prouaden in derseuer kirken der wir gichter sijn ind die der bisscop van Ludick gespletten heeft vyten altair van Johan van Montefija.*

Afschrift, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 13.

1482, 6 Februarij. *Des dynxdaighz nae onzer heuer vrouwen dach purificationis.* De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarlijkschen erfeijns van acht goede zware Rijnsche guldens en negen Keulsche witpenningen aan Kerstken van der Velde, priester en vicaris in de moederkerk in *Op*, rector van het altaar van St Johannes en St Joris in de kerk van den H. Geest te Roermond, welk altaar door wijlen Johan van Montefija gesticht is.

Orig. perk. met het groote zegel der stad in groen was, in doos VII, N° 29.

1482, 11 Mei. *Die vero undecima mensis Majj.* De deken en het kapittel van den H. Geest te Roermond verklaren onder zekere voorwaarden hunne toestemming te hebben gegeven aan Johannes de Stabroick, prior te Odiliënberg, tot de inlijving van het rectoraat der kerk of quarta capella van Odiliënberg bij het convent van de orde van Jerusalem aldaar, nadat Johannes Baelen, laatste rector dier kerk, afstand daarvan gedaan had.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 16.

1483, 27 Maart. *Des seuen ende twyntichsten dach in den maent van Meert.* Burgemeesters, gezworenen, raad, onderzaten en inwoners van Bree, Beek, Gerdingen en Reppel *bi eyn gheboden in den vier kerspelen ende mitter clocken vergadert tot Brede in den gewanthuys* verkoopen eenen jaarlijkschen erfeijns van 30 bescheiden gouden Rijnsche guldens munt der vier keurvorsten van den

Rijn, gevestigd op *Jan Kerstenschhoff in den kerspel van Brede, Adam Symonshoff in den kerspel van Beeck, Johan Coppenhoff in den kerspel van Gerdingen, ende Mathys Rutenhoff in den kerspel van Reppel*, aan Johan Drivener, kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve van den rector van het altaar dat hij *denckt te fonderen ende te stichten off God wilt* in de vermelde kerk van den H. Geest.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 23.

1483, 20 Augustus. *Die vero vicesima mensis Augusti*. Winandus Haeck, priester schenkt bij testament verschillende cijnsen en renten aan het kapittel van den H. Geest te Roermond en geeft tevens aanwijzing waaraan die moeten besteed worden.

Afschrift, lat. in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 18.

1486, 2 October. *Des tweden dachs in Octobris*. Burgemeesters, gezworenen, raad, onderzaten en inwoners van Bree, Beek, Gerdingen en Reppel, *bi eyn gheboden in den vier kerspelen ende mitter clocken vergadert tot Brede in den gewanthuys* verkoopen eenen jaarlijkschen erfcijs van 12 bescheiden gouden Rijnsche guldens munt der vier keurvorsten van den Rijn gevestigd op *Willems ingheen Schoenhoeff in den kerspel van Brede, Jan Clauwertzhoff in den kerspel van Beeck, Dryes Cluytzhoff in den kerspel van Gerdingen en Cleesken op die Hoeffhoff in den kerspel van Reppel*, aan Johan Drivener, kanonik in den H. Geest te Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 24.

1488, 10 Julij. *Des theende daechs in Julio.* Burge-meesters, gezworenen, raad, onderzaten en inwoners van Bree, *by eyn geboeden in den gewanthuys metter clocken vergadert.* verkoopen eenen jaarlijkschen erfcijs van 9 bescheiden gouden Rijnsche guldens, munt der vier keurvorsten van den Rijn, gevestigd op *Heynen Grestershoff opgheen muysen gelegen* aan Johan Drivener, kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve van den rector van het altaar *dat hij dynckt te funderen off te stichten offt Got wilt* in de vermelde kerk van den H. Geest.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 25.

1488, 3 October. *Des vrydaichs nae sente Remeysdach.* Hendrik van Kessel, als stadhouder van wege den hertog van Gelre, verklaart dat Willem van Vlodrop, erfvoogd van Roermond, met toestemming van zijne echtgenoot Cecilia van Hamell en van Elderen, aan broeder Johan van Abroick, prior van sint *Petersberghe ghenant sunte Odilienberghe*, ten behoeve van het convent aldaar verkocht heeft het vierde deel van den hof *'t geen ouwen* gelegen in het kerspel van Odiliënberg; deze verkoop is geschied voor de twee honderd Rijnsche guldens, die vrouwe Elisabeth van Haiften, echtgenoot van wijlen Gerard van Vlodrop, *van wege ende voir desselven heren Gerartz zyele* aan dat convent gegeven had.

Orig. perk. met nog een beschadigd zegel in groen was, in doos VII, N° 25.

1488, 22 October. *Des neesten daighz naeder el, dusent Meeghden dach* Johan van Baickhave bekent voor schepenen van Roermond schuldig te zijn aan Nese en Hilleken Frederix, gezusters, begijnen op den *Nyenhoeue*

te Roermond, eene rente van twee Rijnsche guldens gevestigd op de helft van een huis gelegen op de *Zwalmerstraten*.

Bij transfix dd. 9 Februarij 1519 doet Hilleken Frederix opdracht van deze rente aan Johan Portmans, pastoor, Nese van Pruymen en Leonarda van der Mazen, meestersen *opten Nuwenhoff*, namelijk een gulden *var eyne erfflamp in der kircken des nuwenhoffz vurss. te bernen* en den anderen gulden ten behoeve eener erfmiss, die jaarlijks op St Annadag *mit eynen sermoen in vesperen* gedaan zal worden.

Hierin komen voor :

In 1488. Arnold Neutkens, schout, Thijs van den Grijnde en Lambrecht Pijll, schepenen van Roermond.

In 1519. Dederik van Kruchten, schout, Rabet van Dorsdale en Johan van Lomme, schepenen.

Twee orig. perk met twee zegels in groen was, in doos VIII, N° 52.

1489, 1 October. *Op sent Remeysdach confessoris*. De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarlijkschen cijns van zes *bescheiden oeverlentsche Rijnssche koirforstehcke* guldens aan Herman Gruyter, kanonik in den H. Geest te Roermond, ten behoeve als volgt: $4\frac{1}{2}$ Rijnschen gulden voor *eynre erffsyngende missen alle vrydaighz op des heyligen cruyts altair in den heyligen geyst vurss. op der liberarijen gedaen te werden*; $\frac{1}{2}$ Rijnschen gulden *in behueff eyns scoilmeisters, die die misse sal helpen singen* en de overblijvende Rijnsche gulden ten behoeve der presentien.

Orig. perk. met het groote zegel der stad in doos VII, N° 27; een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, blad. 29 v°.

1490, 10 Junij. *Mensis Junij die decima.* De Luiker officiaal te Maastricht resideerende schrijft aan alle hem onderhoorige priesters, notarissen, enz. over een geschil tusschen den investitus der parochiekerk te Roermond en het kapittel van den H. Geest aldaar in betrekking tot de processie, die jaarlijks op den 3^{den} dag na Pinksteren gehouden wordt en over de ongeregeldheden, die door toedoen van den investitus daarbij zouden zijn ontstaan.

Afschrift, in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2° gedeelte, bladz. 16 v°.

1492, 24 Maart. *Op onser lieuer vrouwen auont annuntiationis Marie.* De deken en het kapittel der kerk van den H. Geest te Roermond verklaren aan Hendrik Block voor eenen jaarlijkschen erfcijs van zes oude Johannes braspenningen verpacht te hebben het regt, dat zij verkregen hebben aan *Welter vleyshouwersbanck* in de vleeschhal, *die onser kirken voer eynen jairtzjns is blijven liggen*

Bij brief van denzelfden dag verklaart Hendrik Block deze bank voor den vermelden cijns aan te nemen.

Twee afschriften in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2° gedeelte, bladz. 19.

1493, 14 Februarij. *Op sent Valentijns dach martiris.* De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarlijkschen erfcijs van twee *bescheiden oeuertentsche Rjnsche koir-furstelicke gulden* aan den deken en de kanoniken van het kapittel in den H. Geest te Roermond ten behoeve van dat kapittel *omme twee erffmemorien dair van te halden in der kircken van den H Geest*, zoo als Johan Drivener zulks in zijn testament bevolen heeft.

Orig. perk. met het groote zegel der stad, in doos VII, N° 38.

1493, 11 Mei. *Des elfden daeghz in den Mey des maendts*. Herman Gruter, deken van het concilie van Wassenberg, bekent voor schepenen van Roermond schuldig te zijn aan Johan van Nijmegen, deken, Engelbrecht Goltsteyn, scholaster in den H. Geest, en Kerstken van den Velde, vicarius van de S' Christoffelskerk te Roermond, als uitvoerders van zijn testament eene som van 300 overlandsche Rijnsche guldens gevestigd op zijn huis gelegen in de *heggestraete* en op eenen moeshof buiten de *Moirkensporte*.

Hierin komen voor: Hendrik van Leyverloe *der bade rechter op deser tijt*, Steven van Venray en Dirk Hillen, schepenen.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 33 v°.

1493, 22 October. *Den tzevy ind zwensichsten dagh in den maynt Octobris nemligh sint Cordulendagh*. Johan van Myrlair, heer te Milendonk, en zijne echtgenoot Agnes van Odenkirchen verkoopen eene jaarlijksche erfrente van elf Keulsche guldens, iedere gulden gerekend tegen vier en twintig witpenningen, aan Hendrik Schümer, burger van Gladbach.

Orig. perk. zegels verloren, in doos VIII N° 46.

1494, 10 Augustus. *Op sent Laurentius dach martiris*. De magistraat van Roermond verkoopt eenen jaarlijkschen cijns van vijf *bescheyden oeverlentsche Rijnsche koirfurstel* guldens aan Engelbrecht Goltsteyn, kanonik in den H. Geest te Roermond, en Korstken van den Velde, vicaris der moederkerk aldaar, als uitvoerders van den laatsten wil van Herman Gruyter, in leven kanonik in den H. Geest, ten behoeve eener erfmis op het altaar van het H. Kruis *op den oxael in den H. Geyst*.

Orig. perk. met het groote zegel der stad in doos VII, N° 26.

1494, 11 November. *Op sent Mertyns dach episcopi.* De magistraat van Roermond verkoopt aan Joost Kremer eenen jaarlijkschen erfcijs van zes overlandsche Rijnsche keurvorstelijke guldens.

Bij een transfix van het jaar 1495 schenkt Joost Kremer dezen cijs aan de huisarmen van Roermond ten behoeve eener *erffprouanden alle weken des manendaighz in den gasthuysse te spynden.*

Twee orig. perk. met twee zegels in groen was, in doos VIII, N° 42.

1495, 15 Mei. *Op den vrijdaeghe na den heiligen sonnendach Jubilate.* Willem van den Hoen, Johan van Orssoy, Johan Oppen Dijk en Dirk van Rijsswick brengen als vrienden en scheidslieden een vergelijk tot stand tusschen Bernt, Dirk en Guedken van den Hoen, kinderen van wijlen Johan van den Hoen, in betrekking tot de nalatenschap hunner ouders.

Orig. perk. met nog 2 zegels in groen was, in doos VIII, N° 44.

1496, 2 Januarij. *Des neesten daighz nae den heyli-ghen jairsdach.* Gijs Knoeckz en zijne huisvrouw Catharina schenken aan Hendrik Schotten, rentmeester van het kapittel in den H. Geest, eene erfrente van 1½ keurv. Rijnschen gulden ten behoeve als volgt: een gulden voor den koster der H. Geest kerk *voor synen arbeyt van den clocken te luyden tot den vyff missen te singhen* in die kerk de 1^e des maandags op St Jacobs altaar, de 2^e dingsdags op O. L. Vr. altaar, de 3^e donderdags op St Romotz altaar, de 4^e des vrijdags op het H. Kruis altaar *op den oxael* en de 5^e des zaturdags insgelijks op O. L. Vr. altaar; ½ gulden *tot gehalt van den clockzeylen, wyequast ende holtkalen tot den vurser missen te gebruycken.*

Hierin komen voor Dederik van Kruchten, schout, Johan van Hukelhaven en Gerard Kremer, schepenen van Roermond.

Afschrift in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 34.

1496, 3 Februarij. *Die vero mercurij tercia mensis Februarij. Leonardus de Prumeren, conservator jurium et privilegiorum universitatis Coloniensis*, doet, als opperste scheidsregter, uitspraak in een geschil ontstaan tusschen Theodricus de Hushoeven, *legum baccalaureus* en kanonik van den H. Geest te Roermond, ter eenre en de deken, vice-deken en kanoniken van den H. Geest ter andere zijde over de verdeeling der presentiegelden van het kapittel.

Als scheidsregters komen voor: *Tilmannus Slecht, decretorum doctor*, proost der H. Apostelen kerk te Keulen, *Johannes de Dalen, in decretis licentiatus, advocatus, civis coloniensis et Henricus Hushoeven, legum baccalaureus*.

En als getuigen: *Johannes Fabri de Ruremunda, Petrus Gutzenraid, clericus Leodiensis et Hermanus Gravenkamp, clericus Coloniensis diocesis*.

Orig. perk. lat. opgemaakt door den notaris Gotfridus Tzevel de Floverich en voorzien van zijn notarieel merk in doos VIII, N° 41. Een afschrift bevindt zich in het *Cartularium van het kapittel van den H. Geest*, 2^e gedeelte, bladz. 32 v°.

1505, 20 Mei. *Dess dinxdags nae sent Servaes dach episcopi*. Hertog Karel verleent aan de burgers van Roermond vrijdom van tol te Maas- en Zaltbommel, maakt bepalingen in hoeverre de doodslag als zelfverdediging moet beschouwd worden en verklaart dat in dat geval

de doodslager niet meer dan *syn lyff ind syne halue erue ende guet dat hy hedde verwracht nocht verbrueckt sal hebben.*

Orig. perk. get. Charles met het zegel van hertog Karel in rood was, in doos VIII, N° 10. Een afschrift bevindt zich in *Jura et privilegia I*, bladz. 178 en is in deel I, bl. 221, van dezen inventaris opgenomen.

1509, 14 Februarij. *Op synt Valentyns daich des hilgen mertelers.* De prior en het convent van St. Hieronimus te Roermond verklaren schuldig te zijn aan de *geystelicke mater ind gemeynen convent van synt Augustinus regel gelegen bynnen Colen op St Gereoes strate geheiten her Schelen convent*, eene hoofdsom van 100 gulden die zij aan vervallene interesten schuldig bleven, *dorch verloep ind schaden die zij vede halven eyn lange tijt gehat ind geleden hebben*; zij verklaren voorts dat gemeld convent van St Augustinus hun heeft vergund deze hoofdsom zonder *jairrynt, bait off hantgelt* te mogen behouden tot dat zij de rente van 40 gulden, aan dat convent verschuldigd, zullen aflossen.

Orig. perk. met het zegel van het Hieronimusklooster in groen was, in doos VIII, N° 28.

1509, 4 Augustus. *Des satersdaighz nae sent Peters dach ad vincula.* Gertrudis Scheepers bekent ten overstaan der schepenbank van Roermond aan het kapittel van den H. Geest schuldig te zijn en te blijven eene jaarlijksche erfrente van 25 stuivers Roermondsche munt, gevestigd op het huis gelegen *op den Kaente*, dat zij van het kapittel gekocht heeft.

Hierin komen voor: Dederik van Kruchten, schout, Hendrik van der Kraken en Rabet van Dorsdale, schepenen.

Orig. perk. met drie beschadigde zegels in groen was, in doos VIII, N° 58.

ALPHABETISCH REGISTER

OP HET

DERDE STUK

VAN DEZEN

INVENTARIS.

A.

- ABDISSEN van O. L. Vr. Munster. 103. Henricus van — 129.
- RICHARDIS, 190—193. ELISABETH, 219, 220. ODA, 200. ALBERTUS, pastoor van Roerm. 194.
- GERTRUDIS, 230, 231. FRITZWINDIS DE SWALMEN, 231. ALDEKERK, 94, 189, 190, 193, 194, 195, 219, 220, 285.
- BELA VAN MALBORG, 233, 238, 240. MARGARETHA VAN ALEMANNI, (Donato)kolonel, 163, 179, 349, 358, 363, 367.
- ELMPT, 249, 255. MARIA VAN ALPEN (van) Arnoldus, 257.
- DRIEL, 258, 259, 261, 267, 272, 277. ALEIDIS VAN BOMMEL, 403. WILHELMA VAN ALTAAR van de H. H. Andreas en Elisabeth, 202; — van de H. Anna, 209; — van de H. Catharina, 289; — van den H. Geest, 256; — van de H. H. Johannes en Joris, 416; — van het H. Kruis, 293, 295—297; — van de H. Maria Magdalena, 253, 385; — van den H. Mathias, enz. 295; — van den H. Michiel 248, 385; — van den H. Rummoldus, 103; — van het H. Sacrament 278; — van den H. Silvester, 289, 290, 294; — van de H. Ursula, 296.
- KESSEL, 282, 287.
- ABLINUS, pincerna, 192.
- ABROICK (van) Johan, 295, 413, 418.
- ADELLIJKE VRIJDOM, 53.
- ADMIRALITEIT, 38.
- AELST (DE) Jacobus, 274.
- AERSCHOT (hertog van), 8, 116, 142, 316, 324.
- AFFERDEN, 93.
- AKEN, 105, 183, kapittel van — 188, 198, 202. Adalbertuskerk te — 188. Johannes van- 33, 37, 130, 135, 140—142. Bernardus van — ALTENA, (van) Dirk 191, 199. Aleidis, 195, 196. Wilhelmus, 203.
- ALTENDORFF, Filips, 98.

- ANDERMONT, kolonel, 179.
APELTEREN, 15. Daniel van- 242.
ARCEŒ, (fort te-) 4, 159.
ARIAS, kolonel, 163.
ARKEĒ (van) Willem, 256.
ARKENTEL (van) Hendrik, 195.
ARNHEM, 36, 99, 100, 139; -
kwartier 55.
ARNOLD, hertog van Gelre, 262,
280, 284, 285.
ARRAS, beleg van - 336, 337,
339.
ARSEN (van) Gossen, 47.
ARWILRE (de) Johannes, 389.
ARWINKEL (van) Gertrudis, 230,
Henricus, 374, 376; Statze
375.
ASENRAADE, 210, 213, 215,
234. Theus van- 388.
ASSELT, 123, 125, 219, 341.
hof te- 96, 402, 410. Jo.
29. Godart van- 260. Her-
mannus de- 199. Sibertus de-
199.
AVERBODE, abdij, 211, 212, 218.
- B.
- BAARLO, 355.
BACHEYN (van) Johannes, 390.
BAKE, Conrard, 237, 375, 377.
Gerard, 237.
BAEST (de) Jordanus, 274.
BAEXEN (van) Hans Willem, 123.
Johan 263. Hendrik, 276.
BALDUINUS, aartsdiaken, 196.
BARLE (van) Emont, 406.
BARSDUNC (de) Gerardus, 193.
Henricus, 193.
BART de Boemell, Paulus, 393.
BATENBURG, 15, 52. Florentius
de- 199, 208.
BECKRAEDE (van) Johannes, 297.
BEECKHAVE (de) Johannes, 260,
418.
BEEGDEN, 291.
BEEK, 416, 417. Zozo van- 227.
BEESEL, 292. Dederik van- 401.
BEGIJNHOF te Roerm. 130, 189,
293, 297. - te Venlo, 119.
BELVEDERE (de) markies, 112.
BENTINCK, 114, 116.
BERENSAUWE (van) Johan Ber-
tram 5, 62. Willem, 5.
BEREUX, Cl. 326.
BERG, vorstendom, 120.
BERGH (van den) Frederik 107,
108. Hendrik, 8, 27, 69, 70,
71, 106, 119, 121, 122.
(op den-) Elisabeth, 5. (van-)
Cylle, 389.
BERGHE (de) Hubertus, 394.
(van den) Johan, 403. (van)
Coinon, 221. Gerardus, 221.
Henricus, 221. Johannes,
221, 402. Wilhelmus 221.
BERKELAAR, hof te- 216, 218,
256.
BERNARDUS, prior van Roer-
mond, 51.
BETTE (van) Willem, 60, 63, 67.
BETTENRODE, 189, 192.
BEIJENS, Frederik, 316.
BIDERINC, Johannes, 230.

- BILLITON, Johannes, 297. Elisabeth, 233. Hendrik, 370.
 BILSENHAEFFE (van den) Wijn, Johan, 267, 275. Margaretha, 388. 252.
 BITOT, François, 335, 336, 360. BREE, 355, 416, 417, 418.
 BLERIK, 355. (van-) Jacob, 57, 83.
 BLITTERSWIJK, 50. BREIDELKEN, Gerardus, 230.
 BLOCK, Hendrik, 420. BREMPT, 109, 302. Rutgerus de- 199.
 BOBBELAERT, Dederik, 244. BRIENEN (van) Gijsbert, 38.
 BOCARMÉ, (graaf van-) 350, BRION, kolonel, 56.
 352.
 BOCHOLT (van) Arnold, 77, 177, BROECK (van) Riquivis, 387, 323, 328, 341, 359. Johan 388, 392, 400.
 Willem, 64. BROEKHUIZEN (van) Gerard, 289,
 BOECHEM (de) Bruno, 397. 294. Johan, 203, 265, 290.
 BOERS, Mathias, 297. Willem, 286, 290, 294.
 BOESMAER, Johannes, 270. BROEKHUIZENVORST, 355.
 BOETBERGH (van) Adriaan, 166. BROECKMANS, Walter, 394.
 Anna Sophia, 150. Gerard BROEDERSCHAP van 't heilig
 Adriaan, 150. graf, 369. - van St Jacob, 377, 412. - van het H. Sacra-
 ment 401.
 BOHANICH (de) Gerardus, 203. BROCHAR, Simon, 117.
 BOKEVONDEREN, Genekinus, 229. BRONCKHORST, kasteel ingenomen
 BOLLIK, Dederik, 235. Herman, 4. Maximiliaan van- 52.
 235. Johan, 235. Tilman, 229, 235. BROUWERSGILD, 103.
 BORCKELMAN, Jan, 194. BRUMELN (van) Goswinus, 242.
 BORGHAREN, 15. BRUIJNLANDT, 9, 13, 18, 21,
 BORMAN, Raidz, 282. 23, 129.
 BORNE (de) Goswinus, 199, 208. BUDEL, 198, 202, 272.
 BOSSMAN, Peter, 4, 31, 33, 34, BUELEN, Johannes, 395.
 40, 47, 57, 82, 83, 119, BUGGENUM, 291.
 121, 126, 130, 131, 135, BUREN (van) Otto, 233, 234.
 147, 172, 341. BURGERSCHAP, 108.
 BOUWENS van der Boije, 32, 41, BUZER, Wilhelmus, 250.
 78, 79, 359, 364. BIJLANT (van den) Agnes, 109.
 BRAETZ, Christoffel, 99. BIJLL, F. 302.
 BRAKEL, 341. BYLYEN (van) Conrard, 235.
 BREDE (van) Dionisius, 406.

- C.
- CABEBE de Werda, Johannes, 396.
- CANISIUS, Jacob, 108.
- CAPELLEN, 355. (van der) Henricus, 50.
- CAPSOR (Johannes) alias Gra-
vekamp, 389.
- CASTEL RODRIGO, (markies
van-) 335.
- CASTER, (Johan Raede van-)
262.
- CASTRO (A) bisschop, 107, 128,
129, 133, 134, 151.
- CHAMBRE-MI-PARTIE, 310, 314,
343.
- CHASTEL (du) Josse, 116.
- CISTHE (de) Godefridus, 218.
- CLARISSEN klooster, 107, 111,
112, 124.
- COBLENTS, 197.
- COCQUIEL (de) Charles, 30, 31,
138.
- COCUS, Gerardus, 218.
- COGUNIA (de) Gerard, 229.
- COLONIA (de) Lodewicus, 219.
- CONDÉ, (prins van-) 335, 338,
342, 343, 352, 353, 354, 355.
- CONINX, Johan, 110.
- COPPENS, Johannes, 151.
- CORFGAET, 221.
- CORONELLE, 116.
- CORTENBACH, 47. Johan van-
307.
- COTTERA (de la) Petro, 84.
- CRAENHECK, Andries, 98.
- CRAKA (de) Johannes, 230, 233,
369, 382.
- CRAKEN (van der-) Hendrik, 407.
Lambrecht, 375, 404, 406.
Mathijs, 251, 252.
- CREIJARTS, Gerard, 4, 103,
107, 113.
- CROMBLANT (van) Gijselbrecht,
245.
- CRUCHTEN, 49, 57, 109, 302.
Mathias van- 96. Hermannus
de- 209. Johannes de- 199.
- CRUIJNER, G. 39.
- CRUIJSANCKER, Ant. 22.
- CUECKHOVEN (van) Johannes,
103.
- CUKEN (van der) Gerard, 378.
- CUNO, prior van Roermond,
199, 200, 202, 203.
- D.
- DAALHEM, land van- 35, 66.
- DALE (van) Cornelius 113.
- DALEN (van) Johannes, 423.
Tilman, 388.
- DARTH (van) Hendrik, 4, 33,
37, 39, 46, 141, 142.
- DASWILRE (van) Johan 268.
Willem, 239.
- DENCKEN, Mathis, 131.
- DENEN, Willem, 406.
- DENNETIÈRES, 3, 364.
- DIBBETS, Johan, 47, 48.
- DILSEN, Hendrik, 341.
- DIRCKSEN, Jan, kapitein, 23.
- DOMINIKANEN, 348.

- DORDRAGO (de) Nicolaas, 374.
DORDRECHT, 96.
DORNBERG, huis, 62.
DORWIJCK, 51.
DOUBLET, Filips, 143.
DOUCQUEL, kolonel, 179.
DRESSEN, Andries, 104.
DRILE (de) Thomas, 199, 208.
DRIVENER, Johan, 280, 295,
413, 417, 418, 420.
DROETEN (van) Heymeric, 257.
DULCKEN, Goss. 58, 61, 84,
90, 128, 155, 174, 177, 323.
DULKEN, 192. Hendrik van-
253, 392.
DUVEL, Gerardus, 391.
DUZZENOWE (de) Emulphus, 198.
Rorichus, 198.
- E.
- EBERSTEIN, graaf van-66, 67, 70.
ECHT, 201, 205, 208, 216,
220, 225, 228, 242, 259,
260, 271, 272, 286, 287.
ECHT, pastoors. Arnoldus, 206,
208, 212, 213. Thomas
Segnant de Clivis, 249. Johan
van Essen, 264.
EDUARD van Gelre 234, 237,
(hertog,) 240.
EFFELT, (van) Emont, 375.
Ruthgerus 209, 210.
EGEREN (van) Adama, 74, 76.
EGMONT (van) Willem, 281.
EIL, 199.
EILRE (van) Tilman 244.
EINDHOVEN, 282.
- ELDEN (van) Willem, 281.
ELDEREN, (van) Cecilia, 293,
410, 418.
ELISABETH (klooster van S^t)
390- 392.
ELMPT, 42, 123, 409. Gude
van- 234. Hendrik van- 34,
42, 47. Johan Hendrik van-
33, 50, 165. Willem van-
238, 377, 385, 403, 409.
ELMPTERBOSCH, 43, 144.
ENDHOVEN (de) Johannes, 374.
ENGELBERT, aartsb. van Keulen,
188.
ENGENHOVEN, bosch. 204.
ENGELSCHEM (van) IJwaert, 233.
ENSCHEDÉ, (van) P. 111.
ERKELENS, 9, 18, 24, 36, 49,
54, 92, 94, 130, 325, 332,
344, 345, 346, 359, 368.
Gerard van- 248. Maas van-
241, 378.
ERKENTEEL (van) Reinard, 208.
ERPE (van) Elisabeth, 288, 414.
ERPEL (van) Christiaan, 273.
ERTSBACH (van) Adolf, 312.
Johan Dederik, 62.
EUPT (van) Elisabeth, 403.
EYCK (van) Wigerus, 196.
EYLL (van) Elisabeth 5. Engel-
bert 5. Eylbert, 267. Wal-
therus, 193.
- F.
- FERDINAND, landvoogd, 55, 56,
58, 153.

- FERNULLA (de) Johannes, 371. GEWANTMAKERSGILD, 97, 118.
FINE (de) Tilmanus, 219. GHOER (van) Arnold, 266, 267.
FLORENS, graaf in Holland, 191. Daniel, 266, 267. Johan,
FREDERIK HENDRIK, 48, 49. 266, 267. Willem, 260, 266,
FRONTENAY, heer van- 116. 267, 268, 385.
FUEN SALDANA, graaf van- 339. GISILBERTUS, proost van Heins-
 berg, 189.
 G.
GANDANO (de) Arnoldus, 207. GLASVENSTERS, geschilderde, 99,
GANGELT (van) Johan, 244. 100, 101, 102.
 Mathijs, 263. GLIMMER, Johan, 47, 48.
GARSJIS (de) Ludovicus, 395. GOLKENRADE (van) Conrard 251.
GASTHUIS, (Pollarts-) 123. Hersen 251, 385.
GAULE (de) Hieronimus, 8, 27, GOLTSTEIJN, Engelbrecht 421.
 55, 56, 63, 67, 72, 76, 81, GRAES of GRAUS, Arnoldus,
 85, 88, 161, 165, 168, 182. 206, 208, Jacques, 157.
GEESTELIJKE CENSUUR, 120. GRAMMAYE, Ido, 4.
GEISTINGEN, 291. GRAVE, 101, 138. Peter van den-
 / 251. Theodricus van den-414.
GELDER, stad, 18, 24, 31—34, GRAVENWEERD, 53.
 38, 40, 44, 61, 73, 93, 121, GREEFRAAD, 49, 355. Gode-
 138, 147, 152, 175, 337, fridus de- 209.
 342, 350. Voogdij 28, 73. GREVELINGEN, (verovering van-)
 Vorstendom, 38, 47, 101. 311.
 Drostambt, 186, 355, 357. GRIENT, Emondus, 392.
 Reinier van- 186. GROESBEEK, 55.
GELDOFFZ, Henricus, 296. GRONINGEN, 151.
GELRE (van) Marcellis 89, 163, GRUBOSCH, Peter, 294, 295, 296.
 171. GRUESBEEK (van) Willem, 251.
GEMBLAGO (de) Franco, 371. GRUSTEN (van) Hendrik, 373.
 Johannes 371. GRUTER, Hendrik, 264.
GENNEP, 102, 103, 105, 118, 137. GRUWEL, Gerardus, 393.
GERARD, graaf van Gelre, 191, GRUNSDONCK (van) Alart, 265.
 193. GRUINTER, Herman, 295, 296,
GERARTS, Mathijs, 104. 297, 406, 415, 419, 421.
GERDINGEN, 416. Willem, 408.
GERSTE, Johannes dictus- 209. GRUNDE (van den) Dederik,
GEVENICH (van) Willem, 238. 376, Goeswijn, 265.

/ Hendrik derden van 228

- GUASCO, Octavio, kolonel, 179.
GUEBRIANT, graaf van-66, 67, 70.
GULDELEEUW, Baron van- 344,
353.
GULIK, 34, 68, 115, 120, 347.
- H.
- HABIN, Winandus, 394.
HACCOURT, (de) 184.
HACKEN, Karel, 96.
HACKFORT, Johan, 47, 48.
HAECKE, Gerard, 267, 269.
Winand, 289, 290, 292, 405,
407, 409, 413, 417.
HAELL (op de) Jacob, 110.
HAEN (de) Arnold, 184, 303,
310, 342.
HAFTEN (van) Elisabeth, 418.
Gelis, 64.
HAGE (super) Heinricus, 218.
HAGHEN, G. 18, 22, 41, 101,
103, 106.
HALEN, 291.
HALEN (van) Metta 240. Ruth. 246.
HALLE (de) Ruthgerus, 218.
HALPONT, Franco, 271.
HANDWERKSLIEDEN, dagloonen
der- 111.
HASENRAGGE, Gerard, 220. Til-
man, 220.
HAYEN, Emundus, 209.
HEEL, 196, 267.
HEERGRAEFF (van den) Michiel,
119.
HEES (van) Elisabeth, 5. Reinart,
191.
HEINSBERG, 27. Dirk van- 190,
192, 215. Hendrik van- 204.
Godard van- 234. Elisabeth
van- 268, 269, 278. Johan-
nes de- 374.
HEITHUIZEN, 291.
HELDEN, 7, 355, 359. Catha-
rina van- 240. Ermgardis
van- 240. Willem van- 151.
HELMOND, 341.
HERFF (van) Alfrida, 295.
HERINGEN, 355.
HERISSEM (de) kolonel, 337, 338.
HERKENBOSCH, Hilla van- 232.
Johannes van- 232. Sibrecht,
382, 394, 397, 402.
HERMANS, Gerard, 276.
HERPEN (van) Ruthgerus, 199.
HERTEN, 188, 189, 190, 192,
193, 199, 200, 203—205,
209, 211, 212, 213, 222,
377, 400. Johannes de- 297.
Godard van- 242.
HERTOGENBOSCH [’s] 24, 95,
116, 272, 286.
HERTOGENRADE (’s) land van-
35, 66.
HERWARDEN, 110.
HEUGTEN, 207, 212, 213, 217,
218, 224, 247, 282, 286.
HEIJDE, Johannes, 392.
HEYGGEN (van) Ada, 217. Adam,
217.
HEZA (de) Johannes, 290.
HIERONIMUS klooster, 274, 275,
290, 296, 406, 414, 415,
424.

- HILLEN, Dederik, 288. Godard, 270, 276, 278. Godfried, 393. Johan, 398, 399. Maria, 288.
- HINNISDAEL (van) Dionys, 96. Huibrecht, 96. Mathys, 95.
- HINSBEEK, 49, 355.
- HOEN (van den) Bernt, 422. Dirk, 422. Guedken, 422. Johan, 422. Willem, 422.
- HOENSBRÖECK, Adriaan, erfmaarschalk, 4, 5, 19, 20, 26, 73, 83, 177, 341. Arnold Adriaan, 326, 359.
- HOENSELAER (van) Albrecht, 233, 236. Herman, 236, 268. Johan, 254. Karel, 229, 246. Loeff, 233, 246. Peter, 233, 239. Rutten Goetswijn, 233.
- HOF VAN GELDER, 40, 84, 342, 346.
- HOHENZOLLERN, prinses van- 69, 70.
- HOICKELOM (van) Johan, 299.
- HOIFFT, Dederik, 411.
- HOLTHUERNE (van) Godard, 267.
- HOLTMOELEN (van) Egbert, 299. Otto, 299. Sibrecht, 299.
- HOLTSNIDER, Frederik, 370.
- HOMMERDEN, (van) Willem, 263.
- HOMOET, Otto, 225, 228.
- HOMPES, Johan, 158.
- HONEUX (d') Mathieu, 111.
- HONT de Suestren, 260.
- HONTHULSEN (van) Dederik, 398.
- HORN, 27, 291. Graafschap, 138, 171. Arnold van- 266, 268, 269. Eduard van- 202. Gerard van- 224. Jacob van- 276, 278, 291. Johan van- 278, 282. Philips van- 282. Wilhelmus de- 199, 207, 209, 210, 213.
- HORPUSCH, (Jonker-) 135.
- HORSSEN, 15.
- HORST, 50. Jeronimus- 30. Alexander van- 229. Thomas van- 229.
- HOST, hof te- 191.
- HOUT (van den) Dirk, 390. Herman, 390.
- HUDENRAEDE, Henricus miles de- 209.
- HUEDTMECHER, Petrus, 125, 130.
- HUERN, bij Borgloon, 96.
- HUGHEN, HENDRIK, 386.
- HUSDEN (de) Johannes, 203, 396. Robertus 203.
- HUSHAVEN (van) Dederik, 405. Henricus 423. Theodricus, 423.
- HUYGENS, Maur, 3, 48, 50.
- HUYN, Arnold, 40, 149. Arnold Wolfgang, 77. Johan Godfried, 77.

I.

- INGELBERCHT, H., 151.
- ISABELLA, aartshertogin, 121, 122.
- ISENBERCH, ISENBORCH of ISENBRUCH, 161, 163, 178, 208, 212, 213.

ISENGIEN, stadhouder, 313, 314,
315, 317, 320, 321, 326,
328, 339, 348, 360, 361,
362, 367.

J.

JAGT, 84, 346, 354.
JEGE, kapitein, 42.
JEGHER, Peter, 263.
JESULETEN, te 's Hertogenbosch,
95, te Roermond 107, 146,
147, 148, 149, 154.
JOIRDENS, Johan, 415. Sibrecht,
414, 415.
JORIS, Dederik, 236.
JORISKERK (S^c), 130.
JURISDICTIE van 't geestelijke hof.
22, 27.

K.

KALDENBACH, Johan, 47, 48.
KAMP, abdij, 219, 247.
KAPITTEL van den H. Geest,
237, 238, 244, 250, 252,
261, 263, 270, 282, 284,
292, 293, 296, 298, 370,
373, 376, 392, 395—399,
402, 403, 405, 408, 409,
411, 414—417, 420, 422,
424.
KAREL, hertog van Gelre, 423.
KARKEN, 261, 388.
KARPEN, 91, 92.
KAWE, Johan, 376.
KECHT, Henricus, 233.

KELLENER, Hendrik, 244. Wil-
lem, 265, 275.

KEMPEN, 396, 399. Gadert van-
288, 290, 292.

KERCKHOVE, (van) J. 97, 339,
341, 348, 350, 361, 367.

KERRE (de) Zizo, 220.

KERREKE (de) Gerardus, 221.

KESSEL, 50, 167, 337, 355.

Land van- 30, 31, 32, 92,

186, 335, 342, 355, 357.

Hendrik van-294, 418. Johan

van- 238, 265, 373, 395,

399. Wilhelmus de- 199,

207. Zeger van- 268.

KESSENICH, 266, 268. Gerardus
de- 208.

KEULEN, 6, 107, 255, 424.

Land van- 68. Domkapittel

van- 107. Laurentiaansch

kollegie te- 119.

KEVELAAR, 355.

KINSCHOT, 8.

KIRCKHOFF (van den) Johan, 279.

KLEEF (Dirk graaf van-) 191.

KLOKKEN in de moederkerk te
Roermond, 111, 117.

KLOOSTER der karthuizers, 127,

240, 256, 273, 285. - der

kruisheeren 129. - van St. *St. Orl. S. Fran.*

Theobald/288, 290, 292.

Godsweerd- 298.

KORFFWIJCK (van) Ermgard, 236.

KRAMERSGILD, 106.

KRANENDONK (van) Willem,
224.

KREHDE (van) Lemmen, 279.

- KRIEKENBEEK, 337. Land van- 18, 28, 186, 335, 342, 355, 357. Arnold van- 253, 254. Henricus de- 234. Sibrecht van- 253, 254, 261. KUIK, 415. Albertus van- 199, 203. Hendrik van- 199, 203. Fredericus van- 199. Jan van- 213.
- KURVURDA (de) Burchardus, 197.
- L.
- LAER (van) A. G. 157.
- LAGONISSA (de) Fabius, 136.
- LAMBOY (baron van), 91, 92.
- LAMOTTE BRIGANTIN, 346.
- LANDVRACHT, 24, 25, 59, 63.
- LANGEN (Jonker) 351.
- LANGENDONCK, (huis), 312.
- LAPIDE (de) Egidius, 297.
- LEEND, 207.
- LEENEN in 't Overkwartier, 119, 144, 150.
- LEEUWEN, 398, 411. Isaak van- 311.
- LEGANES, markies de- 19—21.
- LEUTH, 355. Johan van- 386.
- LEVERLO, 245.
- LEWEKENS, Maes, 404.
- LEWENBERGH, Godart, 236.
- LICENTEN, 4, 12, 22, 23, 38, 84, 85, 102, 103, 105, 118, 159, 171, 181, 348.
- LIECKE (van) Dirk, 242.
- LIEROP, 385. Peter van- 251.
- LIGUEVILLE, graaf de- 172.
- LIMBURG (de) Godefridus, 200.
- LIMBURG, hertogdom, 35, 66. Stad, 136.
- LINNE, 100, 140, 283, 371, 377, 378, 407, 411. Johannes de- 189.
- LINTGENS, 30.
- LOBBERICH, 355.
- LOBBROC (van) Dirk, 221.
- LOCHEM, 265. Alard van- 382. Willem van- 251.
- LODRON, graaf van- 325.
- LOEN (van) Jan, 256, 269, 271, 275, 390, 393.
- LOEVEN (van) of LOVANO, Hendrik, 390, 400, 401. Henssen, 389. Johannes, 269, 271, 273, 274.
- LOTHARINGEN, hertog Karel van- 333. Hertog Nicolaas Frans van- 333.
- LOTHARINGSISCHE SOLDATEN, 90, 91, 92, 160, 161, 163, 171, 173, 175, 176, 302, 343.
- LOTHARIUS, 369.
- LUDINCK, Alaert, 265, 270, 392, 400.
- LUIK, 13, 157. (Bisschoppen van-) Hugo de Pierrepont, 195. Johannes van Aps, 196. Hendrik van Gelder, 205, 207, 208, 209, 211. Adolf van der Mark, 371. Engelbert van der Mark, 237. Jan van Beijeren, 257. Jan van Heinsberg, 276, 393. Jan van Horn, 293, 296, 415.

[...pastoor de - 265]

- LUISENKAMP, 123.
LUMBURG (de) Lambertus, 192.
LUNENBARCH (de) Lambertus, 202.
LUPUS, Hendrik, 232. Wilhelmus, 229.
LUS, Arnold, 134.
LYEKERKE (de) Willem, 394.
LYENEN (van) Gartsten, 281. Hilla, 281. Johan, 281. Koenraad, 281. Sween, 281. Willem, 281.
LIJNDEN (van) Hendrik Kollart, 288, 414.
- M.
- MAARHEES, 191, 217, 224, 286.
MAASBRACHT, 208.
MAASNIEL, 121, 123, 209, 210, 215, 222, 234, 244, 245, 258, 270, 273.
MAASTRICHT, 14, 32, 34, 35, 45, 135, 137. Kapittel van Sint Servaas te- 201, 208, 218, 224, 297, 409. Kapittel van O. L. Vr. te- 212. Kerk van O. L. Vr. te- 220.
MAEN, N. 22, 61, 82. Jacob van- 269.
MAESEIJCK, 27, 44, 131, 145.
MAGISTRAAT, perpetuïteit van den- 59, 84, 85, 87, 162, 180.
MANGER, kolonel, 305.
MANSFELT, graaf van- 52, 118.
MARCOUSSE, kolonel, 338, 342.
MARGARETHA, gemalin van graaf Gerard, 193.
MARIËNBORG, klooster, 281.
MARKA (de) Judocus, 270.
MAROYEN, Mathijs, 124.
MASEN (van der) Gadert, 406. Leonârda, 419.
MEEREN (van der) Charles, 316.
MEERHEM (van) Hendrik, 300.
MEERSSEN, 190. Agnes van- 261. Arnold van- 269. Hein van- 259. Johan van- 265.
MELICK, 387, 388, 391.
MELTER, Gadert, 404, 405, 407, 410, 411.
MENTHEN, Hendrik, 95.
MENTZ, 6, 124.
MERHEYM (van) Jacobus, 240.
MERODE (de) Agnes Wilhelmina, 128. Ursula, 96.
MERUM, 199.
MERWICK (van) Hendrik, 265. Willem, 167.
MEURS, 110. Frederik graaf van- 267, 276. Vincent graaf van- 280, 408.
MEIJEL, 359.
MIDDELHOVEN (van) Luskinus, 232. Theodorus, 228. Wolf-ram, 232.
MIERLO, heerlijkheid, 64.
MILLEN (de) Arnoldus, 202. Goswinus, 199, 202, 208.
MINDERBROËDERS, 110, 118. *Ze 389.*
MIRLAR (de) Jacobus, 199. Johan 421.
MOEDERKERK te Roermond, 99, 100—103, 109, 111, 117, 257, 278, 307, 372, 383, 420.

- (Pastoors in de-)Ruthger., 205.
Daniel, 213, 216. Mathias,
222. Godefridus, 222, 226.
Adam, 226. Henricus Ludol-
phi, 226. Johannes de Stralen,
383. Dirk Beers, 273. Herman
van den Damme, 278. Patro-
naat der- 211, 212, 213.
Orgel in de- 158.
- MOEITS, 27, 112, 122.
- MOERS (van) Johannes, 194.
- MOLA (de) Petrus, 270.
- MOLENARKE (van) Herman, 215.
- MOLENDINO (de) Petrus, 274,
276.
- MOLENGASSEN (de) Lodewicus,
219.
- MOMAEI, kolonel, 179.
- MONCADA (de) François, markies
d'Aytona, 148.
- MONT (du) Bernard, 355.
- MONTE (de) Henricus, 193,
196. Marcellis, 211.
- MONTEFYA (de) Antonius, 260,
264. Balduinus, 260, 264.
Johannes, 232, 416.
- MONTICULO (de) Godefridus, 209.
- MONTFORT, 371. Huis te- 55,
140, 149, 371. Land van-
54, 55, 69, 92, 100, 124,
186, 324, 376, 377. drost-
ambt van- 327. Hendrik van-
225, 376.
- MOOK, 105.
- MORSHOVEN (de-) Wilhelmus, 200.
- MUELS, Hendrik, 241, 378.
Herman 241, 378.
- MUGGENBROEK, 121. Baetz Cloet
van- 243. Conrard van- 235,
243, 244, 250, 378. Gerard
van- 241, 243, 245—249,
370, 373, 378, 379, 383,
384. Herman van- 245.
Johan Cloet van- 242.
- MUNSTER, vrede van- 77, 163,
166, 169.
- MUNT, Roermondsche-, 21, 102,
103, 104, 105, 106, 108,
142, 143, 156, 158. Koers
der- 88, 102, 308, 351.
Plakkaten aangaande de- 21,
23, 79, 80, 146, 150, 151.
Reglement voor de- 88, 102,
177. Instructie voor den es-
sayeur der- 102.
- MUNTMEESTER, Jan Vossincx, 142.
- MURO (de) Alexander 218.
- MUSART, Jan Baptist, 96.
- MIJNWEG, 143.
- N.
- NAPOLEO DE FILIJS ORSI, 227.
- NASSAU, graaf van- 20, 21,
358, 367. Ernst Casimir van-
130. Hendrik graaf van- 197.
Godefridus de- 215, 222,
226, 227. Willem Frederik
van- 92.
- NASSOWA (de) Enulfus, 198.
- NEAERIUS, Augustinus, 129.
- NEDERWEERT, 291.
- NEER, 291.
- NESSELROIDE (van) Willem, 406.

- NETTEN (van der) Henricus, 391. 289, 295, 299, 369, 371,
Hugo, 271, 274, 386. 374—377, 389, 392, 393,
NEUBURG (hertog van) 74, 84, 394, 395, 396, 400, 402,
85, 103, 347. 412, 416, 418.
- NEUTKEN, Arnold, 264, 265. OEDERADE (van) Hendrik 254.
Pieter, 264. Johan 252, 253. Renier, 254.
- NIEL (van) Dirk, 200. OESTEREM. 242.
- NIELISSEN, Willem, 104. OETSENRAEDE (van) Johannes,
297.
- NIEUWENHUIS (van den) Gertru-
dis, 290. OIRLO, 280, 390, 415.
- NIEUWKERK, 94, 189, 190, OIST (van) Dederik, 280. Johan,
193, 194, 195, 219, 260, 267, 388.
285. OIJEN, 17.
- NIEUWKERKEN (van) Petrus, 288, OLIESLEGER, Leonard, 124.
- 290, 292. OLIMART, Anthoni, 54, 149.
- NINFFO, Hernando, kapitein, OMMEREN (van) Dirk, 5, 23,
114. 24, 55.
- NITHUSEN, (van) Homnic, 217, OOL, 275.
224. Katharina, 375. Otto, OPHOVEN, 291. Giselbertus miles
375. de- 209.
- NOLTEN, Fijit, 123. OPPENDIJK, Johan, 422.
- NUIS, 94. OPWIJCK, 217.
- NURSIA (de) Jo., 391. ORANJE, prins van- 32, 34, 35,
42, 43, 45, 46, 48, 52,
NUYNHEM (van) Hendrik, 288, 92, 139, 140, 153, 316,
414. 319, 324.
- NIJMEGEN, 17, 23, 35, 36, 99, ORSOL, 34. Johan van- 422.
- 100, 102, 108, 117, 125, ORT, Op 't-, Gadert, 232.
- 127, 139. Kwartier van- 14, ORTIGOZA (d') Catharina, 76.
- 18, 23, 24, 25, 27, 29, OSEN (van) Arnold, 377. Hen-
55, 127. Johan van- 288, drik, 277.
- 289, 412, 414, 421. OTTO, graaf van Gelre, 196,
199, 200, 207, 211, 212.
- O. OVEREN (huis-) 64, 400. Godard
van- 252.
- ODENKIRCHEN (van) Agnes, 421. OVERMAAS (landen van-) 66.
- ODILIËNBERG, 220, 221, 223, OXAAL, 98.
- 252, 253, 261, 271, 285,

- P.
- PAEW, Nicolaas, 395.
- PALANT (van) Johan, 263, 268.
Karselis, 263.
- PAPENHEIM (van) generaal, 34, 35.
- PARDELAER (van) Dederik 239.
Wolter, 252, 261.
- PAROCHIEKERK Zie MOEDERKERK.
- PAUSEN, Honorius III, 189, 190,
191, 192. Gregorius IX, 195,
197. Innocentius IV, 202,
203, 204. Alexander IV, 205,
206. Urbanus IV, 207, 211.
Clemens IV, 210. Gregorius
X, 214. Nicolaas IV, 218. Bo-
nifacius VIII, 220. Bonifacius
IX, 385. Martinus V, 264,
390. Eugenius IV, 274.
Sixtus IV, 289.
- PEI, onder Echt, 253.
- PELLANT (van) Dederik, 233,
239, 240.
- PESCH (van den) Tilman, 273.
- PEST, 147, 148, 152. Veror-
dening tegen de- 98.
- PETERS, Geurt, 7.
- PETERSHEIM (van) Johannes 223,
231, 251.
- PEUTEN, Mathis, kanonik, 250,
251, 384.
- PIET (van der) Bauduin, 306.
- PISTOR, Dederik, 263.
- PLETTENBERG, kolonel, 179.
- POELL, J. B. 100.
- POLHAM (van) Merten, 415.
- POLLAERTZ, Michiel, 400.
- POLLART, Dirk, 270, 400, 401,
407, 408. Emundus, 271.
Franciscus, 46, 90, 328,
340, 341. Johannes, 273,
281.
- PONT, 355. Bertholdus, 376.
- PORTA (de) Engelbert, 206,
209, 244.
- PORTEN (van der) Christina, 236.
- PORTMANS, Johan, 298, 389,
419.
- POSTERHOLT, 240. Gerard van-
246.
- POTTE (in) Johannes, 195.
- POTTER (de) Jacobus, 124.
- PREDIKANTEN, 49.
- PRUMEREN, (de) Leonardus, 423.
- PRUIJMEN (van) Nese, 419.
- PULWICKE (de) Godefridus, 218.
- PUTEANUS, Mathis, 120, 145.
- PUYTLINCK, Dirk, 126. Gerard,
140.
- PYECKE, Arnold, 257.
- PIJLL, Lambrecht, 295.
- PIJNAPPEL, Hendrik, 108.
- Q.
- QUINKARTS, Johan, 240.
- R.
- RAAD CQSTUMIER, 304.
- RACLE, François, 117.
- RAEDE (van) Johan, 233, 239,
262. Koen, 408.
- RAETHEM (van) Arnold, 272.

- RANDENRAEDE (van) Hendrik , 275. Ludovicus, 199, 207.
- RANTWIJCK (van) Jacob, 134, 138, 139, 141, 152.
- RAVENHAUPT, kolonel, 94.
- RAVENSTEIN (van) Christiaan Laurens, 105.
- RAVENSWAY (van) Gijsbert, 12.
- REDENE (de) Fredericus, 194.
- REDYCHOVEN (van) Sweder, 408.
- REIMS. abdij, 190.
- REINALD, graaf van Gelre, 213, 215, 216, 229. Hertog, 237, 253, 256.
- REKENKAMER, 18, 35, 41, 138, 355.
- RELIGIE, R. K. 16, 36, 83, 136. Gereformeerde- 49, 140.
- REMERBEECK (van) Maas, 374.
- REPPEL, 416, 417. Matheus de- 260, 284, 393.
- REPS, Jan, 359.
- RESSEN, 51.
- REVISIE (groote-) 52.
- REYDE (van) Gerard, 289. Jan, 131.
- REYNKENS, Willem, 412.
- RIBAUCCOURT (baron de-) 130. Stadhouder, 91, 93, 94, 159, 161, 165, 168, 174, 180, 182, 303, 305, 306, 309, 313.
- RIETMEKERS, Herman, 412.
- RITBERG, graaf- 163, 178.
- RIXTEL, 341.
- ROBIANO (de) 3.
- ROCHEFORT (de) markies, 346.
- RODE, 189, 190, 194, 195.
- RODERS, Johan, 240.
- RODINGHEN (van) Johannes, 232, 253.
- ROELOFFS VAN DIEPENBEEK, Mr. Jan, 102.
- ROEMER (Peter) 90, 171, 177, 323, 341.
- ROERMOND. (Kollegie van-) te Keulen, 107, 119, 158, 273, 282. — voor een aanslag gewapend 118, 144. — wordt ingenomen in 1632, 130, 131. — wordt ingenomen in 1637, 153, 154, 155. Bevestiging der vrijheden van- 256.
- ROFFAERT, Godard, 260.
- ROGGEL, 291. Johan van- 388.
- ROGGO, Ruthgerus, 218.
- ROMA (Carolo-) Mr. de Camp, 9.
- ROOSEN, 22.
- ROOSTEREN, 223.
- ROSSUM (van) Sander, 241.
- ROTHERM (de) Gerardus, 193.
- ROUWE (de) G. 30, 31, 138.
- RUBCATOR, Henricus, 230.
- RUMBOLO (de) Theodericus, 189.
- RURE (van) Johan, 237.
- RUTGENS, Ruth, 104.
- RUYS, Gerling, 95.
- RYCKEL (van) Françoise 96.
- RYCKENROY, 30, 35, 38, 128, 147, 155.
- RIJNBEEK, 32, 34, 105.
- RIJSSWICK (van) Dirk, 422.

S.

- SAFFENBERG (heer van-) 200.
SALHUSEN, 219.
SALIGIBUS (de) Engelbertus 209.
SANFTLEBEN, Henricus, 271.
SAVARY, 179.
SAXO (de) Sifridus, 198.
SCHAASBERG (vrijheer van-) Arnold, 318, 351.
SCHABBENDORP (van) Koen, 390.
SCHADE, Jan, 158.
SCHAEPHUSEN (de) Johannes, 227.
SCHELLART, Johan, 96, 263.
Vincent, 96. Walraf, 96. —
van Obbendorp, Adam, 89.
Johan, 264, 267. Reinier, 271.
SCHEPENEN. Benoeming van- 87,
180. Namen van-
AMER (de) Johannes, 370.
AVERECHT, Dirk, 369. Johan,
241, 243, 246, 248, 371,
373, 378.
BAEXEN (van) Johan, 264,
370, 373, 380, 401.
BAIRLE (van) Peter, 300.
BAKE, Dederik, 254, 380.
Gerard, 237, 241.
BEECHAVEN (van) Johan, 380,
387.
BOEGELL, Johan, 379.
CRAKEN (van der) Hendrik,
424. Johan, 279, 380, 398.
Lambrecht, 238, 248, 258,
264, 379, 380, 386, 387.
CRUCHTEN (van) Lambrecht,
379.
DORSDAEL (van) Arnold, 264,
386. Rabet, 280, 282,
300, 381, 419, 424.
DRIVENER, Peter, 381.
DRUDE, Henricus filius- 229.
ELMPT (van) Gadert, 370.
Stephanus, 372.
GADE, Dederik, 237.
GANGELT (van) Hendrik, 252.
Mathijs, 264, 382. Tilman,
236, 375.
GRINDE (van den) Dirk, 230,
240—248, 250, 252, 254,
373, 378, 379. Goswinus,
232, 233, 237, 373. Hen-
drik, 256, 380, 384, 409.
Johan, 276, 380, 398,
399. Thijs, 381, 413, 419.
HAVERSLA (van) Johan, 247,
248, 250, 252, 373, 380,
382, 384.
HEESMAN, Gadert, 280, 381.
HERKENBOSCH, Sibrecht, 404,
408.
HEIJE, Johan, 232, 375.
HILLEN, Dederik, 232, 269,
299, 380, 398. Gadert,
380, 381, 387, 408. Johan,
293, 381, 413.
HOEFFT, Arnold, 265, 392.
Dederik, 278, 282, 284,
380, 381, 409.
HOLTMOELEN (van) Vullinck,
248, 380.
HUKELHAVEN (van) Johan, 423.

- HUSHAVEN (van) Hubrecht ,
250, 380, 381, 386,
387, 411.
- KELLENER , Hendrik, 379,
381, 412.
- KNOUPS , Johan, 380, 381,
387, 401.
- KREMER, Gerard, 423.
- LAICK (van der) Willem, 300.
- LICOP , Jacob , 232, 238,
241, 248, 370, 373, 379.
- LOEVEN (van) Hendrik, 269,
387, 392, 397—399.
- LOMME (van) Johan, 300, 419.
- MAN, Dederik 234, 241, 248,
397, 398. Hendrik, 232,
248, 250, 382, 384.
- MEREEL, Johan, 381.
- MERSEN. Dederik de Wilde
van- 248, 279, 381, 408.
- NETTEN (van der) Herman,
250, 258, 387.
- NEUTKEN, Arnold, 265, 380,
381, 398, 412.
- OEDERADE (van) Conrardus,
228, 229. Johannes, 221,
241, 242, 248, 252, 378,
380, 404.
- OP 'T ORT, Gerard, 369.
- OSEN (van) Arnold, 249. Hen-
drik, 232, 380. Johan,
254, 382.
- PARLE (van) Gerard, 284,
381, 411.
- POLLAERT, Johan, 380.
- PORTEN (van der) Gerardus ,
232.
- PIJLL, Lambrecht, 293, 381,
419.
- REYDE (van), Gerard, 381.
- ROFFART, Dederik, 299.
- SELLENORDE (vanden) Hendrik,
252, 254, 256, 380, 384,
386, 387.
- STEGHEN (van) Gerard, 279,
280, 387.
- SPRENGENTGUET, Hendrik, 234,
250, 379. Johannes, 228,
230, 241—243, 370—372,
375.
- TEGELEN (van) Gerard, 221,
236, 237, 240, 241, 243,
378.
- THIJS, Hendrik, 264. — zoon
Hendrik, 264, 269, 370,
373, 380.
- TINCTOR, Hendrik, 370.
- TYRTEY, Johannes, 297.
- VENRAIDE (van) Steven, 379,
381.
- VERWER , Winricus , 233 ,
373.
- WESSEM (van) Dederik, 248,
264, 386. Johan, 232,
248, 249, 252, 379, 384.
- WIJLRE, (van) Johan, 269,
398, 401.
- YNCKENVORT (van) Hendrik,
248, 276, 279, 280, 380,
381, 387, 401.
- ZUCHTELEN (van) Johan, 278,
380, 381, 408.
- SCHENCK, Conrard, 29, 119,
134, 146.

- SCHENCK van NYDEGGEN, Arnold, 109, 123, 298. Arnold Dederik, 40, 45, 47. Christoffel, 107, 307. Dederik, 163, Hendrik, 312. Jasper, 351.
- SCHENKENSCHANS, 53.
- SCHERPENHEUVEL, bedevaart naar- 147.
- SCHERS, D., 50.
- SCHERVEN, Joost, 97.
- SCHINNEN (van) Godefridus, 200. Theodericus, 200. Winandus, 200.
- SCHOE (van den) Aleidis, 238.
- SCHOUT, ambt, 120, 121. Namen van Schouten :
- AVERECHT, Johannes, 232, 233, 236, 237, 372, 373, 375.
- BAKE, Dederik 232, 241, 242, 248, 249, 250, 252, 254, 379, 382, 384.
- BREIDELKEN, Gerardus, 369, 370.
- CRUCHTEN (van) Dederik, 229, 300, 381, 412, 413, 419, 423, 424. Johan, 379.
- ELMPT (van) Stephanus, 229.
- GADE, Dederik, 241, 245, 379. Lambrecht, 230, 240—242, 370, 378, 379.
- HILLEN, Johan, 248, 381, 401, 408, 409, 411.
- KELLENER, Hendrik, 381.
- MERSEN (Wilde van-) Arnold, 380. Dederik, 250, 256, 380, 386, 387. Johan 232, 373, 380. Joost, 276, 380.
- NEUTKENS, Arnold, 379, 381, 419.
- OEDERADE (van) Gerard, 248, 269, 380, 397, 398, 399, 401. Johan, 238.
- OSEN (van) Johan, 278—280, 380, 381, 387, 404.
- OTTO, Lambertus, 228.
- WESSEM (van) Johan, 243, 247, 370, 373, 382.
- WIJLRE (van) Johan, 248, 264, 265, 370, 373, 380, 386, 387, 392.
- SCHOUTEN, J. 160.
- SCHRASSERT, Hendrik, 38, 42.
- SCHRIJNWERKERSGILD, 120.
- SCHUNDELEN, 385.
- SCHUTTERIJ, 106.
- SCHWARTZENBERG (vrijheer van-) F., 145.
- SCOTTO, Gerardus, 215.
- SCRIJVER, Jacobus, 412. Peter, 412.
- SECRETARISSEN, 126, 127, 155.
- SEVENUM, 355.
- SIBODO, proost te Aken, 188, 189, 198.
- SILVIS, Otto, 369.
- SITTARD, 223.
- SLATERBEEK, Godefridus, 211.
- SLECHT, Tilmannus, 423.
- SMITSEN (van der) Adolf 103, 131.
- SNELLEN, Engelbert, 194.

- SOERINUS, Reinardus, 192. 36, 44, 45, 49, 51, 54,
 SOLRE (graaf van-) 5, 6, 10, 55, 59, 84, 91, 92, 93,
 11, 15, 16. 114, 137, 181, 332, 342.
 SOMEREN, 247. Goswinus de- 196. Johannes
 SPEE of SPEDE, Aleidis, 299. de- 218, 220, 383.
 Goeswijn, 260, 267. Jan, 58, STROODAKEN, af te breken, 125.
 177, 359. Harthart van- 124. STULTHEIM, 204.
 SPENRAEDT, 134. STIJNS, Theodoor, 107.
 SPINOLA (markies de-) 114, 115. SUPERPLUS, 40, 157.
 SPRALANT, 207, 221. Gerard SWALMEN, 123, 219, 298,
 van- 207, 221. 341, 385, 406. Gerard
 SPRENGENTGUET, Hendrik, 242. Vusken van- 234. Gerard
 SPREWITZ, luit-kolonel, 94. van- 385. Fritzwindis van-
 STABROICK (de) Johannes, 416. 230, 231. Godescalcus de-
 STADHOUDER (huis van den-) 295. Koen van- 412. Willem
 330, 336, 347. van- 229.
 STALINS, Jacob, 309, 310, 314, SWOLGEN 355.
 320, 324, 326, 329.
 STAMRAEDE (van) Cornelis, 261. T.
 STAPELREGT, 125.
 STAVEREN (van) Peter, 126. TAETZEN, Hendrik, 194.
 STEENEN (van) Godfried, 171. TEGELBECKER, Hendrik, 393.
 STEENHUYZEN, 22. THEODERICUS, abt, 196. — advo-
 STEGA (de) Ruthgerus, 219. catus de Ruremunde, 193,
 STEINKIRCHEN, 392, 393, 394. 194, 198, 200, 206, 208,
 STERCK, Hillebrandus, 391, 392. 211, 212, 221.
 Jan Baptist, 105. THOER (van) Dederik, 401.
 STERKSEL, hof te- 212, 213, 218. Jacob, 292.
 STEVENSWEERT, 3, 44, 71, 84, THOREN (de) Marcellis, 211.
 92, 112, 127, 189, 201, THORN, abdij, 3, 196, 197.
 203, 208, 215, 223, 251, Everard van- 112.
 262, 263, 270. munt van- TIEGELMAN, Hendrik, 270.
 127. TILLICKHORST, (de) Johannes,
 STEYNHORST (de) Bernardus, 218. 236.
 STOCKHEM (van) Frederik, 269. TIUTIO, Henricus, 200.
 STOUBE, Henricus, 396. TOL, — te Asselt 111, 125.
 STRALEN, 8, 18, 24, 32, 35, Guliksche — 57, 59. Han-

- summer — 138. — te Herwarden, 110. — te Maas- en Zaltbommel, 423. — te Meurs, 110. — te Wassenberg, 109.
- TOLLENS, Aleidis, 404. Johannes, 271. Willem 404.
- TONEBURG (de) Heidenricus, 189.
- TOOVERIJ, 97, 99, 104, 105.
- TOSSANUM, Joannes, 119.
- TRAIECTO (de) Bartoldus, 374.
- TRIPPENMECKER, Alart, 276.
- TULEMAN, Joannes, 297. Petrus, 297.
- TURNHOUT, 324.
- U.
- UFEYO (van) Thomas, 376.
- UITTENBROECK, Hein, 194.
- URMOND, 102, 103, 137.
- UYTWICK of UTEWIC (de) Aleidis, 375. Catharina, 375. Gerardus, 220, 221. Gertrudis, 375. Godefridus, 221, 375. Mechtildis, 221. Reinoud, 375. Theodericus, 221. Wimmarus, 221.
- URSGELKEN, Dirk, 370.
- V.
- VALKENBERG, (van) Dirk, 200. Reinald, 377. Walraven, 241.
- VAST- EN BEDEDAGEN, 142.
- VASTENAVONDSVUREN verboden, 129.
- VEERT, 355.
- VEGEBOSCH, Dirk, 196.
- VEKEN, Johan, 243.
- VELASCO (de) Luis, 112.
- VELDE (van den) Hubrecht 300. Kerstken, 416, 421.
- VENLO, 4, 8, 12, 18, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 50, 51, 52, 54, 59, 74, 84, 85, 91, 92, 101, 105, 112, 114, 116, 118, 119, 122, 125, 130, 133, 149, 157, 159, 162, 180, 202, 265. Dederik van- 263. Gerardus de- 374, 376.
- VENRAAI, 50, 193, 221, 238, 265, 276, 277, 340, 355.
- VERBOLT, Nicolaas, 46.
- VERCKEN, Gerard, 405.
- VERDUGO (de) Don Juan, 33, 34, 138, 139.
- VERDUNCK, Theodricus, 218.
- VERWER, Reinier, 412.
- VESTINGWERKEN, 120.
- VIERSSEN, 7, 49, 355.
- VINCK, Pieter, 274, 275.
- VIRNHEYM (de) Wilhelmus, 218.
- VISSCHER O. 266, 268, 269, 276, 277, 278, 283, 291.
- VLASRAEY, huis te- 73.
- VLODROP, 240, 282, 286, 289, 290, 294, 372, 392, 393, 394, 407. Gadert van- 275, 278. Gerardus de- 220, 418. Lucia van- 316. Margaretha van- 245. Willem van- 266, 267, 275, 276, 278, 284, 293, 294, 401, 410, 418.

- VOGEL, Conrad, 57.
VOLMOLEN, 97.
VOLMULEN (de) Gerardus, 230.
VOSLOC, 221.
VOSSINCX, Jan, 142.
VRUYNT, Hendrik, 254.
- W.
- WACHTENDONK, 24, 31, 40, 49.
 Arnoldus de- 193. Johan
 Arnold, 73, 351.
WAERTEN (van der) Michiel, 174.
WAGEMANS, Reinier, 104.
WALSSBERCH (van den) Johan,
 292.
WANLHIES (de) Michael, 371.
WANKUM, 355. Huis te- 150,
 166.
WANSSUM, 355.
WARFUSÉ, 37, 39, 129.
WATERREGTEN, Geldersche- 117.
WASSENBERG, 109, 198, 199,
 295. Gerard van- 199. Ste-
 phanus de- 374, 376.
WEERDE (de) Adamus, 209.
 Johannes, 209. Waltgherus
 miles de- 208.
WEERT, 18, 27, 39, 44, 92,
 99, 112, 163, 291. kasteel
 te- 44. Ruthgerus van- 374,
 376. Reinerus de- 217.
WEERDENBORCH (de), 234.
WEGBERG, 302.
WEGESCHEYDEN (vanden) Gerard,
 288.
WELDEREN (van) Bernard, 17.
- WERDEN, 192. Antonis van-
 254.
WERE (de) Thomas, 202.
WERRENBERCH (van) Christina,
 285. Jan, 285.
WESEL, 17.
WESSEM, 196, 291. Dirk van-
 391. Johan van- 230, 240,
 246, 369. Marcellis van- 382.
WETTEN, 189, 190, 192, 194,
 195, 230, 231, 233, 234,
 235, 236, 239, 240, 246,
 253, 254, 261, 262, 268,
 355.
WICKERADE (de) Johan, 241.
 Ruthgerus, 202.
WIDEMORTEI (de) Henricus, 198.
WILDE (de) Arnold, 291. Johan,
 283, 396.
WILDEROIDE (van) Emont, 238.
WILLEM, hertog van Gelre 242.
WILMS, Jan, 104.
WINARDEN (van) Hendrik, 104.
 Wilhelmus miles de- 211.
WINDESHEIM, klooster te- 275,
 414.
WINGART (van den) Herman,
 249.
WINKELHUSEN (van) Johan Hen-
 drik, 64.
WIRST (de) Christianus 222.
 Godefridus, 202.
WISSCHE (van) Dirk, 257.
WITTEM, 193.
WITTENHORST (van) Johan, 4,
 30, 31, 46. Walraf Willem,
 128.

WOLF, kolonel, 163.	ZEVENBERGEN, landgoed, 316, 324.
WRELENBERG (de) Gerardus, 202.	ZEYLMAN, Hendrik, 242.
WIJDEN (van) Catharina, 231.	ZIRPESEY, Gadert, 268.
WIJENHORST (van) Johan, 257.	ZITTERT (van) Leonard, 406.
WIJLRE (van) Johan, 267.	ZUCHELEN (van) Johan, 406.
WIJSWIJLRE, 413.	ZUTFEN, 36, 43, 47, 99, 101, 139. Graafschap- 12, 13, 24, 25, 38, 47.
Z.	ZWARTBROEK (gerigt van-) 230.
ZANDT (op) Hendrik, 403.	ZWEDEN, koningin van- 360, 361, 363, 364.
ZEELSTHEDEN (van) Johan, 252, 253.	ZIJELE (de) Giselbertus, 243.
ZEGELBELASTING, 165, 166, 167, 170, 183, 185.	

ERRATA.

1° Stuk.

Bl. 568 reg. 2 v. o. staat 1561 lees 1591.

2° Stuk.

» 7 »	15 v. b. staat »de vriendelijke communicatie,» lees »eene overeenkomst»
» 7 »	4 v. o. » »communicatie» lees »overleg»
» 19 »	2 v. o. » »paats» » »plaats»
» 20 »	10 v. b. » »Haghen waarin» » »Haghen aan de gedeputeerden der staten van het Overkwartier, waarin»
» 29 »	7 v. o. staat »24 Mei» lees »24 April»
» 29 »	5 v. o. » »Mei» » »April»
» 36 »	12 v. o. » »volk» » »krijgsvolk»
» 98 »	12 v. b. » »landregt» » »t landregt»
» 104 »	7 v. b. voeg bij : Zie 1581 blad. 247 van het 1° stuk.
» 112 »	15 v. b. staat »Warambon,» lees »Varambon»
» 137 »	1 v. b. » 161 » 1601.
» 144 »	7 v. b. » »krijgsbehoeften» » »krijgsbehoeften»
» 207 »	12 v. o. » »de staten van het Overkwartier» lees »de gedeputeerden der staten van het Overkwartier met de steden Roermond en Venlo»
» 209 »	8 v. b. » »de staten van het Overkwartier geven» lees »de magistraat van Roermond geeft»
» 217 »	16 en 18 v. b. » »Hussen» lees »Huissen»
» 254 »	9 v. b. » »Brunlandt» » »Bruijlandt»
» 259 »	14 v. o. » »verpanden,» » »verpanden»
» 261 »	11 v. b. » »berigt,» lees »berigt aan den magistraat van Roermond»
» 501 »	14 v. o. » »bevel,» lees »bevel aan den magistraat van Roermond»
» » »	12 v. o. » »Orig. fr.» lees »Orig. fr. gedagt. uit Venlo»
» 510 »	1 v. b. » 28 April. voeg bij : (8 Mei nieuwe stijl).
» 510 »	5 v. b. » dat . . . gesloten is; lees »die . . . heeft plaats gehad;»
» 545 »	5 v. o. » »aanteekening» lees »opschrijving (annotation)»
» 591 laatste regel	» »benevens» » »behalve»
» 599 » »	» »aartshertog» » »hertog van Parma»

W. R. H. & T. A.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

